

Başarıya Yürümek...

FAALİYET RAPORU 2008

Uzun Yürüyüşler, Küçük Adımlarla Başlar.

- Konfüçyus

02 Giriş

06 Hakkımızda

- Hedefimiz
- Amacımız
- Değerlerimiz

16 Yönetim Kurulu Başkanı'nın Mesajı

18 Yönetim Kurulu

22 Genel Müdür'ün Mesajı

26 Üst Yönetim

28 Finansal ve Operasyonel Göstergeler

30 2008 Yılı Faaliyetleri

- Üretim
- Dağıtım (OPET)
- Taşımacılık (DİTAŞ)

54 Yatırımlar

60 İnsan Kaynakları Politikası

64 İnsan, Toplum, Çevre Sağlığı Çalışmaları

70 Kurumsal Sosyal Sorumluluk

76 Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Beyanı

87 Gündem

88 2008 Yılı Kâr Dağıtımına İlişkin Açıklama

93 Denetim Kurulu Raporu

94 Bağımsız Denetim Raporu, Finansal Tablolar ve Dipnotlar

A high-altitude mountain climber is seen from behind, ascending a steep, snow-covered slope. The climber is wearing dark, heavy outdoor gear and a large backpack. The environment is rugged, with jagged ice formations and deep snowdrifts under a clear blue sky. The climber is using a rope for safety. The overall scene conveys a sense of challenge and perseverance.

Zirve Yolumuz, Başarı Alışkanlığıdır.

Zirveye yolculuk zordur. Önceden fethedilmiş, bayrak dikilmiş bir zirve yolculuğunu her yıl tekrar etmek ise yolculukların en zorudur. Her yıl, her mevsim, her koşulda, yorulmadan, durmadan, hep doğru kondisyonda ve hazır olmak gerekir. En iyi ekibi ve donanımı, en iyi yol haritasını, en doğru çıkış stratejisini, en iyi hava tahlilini yaparak zirve yolunu planlamak çok önemlidir. Zirve ekipleri için zirve dışında bir yol yoktur. Bir kez kazandıklarızirve, her sene daha fazla emek, çalışma ve ekip ruhuyla yeniden fethedilmelidir. Yoksa sürekli başarıdan nasıl söz edilebilir?

Bizler de Tüpraş'ın, yani Türkiye'nin en büyük enerji üreticisi ve sanayi şirketinin çalışanları olarak her yıl, en tepedeki yerimizi korumak ve sağlamlaştırmak için uzun bir zirve yolculuğuna çıkıyoruz. Geçmişten gelen deneyim, bilgi ve başarı geleneğimizi her yıl, her koşulda yeniden, en tepeye taşıyoruz. Cebimizde sağlam yol stratejilerimiz, arkamızda Koç Grubu'nun kurum ve yönetim kültürüne olan inancımız, yanımızda uzman ekip arkadaşlarımız, omuzlarımızda Türkiye'nin en önemli sanayi şirketi olduğumuzu bilmenin sorumluluğuyla yüzümüzü zirveye çeviriyoruz. Her yılın başında, zirve yolculuğumuza inançla başlıyor, en tepedeki rakamlara hiç düşmeyen bir motivasyon ve güçle ulaşıyoruz. Her koşulda, kendine ve başarıya güvenmenin önemini bilerek...

2008 sonunda da yıl boyu gerçekleştirdiğimiz çalışmalarını değerlendirirken, her şeye rağmen aynı cümleyi kurabilmenin mutluluğunu taşıyoruz:

“Zirve yolumuz, başarı her koşulda değişmez alışkanlığımızdır.”

Tüm Yolculuklar Kendine Güvenle Başlar.

Türkiye'nin en büyük sanayi şirketi ve enerji üreticisi Tüpraş olarak geçmişimiz sağlam, geleceğimiz parlak.1983 yılında ulusal irade, azim ve güçle bu topraklarda doğduk. Kaliteli üretim prensibimizle global enerji pazarındaki gelişim ve değişimleri başarıyla adapte ederek yaptığımız önemli yatırımlarla her yıl daha ileriye yol alıyoruz. Bugün bulunduğumuz zirvede, 28,1 milyon ton rafinaj kapasitesi ve 23 milyar doları aşan cirosu ile Türkiye'nin lider sanayi kuruluşu olmanın gururunu taşıyoruz.

Kurulduğumuz ilk günden bu yana ulaştığımız başarıların güveniyle çetin yollara, tam bir kararlılık ve azimle çıktık. Dün olduğu gibi bugün de, ülkenin ve global koşulların yönü ne olursa olsun, temsil ettiğimiz güç ve sorumlulukla küresel kimlikte bir enerji aktörü olma yolunda ilerliyoruz. Zor hava koşulları ve yol değişimlerinde ise geçmiş bilgi birikimlerimize ve olgun stratejilerimize, kendimize daima güveniyoruz. 2008 yılında, ulaştığımız yüksek faaliyet rakamları inancımızı destekliyor.

Gurur ve güvenle geleceğe bakıyoruz. Başarıya yolculuk kendine güvenle başlar, ancak hiç bitmez.

Kısaca Tüpraş

Tüpraş, rafinerileri ve altyapı tesislerinin yanısıra petrol taşıma faaliyetlerinde DİTAŞ, dağıtım alanında OPET'le birlikte genişleme stratejisinin önemli unsurlarını bir araya getirerek ortak sinerjiyi katma değere dönüştürmektedir.

Türkiye'nin En Büyük Sanayi Şirketi

Tüpraş, yıllık 28,1 milyon tonluk rafinaj, 50 bin tonluk petrokimya kapasitesinin yanısıra %79,98'ine sahip olduğu DİTAŞ ve %40 ile ortak olduğu OPET'le birlikte yarattığı katma değer ve cirosuyla Türkiye'nin en büyük sanayi şirkettir.

Tüpraş 2008 yılında da üretimden satışlar, karlılık kategorilerinde Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketi sıralamasında birinci sırada, ihracat kategorisinde ise ikinci sırada yer alarak her zaman olduğu gibi zirvede olmayı devam ettirmiştir.

Tüpraş, 1961 yılında kurulan İPRAŞ'ın (İstanbul Petrol Rafinerisi A.Ş.) ve Türkiye Petrolleri A.O.'ya bağlı olarak faaliyet gösteren İzmir ve Batman Rafinerileri ile yapımı devam eden Kırıkkale Rafinerisininin 16 Kasım 1983 yılında Tüpraş çatısı altında birleşmesiyle kurulmuştur. Bugün hem pazar payı ve kurumsal güvenilirliği hem de üretim kompleksleri ve ortaklıklarıyla entegre bir petrol şirketine dönüşme yolunda ilerlemekte olan Tüpraş, 2008 yılında 25. Kuruluş yıldönümünü kutlamıştır.

Yüksek Rafineri Kompleksitesi

Rafinerilerin teknik derecelendirilmesinde kullanılan önemli göstergelerden Nelson Kompleksite Endeksi'ne göre Tüpraş'ın rafineri kompleksitesi Avrupa Birliği ile entegrasyon amacına yönelik olarak sürdürülen yatırımların tamamlanmasıyla 7,25'e yükselerek Akdeniz'in yüksek kompleksiteli rafinerilerinin düzeyine ulaşmıştır.

Piyasadaki gelişmeleri yakından takip etme ve piyasa talep yapısına en uygun biçimde cevap verme anlayışı çerçevesinde, önceki dönemde kurulması planlanan yeni rafineri projesi yerine ülkemizin ve bölgemizin ürün talep kompozisyonuna optimum düzeyde çözüm sunacak Resid Upgrading Projesine yönelinmiştir. Tüpraş'ın yakın ve orta dönemde gerçekleştirmeyi planladığı en önemli yatırımı konumunda olan bu proje ile ülkemizde ve bölgemizde üretim fazlası bulunan fuel oil ve diğer ağır ürünler başta motorin olmak üzere beyaz ürünlere dönüştürülecektir.

İzmit Rafinerisi'nde yapımına devam edilen "Fuel Oil Dönüşüm" projesi hayata geçirildiğinde Tüpraş'ın rafineri kompleksitesi 10'un üzerine çıkacaktır.

Emniyetli ve Çevreye Duyarlı Üretim

Sürdürülebilir büyümeyi çevre bilinci ile birlikte sağlayabilmek Tüpraş açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda İzmir Rafinerisinde 67 MW'lık kurulu kapasitesine ilaveten 8 MW'lık, bir rüzgar enerjisi santrali kurulumu planlanmıştır. Yaklaşık 16,2 milyon dolar tutarındaki santralin projesi için lisans çalışmaları son aşamasında olup, Tüpraş planlanan bu yatırımla çevreyle uyumlu sürdürülebilir bir gelişmenin gerçekleşmesine katkıda bulunacaktır.

Atık suyun geri kazanımı sonucunda doğal kaynak tüketiminde azalma ve deşarj edilen suyun kalitesinde iyileştirme amacıyla başlatılan Atık Su Geri Kazanım Projesi Nisan ayında devreye alınacak olup, projeye yaklaşık 500 m³/saat atık suyun tekrar arıtılıp %64'ü geri kazanılacaktır. Diğer yandan bir başka çevre projesiyle rafineri faaliyetlerinden kaynaklanan her türlü atığın en az maliyetle, çevreye zarar vermeyecek şekilde ve geri kazanma olanakları da kullanılarak bertaraf edilmesi sağlanacaktır.

Tüpraş üç rafinerisinde ürettiği düşük kükürtlü fuel oil'in yanısıra mevcut doğal gaz tedarik altyapısıyla, çevreye duyarlı enerji üretimi gerçekleştirmekte ve ayrıca rafinerilerinin dönüşüm ünitelerinde gereksinim duyduğu hidrojeni de doğal gazı girdi olarak kullanarak üretebilmektedir.

OPET ve DİTAŞ'la Güçlü Sinerji

Tüpraş'ın operasyonlarında önemli bir role sahip olan DİTAŞ'ın %79,98'i Tüpraş'a aittir. DİTAŞ, 2008 yılında RMK Marine Gemi Sanayi ve Deniz Taşımacılığı şirketi'ne rafinerilerimizde verimliliğin

artırılması, üretimin güvenli biçimde sürekliliğin sağlanması, ürün ikmalinin optimize edilerek denizyolu ile taşımalar konusunda reflekslerimizi artırmak üzere iki ürün tankeri yaptırmıştır.

Tüpraş'a lojistik hizmet sağlayan bu bağlı ortaklığa, 27 Aralık 2006 tarihi itibarıyla bir yenisi eklenmiştir. Tüpraş, 2006 yılı sonunda dikey entegrasyon alanında önemli bir adım atarak Türkiye'nin ikinci büyük terminal ve depolama kapasitesine sahip OPET'in %40 hissesini Aygaz A.Ş.'den 380 milyon dolar bedelle devralmıştır.

Koç Holding enerji alanında büyümeyi ve lider konumunu güçlendirmeyi hedeflemekte ve söz konusu satın alma sonucu sahibi olduğu enerji şirketleri arasındaki sinerjiyi en üst seviyeye çıkarmayı amaçlamıştır. Tüpraş, OPET'in depolama ve dağıtım kapasitesinden yararlanmakta ve rafinerisi bulunmayan noktalarda OPET'in depolama kapasitesini kullanmak yoluyla ülke çapında hizmet alanını genişletme imkânı bulmaktadır. Sektörün en hızlı büyüyen şirketi konumunda olan OPET, Tüpraş'ın hizmet alanını genişletme stratejisinin önemli bir unsurudur. Yüksek beyaz ürün depolama kapasitesine ve Tüpraş'ı tamamlayan terminal üstünlüklerine sahip olan OPET'in, Tüpraş'ın küresel oyuncu olma hedeflerine de katkı sağlaması beklenmektedir. Uluslararası ham petrol ve ürün ticareti konusunda da bu iki şirketin eşgüdüm halinde çalışmasıyla daha fazla katma değer yaratılması öngörülmektedir.

Kısaca Tüpraş

Köklü Deneyim Ve Dinamizm

Kurumsal bağlılık ve toplumsal sorumluluk duygusunun üst düzeyde geliştiği, 25 yıllık bir kuruluş olan Tüpraş'ın rafinaj bilgisi 50 yılı aşkın köklü deneyime dayanmaktadır. Teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek sürekli gelişmeyi ilke edinen Tüpraş, bugünkü gücünü sahip olduğu köklü deneyimi dinamizmle sentezleyerek gerçekleştirmiştir.

26 Ocak 2006'da başlayan yeni süreçte, iş barışı ve çalışan motivasyonunda herhangi bir olumsuzluk yaşanmadan, yenilenerek iyileştirme ve geliştirme hedefi doğrultusunda deneyimli Tüpraş insan kaynağına iyi eğitilmiş ve donanımlı 1.270 genç personelin katılımı sağlanarak Tüpraş insan kaynağında 1/3 oranında yenilenme gerçekleştirilmiş ve deneyimle dinamizm birleştirilmiştir.

Operasyonel İyileştirme Projeleri

İnsan kaynağında sağlanan bu gelişmelerin yanı sıra iş geliştirme, verimlilik artırmada önemli adımlar atılmıştır. Danışman şirket ile yürütülen işletme mükemmelliği ve verimlilik çalışmaları kapsamında belirlenen 260 proje içinden ilk aşamada seçilen 80 projeden, 33 proje yıl içinde sonuçlandırılmış ve 146,3 milyon doları 2008 yılında olmak üzere son iki yılda toplam 164 milyon dolar artı değer yaratılmıştır. Bu kapsamda Tüpraş personeli tarafından yürütülen sadece enerji tasarrufu programı ile 35 projeden 37 milyon dolar kazanç sağlanmıştır.

%49'u Halka Açık Profesyonel Enerji Şirketi

Tüpraş uzun yıllar boyunca Türkiye'ye bir Kamu İktisadi Teşekkülü olarak önemli hizmetler sunmuştur. T.C. Başbakanlık Özelleştirme

İdaresi Başkanlığı'na devredildiği 10 Temmuz 1990 tarihi ise Tüpraş için tümüyle yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Tüpraş'ın birinci halka arzı, 1991 yılında, özelleştirme planı kapsamında gerçekleştirilmiş ve sermayesinin % 2,5'i halka arz edilmiştir. 1999 yılı sonuna kadar Tüpraş hisselerinin yaklaşık % 3,58'i İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem görmüştür.

Tüpraş hisselerinin ikinci halka arzı 2000 yılı Nisan ayında tamamlanmış ve İstanbul ve Londra Menkul Kıymetler Borsalarında işlem gören A grubu hisselerin toplam sermayeye oranı %34,24'e yükselmiştir. Tüpraş hisselerinin %14,76'sı, 4 Mart 2005 tarihinde İMKB Toptan Satışlar Pazarı'nda uluslararası fonlara satılmış ve halka açıklık oranı %49'a yükselmiştir.

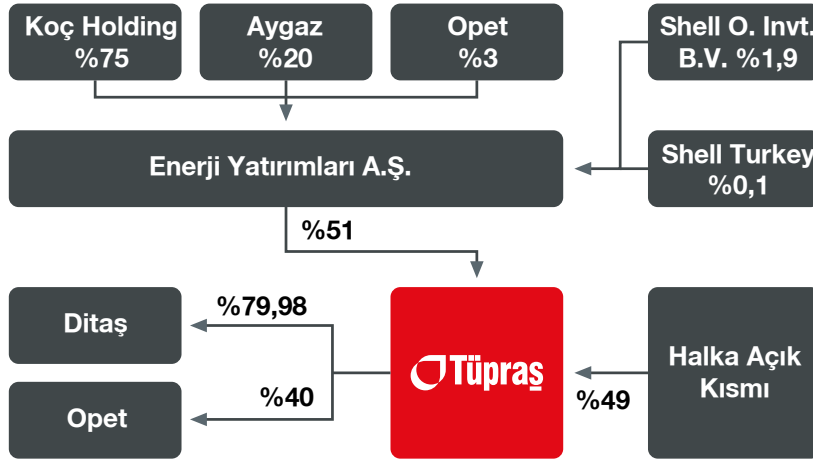
Kurumsal Yönetim ve Sosyal Sorumluluk

Kamuya ait olan %51 oranındaki hissenin blok satışı için 12 Eylül 2005 tarihindeki ihaleyi 4 milyar 140 milyon dolar ile Koç-Shell Ortak Girişim Grubu'nun kazanmasıyla gerçekleşen devir işlemiyle Tüpraş' ta bir devir biterken Koç Grubuyla yeni atılımlarla devam eden dinamik yeni bir süreç başlamıştır. Ülkemizde yeni bir olgu olarak başlayan İMKB Kurumsal Yönetim Endeksi çalışmalarında ilklerden olan Tüpraş, kurumsal yönetim ve şeffaflık anlayışı çerçevesinde %49'u İMKB ve Uluslararası borsalarda işlem gören hisselerini elinde bulunduran kurumsal ve bireysel yatırımcıların bilgilendirilmeleri için gerekli tüm çalışmaları hassasiyetle yerine getirmektedir. Bu hassasiyetin sonucunda Tüpraş'ın 2007 yılında aldığı Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu revize edilerek, 10 üzerinden 7,91'den 8,2'ye yükseltilmiştir.

Hissenin Halka Açıklık Oranının Gelişimi

Tarih	Hisse (%)	Halka Açıklık Payı (%)	Kamu Payı (%)	Açıklama
10 Temmuz 1990			100,00	Hisselerin Özelleştirme İdaresine Devri
1991	2,50	2,50	97,50	İMKB Halka Arz
Aralık 1999	1,08	3,58	96,42	İMKB'de Satış
Nisan 2000	30,66	34,24	65,76	İMKB II. Halka Arz
4 Mart 2005	14,76	49,00	51,00	İMKB Toptan Satışlar Pazarında Satış
26 Ocak 2006	51,00	49,00	0,00	Koç Holding'e Hisse Devri

Ortaklık Yapısı

Sermaye Yapısı (YTL)

Hissedar Adı	Grup	Hisse Adedi	Türü	Sermaye Tutarı
Enerji Yatırımları A.Ş.	A	12.771.379.222	Nama	127.713.792,22
Diğer Ortaklar (Halka Açık)	A	12.270.540.777	Nama	122.705.407,77
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı	C	1	Nama	0,01
Toplam		25.041.920.000		250.419.200,00

Tüpraş, kurumsal ve etik yönetim anlayışını ve standartlarını daha ileriye taşıyarak 2008 yılında ilk Kurumsal Sosyal Sorumluluk raporunu yayınlamıştır. Tüpraş, yayınladığı ilk KSS Raporu'nda Global Reporting Initiative'in (GRI) G3 Raporlama İlkelerini benimsemiştir.

Altyapı, Lojistik Ve Depolamada Üstün Konum

Tüpraş, Türkiye'nin toplam rafinaj kapasitesinin tamamına sahip bulunmaktadır. Rafinerilerin tüketim merkezlerine olan yakınlıklarıyla ülke talebini en iyi şekilde karşılayacak tarzda konumlandırılmış olması mevcut rekabet gücünü daha da artırmaktadır.

Tüpraş, 2,3 milyon tonu ham petrol, 3,7 milyon tonu ürün olmak üzere toplam 5,9 milyon metre küp tank kapasitesi ile ülkemizin toplam depolama kapasitesinin %60'dan fazlasına sahiptir.

Buna ilave olarak Tüpraş, rafinerilerinin bulunmadığı bölgelerde Türkiye'nin ikinci büyük terminal ve depolama kapasitesine sahip OPET'in terminal ve depolama kapasitelerini kiralarak ülke çapında hizmet alanını yaygınlaştırmaktadır.

Güçlü Finansal Yapı, Yüksek Kâr Payı

şirket, yüksek nakit yaratabilme avantajını kullanarak bir yandan teknolojik yatırımlarını sürdürürken, dağıtılabilir karının tamamını dağıtmasına rağmen, nakit pozisyonunu ve güçlü sermaye yapısını korumayı başarmıştır.

15 Ekim 2001 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı'nda kayıtlı sermayesini 100 milyon YTL'den 500 milyon YTL'ye yükselten Tüpraş'ın, çıkarılmış sermayesi 250,4 milyon YTL'dir.

Elde ettiği karı hissedarlarıyla paylaşmayı ilke edinen Tüpraş, dağıtılabilir karın tamamını hissedarlarına paylaşmaktadır. Tüpraş sürdürdüğü düzenli ve sürekli kar payı dağıtma politikasıyla hissedarlarının haklı güvenini kazanmıştır.

Ayrıca Tüpraş, yurtiçi ürün satışlarından tahsil ettiği ŞÖTV ve KDV gibi vergiler ile bir yandan devlete fon sağlarken, diğer yandan toplanan bu fonlarla efektif fon ve nakit yönetimi aracılığıyla artı değer yaratmaktadır.

Sürdürülebilir Yüksek Rafineri Marjı

2007 yılına göre brüt rafineri marjını %51 seviyelerinde artıran Tüpraş, yıllardır Akdeniz kompleks marjının üzerinde marj elde etmektedir.

Bu farklılaşmayı sağlayan yapısal faktörler; rafinerilerin tüketim bölgelerinin merkezinde konumlandırılmış olması, Türkiye'nin pek çok üründe net ithalatçı konumunda olması, hacimli hampetrol ve ürün alımının getirdiği fiyat avantajları, rafineri tasarımlarının farklı, ağır ve yüksek kükürlü hampetrol işleyebilecek özellikte olması, uygun maliyet ve çeşitlilikte hampetrol tedarik edilebilmesi, hampetrol ve ürün ithalatı için güçlü altyapı, yurtiçi müşterilere direkt boru hattı bağlantıları sayesinde müşterinin düşük depolama ihtiyacı, yüksek ürün ihraç kabiliyeti ve sınırlı kur ve pazar riskidir.

2008 yılında Tüpraş rafineri marjını yükselten diğer artı faktörler ise, tamamladığı yatırımlar, gerçekleştirdiği operasyonel iyileştirmeler ve sürdürülen şarj optimizasyonudur

Hedefimiz En Tepeye ıkmaktır.

Zirve tırmanışçıları, sadece kendi bölgelerindeki dağlara değil, dünyanın en yüksek dağlarına çıkmak isterler. Bu yüzden, Ağrı'dan sonra Himalayalar tüm tırmanışçıların ortak hedefidir. Yüksek hedeflere ulaşmanın en önemli koşulu ise sağlam bir yol stratejisi belirlemektir.

Tüpraş olarak bizler de sadece bölgesel değil, global yüksekliklerde var olmak isteriz. Bu yüzden hedefimiz, sadece Türkiye'de değil, dünya petrol sektöründe performansına ve insan kaynağına özenilen, güvenilir ve etkin bir küresel oyuncu olmaktır.

Amacımız Zoru Başarmaktır.

Zirve yolculuğu uzun ve çetindir. Yolun sonunda zirveye ulaşmak en belirli hedef, yolculuğa değer katmak ise en büyük amaçtır.

Tüpraş olarak bizim vizyonumuz sürekli başarıdır. Başarı yolculuğumuzdaki amacımız, ülkemizin petrol ürünleri ihtiyacını karşılarken, sektörel gelişimde öncü ve etkin rol oynayarak, hissedarlarımız, iş ortaklarımız ve toplum için değer yaratmaktır.

Yolculuğumuz Hayata Değer Katmalıdır.

Zirve ekibi olarak, yolculuğumuzun bize başarının yanı sıra manevi bir tatmin de getirmesini bekleriz. Engin vadilerde, doğanın dinginliğinin, sınırsız yüksekliklerin kişiliğimize, ruhumuza, hayatımıza değer katmasını bekleriz. Bu değerler, hayatımızın her noktasına taşımak istediğimiz eşsiz manevi değerlerdir.

Tüpraş olarak, dürüst, şeffaf ve etik, insana saygılı, çevreye duyarlı, yaratıcı ve yenilikçi, müşteri odaklı, çalışanlarının gelişimini destekleyen, takım çalışmasına önem veren bir kurum olmak isteriz. Bunlar bizim başarı yolculuğumuzda vazgeçemeyeceğimiz başlıca değerlerimizdir.

Yönetim Kurulu Başkanı'nın Mesajı

Topluluk olarak her zamanki gibi, ülkemize olan sorumluluğumuzun bilinciyle küresel krizin olumsuz yansımalarını azaltmak için gerekli önlemleri alarak, krizi mümkün olan en az kayıpla atlatmayı hedefledik ve bu hedefimizi büyük ölçüde gerçekleştirdik.

Tüpraş Ailesinin Değerli Üyeleri, Sayın Hissedarlarımız ve İş Ortaklarımız,

Her alanda çalkantılarla dolu bir yılı geride bıraktık. Ülke olarak küresel krize önceki dönemlere oranla daha güçlü girmiş olsak da, reel sektör krizi çok daha ağır yaşadı. Tüm bunlara rağmen, topluluk olarak her zamanki gibi, ülkemize olan sorumluluğumuzun bilinciyle küresel krizin olumsuz yansımalarını azaltmak için gerekli önlemleri alarak, krizi mümkün olan en az kayıpla atlatmayı hedefledik ve bu hedefimizi büyük ölçüde gerçekleştirdik.

2001-2006 dönemindeki olumlu hava, yatırımcıların, işletmelerin ve tüketicilerin sürekli yüksek getiri beklentisine girmelerine ve risklerin olduğundan küçük algılanmasına yol açtı. İyimser beklentilerin etkisiyle konut ve diğer varlıkların fiyatları hızla yükseldi, riskli enstrümanlar oluşturulup neredeyse risksizmiş gibi küresel piyasalarda satılarak, türev piyasalarının finansal sistemdeki ağırlığı ve oluşturacağı risklerin boyutları ölçülemeyecek hacme ulaştı. 2001 yılında ABD'de konut kredileri GSYİH'nın yarısı kadarken, 2007 yılında dörtte üçü düzeyine çıktı, İngiltere'de ise bu oran %85'e kadar yükseldi. Kaybolan güven ortamıyla hızla geriye gelen konut fiyatları, bu büyük krizin tetikleyicisi oldu.

Finansal krizin öncü göstergeleri 2007 yılında görülmeye başlanmış olmasına rağmen, piyasalardaki olumlu hava 2008 yılının ilk 9 ayı boyunca devam etti ve özellikle petrol ve emtia fiyatları zirve rakamlara ulaştı. Bu dönem rafinaj sektörü için de canlı talebin ve güçlü marjların gerçekleştiği bir dönem oldu. Ancak piyasa belirleyicisi konumunda olan ve gücü tartışılmayan finansal kuruluşların çökmesiyle birlikte, son çeyrekte beklentiler ve ekonomik göstergeler bir anda tersine dönerek hızla küresel kriz ortamına girildi.

Küresel entegrasyonun, finansal kurumlar arası ortaklık ve işbirliklerinin zirvede olduğu bu ortamda kriz, dünyanın geri kalanının krizden etkilenmeme umutlarını boşa çıkararak diğer bölgelerdeki finansal kuruluşlara sıçradı. Finansal kriz, 2008 son çeyreğinde tüm dünyayı etkisi altına alarak reel sektörü de tehdit eder hale geldi. Açıklanan önlem paketleriyle krizin etkileri hafifletilmiş olsa da, hangi noktada son bulacağı ve iyileşmenin ne zaman başlayacağı konularında farklı öngörüler bulunmaktadır.

Artan küresel risk algılanmasına bağlı olarak, gelişmekte olan ülkelere sermaye akışı kesilmiş ve bunun sonucunda, ülkemizin de arasında yer aldığı "gelişmekte olan ülkeler" devam eden devalüasyon baskısı altına girmiş ve halihazırda ciddi değer kayıpları yaşanmaktadır. Bunun yanında, gittikçe daralan kredi imkânları ve küresel talepteki önemli düşüşlerin, gelişmekte olan piyasalardaki büyüme oranlarında ve yatırımlarda ciddi gerilemelere yol açması beklentisi bulunmaktadır.

2008 yılında oluşan resesyonun 2009 yılının tamamını kapsayabileceğine yönelik olarak gittikçe yoğunlaşan tahminler yapılmakta ve gelişmiş ülkelerdeki GSYİH'nın gerileyeceği öngörülmektedir. Aynı şekilde, gelişmekte olan ülkelerin büyüme oranlarının da 2009 yılında %4,5'e gerilemesi, ülkemiz GSYİH'nın ise küçülmesi beklenmektedir.

Genel ekonomik koşullara bağlı olarak, 2007 yılında 86 milyon varil/gün olan dünya petrol talebi, 2008 yılında 300 bin varil/gün düzeyinde azaldı. Daralmanın 2009 yılında da sürmesi ve toplam talebin 85 milyon varil/gün düzeyinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Bununla birlikte 2009 yılının, sektör açısından büyük kayıplara yol açan hızlı fiyat dalgalanmalarının olmayacağını, stok zararlarının azalacağı, nispeten daha sakin bir yıl olacağını tahmin ediyoruz.

Daralan küresel talep ve çoğunluğu Uzakdoğu'da olan kapasite artışlarına bağlı olarak, 2009 yılı rafineri marjlarının da gerileyeceği tahmin edilmektedir. Ancak, 2009 yılında özellikle Avrupa ve Akdeniz piyasasında motorin açığına bağlı olarak orta distilat marjlarının göreceli olarak güçlü seyretmeye devam edeceği tahmin edilmektedir. Tüpraş olarak özellikle son üç yıllık dönemde gerçekleştirdiğimiz yatırımlar, yapısal dönüşüm ve verimlilik artışının sağladığı avantajla, piyasa marjının üzerinde rafineri marjı elde etmeyi hedefliyoruz.

Genel ekonomik koşullara bağlı olarak Türkiye akaryakıt pazarının da en iyimser tahminle %3 civarında küçülmesine karşın azalan enerji fiyatlarının da yardımıyla cari açıkta azalma meydana gelmesi beklenmektedir. Ancak gerekli ekonomik tedbirlerin alınamaması halinde, açığın fonlanması konusunda sıkıntı yaşanabilecektir. Bu nedenle bu ortamda yapılması gereken işlerin başında, beklentilerin iyi yönetilmesi gelmektedir.

Şu an için görünen, 2009 yılının, özellikle ilk 6 aylık dönemde reel sektör açısından sıkıntıların çok daha güçlü hissedileceği bir yıl olacağıdır. Finansal kuruluşların kredileri yenilemekte isteksiz davranması, koşulları ağırlaştırması, reel sektörün normal faaliyetlerini yürütürken bile sıkıntı yaşamasına neden olmaktadır. Bu kısır döngüden kurtulmak için, somut planlarla desteklenen rasyonel bir kriz yönetimi oluşturulması gerekmektedir.

Geride bıraktığımız 2008 yılı, atılım ve büyüme yılı olmaktan çok, varlığını sürdürmenin ve gücün korunabilmesinin ön plana çıktığı bir yıl olmuştur. Tüpraş olarak kârlılık açısından mümkün olan en az kayıplı

tamamlanmıştır. Ayrıca bu kriz döneminde genel algılamının tersine Türkiye petrol sektöründe, rekabet ortamının ve serbest piyasa koşullarının Avrupa ülkelerinden daha iyi işlediği ortaya çıkmış, Tüpraş olarak fiyat düşüşleri Avrupa ülkelerinden daha hızlı bir şekilde fiyatlara yansıtılmıştır.

Krizin derinleşerek devam ettiği 2009 yılını da kayıpsız ve güçlü bir şekilde tamamlayabilmek için verimlilik ve kalite artırıcı yatırımlarımızı kararlılıkla sürdürmekteyiz. Euro V standardında üretim için gerekli yatırımlar, 2009 yılı Nisan ayında devreye alınacak olan İzmit Benzin İyileştirme yatırımla tamamlanmış olacaktır. Bunların yanı sıra, şirketimizi gelecekte çok daha güçlü ve kârlı hale getirebilecek orta vadede en önemli projemiz olan Fuel Oil Dönüşüm yatırımında önemli harcama gerektirmeyen detay mühendislik çalışmaları son aşamasına gelmiştir. Kriz döneminde büyük parasal harcama gerektirmeyen, ancak zaman alan çalışmalar öne alınarak yatırımın önemli bir gecikme olmaksızın tamamlanması hedeflenmektedir. Bankaların kredi vermek için güvenilir işletmeler ve kârlı projeler aradığı bu dönemde, yüksek kâr potansiyeli ve kredibiliteye sahip bir şirket olan Tüpraş'ın, projenin finansmanı konusunda sıkıntı yaşamayacağı beklenmektedir.

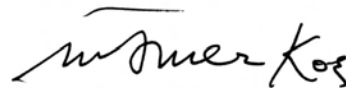
Tüpraş olarak şeffaflığın ve kurumsal yönetim ilkelerine uyumun krizleri daha iyi yönetmek için ne denli önemli olduğunun farkındayız ve hedef çitımızı sürekli yükseltiyoruz. 7,91 olan kurumsal yönetim derecelendirme notumuz, 2008 yılında 8,20'ye yükselmiştir. Bu konuda sağlanan açılımlar, piyasa tarafından daha çabuk ve doğru algılanmamızı sağlamıştır.

Tüpraş, tüm operasyonel faaliyetlerinde bütün risk düzeylerini göz önünde tutarak riskleri ortadan kaldırmayı veya kabul edilebilir düzeylere indirmeyi hedeflemektedir. Dünya rafinaj sektöründe önemli kaza ve kayıpların sıkça yaşandığı bu dönemde Tüpraş, Sağlık ve Emniyet standardını, müteahhit kazalarını da iş kaza istatistiklerine ekleyerek geliştirmiş ve 2008 yıl sonu itibarıyla hedeflerinin çok daha altında kaza sıklık oranlarına ulaşmıştır. SEÇ hedeflerinin tüm şirkete yayılması sağlanarak, 2012 hedeflerine bazı rafinerilerimizde bugünden ulaşılması sevindiricidir.

Türkiye için üretim yaptığımızın bilincinde olarak, paydaşlarımız ve ülkemiz için değer yaratmayı sürdüreceğiz. Dalgalanmalarla dolu bir yılın ardından reel sektör açısından çok daha zorlu geçmesi beklenen 2009 yılında, her zamankinden daha fazla özveri ve dikkatle çalışarak, gelişerek değişme hedefimiz doğrultusunda başlattığımız yeniden yapılandırma çalışmalarımıza aynı kararlılıkla devam edeceğiz.

Ayrıca, uluslararası kriterleri esas alarak yeniden yapılandırdığımız kurumsal sosyal sorumluluk anlayışımız çerçevesinde kurumsal ve etik yönetim ilkelerimizi daha ileriye taşıyarak, sosyal, ekonomik ve çevre konularında oluşturduğumuz katma değeri sürdürülebilir kılacak çalışmalarımız da değişmeden devam edecektir.

Tüpraş olarak birçok zorlu dönemi başarıyla atlattığımızın verdiği deneyim ve ülkemizin en güçlü topluluğundan aldığımız enerjiyle, bu dönemde de hedeflerimize ulaşacağımıza inancım tamdır.

Ömer M. Koç
Yönetim Kurulu Başkanı

Yönetim Kurulu

Ömer M. Koç	Yönetim Kurulu Başkanı
Dr. Bülent Bulgurlu	Yönetim Kurulu Başkan Vekili
Rahmi M. Koç	Yönetim Kurulu Üyesi
Temel K. Atay	Yönetim Kurulu Üyesi
Erol Memioğlu	Yönetim Kurulu Üyesi
Yavuz Erkut	Yönetim Kurulu Üyesi
Ahmet Aksu	YK Üyesi, ÖİB C Grubu Temsilcisi

Ömer M. Koç
Yönetim Kurulu Başkanı

1962 doğumlu olan Ömer M. Koç, lisans eğitimini Columbia Üniversitesi Ancient Greek Bölümü'nde tamamlayarak, aynı üniversiteden İş Yönetimi Yüksek Lisans derecesiyle mezun oldu. İş yaşamına 1985 yılında, İsviçre'deki Kofisa Trading Company'de Satış Memuru olarak başlayan Ömer M. Koç, 1989-1990 yılları arasında New York'ta Ramerica Int. Inc.'da Satış Memuru olarak görev yaptı.

1991-1992'de Gazal A.Ş.'de Müdür olarak görev alan Koç, daha sonra sırasıyla 1992-1996 yıllarında Koç Holding A.Ş. Finansman Koordinatörü, 1996-2000 yıllarında Koç Holding A.Ş. Enerji Grubu Başkan Yardımcısı, 2000-2004 yıllarında Koç Holding A.Ş. Enerji Grubu Başkanı görevlerinde bulundu. 2004 Nisan ayından bu yana Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu üyesi olan Koç, İngilizce ve Fransızca bilmektedir.

Türkiye'de kültür ve sanat yaşamının gelişmesinde öncü rol üstlenen Koç ailesi, ülkenin kültür mirasına yaptığı katkılar sebebiyle Dünya Anıtlar Vakfı (World Monuments Fund) tarafından Hadrian Ödülü'ne layık görüldü.

Dr. Bülent Bulgurlu
Yönetim Kurulu Başkan Vekili

1947 doğumlu olan Dr. Bülent Bulgurlu, Ankara Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi'nden mezun oldu. Norveç Teknik Üniversitesi'nden İnşaat Mühendisliği Yüksek Lisans ve Doktora derecelerini aldı. Norveç-Oslo'da başladığı iş yaşamını, daha sonra Norveç Teknik Üniversitesi'nde akademisyen olarak sürdürdü.

Koç Topluluğu'ndaki görevine 1979 yılında, Garanti İnşaat A.Ş.'de İnşaat Mühendisi olarak başlayan Dr. Bülent Bulgurlu, bu şirkette çeşitli kademelerde görev yaptı. 1990-1996 yılları arasında Garanti İnşaat A.Ş. Genel Müdürlüğü'nü üstlenen Bulgurlu, 1996-2000 yılları arasında Koç Holding'de, Turizm ve Hizmetler Grubu Başkan Yardımcılığı, 2000-2001 yılları arasında, Turizm ve Hizmetler Grubu Başkanlığı'nı yürüttü. 2001-2003 yılları arasında Koç Holding Turizm ve İnşaat Grubu Başkanlığı, 2004-Mayıs 2007 yılları arasında Koç Holding A.Ş., Dayanıklı Tüketim ve İnşaat Grubu Başkanlığı yapan Dr. Bülent Bulgurlu, Mayıs 2007 tarihinden bu yana Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesi ve CEO'su olarak görev yapmaktadır.

Rahmi M. Koç
Yönetim Kurulu Üyesi

1930 Ankara doğumlu olan Rahmi M. Koç, orta ve lise öğrenimini Robert Kolej, yüksek öğrenimini ise Johns Hopkins University (ABD) B. A. Endüstriyel Sevk ve İdare Bölümü'nde yaptı. Harp Akademilerinde yedek subaylık hizmetini tamamladıktan sonra 1958 yılında Ankara, Otokoç şirketinde görev almak suretiyle Koç Topluluğu'nda bilfiil çalışmaya başladı ve tüm çalışma hayatını Koç Topluluğu'nda geçirdi. 1960 yılında Koç Topluluğu'nu Ankara'da temsil eden Koç Ticaret A.Ş.'ne geçti.

1963 yılında kurulan Koç Holding'in Ankara'da bulunan Şirket merkezinin 1964 yılında İstanbul'a nakliyle Koç Holding A.Ş. Genel Koordinatörü oldu ve İstanbul'a yerleşti. Bundan sonra sırasıyla 1970 yılında yedi kişiden oluşan İcra Komitesi Başkanı, 1975 yılında İdare Meclisi Başkan Yardımcısı, 1980 yılında dört kişilik üst düzey idarecilerinden kurulu Koç Holding İdare Komitesi Başkanı oldu.

1984 yılında, Merhum Vehbi Koç, İdare Meclisi Başkanlığı'ndan ayrılınca Rahmi M. Koç Başkan seçildi. 30 Mart 1984 tarihinde Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini üstlenen Rahmi M. Koç, 4 Nisan 2003 tarihinde emekli olunca büyük oğlu Mustafa V. Koç Yönetim Kurulu Başkanı oldu. Kendisi bu tarihten itibaren Koç Holding Şeref Başkanlığı'nı üstlenmiştir, Yönetim Kurulu Üyeliği devam etmektedir.

Türkiye'de sağlık, kültür ve sanat yaşamının gelişmesinde öncü rol üstlenen Koç Ailesi, ülkenin kültür mirasına yaptığı katkılar sebebiyle Dünya Anıtlar Vakfı (World Monuments Fund) tarafından Hadrian Ödülü'ne layık görüldü.

Temel K. Atay
Yönetim Kurulu Üyesi

1940 doğumlu olan Temel Kamil Atay, İstanbul Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği ve Wayne Eyalet Üniversitesi İşletme bölümlerinden mezun oldu. İş yaşamına 1965 yılında Chrysler Sanayi'de Ürün Geliştirme Mühendisi olarak başlayan Atay, 1966-1969 yıllarında Otosan A.Ş. Mamul Geliştirme Müdürü, 1969-1972 yıllarında Ford Motor Co. U.S.A. Mamul Geliştirme Mühendisi, 1972-1974 yıllarında Koç Holding A.Ş. Otomotiv Koordinatör Yardımcısı, 1974-1981 yıllarında Otoyal Sanayi A.Ş. Genel Müdürü, 1981-1994 yıllarında Tofaş Türk Otomobil Fab. A.Ş. Genel Müdürü görevlerini yürüttü. 1992 yılından itibaren aynı zamanda Koç Holding A.Ş. Teknik Projeler Başkan Yardımcısı görevini de üstlenen Atay, 1994-1996 yılları arasında Koç Holding A.Ş. Tofaş Grubu Başkanlığı yaptı ve 1996 yılında Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu üyesi oldu.

1996-1998 yıllarında Topluluk Yürütme Kurulu Başkan Vekili ve diğer Otomotiv Grubu Şirketleri Başkanı görevlerini üstlenen Atay, 1998-2000 yıllarında Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Uygulamadan Sorumlu Yönetim Komitesi Üyesi, 2000-2001 yılları arasında ise bu görevlerine ek olarak Koç Holding A.Ş. CEO'luğunu üstlendi. 2003 yılından bu yana Atay, Koç Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Koç Holding A.Ş. Aile Ofisi Sorumlusu olarak görev yapmaktadır.

Yönetim Kurulu

Erol Memioğlu
Yönetim Kurulu Üyesi

1954 doğumlu olan Erol Memioğlu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Petrol Mühendisliği'nden mezun oldu. İş yaşamına 1979 yılında TPAO'da Uzman-Başmühendis olarak başlayan Memioğlu, 1990 yılına kadar sürdürdüğü bu görevinin ardından aynı kurumda Üretim Müdürü oldu ve 1994-1999 yılları arasında Yurtdışı Projeler Grup Başkanı ve Turkish Petroleum Overseas Co. Başkanı olarak görev yaptı. Kariyerine 1999-2003 yıllarında Koç Holding A.Ş. Enerji Grubu Başkan Yardımcısı, 2003-2004 yıllarında Koç Holding A.Ş. Enerji Grubu İcradan Sorumlu Yönetim Kurulu üyesi olarak devam eden Memioğlu, 2004 Mayıs ayından bu yana Koç Holding A.Ş. Enerji Grubu Başkanı'dır.

Yavuz Erku
Yönetim Kurulu Üyesi

1955 doğumlu olan Yavuz Erku, lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nde 1976 yılında, yüksek lisans eğitimini ise Wales Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nde, 1978 yılında tamamladı.

İş yaşamına 1979 yılında İpraş Rafinerisi'nde Proses Mühendisi olarak başladı. 1979-1990 yılları arasında Ünite Şefi, Başmühendis, İşletme Müdür Yardımcısı görevlerinde bulundu. 1990 yılında Tüpraş Genel Müdürlüğü'ne Dış Ticaret Müdürü olarak atandı. 1994-1997 yılları arasında Petrol İkmal ve Ticaret Daire Başkanlığı göreviyle Ham Petrol İkmal, Akaryakıt Satış, Fiyatlandırma, Dış Ticaret ve LPG İkmal ve Satış Müdürlüklerini yönetti. 1998-2000 döneminde ise aynı bölümlerden sorumlu Daire Başkanlığı ve Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu. 2000 yılında Opet Petrolcülük A.Ş.'ye transfer oldu. 2000-2006 yılları arasında çeşitli dönemlerde Opet Petrolcülük A.Ş.'de Yönetim Kurulu Üyeliği ve Genel Müdürlük görevlerinden sonra 27 Ocak 2006 tarihinden itibaren Tüpraş Genel Müdürlüğü görevini sürdüren Erku, 2008 Nisan ayından bu yana Tüpraş Yönetim Kurulu Üyeliğine devam etmektedir.

Denetim Kurulu

Ahmet Aksu
ÖB C Grubu Temsilcisi

1967 doğumlu Ahmet Aksu, lisans eğitimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Ekonomi Bölümü'nde tamamladı. 1992 yılından bugüne Başbakanlık Özelleştirme İdaresi'nde çalışan Aksu, 1993 yılında Deniz Nakliyat T.A.Ş.'de Denetim Kurulu Üyesi olarak görev yaptı. 1993-2006 yılları arasında ERDEMİR Ereğli Demir ve Çelik Fab. T.A.Ş., TÜMAŞ, Eti Alüminyum ve ESGAZ gibi kurumlarda Yönetim Kurulu Üyesi ve Başkanı olarak görev aldı. 2006-2007 yılları arasında TÜMAŞ Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığı görevinin ardından, 2007 yılından bu yana Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş.'de Yönetim Kurulu Başkanı olarak çalışmaya devam etmektedir. Ahmet Aksu, halen Özelleştirme İdaresi Başkan Yardımcısı olarak görev yapmaktadır.

İbrahim Murat Çağlar	Denetçi
Kemal Uzun	Denetçi
Şükrü Dilaver	Denetçi

İbrahim Murat Çağlar

Denetim Kurulu Üyesi

1973 doğumlu İbrahim Murat Çağlar, Bilkent Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nden mezun oldu. İş yaşamına 1997 yılında Pricewaterhouse Coopers'ta başlayan Çağlar, 2002-2005 yılları arasında PricewaterhouseCoopers'ta Denetim ve Danışmanlık Hizmetleri Müdürü olarak görev yapmıştır. 2005-2008 yılları arasında Koç Holding A.Ş. Denetim Grup Yöneticisi görevini sürdüren Çağlar, 2008 yılından bu yana Koç Holding A.Ş. Denetim Grubu Koordinatörüdür.

Kemal Uzun

Denetim Kurulu Üyesi

1968 doğumlu Kemal Uzun, lisans eğitimini Ankara Üniversitesi İşletme Bölümü'nde tamamladı ve University of Illinois, College of Business'ta Yüksek Lisans yaptı. 1990-2006 yılı Mart ayına kadar Stajyer Muhasebat Kontrolörü olarak göreve başladığı Maliye Bakanlığı'nda sırasıyla Hesap Uzman Yardımcısı, Hesap Uzmanı, Daire Başkanı, Gelir İdaresi Grup Başkanı, Gelir İdaresi Daire Başkanı gibi görevlerde çalışmıştır. 2006 Nisan ayından bu yana Koç Holding A.Ş. Denetim Grubu Başkanlığı'nda Koordinatör olarak görev yapmaktadır.

Şükrü Dilaver

Denetim Kurulu Üyesi

1965 doğumlu Şükrü Dilaver, Karadeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden mezun oldu. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde İş Yönetimi Yüksek Lisansı yaptı. Profesyonel iş yaşamına 1989'da Hesap Uzman Yardımcısı olarak başlayan Dilaver, 1991'de Hesap Uzmanı, 2000'de Başhesap Uzmanı oldu. 2000 Mart ayında Boğaziçi Kurumlar Vergi Dairesi'ne geçen Şükrü Dilaver, 2001 Mart ayında İstanbul Defterdar Yardımcısı, 2004 Ocak ayında Kocaeli Defterdarı, 2005 yılında İstanbul Defterdarı olmuştur.

Genel Müdür'ün Mesajı

2008 yılı Tüpraş açısından, ilk 9 aylık döneminde kârlılık ve operasyonel açıdan verimliliğin zirveye çıktığı, son çeyrek dönemdeyse küresel kriz ve resesyon ortamında mevcut kazanımların korunmaya çalışıldığı bir yıl olmuştur.

Değerli Hissedarlarımız ve İş Ortaklarımız,

Küresel ekonomik resesyonun tüm dünya ülkelerini etkilediği bir iş ortamında küresel rekabetin daha da yoğunlaştığı, devletlerin ekonomilerini ve reel sektörlerini ayakta tutabilmek için birbiri ardına önlem paketlerini devreye aldığı, almaya devam ettiği bir dönem yaşıyoruz.

Tüpraş olarak, şirketimizin geleceğine güvenle bakabilmek ve makro hedeflerimize ulaşabilmek için başlattığımız yeniden yapılandırma sürecinde, öncelikle 2008 yılı içinde önemli aşamalar kaydederek, AB spesifikasyonlarında ürün üretmek amacıyla sürdürdüğümüz yatırımlarımızda tamamlayıcı adımlarımızı attık. Yılın son çeyreğinde petrol sektörünün temel göstergeler ve dengelerinde yıkıcı etkileri olan küresel krizin şirketimize yansımalarını en aza indirgeyebilmek için, gerekli önlemleri hızla alarak yılı en az kayıpla kapatmış bulunuyoruz. 2009 yılında derinleşen krizin ağırlaşan etkilerine karşı önlemlerimizi almaya devam ediyoruz.

Yaşanmakta olan krizin sektörümüze ve ülkemize verebileceği kayıpları en aza indirmek için, sektörün lokomotif şirketi olarak üzerimize düşeni tam olarak yerine getirme gayreti içindeyiz.

Böyle bir dönemde Tüpraş, insan kaynağından aldığı güçle, mevcut konumunu koruma ve hedeflerini gerçekleştirme yolunda, uzun dönemli stratejileri doğrultusunda ilerlemektedir.

Küresel Kriz Ortamında Petrol Sektöründe Yaşanan Gelişmeler

Çin ve Hindistan gibi gelişmekte olan ülkelerde süren ekonomik büyümenin etkisi yanında, üretimde söz sahibi ülkelere Nijerya'da üretim sahalarına yapılan sabotajlar, İran'ın nükleer çalışmalarıyla yükselen tansiyon, Venezuela ile ABD ve Kolombiya arasında başgösteren polemikler, Irak, Meksika ve Rusya'da çeşitli nedenlerle meydana gelen üretim aksamaları, yaz aylarında petrol fiyatlarını şimdiye kadar görülmemiş rakamlara taşımıştır. Ağustos ayından itibaren beliren sezonsallık etkisi, peşinden Eylül ile birlikte gelen küresel ekonomik kriz ve akabinde resesyonun dünyanın tüm bölgelerine yayılmasıyla talepte oluşan hızlı daralma, yıl sonuna kadar petrol fiyatlarında sürekli bir düşüşe neden olmuştur. OPEC'in ham petrol üretimini son çeyrekte yetersiz oranda iki kez kısması da ham petrol fiyat düşüşünü önleyememiştir.

Küresel krizin ortaya çıkmaya başladığı Eylül ayı ile birlikte benzin talepleri ve buna bağlı olarak fiyatlarda düşüş eğilimi belirginleşirken, yıl sonuna doğru derinleşen resesyon ortamında bile, motorin ve jet fiyatları, ham petrole göre yüksek seyrini korumuştur. Kuzey yarım kürede, Almanya başta olmak üzere diğer Avrupa ülkelerinde stok amaçlı ısınma yakıtı talepleri ve rafinerilerin ara ürün amaçlı talepleri, fuel oil fiyatlarının da ham petrole göre yüksek seyretmesinde etkili olmuştur. Ham petrole oranla güçlü seyreden jet yakıtı, motorin ve düşük kükürtlü fuel oil fiyatları sayesinde Akdeniz rafineri marjı 2008 yılında, 2007 yılına göre %4,1 artışla 5,54 dolar/varil seviyesine ulaşmıştır.

2009 yılında küresel resesyonun OECD ülkelerinin petrol ürünleri talebinde azalışa yol açması beklenmektedir. Bu durumda öncelikle ihraç amaçlı rafinerilerin, bölgesel dinamikleri ve değişken arbitrajı da dikkate alarak, 2008 yılında yaptıkları gibi kapasite kullanımlarını düşürüp arz talep dengesizliği olan ürünlerde üretim miktarlarını azaltmaları beklenmektedir. Bunun sonucunda düşük kapasitede kârlı olamayan, yüksek maliyetli ve düşük kompleksiteye sahip rafinerilerin kapanması gündeme gelebilecektir.

Türkiye Petrol Ürünleri Pazar Dinamiklerinde Değişim ve Gerçekleştirilen Kurumsal Düzenlemeler

Türkiye petrol ürünleri tüketimi 2008 yılı son çeyrekte yaşanan küresel krizin de etkisiyle 2007 yılı seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2008 yılında turizme ve artan yurtiçi havayolu kullanımına bağlı olarak jet yakıtı tüketimi %12,1 artarken motorin %0,9 artmış buna karşılık benzin tüketimi %9,7 azalmıştır. Küresel krizin derinleştiği 2009 yılında Türkiye'nin küçülmesini, petrol ürünleri talebinin de %3,0 civarında daralmasını bekliyoruz.

Avrupa Birliği, otomotiv yakıtlarına yönelik Euro V standartları kapsamında motorin ve benzinde norm değişimini 1 Ocak 2009 itibarıyla başlatmıştır. Tüpraş'ın Euro V normlarına yönelik yatırımları, 2009 ilk çeyreğinde bitirilmesi planlanan İzmit Rafinerisi Benzin İyileştirme Yatırımı haricinde tamamlanmıştır. Devir sonrasında Tüpraş, Koç Holding bünyesinde 1 milyar dolar üzerinde yatırım harcaması gerçekleştirmiştir.

Bu kapsamda İzmit, İzmir ve Kırıkkale rafinerilerinde tamamlanan Dizel Kükürt Giderme Ünitesi projeleriyle rafineriler, AB normlarında 10 ppm kükürt içerikli motorin üretimi yapabilecek düzeydedir. Benzin normlarını iyileştirecek yatırımların hedefiyse Euro V normlarında 10 ppm, %35 aromatik ve %1 benzen içerikli benzin üretimi gerçekleştirmektir. Bu amaçla sadece detay mühendislik hizmeti dışarıdan satın alınmış, proje yönetimi ve satın alma dahil tüm işlemler Tüpraş çalışanları tarafından gerçekleştirilerek, anahtar tesliminin yarısı bir maliyetle tamamlanan İzmir Benzin İyileştirme Projesi 2008 Ağustos ayında devreye alınmıştır. Bu projeden elde edilen deneyimle İzmit Rafinerisi Benzin İyileştirme Projesi'nin yapımı da aynı çerçevede sürmektedir.

Operasyonel Hedeflere Ulaşılan Bir Yıl

Tüpraş'ın, sürdürülebilir büyümeyi sağlama hedefindeki iş stratejileri ve politikalarını etkin biçimde uygulama çalışmaları, 2008 yılı faaliyetlerinin temel noktasını oluşturmuştur. Tüpraş, 2008 yılında üretimden satışlar ve kârlılık kategorilerinde Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketi sıralamasında birinci olduğu gibi, ihracat kategorisinde de ikinci sırada yer alarak zirve konumunu sürdürmüştür.

2008 yılında, orta distilat haricindeki ürün fiyatlarının rafineri marjlarını aşağı yönde baskıladığı dönemlerde, kârlılığın sürdürülebilmesi için beyaz ürün veriminin artırılmasını sağlayacak şekilde, dönüşüm ünitelerinin maksimum kullanımıyla optimum ham petrol işleme politikası izlenmiştir. Rafineri marjlarının dalgalı seyrettiği bir ortamda bu politikanın uygulanması, Tüpraş'ın marjlarını Akdeniz kompleks marjının üzerine taşıyan faktörlerden birisi olmuştur. Uygulanan optimum şarj politikası doğrultusunda, 28,1 milyon ton/yıl ham petrol işleme kapasitesine sahip Tüpraş rafinerilerinde 2008 yılı kapasite kullanımı, %86,1 oranında gerçekleşmiştir. Yıl içinde 22,8 milyon ton petrol ürünü üretilmiş ve 2007 yılında toplam üretim içinde %67,5 olan beyaz ürün payı, 2008 yılında %68,7'ye yükseltilmiştir.

Akdeniz-Ural kompleks rafineri marjı 2007 yılına göre %4 artışla 5,54 dolar/varil seviyesinde gerçekleşirken, Tüpraş, 2008 yılında tamamladığı yatırımlar, gerçekleştirdiği operasyonel ve lojistik iyileştirmeler, aktif satış politikası ve şarj optimizasyonundan oluşan dinamik özellikleri sayesinde, brüt rafineri marjını 7,22 dolar/varilden %51 artışla 10,90 dolar/varile yükseltmeyi başarmıştır. Böylece Tüpraş ile Akdeniz rafineri marjı arasında 2007 yılında 1,90 dolar varil seviyesinde olan fark, 2008 yılında açılarak 5,36 dolar/varil düzeyine yükselmiştir.

Tüpraş rafinerilerinin tüketim bölgelerinin merkezinde konumlandırılmış olması, Türkiye'nin pek çok üründe net ithalatçı olması, yüksek miktarlarda ham petrol alımının getirdiği fiyat avantajları, rafineri tasarımlarının ağır ve yüksek kükürtlü ham petrol işleyebilecek özellikte olması ve buna bağlı olarak farklı ham petroleri işleyebilme esnekliği, ayrıca ham petrol tedarik

Genel Müdür'ün Mesajı

merkezlerine yakınlık dolayısıyla ortaya çıkan navlun avantajı, Tüpraş rafineri marjının Akdeniz piyasasına göre farklılaştırılmasını sağlayan yapısal özelliklerden bazılarıdır.

2008 yılında yaşanan finansal krizin küresel petrol ve rafineri şirketlerine en temel yansıması, uzun süreli fiyat düşüşleriyle gelen stok zararları ve kur yükselişi kayıpları olmuştur. Küresel likidite problemi ve nakite dönüş hızında düşüşün etkisiyle Eylül-Ekim aylarında işletme sermayesi ihtiyaçları yükselmiştir. Buna bağlı olarak hızla önlem alınıp öncelikle stok miktarları azaltılmış, alacak tahsil vadeleri düşürülmüş, ödeme vadeleri artırılmış ve bu dönemde yaşanabilecek likidite sıkıntısı aşılmıştır. Eylül ayı sonunda 3 milyon ton olan ham petrol ve ürün stok toplamı, kademeli olarak yıl sonuna kadar 1,7 milyon ton olan minimum seviyeye indirgenerek şirketin kullanılabilir nakit miktarı artırılırken, olası stok zararı da yarı yarıya azaltılmış ve yaklaşık 500 milyon dolar seviyesine çekilmiştir. Aynı çeyrek dönemde Avrupa rafineri şirketleri de 570 milyon dolar ile 8,1 milyar dolar arasında değişen büyüklüklerde stok zararlarına maruz kalmışlardır.

Enerji segmentinde kur ve pazar riski minimumda olan şirketlerden biri olan Tüpraş için, böylesine büyük bir krizde ve resesyon ortamında bazı avantajlar ön plana çıkmıştır. Ürün fiyatlarına döviz kur etkisinin birebir yansıtılması nedeniyle FAVÖK değeri kur artışlarından olumlu etkilenirken net kârlılık seviyesinde ise açık döviz pozisyonu kadar negatif etki görülmektedir. Dünya rafinaj tarihinde ham petrol fiyatlarının bu hızla ve soluksuz düştüğü bir dönem bulunmamasına karşın, finansallara doğal olarak negatif etki eden stokların etkin yönetimini sağlayacak yönetim politikalarının uygulanmasına devam edilecektir.

Tüpraş, sektörde büyük çalkantıların yaşandığı, büyük risklerin eşzamanlı ortaya çıktığı ve önemli finansal kayıpların yaşandığı bir dönemi, kârlılığını ve güçlü finansal yapısını koruyarak tamamlamayı başarmıştır. 2008 yılında 23 milyar dolar üzerinde ciro, 1 milyar dolar üzerinde FAVÖK elde etmiştir. 2009 yılında derinleşen krizin ağırlaşan etkilerine karşı da önlemler ayrıca alınmaktadır.

Operasyonel Esneklik ve Yüksek Kapasite Kullanımına Yönelik Yatırımlar

Rafinerilerde bölgesel arz ve talep dengesizliklerini gidererek kapasite optimizasyonunu sağlamak, ürün spesifikasyonu ve satış esnekliğini artırmak amacıyla, İzmit-Kırıkkale-Batman rafinerileri arasında vagon dolum-boşaltım tesislerinin 2007 yılı içinde başlatılan yatırımları, 2008 yılında vagon taşıma sistemini hızlandırıcı manevra araçlarının yenilenmesi ve vagon filosunun büyütülmesine yönelik çalışmalarla tamamlanmıştır. Vagon dolum sistemleri yatırımları ile ülke ekonomisine ilave katma değer yaratılması yanında, karayollarındaki trafik yükü azaltılarak, emniyet ve can güvenliği açısından katkı sağlanmıştır. İzmit, Kırıkkale ve Batman rafinerileri arasındaki sinerjiyi geliştirecek şekilde, başlangıç olarak 2008 yılında 250 bin ton ürün taşıması gerçekleştirilmiştir.

Demiryolu taşımacılığıyla birlikte, depolama kapasitesinin getirdiği avantajlı konumu güçlendirmek ve operasyonel esnekliği artırmak amacıyla mevcut kapasiteye ek olarak yapımı devam eden 1,1 milyon m³ kapasiteli tank yatırımları da 2008 yılında tamamlanmıştır.

Verimlilikte ulaşılabilecek son noktayı rakamsal olarak belirlemek, gelişmenin somut olarak ölçülebilmesi için çok önemli olmakla birlikte, verimliliği bir yaşam felsefesi haline getirerek elde edilen her hedefin ötesine geçmeye yönelik sürekli bir çalışmanın içinde olmak asıl hedefimizdir. Rafinerilerde enerji tüketiminin tüm çalışanlar tarafından sürekli olarak izlenerek, enerji kullanımında tasarruf bilincinin yerleşmesiyle önemli kazançlar sağlanacaktır. Kaynakların verimli kullanımı ve maliyetlerin düşürülmesi konusunda gösterilen gayret ve özenin hızı her geçen gün artmaktadır. Üretimimizde giderlerimizi azaltarak kârlılığı artıracak 35 adet enerji tasarrufu projesinin uygulamaya girmesi sonucunda, 2008 yılında 37 milyon dolar kazanç sağlanmıştır.

Verimliliğimizi daha da artırmak üzere sürdürdüğümüz İşletme Mükemmelliği Programı çalışmalarında, ilk aşamada seçilen 80 projeden, başlatılan 44 projenin 33'ü tamamlanmış ve rutin uygulanacak projeler arasına alınmıştır. 2009 yılında ise kalan projelerin uygulamaları başlatılacaktır. Bu kapsamda marj artırıcı projelerden, 146,3 milyon doları 2008 yılında olmak üzere, çalışmaların başladığı 2007 yılından bu yana toplam

Tüpraş, sektörde büyük çalkantıların yaşandığı, büyük risklerin eşzamanlı ortaya çıktığı ve önemli finansal kayıpların yaşandığı 2008 yılını 23 milyar doların üzerinde ciro, 1 milyar doların üzerinde FAVÖK ile kapatmıştır.

164 milyon dolar brüt kazanç sağlanmıştır. Şu anda parasal getirisi hesaplanamayan, ancak Tüpraş'a itibar ve operasyonel fayda sağlayan SEÇ ve Varlık Yönetimi konularındaki projeler üzerinde de çalışmalar yoğun biçimde devam etmektedir.

Şirketimizin öncelikleri arasında yer alan Sağlık, Emniyet, Çevre (SEÇ) konusunda çalışmaların etkin biçimde uygulanması ve izlenmesi için 5 yıllık bir plan hazırlanmıştır. Şirketimizle iş yapan müteahhit firmaların kazaları da ilk kez bu yıl istatistiklere dahil edilerek 2008 yılı kaza sıklık oranı hedefi 5,5 olarak belirlenmiş, fiili durum hedefin çok altında, sadece 3,6 olarak gerçekleşmiştir. Uzun vadeli hedefimiz, 2012 yılına kadar 2,5 kaza sıklık oranına ulaşmaktır.

Sürdürülebilir Kârlılık İçin Fuel Oil Dönüşüm Yatırımı

Türkiye'de ürün taleplerinin gelişimine bakarak, 5 milyar dolarları aşan rafineri inşaat maliyetlerinin yanı sıra pazarın yönünü yeniden değerlendirdiğimizde, ülkemizin özellikle benzin ve fuel oil gibi zaten talep fazlası olan ürünleri de üretecek yeni bir rafineriye değil, bunun yerine sadece üretiminin yurtiçi talebi karşılayamadığı motorini artırmaya ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. Zaten tüketiminin üzerinde üretim yapılan benzin ve fuel oil'i de üretecek yeni bir rafineri yerine, düşük değerli ve ihtiyaç fazlası fuel oil'i motorine dönüştürecek fuel oil dönüşüm projesi, tek yatırım seçeneği olarak gözükmektedir.

Bu proje ile yaklaşık 1,9 milyon tonu motorin olmak üzere 2,6 milyon ton beyaz ürünün yanı sıra, yine tamamı ülkemizde ithalatta karşılanan 600 bin ton petro-kok üretimi de gerçekleştirilmiş olacaktır. Projenin maliyeti, ekipmanların sipariş edileceği 2010 yılında kesinleşecektir. 2012 sonu veya 2013 başında tamamlanması planlanan proje için, 1,5-2 milyar dolar aralığında bir maliyet söz konusudur. Bu projeye İzmit Rafinerisi'nde optimizasyona gidilirken, diğer rafinerilerden İzmit'e hammadde sağlanması yoluyla kapasite kullanımları da artırılabilir ve bir projeye bütün rafinerilerde ürün esnekliği ve maksimizasyonu imkânı oluşacaktır.

Projeden yıllık yaklaşık 500 milyon dolar ilave FAVÖK sağlanacaktır. Projenin ekonomikliği ve fizibilitesi, petrol fiyatından ziyade, fuel oil fiyatı ile motorin ve beyaz ürünlerin

fiyatı arasındaki makasa bağlıdır. 2009 yılındaki küresel ekonomik konjonktüre bağlı olarak projede kısıtlı bir gecikme söz konusu olabilir de, projenin kriz öncesi normal seyri içinde dahi, 2009 yılında sadece büyük harcama gerektirmeyen detay mühendislik kısımlarının sürdürülmesi planlanmıştır. Bu yöndeki çalışmalarımız, 2009 yılında planlandığı gibi devam etmektedir.

İnsan Kaynağında Değişim

Tüpraş pazarda daha aktif bir oyuncu haline gelirken, yeni dönemle birlikte operasyonel ve finansal açıdan birçok ilkleri gerçekleştirmiştir. İşe hedef, amaç ve değerler yeniden tanımlanarak başlanmış, bir taraftan insan kaynağına dinamizm kazandırılırken, diğer yandan başta ticaret olmak üzere yeni fırsatlar değerlendirilmiştir. 26 Ocak 2006'da devirle başlayan yeniden yapılanma sürecinde, iş barışı ve çalışan motivasyonunda herhangi bir olumsuzluk yaşanmadan, yenilenecek iyileştirme ve geliştirme hedefi doğrultusunda deneyimli Tüpraş insan kaynağına iyi eğitilmiş ve donanımlı 1.270 genç personelin katılımı sağlanarak Tüpraş insan kaynağında 1/3 oranında yenilenme gerçekleştirilmiş ve deneyimle dinamizm bir araya getirilmiştir.

En büyük şirketlerin dahi büyük zararlara maruz kaldığı bir dönemi aldığımız önlemlerle minimum kayıpla ve karlı olarak kapamayı başardık. Önümüzdeki oldukça zorlu geçeceği görülen bir dönemi de aldığımız tedbirler, köklü deneyimimiz, yetişmiş insan kaynağımız ve Koç topluluğundan aldığımız güçle başarıyla atlatacağız. Tüpraş olarak hissedarlarımız, paydaşlarımız ve ülkemiz için değer üretmeyi sürdüreceğiz.

Yavuz Erkut
Genel Müdür

Üst Yönetim

Komiteler

Kurumsal Yönetim Komitesi

Ömer M. Koç

Dr. Bülent Bulgurlu

Risk Yönetimi Komitesi

Temel Kamil Atay

İbrahim Murat Çağlar

Ardan Aksade

Denetim Komitesi

Temel Kamil Atay

Erol Memioğlu

Etik Kurul

Erol Memioğlu

Yılmaz Bayraktar

İ. Metin Eral

Yavuz Erkut

Genel Müdür

1955 doğumlu Yavuz Erkut, lisans eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nde 1976 yılında, yüksek lisans eğitimini ise Wales Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nde, 1978 yılında tamamladı. İş yaşamına 1979 yılında İpraş Rafinerisi'nde Proses Mühendisi olarak başladı. 1979-1990 yılları arasında Ünite şefi, Başmühendis, İşletme Müdür Yardımcısı görevlerinde bulundu. 1990 yılında Tüpraş Genel Müdürlüğü'ne Dış Ticaret Müdürü olarak atandı. 1994-1997 yılları arasında Petrol İkmal ve Ticaret Daire Başkanlığı göreviyle Ham Petrol İkmal, Akaryakıt Satış, Fiyatlandırma, Dış Ticaret ve LPG İkmal ve Satış Müdürlüklerini yönetti. 1998-2000 döneminde ise aynı bölümlerden sorumlu Daire Başkanlığı ve Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu. 2000 yılında Opet Petrolcülük A.Ş.'ye transfer oldu. 2000-2006 yılları arasında çeşitli dönemlerde Opet Petrolcülük A.Ş.'de Yönetim Kurulu Üyeliği ve Genel Müdürlük görevlerinden sonra 27 Ocak 2006 tarihinden itibaren Tüpraş Genel Müdürlüğü görevini sürdüren Erkut, 2008 Nisan ayından bu yana Tüpraş Yönetim Kurulu Üyeliği'ne devam etmektedir.

Gürol Acar

Genel Müdür Yardımcısı

1953 doğumlu Gürol Acar, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nü 1976 yılında bitirdi. İş yaşamına 1977 yılında İpraş Rafinerisi'nde Proses Mühendisi olarak başlayan Acar, çeşitli mühendislik pozisyonlarında görev aldı. Tüpraş İzmit Rafinerisi ve Genel Müdürlük yönetim kademelerinde çeşitli görevlerde bulundu. Tüpraş'ta çalışırken Devlet Planlama Teşkilatı'nın hazırladığı 7. ve 8. dönem beş yıllık kalkınma planlarında Petrol Ürünlerinden Sorumlu Komisyon'un Başkanlığını yürüttü. Kırıkkale Rafineri Müdürü olarak çalışırken, Ekim 2000 tarihinde Opet Petrolcülük A.Ş.'de Terminal ve Teknik Servisler Müdürü olarak işe başladı. Aralık 2004 tarihinden itibaren Opet Petrolcülük A.Ş. Terminal ve Teknik Servisler Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapan Acar, 27 Ocak 2006 tarihi itibarıyla Tüpraş Teknik İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı olarak atanmıştır.

Yılmaz Bayraktar

Genel Müdür Yardımcısı

1954 doğumlu Yılmaz Bayraktar, Boğaziçi Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nden 1976 yılında mezun oldu, yüksek lisansını ise Wales Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nde "Endüstri İçin Dizayn ve İş İdaresi" başlıklı programda tamamladı. İş yaşamına 1979 yılında İpraş Rafinerisi'nde, Enerji ve Ekoloji Mühendisi olarak başladı. 20 yıllık rafineri çalışması süresince, sırasıyla Kuvvet Santrali, Buhar Üretim, Elektrik Üretim, Pompa Transfer ve Atık Su Arıtma Üniteleri şeflik ve Başmühendisliklerinde; daha sonra sırasıyla Yardımcı Tesisler İşletme Müdür Yardımcılığı, Üretim Üniteleri İşletme Müdürlüğü ve 1997 yılından itibaren Rafineri Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu. 1999-2006 yılları arasında Siemens Power Generation "İşletme ve Bakım" anlaşması altındaki BOSEN Enerji Elektrik Üretim A.Ş. kombine çevrim santralinde Siemens adına Tesis Müdürü görevini üstlendikten sonra, 27 Ocak 2006 itibarıyla Tüpraş Genel Müdür Yardımcısı olarak atanmıştır.

01 Yavuz Erkut - Genel Müdür

02 Gürol Acar - Genel Müdür Yardımcısı

03 Yılmaz Bayraktar - Genel Müdür Yardımcısı

04 Hasan Tan - Genel Müdür Yardımcısı

05 İbrahim Yelmenoğlu - Genel Müdür Yardımcısı

Hasan Tan

Genel Müdür Yardımcısı

1964 Ankara doğumlu Hasan Tan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nü 1986 yılında, Pennsylvania Üniversitesi İş Yönetimi Yüksek Lisans programını 1990 yılında tamamladı. İş yaşamına 1990 yılında Tüpraş'ta Dış Ticaret Departmanı'nda Mühendis olarak başlayarak Motorin ve LPG İthalatından Sorumlu İthalat Şefi olarak devam etti. 1995 yılında Ham Petrol İkmal Departmanı'na ham petrol anlaşmaları ve kârlılık analizlerinden sorumlu Koordinatör olarak atandı. 1999-2004 yılları arasında LPG İkmal ve Satış Müdürü olarak görev yaptı. Ocak 2005'ten bu yana Opet Petrolcülük A.Ş. İkmal Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapan Tan, 27 Ocak 2006 tarihi itibarıyla Tüpraş'ın özelleştirilmesinden sonra, Ticari İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı olarak atanmıştır.

İbrahim Yelmenoğlu

Genel Müdür Yardımcısı

1971 doğumlu İbrahim Yelmenoğlu, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni 1991 yılında, Illinois Üniversitesi Yüksek Lisans programını 2003 yılında tamamladı. İş yaşamına 1987 yılında Maliye Bakanlığı'nda başlayan Yelmenoğlu, 1992-2004 yılları arasında Hesap Uzmanları Kurulu'nda görev aldı. 2004 yılında Koç Holding Denetim Grup Başkanlığı'na transfer olan Yelmenoğlu, 2004-2006 döneminde Koç Holding A.Ş. Denetim Grubu Koordinatörü olarak görev yaptı. Tüpraş'ın Koç Holding'e %51 hisse devrinden sonra 27 Ocak 2006 tarihi itibarıyla Mali İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcılığı görevine atanmıştır.

Başlıca Göstergeler

Finansal Göstergeler

(Milyon Dolar)	2004	2005	2006	2007	2008
Net Satışlar	8.559	11.080	14.056	17.324	23.465
Faaliyet Kârı	557	615	585	988	989
Vergi Öncesi Kâr	695	680	705	1.240	423
Vergi Sonrası Kâr	491	508	575	998	333
Vergi Öncesi Kâr (Stok Etkisi Giderilmiş)	-	-	612	1.011	918
FAVÖK	766	769	712	1.081	1.115
Net Borç	-565	-421	259	-207	215
Özkaynak Karlılığı (ROE) (%)	0,22	0,22	0,25	0,34	0,11
Net Çalışma Sermayesi	808	997	750	1.105	202
Yatırım Harcaması	186	254	274	355	395

* Enflasyona Göre Düzeltilmiş Konsolide Mali Değerlerdir.

** SPK 11/25 Tebliği Uyarınca Enflasyona Endekslenmemiş Konsolide Mali Değerlerdir.

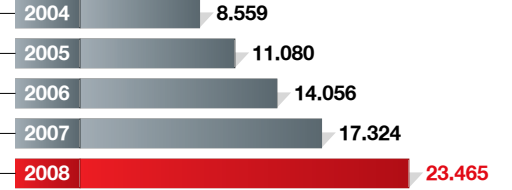
Hisse Başına Kazanç

(YTL)	2004	2005	2006	2007	2008
Hisse Başına Kar	2,630	2,720	3,280	5,180	1,730
Hisse Başına Temettü Brüt	2,125	1,936	2,634	4,185	2,314
Hisse Başına Temettü Net	1,912	1,750	2,239	3,557	1,972

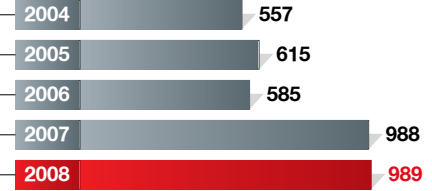
Operasyonel Göstergeler

(Milyon Dolar)	2004	2005	2006	2007	2008
İşlenen Ham Petrol	24.508	25.495	26.192	25.590	24.208
Üretim Rafinaj	22.701	23.889	24.591	23.994	22.780
Satış Rafinaj	23.805	24.965	26.137	26.328	25.957
Ürün Dış Satımı	3.376	4.609	6.242	6.391	6.112
Ürün Dış Alımı	986	1.052	1.823	2.279	2.931
Çalışan Personel Sayısı	5.187	5.153	4.439	4.507	4.370

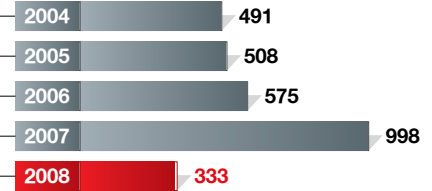
Net Satışlar (Milyon Dolar)

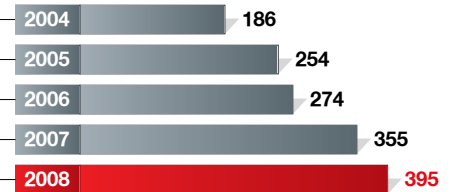
Faaliyet Kârı (Milyon Dolar)

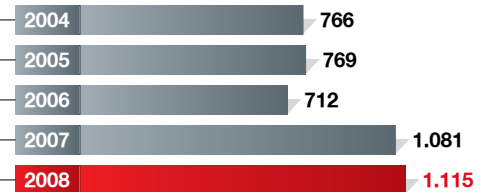
Vergi Sonrası Kâr (Milyon Dolar)

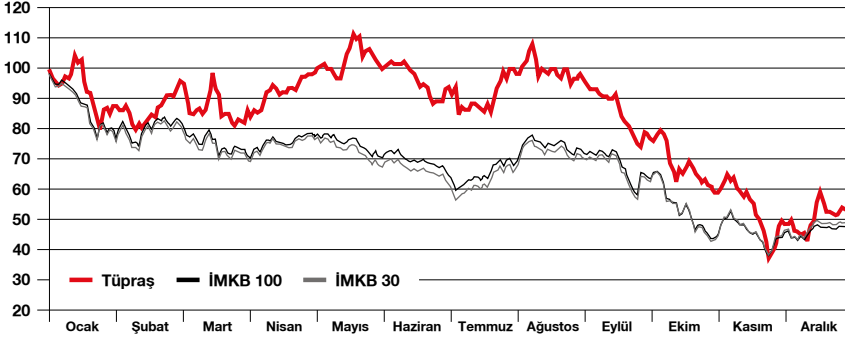
Yatırım Harcaması (Milyon Dolar)

FAVÖK (Milyon Dolar)

Tüpraş'ın Relatif Hisse Performansı

Hisse Performansı

2008				
	En düşük	En yüksek	Ort.	Yılsonu
Tüpraş YTL/Hisse	11,20	33,50	27,18	16,20
İMKB-100	21,22	54,71	37,80	26,86

İMKB endeksi ile arasındaki farkı, yıl boyunca önemli ölçüde koruyan Tüpraş hisse fiyatı, yoğunlaşan global krizin etkileri ve hisseye gelen satışlarla aradaki fark yıl sonunda %4,1 seviyesine kadar gerilemiştir. Tüpraş'ın 2008 yılı başında 6,3 milyar dolar olan piyasa değeri ve 29,2 TL/hisse fiyatı, yıl sonunda 16,2 TL/hisse fiyatına düşmüş, dolayısıyla piyasa değeri 2,7 milyar dolara gerilemiştir.

Derecelendirme Notları

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, 2008 yılında Tüpraş'ın uzun vadeli döviz cinsi notunu 'BB'(görünüm, durağan), uzun vadeli yerel para cinsinden notunu 'BBB-'(görünüm, durağan), ulusal notunu ise 'AAA' (görünüm, durağan) olarak teyit etmiştir.

Tüpraş bu notu ile uluslararası derecelendirme kuruluşlarının Türkiye'deki şirketler için belirledikleri kredi notları arasında en yüksek notu alan şirketlerden biri olmuştur.

Fitch Ratings Derecelendirme Notu

Uzun Vadeli Döviz Notu	BB (Durağan)
Uzun Vadeli TL Notu	BBB-(Durağan)
Ulusal Notu	AAA (Durağan)

İş Becerimiz Sınırlarımızı Belirler.

Bizi zirveye taşıyacak yolda, arkamızda bırakacağımız izler, iş yapma becerimizle doğru orantılıdır. Tüpraş olarak zirve yolunda doğru izler bırakma ve iş yapma becerimizi, üretim başarısında süreklilik anlayışımızla ortaya koyarız.

Dört rafinemizde 2008 yılında, toplam 28,1 milyon ton/yıl rafinaj kapasitesimizin %86,1 oranında kullanımı gerçekleşmiştir. 7,25 olan Nelson Kompleksitesi, Akdeniz rafineri kompleksitesinin üzerindedir. Kaliteli ve yüksek üretim becerimiz, çalışma azmimiz ve kararlılığımızın en somut göstergeleridir.

Üretim

Global krizin etkisiyle ham petrol ve ürün fiyat düşüşünün yurtiçi tüketimini daraltmasına rağmen, yurtiçi satışlarda geçtiğimiz yılın sadece 92 bin ton altında kalınarak 19,85 milyon tona ulaşılmıştır. Ayrıca jet yakıtı satışlarında, 2008 yılında ulaşılan miktar ile tüm zamanların yurtiçi satış rekorları kırılmıştır.

Rafinaj sektörünün hammaddesi olan petrol fiyatları, hem yıl içinde çıktığı rekor seviye hem de Temmuz ayından sonra meydana gelen rekor hızda azalışıyla, en dalgalı seyrini 2008 yılında göstermiştir. Çin ve Hindistan gibi ülkelerdeki ekonomik büyümeye paralel olarak yılın ilk yedi ayında petrol talebinin yüksek seyretmesine karşın, üretici ülkelerdeki jeopolitik problemler ve arz tarafında oluşan aksamalar petrol fiyatlarını tüm zamanların en yüksek noktasına taşıırken, yılın son beş aylık bölümünde önce sezonsallık ve peşinden gelen global ekonomik kriz ve resesyonun dünyanın tüm bölgelerine yayılmasıyla talepte oluşan hızlı geri çekilme, ara vermeksizin yıl sonuna kadar keskin düşüşlere neden olmuştur. Yılı 36,5 \$/varil seviyesinden kapatan Avrupa bölgesinin referans ham petrolü olan Dated Brent fiyatının yıl ortalaması ise 96,99 \$/varil seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tüpraş, petrol kaynaklarının çeşitlendirilmesi, tedarik zincirinde riskin dağıtılması, fiyat ve navlun avantajlarının sağlanması için ham petrol alım operasyonlarında optimizasyona ve çeşitlendirmeye gitmektedir.

Tüpraş, ham petrol alımlarının önemli bir kısmını ülkelerin ulusal petrol şirketleriyle yaptığı yıllık anlaşmalar yoluyla gerçekleştirmektedir. Bunun yanı sıra, ürün taleplerinin gerektirdiği özelliklere sahip ham petrol türleri için tedarik esnekliğini ve ilave opsiyonlarını artırmaya yönelik alımlar da yapmaktadır. Spot piyasa alımların yanı sıra, işlenen ham petrolün 2,1 milyon tonu yerli ham petrolden karşılanmıştır.

Yıl içerisinde 22,21 API ile 44,21 API arasında değişen gravitelerde ve %0,2 ile %4,08 arasında değişen kükürt içeriklerinde, 10 farklı kaynaktan 16 farklı çeşitte ham petrol alımı yapan Tüpraş'ın ortalama ham petrol gravitesi 32,37 API, ham petrol kükürt oranı ise %1,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2008 yılı içinde ithal edilen 21,45 milyon ton ham petrole 15,56 milyar dolar, ürün ithalatına 2,64 milyar dolar da dahil olmak üzere, Tüpraş'ın toplam ithal faturası yaklaşık 18,21 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

2008 yılında Brentle fiyat makası daralan Ural ham petrolü 2,5 milyon ton daha az temin edilirken, yerine toplamda 1,7 milyon ton Kerkük, Suriye ve Kazak ham petrol çeşitleri ikame edilerek ham petrol maliyetinde iyileşme sağlanmıştır.

Krizin etkilerini azaltmak ve piyasa talebi doğrultusunda üretim yaparak stok etkisini minimize etmek amacıyla özellikle dördüncü çeyrek dönemde şarj ve stok optimizasyonu yapılmıştır. Bu doğrultuda, 2008 yılı toplamında 24,2 milyon ton ham petrol işlenmesine karşın, 23,6 milyon ton ham petrol ikmal yapılarak fiziki stoklarda 620 bin ton azalma sağlanmıştır. Krizin en yoğun hissedildiği Ekim ve Kasım aylarının ilk yarısında, stoktaki ham petrolün hızla ürüne dönüştürülmesi aşamasında yüksek şarjla gidilmiş, derinleşen krizin talep üzerindeki etkisiyle Aralık ayında

ise son üç yılda ortalama %88,9 olan kapasite kullanımı, %55,2'ye düşürülmüştür.

2008 yılında işlenen 24,2 milyon ton ham petrolden 9,8 milyon tonu İzmit, 9,6 milyon tonu İzmir, 2,7 milyon tonu Kırıkkale, 0,8 milyon tonu Batman rafinerilerinde olmak üzere, %93,5 verimlilikle toplam 22,8 milyon ton satılabilir petrol ürünü üretilmiştir. Ayrıca 2007 yılı sonunda İzmit Rafinerisi'ne bağlanan Körfez Petrokimya Tesislerinde 19,9 bin ton karbon siyahı üretilmiştir.

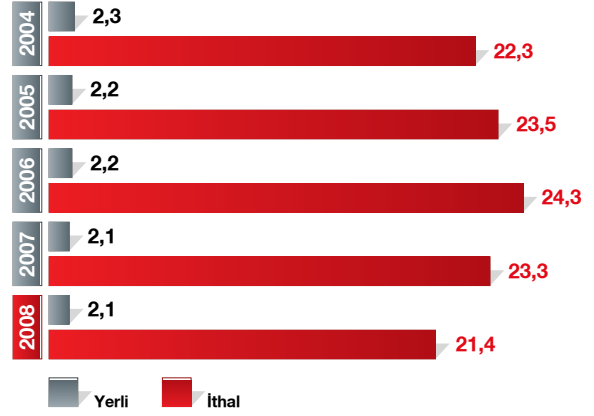
2008 yılında yüksek fiyat ve son çeyrekte reel sektöre kadar uzanan resesyon, dalgalı seyreden ham petrol ve ürün fiyatları nedeniyle kapasite kullanımı, geçtiğimiz yılın %5 altında, %86,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. Geçtiğimiz yıllarda marjı zayıflatan en önemli etken olan fuel oil'e yılın son çeyreğinde nafta ve benzin de katılmıştır. Euro bölgesinin yılın ilk yarısında tatminkâr ekonomik büyümesinin bölgede açık durumda bulunan jet yakıtı ve motorin taleplerini artırması, Çin'de Pekin Olimpiyatları'nın talebi artırmasının yanı sıra deprem, Hindistan ve gelişmekte olan Asya ülkelerinde elektrik üretimindeki aksamalar, devlet sübvansiyonu gibi çeşitli nedenlerle ortaya çıkan motorin kullanımındaki artış, 2008 yılında orta distilat ürün fiyat performansının yükselmesini ve marjın güçlü kalmasını sağlamıştır.

Bu konjonktür dikkate alınarak, yıl içerisinde kârlılığının sürdürülebilmesi için beyaz ürün veriminin artırılmasını sağlayacak şekilde dönüşüm üniteleri maksimum seviyede kullanılmıştır. Rafinerilerde marjların dalgalı seyrettiği bir ortamda bu politikanın uygulanması, Tüpraş'ın marjlarını Akdeniz Kompleks marjının üzerine taşıyan en önemli faktörlerden birisi olmuştur. Mevcut Dönüşüm ve Kükürt Giderme Ünitelerinin etkin kullanımının yanı sıra, Kırıkkale Rafinerisi'nde Dizel Kükürt Giderme ve CCR Reformer Ünitesi'nin devreye alınmasıyla, toplam üretim içinde beyaz ürünlerin payı %67,5'ten %68,7'ye yükselmiştir. Yıl içerisinde jet yakıtı fiyatlarının yüksek marj getirmesinin avantajından yararlanmak amacıyla jet yakıtının üretim içindeki oranı %10,8'den %12,4'e yükseltilirken, motorin talebi de ürün ithalatıyla karşılanmıştır. Orta distilatın üretim içindeki oranı da %40,4'ten %41,5'e ulaşmıştır.

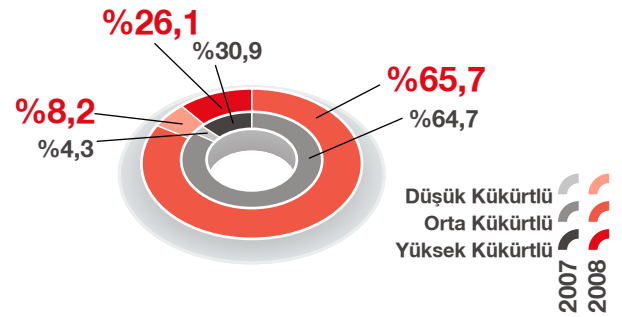
Siyah ürün payı %32,5'ten %31,3'e düşürülmüş; siyah ürün üretiminde geçtiğimiz yıl %29,3 olan, fuel oil'e göre daha kârlı asfalt payı ise 2008 yılında %31,5'e yükseltilmiştir.

Tüpraş'ın yurtiçi petrol ürünlerinin fiyatları, petrol piyasası kanununda belirtilen en yakın piyasa olan CIF Genova Akdeniz Platts fiyatlarıyla doğrudan ilişkilendirilmektedir. Akdeniz'deki rafineri şirketlerinin kârlılık performansı ölçümlerinde gösterge olarak Reuters tarafından günlük olarak yayımlanan Akdeniz brüt rafineri marjları baz alınmaktadır. Akdeniz-Ural kompleks rafineri marjı, 2007 yılına göre %4,1 artışla 5,54 \$/varil'e ulaşırken, Tüpraş'ın 2008 yılında tamamladığı yatırımlar, gerçekleştirdiği operasyonel ve lojistik iyileştirmeler, aktif satış politikası ve şarj optimizasyonu sayesinde brüt rafineri marjı 7,22 \$/varil düzeyinden 10,90 \$/varil

Ham Petrol Temini (Milyon Ton)

Ham Petrol Temininde Kükürt Oranı

İşlenen Ham Petrol (Milyon Ton)

Yıl	İzmit (Milyon Ton)	İzmit KKO* (%)	İzmit (Milyon Ton)	İzmit KKO* (%)	Kırıkkale (Milyon Ton)	Kırıkkale KKO* (%)	Batman (Milyon Ton)	Batman KKO* (%)
2006	10,5	95	11,1	101	3,8	76	0,8	69
	11,0	100	10,6	97	3,2	63	0,8	71
	10,3	94	10,2	93	2,9	58	0,8	72
	10,3	94	10,2	93	2,9	58	0,8	72

* KKO: Kapasite Kullanım Oranı

Üretim

düzeyine yükselmiştir. Böylece Tüpraş ile Akdeniz rafineri marjı arasında 2007 yılında 1,90 \$/varil seviyesinde olan fark, 2008 yılında Tüpraş lehine daha da açılarak 5,36 \$/varil seviyesine yükselmiştir. İlk dokuz aylık dönemde Tüpraş, 0,56 \$/varil olumlu stok etkisi 11,33 \$/varil olan brüt rafineri marjının içinde bulunmaktadır. Krize rağmen yüksek marjların elde edildiği bir dönem olan 4. çeyrek dönemde Tüpraş, 9.32 \$/varil brüt rafineri marjı elde ederken stok etkisi giderilmiş, brüt marj 14,62 \$/varil olarak gerçekleşmiştir.

Genel olarak Tüpraş'ın rafineri marjının teorik açıdan hesaplanan Akdeniz rafineri marjının üzerinde seyretmesini sağlayan yapısal özellikleri:

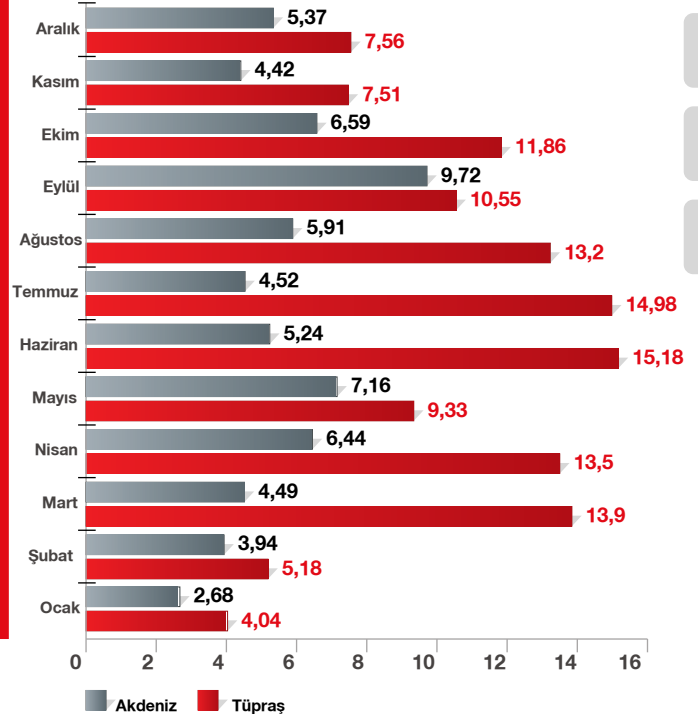
- Tüpraş rafinerilerinin tüketim bölgelerinin merkezinde konumlandırılmış olması,
- Türkiye'nin pek çok üründe net ithalatçı konumda olması,
- Hacimli ham petrol alımının getirdiği fiyat avantajları,
- Farklı ham petroleri işleyebilme esnekliği,
- Rafineri tasarımlarının ağır ve yüksek kükürlü ham petrol işleyebilecek şekilde yapılmış olması,
- Ham petrol tedarik merkezlerine yakınlık sayesinde, uygun maliyet ve çeşitlilikte ham petrol tedarik edilebilmesi,
- Ham petrol ve ürün ithalatı için güçlü altyapı ve tesis, yurtdışı müşterilere direkt boru hattı bağlantıları sayesinde müşterinin düşük depolama ihtiyacı ve yüksek ihracat kabiliyeti olarak sayılabilir.

Tüpraş, Türkiye genelinde 36 çeşit petrol ürününün tedarikini sağlamaktadır. Doğrudan ürün satışı yaptığı müşterileri, T.C. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından lisanslandırılmış akaryakıt, LPG, ihrakiye, madeni yağ dağıtım firmaları, petrokimya sanayi, boya sanayi, lastik sanayi, Karayolları Genel Müdürlüğü, belediyeler ile bu kurumlar tarafından onaylanmış müteahhit firmalar ve Türk Silahlı Kuvvetleri adına Millî Savunma Bakanlığı'dır. Geçtiğimiz yıl Tüpraş rafinerilerinden yapılan satışların %36'sı boru, %33'ü deniz, %31'i karayolu ve diğer kanallardan yapılmıştır.

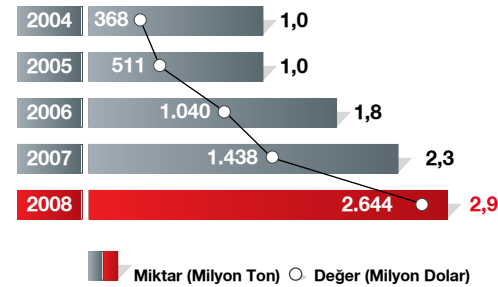
Tüpraş, 2008 yılında üretim ve ithalattan 25,96 milyon ton toplam ürün satışı gerçekleştirmiştir. Global krizin etkisiyle ham petrol ve ürün fiyat düşüşü yurtiçi tüketimini daraltmasına rağmen, yurtiçi satışlarda geçtiğimiz yılın sadece 92 bin ton altında kalınarak 19,85 milyon tona ulaşılmıştır. 2008 yılında ülke talebi de dikkate alınarak nafta yerine benzin, fiyat farkına bakılarak motorin yerine jet yakıtı maksimizasyonu tercih edilmiştir. 2008 yılında toplam satışlarda benzin ve jet yakıtında, yurtiçi satışlarda ise jet yakıtında satış rekoru kırılmış ve toplam satışlarda geçen yıla göre beyaz ürün payı %69,4'ten %70,3'e yükseltilmiştir.

Tüpraş, İzmir Rafinerisi'nde 2005, İzmit'te de 2007 yılında üretimine başlanan, ancak mevcut standartlar çerçevesinde 50 ppm olarak piyasaya sunulan motorini, 1 Ocak 2008'den itibaren 10 ppm olarak İzmit, İzmir ve Kırıkkale rafinerilerinden piyasaya sunmuştur. Böylelikle Tüpraş, pazarda oluşabilecek bölgeler arası kalite farklılıklarının ve haksız rekabetin de önüne

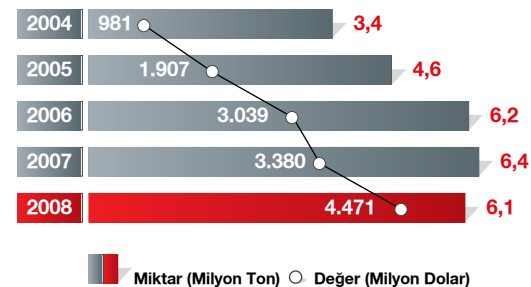
Tüpraş ve Akdeniz Kompleks Marjı (Dolar/Varil)

Ürün Dış Alımı

Ürün Dış Satımı

Tüpraş Rafinerileri Üretimleri (Bin ton)

Ürünler	2007	2008	Değişim %
LPG	761	769	1,0
Nafta	879	559	-36,4
Benzinler	3.969	4.420	11,4
Jet Yakıtı / Gazyağı	2.588	2.829	9,3
Kırsal Motorin	4.904	4.075	-16,9
Motorin	2.203	2.546	15,6
Orta Distilat	9.695	9.450	-2,5
Fuel Oil'ler	5.432	4.765	-12,3
Asfaltlar	2.286	2.242	-1,9
Makina Yağları	294	264	-10,2
Diğer	677	312	-54,0
Toplam	23.994	22.780	-5,1

Tüpraş Rafinerileri Satışları (Bin ton)

Ürünler	2007	2008	Değişim %
LPG	949	941	-0,9
Nafta	771	532	-31,0
Benzinler	1.897	1.969	3,8
Jet Yakıtı / Gazyağı	2.201	2.307	4,8
Kırsal Motorin	6.637	6.144	-7,4
Motorin	1.725	2.134	23,7
Orta Distilat	10.563	10.585	0,2
Fuel Oil'ler	2.954	3.089	4,6
Asfaltlar	2.291	2.260	-1,4
Makina Yağları	308	252	-18,0
Diğer	204	217	6,4
Toplam Yurtiçi Satışlar	19.937	19.845	-0,5
Dış Satım	6.390	6.112	-4,4
Toplam Satış	26.328	25.957	-1,4

geçerek, tüm müşterilerine istedikleri niteliklerde ürün temin edebilme imkânı sunmuştur. Çevre konusundaki hassasiyetini her zaman ortaya koyan Tüpraş, kârlılığın artırılması kadar, ülkemize ve topluma karşı sorumluluğunu yerine getirmeye de özen göstermektedir.

Tüpraş, yalnızca ülke tüketimini karşılamakla yetinmeyip, küresel arenada da sektörün önemli oyuncularından biri olmayı hedeflemektedir. Bu stratejik hedef doğrultusunda, faaliyet gösterdiği rafina sektöründe geliştirdiği teknolojik altyapıyla ülke talebinin üzerinde ürettiği nitelikli ürünleri, yoğun rekabetin yaşandığı dünya pazarına da sunmaktadır. Son yıllarda giderek artan oranda ihracat ve müşteri potansiyeli elde etmektedir. 2008 yılında Tüpraş'ın toplam ihracatının büyük kısmı, yüksek kalite normlarının geçerli olduğu ABD ve AB pazarlarına gerçekleştirilmiştir. Yurtiçi piyasanın ekonomik koşullara ve pazar koşullarına bağlı olarak daraldığı dönemlerde ortaya çıkan talep fazlası ürünlerin ihraç edilmesi, üretim ve stok maliyetlerinin aşağı çekilmesini sağlarken, döviz riskine karşı doğal korunma mekanizması oluşturmaktadır.

Geçmiş yıllarda Tüpraş ihracatında en büyük payı, nispeten düşük kâr marjına sahip Nafta ve HVGO gibi ürünler oluştururken, günümüzde özellikle benzin, jet, motorin gibi yüksek değere sahip beyaz ürünlerin yanı sıra, fuel oil ihracı da dış ticarete en büyük payı almaya başlamıştır. 2008 yılında ihracat (2,6 milyon ton kurşunsuz benzin, 2,3 milyon ton fuel oil, 537 bin ton jet yakıtı, 514 bin ton motorin ve 185 bin ton diğer petrol ürünleri) geçtiğimiz yıla göre miktar olarak %4 gerilerken, bedel olarak %32'nin üzerinde, toplam 4,5 milyar dolar değerinde 6,1 milyon ton ürün olarak gerçekleştirilmiştir.

Son üç yılda yaklaşık 1 milyar dolarlık yatırımla Avrupa normlarında ürün üretme kapasitesine sahip Tüpraş için, çevresel etkisi azaltılmış yüksek kaliteli ürünlerin arzı bir standarttır. Ancak gelişmekte olan birçok bölge ülkesinde, halen yüksek kükürt içeren ürünler satışa sunulmakta, kükürt içeriğinden dolayı bu ürünler arasında belirgin fiyat farkı ortaya çıkmaktadır. Tüpraş, ürün kalitesi ve çevresel etkisini iyileştirmeye yönelik olarak ünitelerindeki ilave kapasiteyi kullanarak, ülke talebini karşılamak için üretim satış planlamasını özellikle 2008 yılından itibaren uygulamaya koymuştur. Bu çalışma kapsamında, yurtdışından tedarik edilen ucuz, ancak yüksek çevresel etkileri olan motorin, rafinerilerde prosesten geçirilerek, çevresel etkileri düşük, ürün kalitesi yüksek motorin üretilmiştir.

Enerji sektöründe hızla değişen arz ve talep dengelerine karşı esnek bir tutum sergilemenin önemini farkında olan Tüpraş, iç piyasadaki ürün açıklarını ve dönemsel talep artışlarını karşılayabilmek için diğer ürünleri de ithal etmektedir. 2008 yılında 2,2 milyon ton yüksek kükürtlü motorin, 459 bin ton düşük kükürtlü fuel oil, 60 bin ton LPG, 26 bin ton aromatik yağ, 137 bin ton MTBE olmak üzere toplam 2,6 milyar dolar değerinde 2,9 milyon ton petrol ve petrokimya ürünü ithal etmiştir.

Üretim

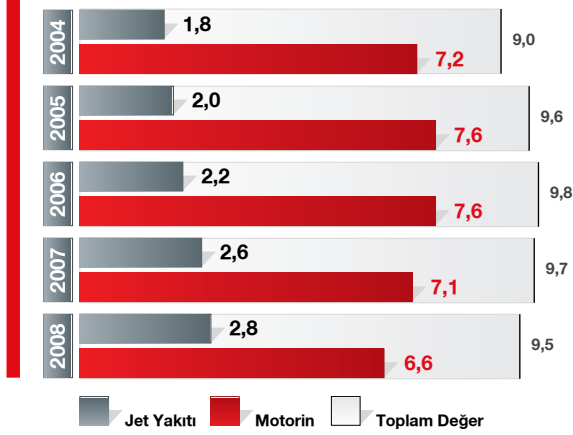
Üretim - LPG (Bin Ton)

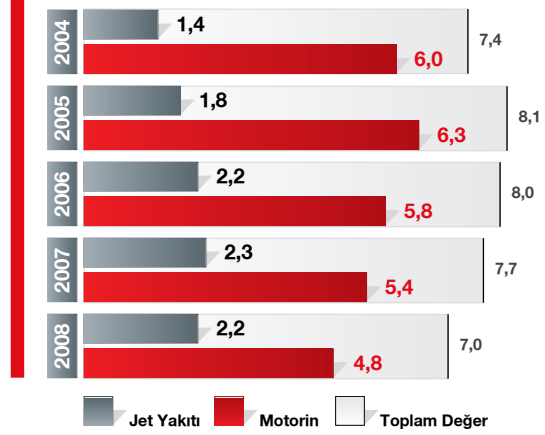
Üretim - Benzinler (Milyon Ton)

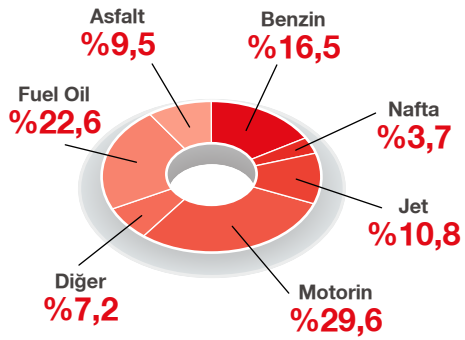
Üretim - Jet Yakıtı ve Motorin (Milyon Ton)

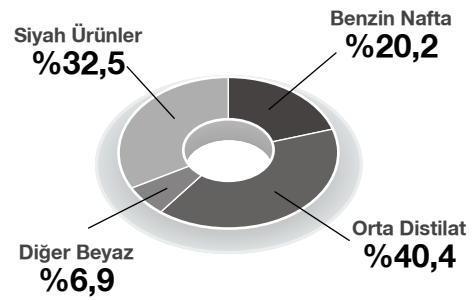
Üretim - Fuel Oil'ler - Asfalt (Milyon Ton)

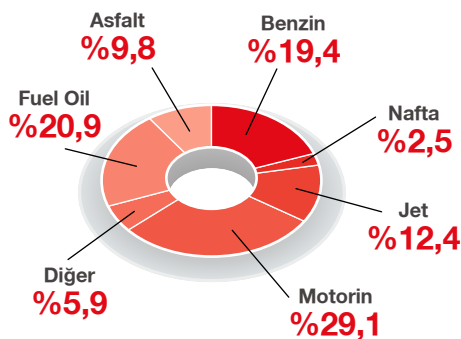
Ürün Verimliliği Karşılaştırması 2007

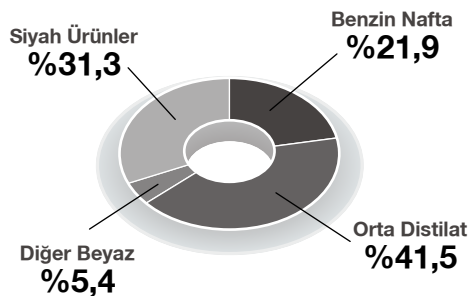
Ürün Verimliliği Karşılaştırması 2007

Ürün Verimliliği Karşılaştırması 2008

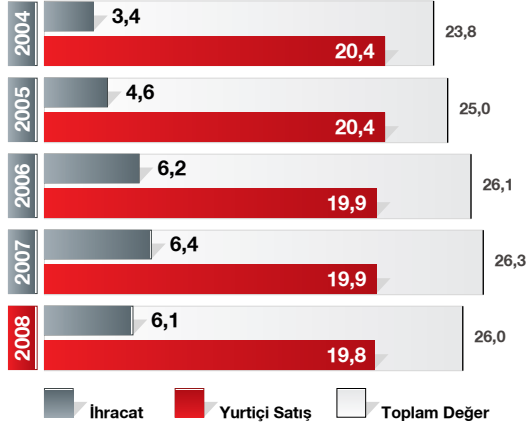

Ürün Verimliliği Karşılaştırması 2008

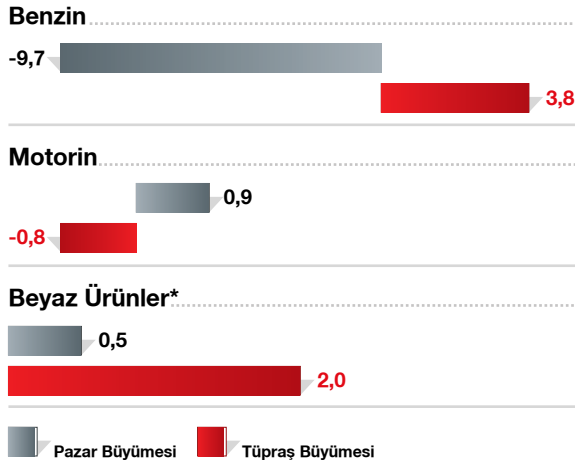

Sektörde Tüpraş

Toplam Satışlar (Milyon Ton)

Tüpraş ve Pazar Büyümesi (%)

* Beyaz Ürünler: Benzin, Jet, Gazyağı, Motorin.

Türkiye petrol ürünleri tüketimi, 2008 yılı son çeyrekte yaşanan global krizin de etkisiyle 2007 yılına göre %0,6 azalmıştır. Bir önceki yılda olduğu gibi 2008 yılında da motorin tüketimi artarken, otogaza geçiş ve dizelizasyonun da etkisiyle benzin tüketimindeki azalış trendi devam etmiştir. Tüketim trendini koruyan motorinde, pazarın ana ithal kaynağı olan Karadeniz'den temini zor olan düşük kükürtlü motorin tüketimi %24,4 artmış, kırsal motorinin tüketimi %4,1 azalmıştır. Toplam tüketimin %60'ına karşılık gelen benzin, jet yakıtı ve motorinden oluşan beyaz ürünler pazarıysa bir önceki yıla göre yaklaşık %0,5 oranında artmıştır.

Pet-Der'in yayımladığı sektöre ilişkin verilere göre Tüpraş'ın, Türkiye petrol ürünleri tüketiminde, benzinde %86, jet yakıtında %100, fuel oil'lerde %93, asfaltta %100, düşük kükürtlü 50 ppm motorinde %75 paya, daha fazla ithal imkânı bulunan kırsal motorinde sadece %58 olmak üzere toplam motorinde %62 pazar payına sahip olduğu tahmin edilmektedir.

2008 yılında benzin tüketimi %9,7 azalırken, sektörde oluşturduğu güven ve müşteri memnuniyetine verdiği önemin bir sonucu olarak Tüpraş'ın yurtiçi benzin satışları %3,8 artmıştır. Toplam benzin, jet yakıtı, gazyağı ve motorinden oluşan beyaz ürün pazarı %0,5 oranında büyürken, Tüpraş satışlarını %2,0 oranında artırmayı başarmıştır.

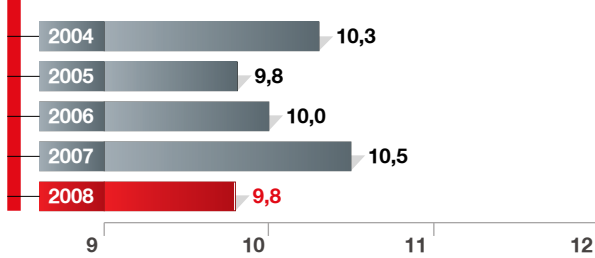
İzmit Rafinerisi

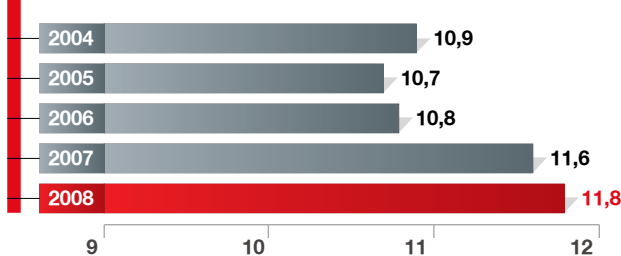
İzmit Rafinerisi'nde 2008 yılında 11,8 milyon ton ürün satışı gerçekleştirilmiş, jet yakıtı, motorin ve kükürt satışlarında tüm zamanların rekoru kırılmıştır.

İzmit Rafinerisi Petrol Ürünü Üretimi (Milyon Ton)

İzmit Rafinerisi Petrol Ürünü Satışı (Milyon Ton)

İzmit Rafinerisi Genel Bilgiler

Kuruluş Yılı	1961
Rafinaj Kapasitesi	11,0 milyon ton/yıl
Nelson Kompleksite	7,78
Depolama Kapasitesi	1,97 milyon m ³
Çalışan Sayısı	1.572

İzmit Rafinerisi, üretime 1961 yılında 1 milyon ton/yıl ham petrol işleme kapasitesi ile başlamış ve yıllar boyunca gerçekleştirilen önemli kapasite artırımları ve yatırımlar sonucunda 1982'de tasarım kapasitesi 11,5 milyon ton/yıla ulaşmıştır. Beyaz ürün verimliliğini artırıcı modernizasyon çalışmaları sonucunda değişen ham petrol işleme tasarım kapasitesi 11,0 milyon ton/yıl olarak tescil edilmiştir.

Türkiye petrol ürünleri tüketiminin yaklaşık %40'ının gerçekleştiği tüketim merkezinin odağında yer alan İzmit Rafinerisi, yeni ünitenin devreye girmesiyle birlikte 2009 yılından itibaren uygulanacak AB normlarına uygun Euro-V standartlarında üretim yapabilir hale gelmiş, rafineriler için gelişmişlik göstergesi olan Nelson Kompleksite endeksini de 7,78'e yükselterek Akdeniz Bölgesi'nin en gelişmiş rafinerileri arasında yer almıştır.

İzmit Rafinerisi'nde 2008 yılında 10,3 milyon ton ham petrol işlenerek, %94 kapasite kullanımı gerçekleştirilmiş ve geçtiğimiz yıl %69,3 olan beyaz ürün üretimi ise %69,5'e yükseltilmiştir. Ana ürünler olarak, LPG, nafta, kurşunsuz benzin, jet yakıtı, gazyağı, motorin, HVGO, kalorifer yakıtı, fuel oil ve asfalttan oluşan 9,8 milyon ton petrol ürünü üretilmiştir. Rafineride 2008 yılında 11,8 milyon ton ürün satışı gerçekleştirilmiş, jet yakıtı ve motorin satışlarında tüm zamanların rekoru kırılmıştır.

2008 yılında, rafineriler ve bölgeler arası ürün ve talep dengesizliklerini gidermek ve kapasite kullanımlarında optimizasyon sağlayarak kârlılığı artırmak amacıyla karayolu ile 262,9 bin ton, demiryolu taşımacılığı ile 72,6 bin ton ürün Kırıkkale Rafinerisinden İzmit Rafinerisine taşınmıştır. Operasyonel Mükemmellik Programı kapsamında üretim planlama, yanma, buhar ve enerji optimizasyonu, marj artırıcı ve diğer çalışmalardan, uygulaması sonuçlandırılan 9 projenin 2008 yılında sağladığı ilave kazanç 46,6 milyon dolar olmuştur.

2007 yılında sadece Benzin ve Motorin ürünlerine ait 24 adet testten akredite olan İzmit Rafinerisi laboratuvarı, 2008 yılı başlarında LPG dahil tüm petrol ürünleri ile ilgili toplam 65 adet testten akredite olmuştur. Aralık 2008'de 2.Gözetim ve Kapsam Geliştirme denetimi geçirilmiş olup, atıksu arıtma testleri ve Motorinlerde Setan Sayısı testi dahil toplam 76 testten akredite olunmuştur.

Rafineri Laboratuvarı, akreditasyon gereği yurtdışı karşılaştırma numunelerine katılarak, Bio diesel, Jet Fuel A1 ve Gasoil numunesinde Cetane Number analizi için yapılan değerlendirme testlerinin sonucunda IIS-Hollanda Interlaboratory Studies Enstitüsü'nden mükemmellik sertifikalarını almıştır.

Yıl içinde yapılan bir diğer önemli gelişme ise devreye alınan yeni TBP cihazı ile 10 adet hampetrolde TBP testi yapılmış ve motorinde setan sayısı tayininde kullanılan Setan Makinası kısa sürede devreye alınmıştır.

Laboratuvar Bilgi Yönetim Sistemi Sample Manager projesiyle ilgili çalışmalar 2007'de İntegron Bilgi ve İletişim firması ile anlaşma imzalanmasıyla başlamıştır. 2008 yılı sonu itibarıyla canlı kullanım tüm rafineri sahalarında büyük oranda tamamlanmış, 2009 tarihinden itibaren satışı onaylanan tankların full test analiz sonuçlarının portaldan izlenmesine başlanmıştır.

31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla İzmit Rafinerisi'nde rafinaj ve petrokimya faaliyetlerinde 1.572 personel çalışmaktadır.

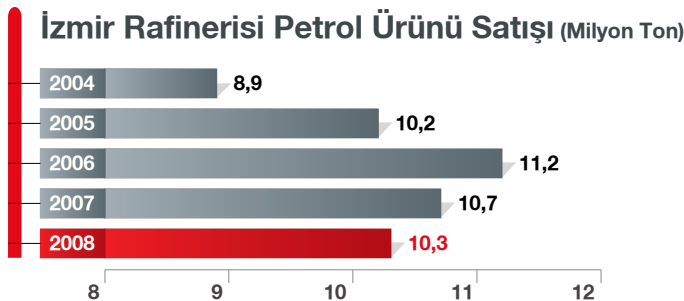
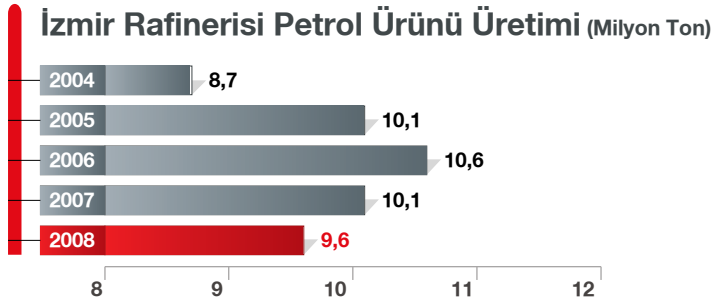
İzmit Rafinerisi Petrokimya Faaliyetleri

Uygun arazi ve altyapısı nedeniyle rafinajda büyüme odaklı stratejik yatırımlar hedeflenen İzmit Rafinerisi Körfez Petrokimya Tesislerinde kurmayı planladığı Fuel oil dönüşüm projesiyle ilgili çalışmaları 2008 yılında sürdürerek detay mühendislik çalışmalarını sonuçlandırma aşamasına getirmiştir. Ayrıca 2008 yılında pazar talepleri doğrultusunda 19,9 bin ton karbon siyahı üretimi ve 22,7 bin ton satışı gerçekleştirilmiştir.

İzmir Rafinerisi

İzmir Rafinerisi'nde 2008 yılında özellikle jet yakıtı üretiminde %9,7'lik bir artış kaydedilmiş ve 1,34 milyon ton üretim gerçekleştirilmiştir. Üretimdeki artışın yanı sıra jet yakıtı, benzin, motorin ve asfalt satışlarında da tüm zamanların satış rekorları kırılmıştır.

İzmir Rafinerisi Genel Bilgiler

Kuruluş Yılı	1972
Rafinaj Kapasitesi	11,0 milyon ton/yıl
Nelson Kompleksite	7,66
Depolama Kapasitesi	2,51 milyon m ³
Çalışan Sayısı	1.262

İzmir Rafinerisi, 1972 yılında Türkiye'nin artan petrol ürünleri talebini karşılamak amacıyla, 3 milyon ton/yıl ham petrol işleme kapasitesiyle üretime başlamış, önemli kapasite artırımları ve ünite modernizasyonlarıyla 1987'den itibaren kapasitesini 10 milyon ton/yıla ulaştırmıştır. 2007 yılında destilasyon kapasitesindeki revizyonlar göz önüne alınarak, ham petrol işleme kapasitesi 11 milyon ton/yıl olarak tescil edilmiştir.

İzmir Rafinerisi'nde, 2008 yılında üretim %93 kapasite kullanımıyla gerçekleştirilmiş ve 10,2 milyon ton ham petrol işlenmiştir. Ana ürünler olarak LPG, nafta, kurşunsuz benzin, jet yakıtı, motorin, madeni yağ, kalorifer yakıtı, fuel oil, asfalt, wax, ekstrakt ve diğer ürünlerden oluşan 9,6 milyon ton petrol ürünü üretilmiştir. İzmir Rafinerisi'nin toplam üretimi içinde beyaz ürün payı %71'e ulaşmıştır. Türkiye'de 300.000 ton/yıl kapasiteli makine yağları üretim kompleksine sahip tek rafineri olan İzmir Rafinerisi, ayrıca petrokimya sanayi hammaddesi olan nafta ve clarified oil de üretmektedir.

Turizm bölgesinde bulunan İzmir Rafinerisi'nde, 2008 yılında özellikle jet yakıtı üretiminde %9,7'lik bir artış kaydedilmiş ve 1,34 milyon ton üretim gerçekleştirilmiştir. Üretimdeki artışın yanı sıra jet yakıtı, benzin ve motorinde toplam satışlarda, asfalt satışlarında ise yurtiçi satışlarda tüm zamanların satış rekorları kırılmıştır. Rafinerinin ihracat piyasasına yakınlığı ve bölge tüketiminin üretimden az olması nedeniyle, kapasitesinin yansına yakını, ihraç amaçlı üretimden satışlarla yapmaktadır.

“Temiz yakıt ve kalite yükseltme” çalışması kapsamında, Tüpraş'ta bir ilk olarak, anahtar teslim yerine sadece detay mühendislik hizmeti satın alınarak, ekipman ve malzeme satın alma, proje yönetimi, montaj süpervizörlüğü, kalite kontrol hizmetleri Tüpraş teknik personelince tamamlanan “U-4800 FCC Benzini Kükürt Giderme Ünitesi”, 14 Ağustos 2008'de devreye alınmıştır. Benzin Spesifikasyonlarını İyileştirme Ünitesi'nin devreye girmesiyle İzmir Rafinerisi'nde Avrupa Birliği standartlarına (Euro-V) tam uyum gerçekleştirilmiştir.

Tüpraş, çevre ve ürün kalitesine yönelik yaptığı yatırımların yanı sıra, İzmir Rafinerisi'nde yapılacak rüzgar santraliyle, çevreyle uyumlu sürdürülebilir bir gelişmenin gerçekleşmesine katkıda bulunacaktır. Rafinerideki 67 MW'lık kurulu kapasiteye ilaveten, elverişli doğa şartları sayesinde, 8 MW'lık bir rüzgar enerjisi santrali kurulumu planlanmıştır. Yaklaşık 16,2 milyon dolar tutarındaki santralin projesi için lisans çalışmaları son aşamasındadır.

Operasyonel Mükemmellik Programı kapsamında “üretim planlama, yanma, buhar ve enerji optimizasyonu, kayıpların azaltılması, şmarj artışı ve diğer çalışmalardan” uygulaması sonuçlandırılan 13 projenin 2008 yılında sağladığı ek kazanç, 83,4 milyon dolar olmuştur.

Uluslararası ticarete satılan ve alınan ürünlerin analizlerinin TÜRKAK tarafından akredite edilmiş laboratuvarlarca yapılması zorunluluğu doğrultusunda, 30 Mayıs 2008 tarihinde İzmir Rafinerisi laboratuvarı, 54 adet testten geçerek TS EN ISO/IEC 17025 standardına göre akredite edilmiş, böylece toplam akredite test sayısı 71 adete yükselmiştir.

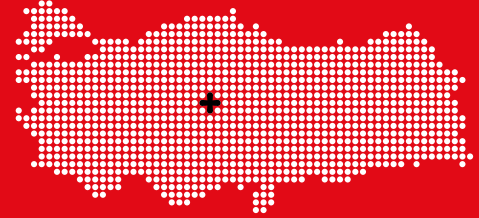
Laboratuvar Bilgi Yönetim Sistemi Sample Manager projesiyle ilgili çalışmalar 3 Kasım 2008'de iki ham petrol, LPG ve Kero Merox ünitelerinde kullanıma açılmıştır. Ayrıca Mart 2008 “IIS Proficiency Testing Scheme, PT - JET FUEL A1 (IIS08J01)” katılımından “Certificate of Excellence” sertifikası alınmıştır.

Tüpraş'ın tercih edilebilirliğini artırmak, çalışanların iş koşullarının iyileştirilmesi ve motivasyonu artırmaya yönelik yatırımlar kapsamında, İzmir Rafinerisi'nin ofisleri ve sosyal yaşam merkezleri yenilenmiştir.

7,66 Nelson kompleksine sahip rafineride, 2008 yıl sonu itibarıyla toplam 1.262 personel çalışmaktadır.

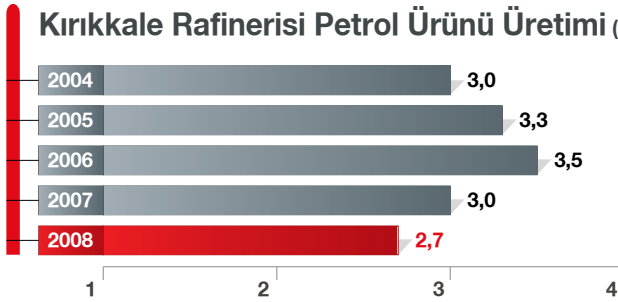
Kırıkkale Rafinerisi

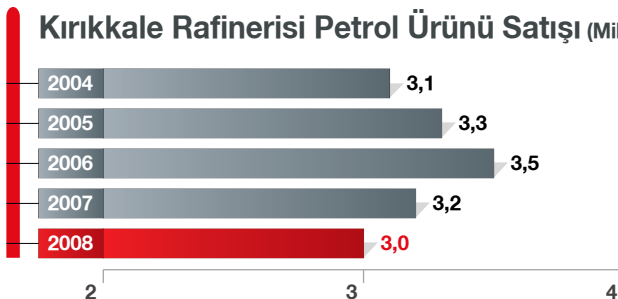
Tüpraş rafinerileri arasında en büyük alana sahip olan Kırıkkale Rafinerisi, aynı zamanda Türkiye'nin ve Tüpraş'ın en büyük kara tanker dolum kapasitesine sahiptir.

Kırıkkale Rafinerisi Petrol Ürünü Üretimi (Milyon Ton)

Kırıkkale Rafinerisi Petrol Ürünü Satışı (Milyon Ton)

Kırıkkale Rafinerisi Genel Bilgiler

Kuruluş Yılı	1986
Rafinaj Kapasitesi	5,0 milyon ton/yıl
Nelson Kompleksite	6,32
Depolama Kapasitesi	1,25 milyon m ³
Çalışan Sayısı	880

1986 yılında, başta Ankara olmak üzere Orta Anadolu, Doğu Akdeniz ve Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki birçok ilin petrol talebini karşılamak amacıyla kurulan Kırıkkale Rafinerisi, Hydrocracker ve İzomerizasyon üniteleriyle genişletilerek Akdeniz standartlarına göre orta düzeyde kompleksiteye sahip bir rafineri haline getirilmiştir. Rafinerinin Nelson Kompleksite Endeksi'ne göre mevcut kompleksitesi, dizel kükürt giderme ve CCR Reformer ünitelerinin tamamlanmasıyla ek 900 bin ton/yıl benzin üretim ve 1,6 milyon ton/yıl Euro V standartlarında motorin üretme kapasitesine sahip olmuştur.

Yatırımların tamamlanmasıyla Nelson kompleksitesi 6,32 yükselen Kırıkkale Rafinerisi, Tüpraş rafinerileri arasında en büyük alana ve Türkiye'nin en büyük kara tanker dolum kapasitesine de sahiptir.

Yıllık 5 milyon ton ham petrol işleme kapasitesine sahip olan rafinerinin ham petrol ikmali, BOTAS'ın Ceyhan Terminali'nden, Ceyhan-Kırıkkale boru hattı üzerinden gerçekleştirilmektedir. Ürün taleplerindeki sezonsallık nedeniyle rafinerinin 2008 yılı kapasite kullanımı %58 düzeyinde gerçekleşmiştir. Rafineride

2,9 milyon ton ham petrol işlenmiş ve ana ürünler olarak LPG, benzin, jet yakıtı, gazyağı, motorin, fuel oil ve asfalttan oluşan yaklaşık 2,7 milyon ton petrol ürünü üretilmiştir. Yıl içerisinde 3 milyon ton petrol ürünü satışı gerçekleştirilmiştir. Kırıkkale Rafinerisi Laboratuvarı'na, Çevre ve Orman Bakanlığı'na bağlı Laboratuvar Yeterlilik Değerlendirme Komisyonu tarafından 3 yıl süreyle geçerli olacak Çevre Analizler Yeterlilik Belgesi verilmiştir. Böylelikle Kırıkkale Rafinerisi, atık su analizlerinin akredite bir kuruluşa yaptırılması ve aynı zamanda bakanlıktan Çevre Yeterlilik Belgesi alınması şartını yerine getirerek, bu analizleri dışarıdan bir kuruluşa yaptırma zorunluluğundan kurtulmuştur.

Operasyonel Mükemmellik Programı kapsamında "üretim planlama, yanma, buhar ve enerji optimizasyonu, kayıpların azaltılması, marj artışı ve diğer çalışmalarından" uygulaması sonuçlandırılan 6 projenin 2008 yılında sağladığı ek kazanç, 12,6 milyon dolar olmuştur.

Rafineride 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla çalışan personel sayısı toplam 880 kişidir.

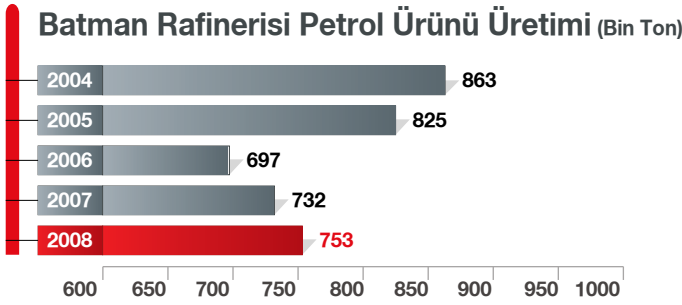
Batman Rafinerisi

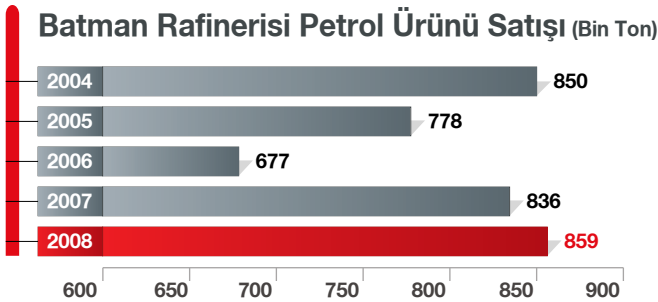
Toplam ürün satışları %3 artışla 859 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Motorin satışı %14 oranında artırılarak 242 bin tondan 275 bin tona yükseltilmiş ve rekor kırılmıştır.

Batman Rafinerisi Petrol Ürünü Üretimi (Bin Ton)

Batman Rafinerisi Petrol Ürünü Satışı (Bin Ton)

Batman Rafinerisi Genel Bilgiler

Kuruluş Yılı	1955
Rafinaj Kapasitesi	1,1 milyon ton/yıl
Nelson Kompleksite	1,83
Depolama Kapasitesi	221 bin m ³
Çalışan Sayısı	442

1955 yılında işletmeye açılarak Türkiye'nin ilk rafinerisi olma özelliğini taşıyan Batman Rafinerisi, yıllık 330 bin ton ham petrol işleme kapasitesine sahiptir. 1960 yılında gerçekleştirilen bir darbogaz giderme projesi ve 1972'de yeni ham petrol işleme ünitesinin devreye alınmasıyla, Batman Rafinerisi'nin yıllık ham petrol işleme kapasitesi 1,1 milyon ton/yıl'a ulaşmıştır.

2008 yılında 791 bin ton ham petrol işlenmiş ve ağırlıklı olarak asfalt ve motorinden oluşan yaklaşık 753 bin ton ürün üretilmiştir. Yerli ham petrol kaynağına yakınlığının avantajlarını yaşayan rafineri, dönüşüm ünitelerinin bulunmaması nedeniyle basit bir konfigürasyona sahip olup, Nelson Kompleksite Endeksi 1,83'tür.

2008 yılında toplam ürün satışları %3 artışla 859 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Kırıkkale ve İzmir rafinerilerinden taşınan ürünlerle Euro IV standartlarında ürün üretme imkânına sahip olan Batman Rafinerisi'nde, motorin satışı %14 oranında artırılarak 242 bin tondan 275 bin tona yükseltilmiş ve satış rekoru kırılmıştır.

Rafineride 2006 şubat ayında tamamlanan Entegre Yönetim Sistemleri kurma çalışmaları sonucunda elde edilen ISO 9001, ISO 14001 ve OHSAS 18001 belgeleri, tetkikler sonucunda yenilenmiştir.

Rafineride A grubu emisyon izninin 2007 yılında alınmasıyla birlikte, baca gazı emisyon değerlerini düşürmek için bölge dışından getirilen düşük kükürtlü fuel oil, rafineri proses ünitelerinde yakıt olarak kullanılmaktadır.

2008 yılında Batman Rafinerisi'nde, geçmiş yıllardan kalan atıkların bertarafı konusunda yaşanan sorunlar giderilmiş ve yapılan çalışmalar sonucunda uluslararası çevre standartlarına uygun geçici atık depolama sahasına sahip olunmuştur.

Operasyonel Mükemmellik Programı kapsamında yanma, buhar ve enerji optimizasyonu çalışmalarından uygulaması sonuçlandırılan 5 projenin 2008 yılında sağladığı ek kazanç, 3,7 milyon dolar olmuştur.

Tüpraş'ın Batman bölgesinde toplum ve çevreye olan duyarlılığı, "100 Gülyüz/Şemsiye Hareketi Projesi" ve 100 bin fidanın doğayla buluşmasıyla bir kez daha kanıtlanmıştır. Koç Holding şirketlerinin başarılı kişi ve ekipleri ödüllendirmek, başarıları paylaşmak amacıyla 2003 yılından bu yana sürdürdüğü "En Başarılı Koçlular" birincilik ödülü, "İşbirliği Geliştiriciler" kategorisinde Batman'a verilmiştir. Batman Rafinerisi bu ödülü, Tüpraş'lıların mesleki birikimleri ve yaşam görgülerini Batmanlı öğrencilere aktarmasını amaçlayan "100 Gülyüz/ Şemsiye Hareketi Projesi" ile kazanmıştır.

"Ülkem İçin Projesi" kapsamında, Batman Batı Raman Bölgesi'nde şirket çalışanları ve TEMA Vakfı gönüllü öğrencileriyle 100 bin selvi fidanı dikimi başlatılmıştır. 25 bin fidanın dikimi gerçekleştirilmiştir. Geriye kalan 75 bin fidanın dikimiye Mart 2009 sonuna kadar tamamlanacaktır. Rafineride 2008 yıl sonu itibarıyla toplam 442 personel çalışmaktadır.

İlerlemenin Şartı Her Noktada Var Olmaktır.

Zirveye ulaşmak için önümüzdeki en geniş parkurda, en büyük hedeflere ulaşmamız gerekir. Büyük ve geniş bir alanda var olmak, ilerlemenin ve başarımızın kabulünün en önemli şartlarından biridir.

Her noktada var olmak, bize yaygın ve geniş bir dağıtım ağına sahip olmayı ifade eder. Tüpraş, Türkiye'de 1.317 istasyonu ve yaklaşık %16,12'lik pazar payı ile sektörün en hızlı büyüyen şirketi konumunda olan OPET Petrolcülük A.Ş.'nin %40'ına sahiptir. OPET'in depolama kapasitesinin kullanılması sayesinde ülke çapında hizmet alanımız genişlemektedir.

Dağıtım

Her geçen gün pazar payını artıran OPET, son üç yıldır Türkiye Müşteri Memnuniyeti Endeksi anketinin sonuçlarına göre sektör birinciliği ile tüketicinin tercihidir.

OPET'in Sermaye Yapısı

	Hisse Adedi	%
Koç Grubu Payı		50,0
Tüpraş	60.000.00040,0	
Demir Export A.Ş.	7.005.000	4,7
Mogaz Pet. Gazl. A.Ş.	3.000.000	2,0
Akpa Day. Tük. Lpg A.Ş.	3.000.000	2,0
Zer Mer. Hiz. Tic. A.Ş.	1.995.0001,3	
Diğer Koç Grubu Payı	14	0,0
Öztürk Ailesi Payı		50,0
Fikret Öztürk	29.797.997	19,9
Nurten Öztürk	18.431.700	12,3
Filiz Gürgöze	6.918.847	4,6
Ufuk Öztürk	6.918.847	4,6
A. Şafak Öztürk	6.164.994	4,1
Güvenok Turizm San.	6.767.629	4,5
Toplam Sermaye	150.000.028	100,0

OPET'in Bağlı Ortaklıkları

Bağlı Ortaklık	Hisse %
Opet Gıda Sanayi	100,00
Opet Trade B.V.	100,00
Opet Fuchs Madeni Yağ San. ve Tic. A.Ş.	50,00
Op Ay Akaryakıt Ticaret Ltd. Şti.	50,00
Aygaz B.V.	50,00
Akdeniz Akaryakıt Depolama ve Nakliyat Tic. A.Ş.	33,00
Nemrut Liman ve Boru Hatları İşletmeciliği Nak. İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.	25,00
Tanı Pazarlama ve İletişim Hizmetleri A.Ş.	10,00
Enerji Yatırımları A.Ş.	3,00
Ataer Enerji Otoproduksiyon Sanayi ve Tic. A.Ş.	0,03

OPET Petrolcülük A.Ş.

OPET Petrolcülük, 1992 yılında kurulmuş olup, akaryakıt dağıtım sektöründe perakende ve toptan faaliyetler yürütmekte, madeni yağ üretimi ve pazarlaması ile havacılık satışı ve petrol ürünlerinin uluslar arası ticaretini yapmaktadır. Şirket, 2008 yıl sonu itibarıyla Türkiye'nin, beyaz ürünlerde %16,12 pazar payıyla üçüncü, siyah ürünlerde ise %14,54 pazar payıyla ikinci büyük akaryakıt dağıtım kuruluşudur.

Koç Holding Enerji Grubu 2002 yılı sonunda OPET'in %50'sine ortak olmuştur. Şirket kuruluşundan bu yana altyapı yatırımlarına ağırlık vermiştir. Marmara Ereğlisi Terminalinin devreye girmesiyle 844 bin m³'e yükselen depolama ve terminal kapasitesi ile OPET sektörde ikincidir.

2008 yılında OPET'in toplam cirosu önceki yıla göre % 17 artışla 6,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. OPET, akaryakıt pazarındaki daralmaya rağmen geçtiğimiz yıla göre beyaz ürünlerde m³ bazında satışlarını %5, siyah ürünlerde ise ton bazında satışlarını %43 artırmayı başarmıştır. OPET'in yeni dönemdeki hedef ve stratejileri temel rekabet üstünlüklerine odaklanmak üzerine kurulmuştur. Farklı ve başarılı projeleri gerçekleştirmenin yanı sıra hizmet kalitesini artırmak ve müşteri altyapısını güçlendirmek amaçlanmaktadır. Bunların sonucunda da bir yandan müşteri memnuniyeti sürdürülürken diğer yandan da pazar payını artırmak ve büyümek hedeflenmiştir.

OPET'in Farkları, Başarıları ve Sosyal Sorumluluk Projeleri

OPET, her geçen gün sektördeki pazar payını artırmakta ve Tüpraş ve Koç Topluluğu şirketleri ile oluşturduğu güç birliği ve sinerjiyi kullanarak Türkiye'de tüketicinin ilk tercihi olmayı hedeflemektedir. Bu hedeflere ulaşırken OPET'in benimsediği temel ilke, çevreye ve hukuka saygıdan ödün vermeden, hizmet, ürün gibi her alanda kaliteyi artırarak müşteri memnuniyetini sağlamaktır. KalDer Türkiye Müşteri Memnuniyeti Endeksine göre 2006 ve 2007 yıllarında sektörünün lideri olan OPET, 2008 yılı 2. çeyrek sonuçlarına göre de akaryakıt tüketicisinin en memnun kaldığı marka olmayı başararak üçüncü kez sektör liderliğini ilan etmiş ve müşterilerine verdiği önemle kalıcı liderliği yakalamıştır.

Ayrıca OPET, 2004 yılında ISO 9001:2000 Kalite Belgesi'ni almaya hak kazanmıştır.

Kuruluşundan bu yana sektöründe gerçekleştirdiği birçok atılımla yenilikçi bir çizgi izleyen OPET, 98 Oktan Kurşunsuz Benzini Türkiye'ye getiren ilk firma ve Ultra Euro Diesel Motorini Avrupa'dan önce Türkiye tüketicisinin kullanımına sunan bir markadır.

OPET Madeni Yağlar, Mayıs 2007'de OPET bünyesine alınmış olup, İzmir-Çiğli'de bulunan fabrikalarında madeni yağ üretimi ve satışı yapmaktadır. Ürünleri başta Ortadoğu ve Balkan ülkeleri olmak üzere 20 ülkeye ihraç edilen OPET Madeni Yağları, Entegre Kalite Sistem Belgelerine sahiptir.

OPET, 2001 yılında marketçilik alanında dünya devi 7/Eleven'la işbirliği yaparak bir istasyon ağı ve şehir merkezlerinde geniş bir mağaza zinciri oluşturarak, 24 saat kaliteli ürün ve hizmet sunumu gerçekleştirmeyi hedeflemiştir.

OPET, yeni ürün ve hizmetleri, gelişen istasyon ağı ile sektörde farklılık yaratırken, Temiz Tuvalet Kampanyası, Yeşil Yol Projesi, Örnek Köy Projesi ve Tarihe Saygı Projesi çalışmalarıyla sosyal yaşama destek vermeye de devam etmektedir.

Çanakkale Gelibolu Yarımadası'nda Tarihe Saygı projesi yılda iki milyon ziyaretçinin gezdiği yarımada'daki köylere çağdaş bir görünüm kazandırmıştır. 2006 yılında başlatılan eğitim ve rehabilitasyon içerikli proje kapsamında Çanakkale'nin Eceabat ilçesinde yaptırılan 'Tarihe Saygı Parkı'nda 12 metre yüksekliğindeki dev anıt 18 Mart 2008 tarihinde açılmıştır.

Dağıtım Ağı ve Depolama Kapasitesi

Akaryakıt dağıtım sektöründe Tüpraş'tan sonra ikinci en büyük depolama kapasitesine sahip olan şirket faaliyetlerini, 753'ü OPET, 564'ü Sunpet olmak üzere 1.317 istasyonu aracılığıyla yürütmektedir.

OPET beş farklı terminalinde toplam 844 bin m³'lük depolama kapasitesi ile akaryakıt dağıtım sektörünün lideri konumundadır. 2009 yılı sonunda inşaat halindeki rekabet gücünü daha da artıracak kapasite artırımlarının tamamlanmasıyla toplam depolama kapasitesinin 1.183 bin m³'e ulaşması planlanmaktadır.

Depolama Kapasitesi

Marmara Terminali	453.000 m ³
Mersin	245.000 m ³
İzmit	37.000 m ³
Aliağa	65.000 m ³
Giresun	43.750 m ³
Toplam	843.750 m³

Zirve Yolcusu Sınır Tanımaz.

Zirve yolu her zaman düz olmaz. Bazen karşımıza aşılmaz gibi görünen büyük kayalar, uçurumlar, geçilmez vadiler çıkar. İlerlemenin, gücümüzü herkese göstermenin şartı, yolumuzdaki tüm engellerin ötesine geçerek ulaşabildiğimiz en u noktalara ulaşmak ve başarımızı her yere yaymaktır.

Tüpraş, ham petrol ve petrol ürünlerinin yurtiçi ve yurtdışında denizyolu ile taşınmasını sağlayan DİTAŞ sayesinde, operasyon ve maliyet avantajı sağlamaktadır.

DİTAŞ

2008 yılında inşaatı tamamlanan “M/T Sevgi” RMK Tersanesi'nden teslim alınmış, “M/T Gönül” adlı tanker ise denize indirilmiştir.

DİTAŞ'ın Sermaye Yapısı

Hissedarlar	Hisse Adedi	Ödenmiş Sermaye (TL)	(%)
Tüpraş	799.800.000	7.998.000	79,98
TSK Güçlendirme Vakfı	200.000.000	2.000.000	20,00
MOGAZ-AKPA-DEMİR Export	200.000	2.000	0,02
Toplam	1.000.000.000	10.000.000	100,00

DİTAŞ'ın Tankerlerine Genel Bakış

	M/T Cumhuriyet	M/T Sevgi	M/T Gönül
Tanker Tipi	Ham Petrol	Petrol/Kimyasal	Petrol/Kimyasal
Yapım Yılı	2001	2008	2009
Slop Tank Kapasitesi (m ³)	377 m ³	406,4 m ³	406,4 m ³
Kargo Tank Kapasitesi (m ³)	177.380 m ³	12.677 m ³	12.677 m ³
DWT	164.859 ton	10.983 ton	10.983 ton
Brüt Tonaj (ton)	84.476 ton	7.318 ton	7.318 ton
Net Tonaj (ton)	53.710 ton	3.651 ton	3.651 ton
Uzunluk (m)	274,18 m	131,85 m	131,85 m

Not: Sevgi ve Gönül Ürün Tankerleri yeni inşa olup 2009 yılında taşıma faaliyetlerine başlayacaklardır.

Deniz işletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş. (DİTAŞ), Mart 1974'te ham petrol ve petrol ürünlerinin yurtiçi ve uluslararası deniz taşımacılığında kullanılmak üzere çeşitli deniz taşıtları satın almak, çalıştırmak ve kiralamak amacıyla kurulmuştur. Armatörlük, brokerlik/gemi kiralama, kılavuzluk, römorkörcülük ve acentelik hizmetleri veren DİTAŞ, 30 yılı aşkın deneyimiyle Tüpraş'a operasyon ve maliyet avantajı sağlamaktadır.

DİTAŞ, deniz taşımacılığının %95'lik bölümünü oluşturan ham petrol taşımacılığını Tüpraş'ın ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleştirmektedir. Şirket ham petrol taşımacılığını sahip olduğu tankerlerin yanısıra, zaman ve sefer esaslı olarak kiraladığı tankerler aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Ayrıca, Petkim, OPET ve diğer dağıtım kuruluşlarına da ürün taşıma hizmetleri vermektedir.

DİTAŞ, 6 Aralık 2004 tarihinden itibaren 30 yıl süre ile 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu uyarınca verilen taşıma lisansına sahiptir.

Şirket, merkez ofis için ISO 9001-2000 Kalite Yönetim Sistemi ve ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi, Cumhuriyet ve T. Sevgi Gemileri için ISM (Uluslararası Emniyetli İşletim) ve ISPS (Uluslararası Gemi ve Liman Güvenlik Kuralları) Kod sertifikalarına sahiptir.

Tanker işletmeciliğinde önemli bir referans olan ve petrol şirketleri tarafından uygulanması talep edilen 12 elementten oluşan Tanker Management Self Assessment sistemi 2007 yılında iş programına dahil edilmiştir. Haziran 2008'de OCIMF tarafından Tanker Management Self Assessment 2 yayınlanmış olup buna göre gerekli revizyonlar ve karşılaştırma analizleri yapılmıştır. 2008 yılı içerisinde 4 elementle ilgili gereklilikler tamamlanmıştır ve diğer elementlerle ilgili çalışmalar sürdürülmektedir. DİTAŞ'ın, KALDER ve TURMEPA' ya üyeliği devam etmektedir.

DİTAŞ 2008 yılında 21,4 milyon ton ham petrol, 1,3 milyon ton petrol ürünleri olmak üzere toplam 22,7 milyon ton taşıma gerçekleştirmiştir.

Ekim ayında, ekonomik ömrünü tamamlamış olan, 1982 yılı yapımı DİTAŞ Ürün Tankeri, yurt dışı firmaya satılmıştır.

Deniz taşımacılığında 2008 yılında önemli adımlar atan DİTAŞ, inşaatı tamamlanan M/T Sevgi tankerini filosuna katarken, aynı özelliklere sahip 10,9 bin DWT'luk M/T Gönül tankerini ise denize indirmiştir.

Finansal Göstergeler (Milyon ABD Doları)

	2006	2007	2008*
Net Satışlar	164,6	134,5	181,3
İşletme Kârı	10,9	6,2	8,1
Net Kâr	14,2	14,6	18,1

* 2008 yılı bilgileri konsolide olarak yer almıştır. (DİTAŞ A.Ş., Üsküdar Tankercilik A.Ş., T. Damla Denizcilik A.Ş. Şirketleri kurulmuş ve Aralık 2008 Genel Kurul Kararı ile faaliyetlerine başlamıştır).

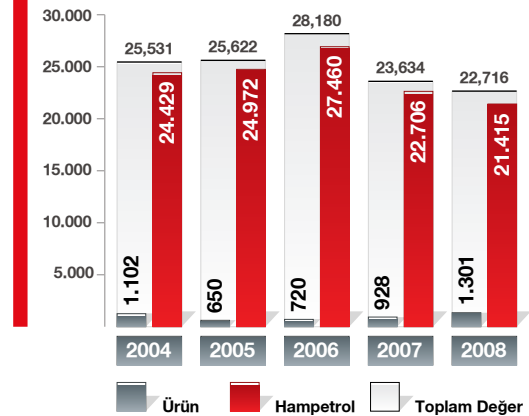
Şirket, Tüpraş'ın İzmit ve İzmir Rafinerilerine ait deniz terminallerinde, sahibi olduğu 9 adet römorkör ve 7 adet palamar botu ile kılavuzluk, römorkörcülük ve palamar hizmetleri vermekte iken, 2008 yılında RMK Tersanesinde yaptırdığı 4 adet yeni römorkörü de filosuna dahil ederek, bu hizmetlerde güvenlik ve verimliliğın maksimize edilmesini sağlamıştır. Yeni römorkörler 65 ton çekme kuvveti ile 300 bin DWT tonluk tankerlerin iskeleye yanaŐtırılması, ayrılması ve her türlü manevralarının yaptırılmasını sağlayacak kapasitedir.

DİTAŞ, yerli ve yabancı tankerleri kiralarak, gemi sahipleriyle ham petrol ve petrol ürünlerinin ithalat ve ihracatçıları arasında aracılık görevi yapmaktadır.

Ayrıca kendi gemilerinin ve Tüpraş adına kiralandığı gemilerin acentelik hizmetlerini sağlamaktadır.

DİTAŞ, kendi gemilerinin ve Tüpraş adına kiralandığı gemilerin acentelik hizmetlerini sağlamaktadır.

DİTAŞ Tarafından Taşınan Ham Petrol ve Petrol Ürünleri (Bin Ton)

Tırmanışımızı Destekleyen Araçları Önemsiyoruz.

Bir tırmanış ekibinin yolculuğunun güvenliği, yanındaki malzemelere ve araçlara bağlıdır. Doğru zirve giysileri, iklime uygun çadır ve kamp gereçleri, yemekler, içecekler ve ilaçlar, koruyucular, tırmanış için gerekli malzemeler zirve yolculuğunun olmazsa olmazlarıdır. İpsiz, destek kazıksız, makarasız bir kaya tırmanışı veya ateşsiz bir zirve yolculuğu düşünülemez.

Tüpraş'ın her yıl yaptığı yatırımlar, zirve yolculuğunda, attığı her adımı destekleyen tırmanış araçlarıdır. Doğru yatırım destekleri olmadan, zirve tırmanışından söz etmek de mümkün olmaz.

Yatırımlar

2008 yılında, Tüpraş rafinerilerinde toplam 395 milyon dolar yatırım harcaması gerçekleştirilmiştir. Devir sonrasında Tüpraş, Koç Holding bünyesinde 1 milyar dolar üzerinde yatırım harcaması gerçekleştirerek, yatırımlarını devreye almış ve 2 milyar dolar üzerinde yeni yatırım kararları almıştır.

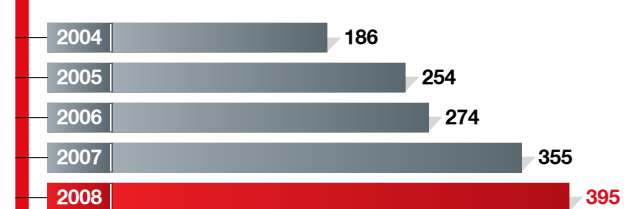
Şirketin kâr potansiyeliyle birlikte rekabet gücünü artırmak, rafinerilerini modernize edip Avrupa Birliği çevre standartlarına uygun ürünler üretmek için sürdürülen yatırım planı, devirle birlikte 2006 Ocak ayından itibaren hızlandırılmıştır. Nisan 2009'da devreye alınacak İzmit Rafinerisi Benzin İyileştirme Projesi'nin tamamlanmasıyla, plan sonuçlandırılmış olacaktır.

Bu kapsamda 2008 yılında, Tüpraş rafinerilerinde toplam 395 milyon dolar yatırım harcaması gerçekleştirilmiştir. Devir sonrasında Tüpraş, Koç Holding bünyesinde 1 milyar dolar üzerinde yatırım harcaması gerçekleştirerek, yatırımlarını devreye almış ve 2 milyar dolar üzerinde yeni yatırım kararları almıştır.

Yeniden yapılandırma süreci içerisinde, dizel kükürt giderme, benzin iyileştirme, fuel oil dönüşüm gibi büyük ölçekli yatırım projelerinin yanı sıra Tüpraş'ın operasyonel etkinliğini artıracak, enerji verimliliğine ve kârlılığına önemli katkılar sağlayacak orta/küçük ölçekli 62 adet yatırım projesi de 2008 yılında başlatılmış, önemli bir kısmı sonuçlandırılmıştır. Bu projelerin başlıcaları ürün ve ham petrol tankları inşaatı, enstrüman ve elektrik sistemleri geliştirilmesi, vagon dolun ve boşaltma, ham petrol paçallama, ürün hazırlama, DCS kontrollü satış sistemleri, enerji ve buhar üretim sistemlerinin iyileştirilmesi sayılabilir. Her biri çok önemli yatırım niteliğinde olan bu projeler, Tüpraş'ın daha da güçlü olmasını sağlayacaktır.

Avrupa Birliği 2009 yılı ürün spektlerinde üretime yönelik yatırım planının ilk halkası olan İzmir Rafinerisi Dizel Kükürt Giderme Ünitesi, 1 Eylül 2005 tarihinde devreye alınmıştır. Ardından 390 milyon dolara mal olan, yatırım planının ikinci ve en önemli halkası

Yatırımlar (Milyon Dolar)

İzmit Rafinerisi Dizele Kükürt Giderme ve Yeni Reformer Ünitesi'nin açılışı 8 Kasım 2007'de gerçekleştirilmiştir. 2008 yılında ise Kırıkkale Rafinerisi'nde Dizele Kükürt Giderme Ünitesi devreye alınmıştır.

Mevcut İzmir Rafinerisi CCR Reformer ve İzomerizasyon üniteleriyle İzmit Rafinerisi İzomerizasyon Ünitesi'ne ek olarak 2007 yılında İzmit Rafinerisi'nde Reformer Ünitesi'nin devreye alınmasıyla benzin üretim kapasitesi 4,9 milyon tona yükselmiştir. 2008 yılında Kırıkkale Rafinerisi CCR Reformer yatırımlarının da tamamlanmasıyla, Tüpraş'ın toplam benzin üretim kapasitesi 5,8 milyon tona ulaşmıştır.

İzmit Rafinerisi Dizele Kükürt Giderme Ünitesi'nin 2007 yılında devreye alınmasıyla Tüpraş'ın AB Euro V spektlerinde düşük kükürtlü 10 ppm motorin üretim kapasitesi 2,5 milyon ton artışla 5,4 milyon tona yükselmiş, Kırıkkale Rafinerisi yatırımlarının da 2008 yılında devreye alınmasıyla 10 ppm motorin maksimum üretim kapasitesi yaklaşık 7,0 milyon tona yükselmiştir.

2008 YILINDA TAMAMLANAN PROJELER

Kırıkkale Rafinerisi Dizele Kükürt Giderme ve Reformer Ünitesi Modernizasyonu

Projenin amacı, motorinde istenen kükürt değerlerinin sağlanması ve rafineri benzin paçalının oktanını artırmaktır. Proje, kurşunsuz benzin üretimini artırırken, AB 2009 kurşunsuz benzindeki benzen standartlarını sağlayan üniteleri de içermektedir. Yeni Reformer Ünitesi'nden elde edilen hidrojen, Dizele Kükürt Giderme Ünitesi'nin ihtiyacını karşılayacaktır.

Dizele işleme kapasitesi 4.500 m³/gün olarak belirlenen, lisans ve mühendislik paketi ABB firmasından temin edilen dizele kükürt giderme ünitesinin toplam yatırım tutarı 372 milyon dolardır.

Proje kapsamındaki reformer ünitesinin kapasitesi 3.600 m³/gün olup, 101 RONC oktan kalitesine ulaşacak şekilde yüksek oktanlı reformate üretilerek rafinerinin kurşunsuz benzin üretimi artırılmıştır. CCR ünitesi lisans ve temel mühendislik paketi AXENS firmasından temin edilmiş, proje kapsamında ayrıca 20 MW kapasiteli bir adet buhar türbini de tesis edilmiştir.

Proje anahtar teslimi, götürü bedel esasıyla, 7 Temmuz 2004 tarihinde GS (Kore)/ Tecnicas Reunidas (İspanya)/GAMA/ ALARKO konsorsiyumuna ihale edilmiş; inşaat ve montaj işleri kademeli olarak 2008 yılı içinde tamamlanmıştır.

İzmir Rafinerisi Benzin Spesifikasyonlarını İyileştirme

Bu projenin amacı, Türkiye'de 2009 yılı içerisinde yürürlüğe girecek kurşunsuz benzin üretim yönetmeliği çerçevesinde, kükürt içeriğinin maksimum 10 ppm olması ve aromatik değerinin maksimum %35 oranına indirgenmesidir. Bu özelliklerde benzin üretiminin gerçekleştirilebilmesi için, kükürt içeriği yüksek olan FCC benzininde kükürt giderme tesisinin kurulması ve benzin paçalında oxygenate kullanılması planlanmıştır.

Projenin Detay Mühendislik hizmetleri Litwin (Romanya) firmasından temin edilmiş, tüm satın alma çalışmaları Tüpraş tarafından yapılmıştır. Proje 2008 Ağustos ayında devreye alınmıştır.

İzmir Rafinerisi Benzin Aromatik Değerini İyileştirme

Aromatik spesifikasyonu benzine oxygenate katılımıyla sağlanabilecektir. Oxygenate olarak da MTBE kullanımı planlanmaktadır. Proje, 30 000 m³ nominal kapasiteli 2 adet tank, boşaltma, enjeksiyon, transfer ve paçalama sistemlerini kapsamaktadır.

Benzin Aromatik Değerlerini İyileştirme Projesi'nin mühendislik hizmetlerini yürüten Litwin-Ro firması, MTBE/Ethanol tanklarının inşaat ve montaj işlerini tamamlamıştır. Proje kapsamındaki iskele boşaltma hattı için iskele tadilatları ve 2 adet 30.000 m³ kapasiteli oxygenate tankı tamamlanmıştır.

DEVAM EDEN PROJELER

Izmit Rafinerisi Resid Upgrading Ünitesi Tesisi

Son yıllarda fuel oil taleplerinin azalması ve beyaz ürünlerle siyah ürünler arasındaki fiyat farkının beyaz ürünler lehine artmasıyla, Residium Upgrading uygulamaları, bu potansiyele sahip rafineriler için kârlılıklarını artırmak için önemli fırsat olmuştur. Türkiye'nin talep ettiği ürünleri üreteceği bu projeye Tüpraş, rekabet gücünü ve lider konumunu güçlendirmeyi hedeflemiştir.

Fuel oil dönüşümü için önerilen Koklaştırma (Delayed Coker) prosesi kapsamında Vakum Destilasyon, Koklaştırma, Hydrocracker, Hidrojen (Steam Methane Reformer), Kükürt Giderme üniteleriyle yardımcı üniteler kurulacak, İzmit Rafinerisi'nde üretilen yüksek kükürtlü fuel oil'ler daha değerli beyaz ürünlere dönüştürülecektir.

Yatırım sonucunda 3,2 milyon ton fuel oil'den yaklaşık 1,9 milyon ton motorin/jet yakıtı, 530 bin ton benzin ve 160 bin ton LPG olmak üzere toplam 2,6 milyon ton beyaz ürün elde edilirken, 600 bin ton petrol koku üretilecektir. Diğer rafinerilerde şarj maksimizasyonu sağlayacak alternatif kapasiteler üzerinde de çalışmalar değerlendirilmekte, beyaz ürün üretiminin 3,5 milyon ton seviyesine kadar çıkartılması mümkün olabilmektedir.

2008 yılında başlanan ve beş yılda tamamlanması planlanan projenin tamamlanmasıyla siyah ürün miktarı yaklaşık %50 oranında azalacak, toplam beyaz ürün verimi %83'e yükselecektir. Üretilen beyaz ürün miktarı ve ülkemize yaratacağı katma değer unsurları dikkate alındığında, yeni bir rafineriye eşdeğer bir yatırımın tamamlanmasıyla İzmit Rafinerisi Nelson Kompleksitesi, 7,8'den, alternatiflerle beraber 14,5 seviyesine yükselmiş olacaktır.

Projenin en önemli aşamaları olan lisans ve mühendislik çalışmalarında Coker, Vakum, Hydrocracker ve Hydrotreater ünitelerinin lisans ve ana mühendislik ihaleleri sonuçlanmış, firmalar seçilmiştir. RUP Projesi'nin ana firmasını belirlemek için "Open Book Reimbursable Converted Lump Sum" bazında ihaleye çıkmıştır ve 2009'un ilk yarısında değerlendirmeler sonuçlandırılacaktır.

Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Raporu'nda kullanılmak üzere petrokimya sahasında toprak ve yeraltı suyu kirliliği araştırması tamamlanmış, ÇED Raporu için gerekli başvurular yapılmıştır. Ayrıca projenin yurtdışı finansmanı için gerekli ünitelerin çevresel ve sosyal etkisinin değerlendirilmesiyle ilgili rapor hazırlanmıştır.

Proje sahasının zemin etüdü işinde saha çalışmaları tamamlanmıştır. Sahada eski ünitelerin yıkım ve sökülme işleri devam etmektedir.

Izmit Rafinerisi Benzin İyileştirme Üniteleri ve Oxygenate Tankı Tesisi

Bu projenin amacı, Türkiye'de 2009 yılı içerisinde yürürlüğe girecek kurşunsuz benzin üretim yönetmeliği çerçevesinde, kükürt içeriğinin maksimum 10 ppm olması, aromatik değerinin maksimum %35 ve benzen içeriğinin maksimum %1 oranına indirgenmesidir. Hedeflenen özelliklerde benzin üretiminin gerçekleştirilebilmesi için, kükürt içeriği yüksek olan FCC benzininde kükürt giderme, benzen içeriği yüksek olan reformatta benzen giderme tesislerinin kurulması ve benzin paçalında oxygenate ilavesi planlanmıştır.

Aromatik spesifikasyonu ise benzine oxygenate katılmasıyla sağlanabilecektir. Oxygenate olarak MTBE kullanımı planlanmaktadır. 30.000 m³ nominal kapasiteli 2 adet tank, boşaltma, enjeksiyon, transfer ve paçallama sistemlerinden oluşan projenin detay mühendislik ile montaj ve devreye alma hizmetlerine süpervizörlük temini için "Foster Wheeler-Bimaş" firmasıyla 4 Aralık 2006 tarihinde anlaşma imzalanarak iş başlatılmıştır. Mühendislik çalışmaları 2008 yılı sonunda tamamlanmıştır. İnşaat-montaj işleri için 15 Ekim 2007 tarihinde GEMONT firmasıyla anlaşma imzalanmış olup, saha çalışmaları devam etmektedir.

Proje kapsamında yapılacak 2 adet oxygenate tankı inşaatı için 10 Temmuz 2007 tarihinde Ordinat firmasıyla sözleşme imzalanmış olup, saha çalışmaları devam etmektedir. Proje kapsamındaki tüm kritik ekipmanların ve diğer tüm materyallerin siparişleri yapılmış, ünitelerin tamamının Nisan 2009'da devreye alınması planlanmıştır.

Ekibimizle Ödülü ve Başarıyı Paylaşıyoruz.

Zirveye tırmanışın en güzel yanı, ekip olarak başardığınızı görmek ve bayrağınızı en tepeye dikmektir. Ancak unutmamak gerekir ki, başarı bir ekip işidir. Doğru ekiple gelen başarının ödülü paylaşılmalıdır.

Tüpraş olarak en önemli sermayemiz insan kaynağımızdır. Hizmet kalitemizi insan kaynağımız belirler. Bu bilinçle, Tüpraş'ta insan kaynağımıza önemli bir yatırım yapar, çalışma arkadaşlarımızın hayat kalitesini, sosyal olanaklarını, sağlık hizmetlerini ve kişisel eğitimlerini tüm diğer Koç Grubu şirketlerinin sunduğu olanaklardan da yararlanarak destekleriz. Mutlu ve başarılı ekip üyeleri, en büyük gururumuzdur.

İnsan Kaynakları Politikası

Tüpraş'ın insan kaynakları platformundaki vizyonu, “doğru işe doğru insan”, “performansa ve yetkinliklere bağlı ücret”, “başarıya bağlı değerlendirme”, “herkes için eşit fırsat” ilkeleri doğrultusunda insan gücünü sürekli geliştirmek ve rekabet ortamında kalıcı bir üstünlük sağlamaktır.

Tüpraş, en büyük yatırımını insan kaynağına yapmakta, bu konuyu şirket hedef ve değerleri kapsamında ele almaktadır. Sahip olunan nitelikli insan kaynağı Tüpraş'ın en önemli sermayesi olup başarılarının oluşmasındaki en önemli itici güçtür. Tüpraş'da İnsan Kaynakları süreçleri vizyon ve amaçların ışığında büyük bir titizlikle yönetilir. İnsan Kaynaklarında hedef insan kaynağını nitelikleri bakımından sürekli geliştirerek küresel rekabette kalıcı üstünlük haline getirmektir.

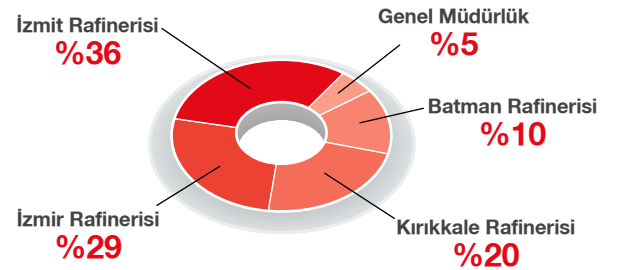
Tüpraş insan haklarının korunması ve yüceltilmesi anlamında temel yönetim anlayışını, yasal zorunluluklarında ötesinde BM Küresel İlkeler Sözleşmesi çerçevesinde oluşturmaktadır. Personel temini sürecinde nitelikli işgücüne öncelik verilmesi ve personelin çalışma ortamında en etkin ve verimli biçimde değerlendirilmesi Tüpraş'ın insan kaynakları politikasının temelini oluşturmaktadır.

2008 yılında, İnsan Kaynakları Politikası çerçevesinde, genç ve yönetici profiline uygun nitelikte 372 personel Tüpraş'a katılmıştır. 2008 sonu itibariyle 214'ü Genel Müdürlük, 1572'si İzmir, 1.262'si İzmir, 880'i Kırıkkale, 442'si Batman Rafinerisi olmak üzere toplam 4.370 personel çalışmaktadır.

Rafinaj sektöründe nitelikli ve deneyimli işgücü çok önemlidir. Sahip olunan insan kaynağının yenilenmesi ve geliştirilmesi hedefi doğrultusunda iş barışında, çalışan motivasyonunda hiçbir olumsuzluk yaşanmadan 1270 nitelikli genç personelin Tüpraş ailesine katılımı sağlanarak işgücünde 1/3 oranında yenilenme gerçekleştirilmiştir.

Tüpraş'ın İnsan Kaynakları platformundaki vizyonu, “Doğru İşe Doğru İnsan”, “Performansa ve Yetkinliklere Bağlı Ücret”, “Başarıya Bağlı Değerlendirme”, “Herkes İçin Eşit Fırsat” ilkeleri doğrultusunda insan gücünü sürekli geliştirmek ve rekabet ortamında kalıcı bir üstünlük sağlamaktır.

Tüpraş Çalışan Dağılımı

Beyaz Yaka ve Mavi Yaka Çalışanların Aldığı Adam Saat Eğitim

Tüpraş en büyük yatırımını insan faktörüne yapmaktadır. Şirket, eğitimin, verimli bir gelişim için vazgeçilmez unsur olduğuna inanmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda kariyer planları organizasyon şemasının hangi basamağında olursa olsun ayırım gözetmeksizin tüm çalışanların kişisel ve mesleki yetkinliklerini artırma hedefi doğrultusunda hiçbir fedakârlıktan kaçınılmadan yapılmaktadır. Bu hedefin gerçekleştirilmesi için şirket içi eğitim programlarının yanısıra yurtiçinde ve yurtdışında çeşitli eğitim kurumlarının sunduğu hizmetlerden de yararlanılmaktadır. 2008 yılında toplam 19.988 adam 251.120 adam saat eğitim almıştır.

Beyaz Yaka ve Mavi Yaka Çalışanların Aldığı Adam Saat Eğitim

	Çalışan Sayısı	Toplam Eğitim Saati	Kişi Başı Ortalama Eğitim Saati
Beyaz Yaka	799	77.091	96,5
Mavi Yaka	3.571	174.029	48,7
Toplam	4.370	251.120	57,5

Çevremize Zarar Vermeden Yol Alıyoruz.

Tüm yolculuklar gibi zirve tırmanışları da, aynı yoldan gitseniz de her seferinde insanı farklı bir yere taşır. Zirveye giderken geçtiğimiz yollarda karşımıza çıkan 2 temel seçenek bizi, çevremizi, diğer insanları, hayatı ve doğayı koruma ya da ona zarar verme konusunda seçim yapmaya zorlar.

Sadece zirveye ve başarıya odaklı, çevresine, doğaya ve diğer insanlara duyarsız, hırsla örülmüş bir zirve yolculuğu, süreklilik içermeyen yayvan bir başarıyı beraberinde getirecektir. Asıl başarı, yolda ilerlerken, hayatın değerini görmek ve ona zarar vermekten kaçınmaktır.

Tüpraş olarak bizler, kurumsal hedeflerimizi, kurumsal değerlerimizle desteklerken bir yandan içinden çıktığımız topluma ve dünyaya yararlı bir şirket olmayı amaçlıyoruz. Faaliyetlerimiz nedeniyle zarar görebilecek her kesimin maruz kalabileceği olumsuz etkileri en aza indirmeye çalışıyor, SEÇ (Sağlık, Emniyet, Çevre) kriterlerimizi sürekli geliştirmeyi hedefliyoruz. Tüpraş'ın en önemli emniyet performans göstergelerinden biri olan Kaza Sıklık Oranımızı* 2008 için 5,5 olarak hedeflenmişken, elde ettiğimiz 3,6 oranı bizi sevindiriyor.

* Kaza Sıklık Oranı;1.000.000 çalı•ma saatindeki kayıp günlük kaza sayısıdır.

İnsan, Toplum ve Çevre Sağlığı Çalışmaları

Tüpraş'ta, insan sağlığı, teknik emniyet ve çevre her zaman ön planda tutulmakta ve çalışmalar bu prensip doğrultusunda sürdürülmektedir.

Tüpraş'ta sürdürülebilirliğin temel taşlarından olan insan sağlığı, teknik emniyet ve çevre her zaman ön planda tutulmakta, çalışmalar bu prensip doğrultusunda sürdürülmektedir.

Bu konuda sorumluluk, en üst kademededen en alt kademeye kadar tüm çalışanlar tarafından paylaşılmaktadır. Emniyet kuralları, ulusal, uluslararası mevzuat ve Tüpraş standartları doğrultusunda hazırlanmış olup, eksiksiz bir biçimde uygulanmaktadır.

Sağlık, Emniyet ve Çevre (SEÇ) politikasının uygulanması başta Genel Müdür olmak üzere Yönetim Kurulu'nun doğrudan sorumluluğundadır. SEÇ Politikasının amacı, rafinaj faaliyetleri sonucu çevreye, çalışanlara, müteahhit çalışanlarına, müşterilere ve topluma gelebilecek her türlü zararı en aza indirmektir. Bu kapsamda 2007 yılında yayımlanan politikada hedeflere ulaşmak için SEÇ performansını ve çalışma şartlarının sürekli iyileştirileceği ve ürünlerin çevre ile uyumlu bir şekilde geliştirileceği taahhüt edilmiştir.

2009 – 2013 yıllarını kapsayan 5 yıllık plan kapsamında 2008 yılından itibaren tehlikeli atık ve döküntü sayısı göstergeleri izlenmektedir. Ayrıca Koç Topluluğu'nun Küresel İnkeler Sözleşmesi kapsamında yayımlayacağı rapor doğrultusunda toplam 12 çevre göstergesi izlenmektedir. Koç Topluluğu bünyesinde oluşturulan Çevre Kurulu'nda raporlama yöntemleri ve sonuçlar tartışılarak en iyi uygulamalar tespit edilmektedir.

Tüpraş, Haziran 2005'ten beri düzenli olarak her yıl bağımsız bir kuruluşa Türkiye ve AB çevre mevzuatına uyum çerçevesinde çevresel yükümlülüklerinin değerlendirmesini yaptırmaktadır. 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla bu kuruluş tarafından öngörülen projeler hedeflenenin üzerinde tamamlanmış olup, Tüpraş çevre yönünden düşük riskte değerlendirilmiştir.

Sağlık ve Emniyet Uygulamaları

2008 başından itibaren müteahhit kazaları da iş kaza istatistiklerine dahil edilmiştir. En önemli SEÇ performans göstergelerinden biri olan kaza sıklık oranı, 2008 yılında müteahhit dahil 5,5 olarak hedeflenmiş, 3,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu kapsamda Tüpraş, birlikte çalışacağı müteahhitleri SEÇ açısından değerlendirmek üzere Müteahhit SEÇ Yönetim Sistemi Standardını 2008 yılında

yayımlamıştır, Bu standart gereği Tüpraş portföyünde olan müteahhitler, 3. parti bağımsız kuruluş tarafından hem müteahhitlerin kendi beyanları doğrultusunda hem de iş yaptıkları Tüpraş Rafinerileri veya dış sahalarda değerlendirilmiş ve gruplandırılmıştır. Tüpraş ihalelerine çağıracağı müteahhitlerde 2009 yılından itibaren bu gruplandırmayı esas alacaktır.

Tüpraş olarak SEÇ'i iyileştirmek ve geliştirmek için 2009 – 2013 yıllarını içeren 5 yıllık plan doğrultusunda, izlenen kaza sıklık oranı 2,5 olarak hedeflenmiş ve diğer parametrelerin yanı sıra kaza şiddet oranını da hedef değerlendirmelerine dahil edilmiştir. Aynı zamanda Koç Topluluğu'nun Küresel İlkeler Sözleşmesi kapsamında yayımlayacağı rapor doğrultusunda da göstergeler izlenmektedir. Rafinerilerde SEÇ performansının sürekli iyileştirilmesini sağlamak için Olay Sınıflandırma, Araştırma ve Raporlama (OSAR) Rehberi hazırlanmıştır. Bu kapsamda tüm olaylar raporlanarak elektronik ortamda veritabanına kaydedilmektedir.

SEÇ Kültürü, Risk Değerlendirme, Görünür Liderlik, Olay İnceleme Prosedürleri konularında tüm rafinerilerde çalışmalar devam etmektedir. Rafinerilerde "Görünür Liderlik" uygulaması

kapsamında tüm yöneticiler rafineri emniyet turlarına katılmakta, aksiyon planları hazırlanmakta ve gerekli önlemler alınmaktadır.

Her rafineri yılda bir kez SEÇ konularında denetlenmekte ve bu kapsamda Felaket Planı ve ISPS KOD (denize kıyısı olan rafinerilerde) tatbikatları yapılmaktadır. 01/01/2009 tarihinden itibaren uygulamaya konacak olan Bağımsız SEÇ Denetim Standardı ve rafinerilerde verilen denetçi eğitimleri ile yapılacak denetlemeler daha etkin, verimli ve sonuç alınabilir duruma getirecektir. Ayrıca her ay rafineriler arası koordinasyon toplantıları düzenlenmekte, iş sağlığı ve güvenliği, iş kazaları konularında bilgi alışverişi yapılmaktadır. Koç Topluluğu bünyesinde oluşturulan İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu'nda yeni mevzuat ve yapılması gerekenler görüşülerek en iyi uygulamalar tespit edilmektedir.

Tüm çalışanların yıllık periyodik sağlık kontrolleri ve çalışma şartları nedeniyle özel muayene ve tetkik gerektiren birimlerde çalışanların kontrolleri ile portör muayeneleri yapılmaktadır.

Risk Yönetimi

Tüpraş, faaliyetlerinin tüm risk düzeylerini göz önünde tutarak, riskleri ortadan kaldırma veya kabul edilebilir ve uygulanabilir seviyeye düşürmeyi hedeflemektedir. Riskleri belirlemek amacıyla Risk Değerlendirme Tablosu (RDT) kullanılmaktadır. RDT, risklerin farkında olunmasına, derecelendirilmesine, yönetilmesine, kritik işlere kaynak aktarılmasına öncelik verilmesinde kullanılmaktadır.

Tehlike ve Etkilerinin Yönetim Sürecinde (TEYS), risklerin belirlenmesi, yönetilmesi, kritik işlere kaynak (iş gücü, para vb.) aktarılmasına öncelik verilmesi sağlanmaktadır. Bu amaçla SEÇ ile ilgili tehlikelerin kayıtları tutulmakta ve risk değerlendirmeleri yapılmaktadır.

Tüpraş, kıyı tesislerinin risklerini tekrar değerlendirerek acil müdahale planlarını yenilemek amacıyla yetkin bir firmayla 17 Eylül 2007 tarihinde sözleşme yapmıştır. Firma gerekli çalışmalarını tamamlayarak dosyaları Mayıs 2008'de T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı'na teslim etmiştir.

Sera Gazı ve Hava Emisyonlarının İzlenmesi

Tüpraş'ın faaliyetlerinden kaynaklanan çevresel etkileri standartlarda belirlenen değerlerin altına indirmek, iş yapış şeklinin ayrılmaz bir parçasıdır. Küresel ısınmaya neden olan en önemli gazların başında gelen karbondioksit (CO2) emisyonunu azaltmak amacıyla enerji verimliliği ve tasarruf projeleri başlatılmıştır.

Ayrıca rafinerilerimizde A Grubu Emisyon izin belgeleri alınmıştır. İzmit ve Batman Rafinerilerinde, bacalara takılan sürekli emisyon izleme analizörlerinin ölçüm sonuçları ilgili İl Çevre ve Orman Müdürlüklerince on-line olarak izlenmektedir. İzmir ve Kırıkkale rafinerilerinde de bacalarda sürekli emisyon izleme analizörleri mevcuttur. Bu rafinerilerin sonuç raporları periyodik olarak İl Çevre ve Orman Müdürlüklerine gönderilmektedir.

Rafinerilerde Uçucu Organik Bileşik (UOB) emisyonlarının azaltılması amacıyla ürün tanklarına çift sızdırmazlık sistemleri yapılmıştır. API separatörlerinin üstten kapatılması iki rafineride sonuçlandırılmış ve ayrıca kara tanker dolun tesislerinde tüm ürünlerde alttan dolun sistemine geçiş için çalışmalar devam etmektedir.

Halon içeren yangın söndürme sistemleri ozon tabakasını zarar vermeyen FM-200 bulunan yangın tüpleri ile Kloroflorokarbon (CFC) içeren laboratuvar kimyasalları da alternatif kimyasallarla değiştirilmiştir. Poliklorlu bifeniller (PCB) içeren trafo yağlarının değişimi yapılmıştır.

Su Kalitesinin İzlenmesi ve Atık Yönetimi

Tüm rafineriler Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği kapsamında gerekli görülen deşarj izinlerine sahiptir. Atık sular fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtmalardan geçirilerek yönetmeliklerde belirtilen limitlerin altında deşarj edilmektedir.

ISO 14001 kapsamında yapılan Katı ve Tehlikeli Atık Yönetimi Standardı'na göre rafinerilerde çalışmalar yürütülmektedir. Rafinerilerde katı, tehlikeli ve tıbbi atıkların kaynağında ayrılarak, etkin bir şekilde kontrolü ve lisanslı firmalar tarafından bertarafı sağlanmaktadır.

Çevresel Risklerin Kontrolü

Tüm sağlık ve emniyet konularında olduğu gibi çevre uygulamalarında da amaç, riskleri önceden belirlemek ve kontrol altına alarak en aza indirmektir. Bu amaçla rafinerilerde riskler tespit edilerek sonuç odaklı ve sürekliliği olan koruyucu önlemler uygulamaya konmaktadır.

Meydana gelen çevre olayları dahil tüm olaylar Olay Sınıflandırma, Araştırma ve Raporlama (OSAR) Standardına göre raporlanmakta ve ortak veritabanına yüklenmektedir. Risk Değerlendirme Tablosu kullanılarak belirlenen Risk Derecesine göre yapılan kök neden analizi sonucunda gereken önlemler alınmaktadır. 2008 yılı içerisinde OSAR Standardı kapsamında Çevre Kaza Olay Raporlama Sistemi de revize edilmiştir.

İskele ve gemilerde meydana gelebilecek yangın ve mahsul kaçaklarına müdahale edebilecek su ve köpük püskürtme sistemleri ile donanımlı römorkörler mevcuttur. Daha donanımlı römorkörler yaptırılarak 2 adet İzmit ve 2 adet İzmir Rafinerisi'nde kullanılmaya başlanmıştır. Akaryakıt dökülmelerini kontrol altına almak ve toplamak için şişme bariyer, yağ sıyrıcısı ve buna bağlı ekipmanlar, yağ çözücüler her an kullanıma hazırdır. Ayrıca tüm deniz araçlarında yangınla mücadelede kullanılan hortum, nozul, yangın söndürme tüpleri gibi ekipmanlar bulunmaktadır.

Tüpraş'ın denizde meydana gelebilecek büyük mahsul kaçaklarına etkin bir şekilde müdahale edebilmesi için uluslararası yetkin bir firma olan Oil Spill Response Ltd. (OSRL) ile anlaşması devam etmektedir.

Rafineriler buldukları bölgelerdeki kamu ve özel kuruluşlarla birlikte ortak tatbikatlar yapmaktadır. Ayrıca her yıl rafinerilerde çevre olaylarını da kapsayan Felaket Planı Tatbikatları yapılmaktadır.

Proseslerde kullanılan kimyasalların seçiminde malzeme güvenlik bilgi formları incelenerek insan sağlığına ve çevreye zararlı olmayanlar tercih edilmektedir.

Rafinerilerin bulunduğu yerlerdeki, toprak ve yer altı sularının kalitesinin izlenmesi için gözlem kuyuları açtırılarak periyodik olarak ölçümler yaptırılmaktadır.

Çalışanlar ve yöre halkını rafinaj faaliyetlerinden kaynaklanan akustik etkilerden korumak amacıyla rafinerilerde çevresel gürültü ölçümleri yaptırılmaktadır.

Kaza Sıklık Oranı

Mükemmellikte Yetkinlik Belgesi'ne sahip olan Tüpraş, 2008 yılında ikinci kez Kalder tarafından EFQM Mükemmellik Modeli kapsamında değerlendirilmiştir.

Kalite

Tüpraş tüm faaliyetlerinde kalite, çevre, toplum ve çalışan sağlığına olan duyarlılığı ön planda tutmaktadır.

2008 yılında, rafinerilerin ayrı ayrı sahip olduğu ISO 9001 Kalite, ISO 14001 Çevre, OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri belgeleri tek bir belgede toplanarak, kalite standartlarını sağlama yeteneği geliştirilmiş ve rafineriler arasında kalite dengesi sağlanmıştır.

Tüpraş, Yönetim Sistemleri belgelerine sahip olmayı, toplam kalitede varılacak son nokta olarak değil, yalnızca bir aşama olarak değerlendirmekte ve tüm çalışmalarını bu görüş doğrultusunda sürdürmektedir.

Ulusal Kalite Hareketi ve Mükemmelliğe Yolculuk Programı'na katılımın ilk adımı olan İyi Niyet Bildirgesi, Türkiye Kalite Derneği ile 4 Nisan 2006 tarihinde imzalanmış olup, Toplam Kalite Yönetimi'nde sürekli bir gelişim aracı olan EFQM Mükemmellik Modeli uygulamaya alınmıştır.

EFQM Mükemmellik Modeli, Toplam Kalite Yönetimi ve Problem Çözme Teknikleri eğitimleri ile yönetici ve çalışanların eğitimine başlanmıştır. Katılımcılar, eğitimlerden kazanımlarını ve problem çözümünde ulaştıkları sonuçları üst yönetimle paylaşmak için "Kalite Yolcuları" adında gönüllü bir çalışma grubu kurmuştur. Benzer çalışmalar ve sunumların, sürekli iyileşmeye katkıda bulunacağına inanılmaktadır.

Çalışanlar, verimlilik artırılması, kalitenin iyileştirilmesi, iş sağlığı ve güvenliğinin artırılması gibi konularda yaratıcı ve yenilikçi düşüncelerini Rafine Öneriler Sistemi ile yönetime iletmeye devam etmişlerdir.

Mükemmellikte Yetkinlik Belgesi'ne sahip olan şirket, 2008 yılında ikinci kez Kalder tarafından EFQM Mükemmellik Modeli kapsamında değerlendirilmiştir.

Hayatı Koruma Gdsn Taşıyoruz.

Zirveye tırmanışçıları, yol boyunca, bir yandan kendi başarılarını garantileyecek yol stratejilerini izlerken, bir yandan da kıyısından geçtikleri doğal alanların, toprağın, suyun, birlikte tırmanış yaptıkları ekibin değerini anlarlar. Başarının birliktelik, paylaşım, karşılıklı sorumlulukla geldiğini her seferinde yeniden deneyimlerler.

Bu yüzden, kendi başarı yürüyüşümüzde biz de, şirket politikamızı küresel kurumsal sosyal sorumluluk anlayışına paralel olarak konumlandırıyoruz. Ülkemizde GRI (Global Reporting Initiative) ilkelerine uygun AA 1000 AS standardında KSS raporlaması yapan ilk Türk şirketi olmanın gururunu yaşıyoruz. Sosyal Sorumluluk anlayışımız çerçevesinde tamamen gönüllü esaslara göre çevre, toplum, insan ve sağlık yatırımları yapıyoruz. Yaşadığımız toplumdaki aldığımız gücü ve başarıyı, toplumumuzla paylaşma prensibiyle çalışıyoruz.

Kurumsal Sosyal Sorumluluk

Tüpraş, Kurumsal Sosyal Sorumluluk alanındaki çalışmalarını iş hedefleri, yönetim stratejisi ve çalışma kültürüne yerleştirmeyi, geliştirmeyi ve bu alanlardaki performansını uluslararası ölçütlere göre raporlamayı hedeflemektedir.

Şemsiye Hareketi, Batman'da 100 Gülyüz Projesi

Tüpraş yönetiminin ve çalışanlarının amacı, ülkenin petrol ürünleri ihtiyacını karşılarken, sektörel gelişimde öncü ve etkin rol oynayarak, hissedarlar, iş ortakları ve toplum için değer yaratmaktır. Tüpraş, amaçlanılan hedeflere ulaşmak için yeni uygulamaları önceliklerine göre hayata geçirirken, güvenilir emin adımlarla yolunda ilerlemektedir. Tüpraş'ın yönetim anlayışında önem verdiği konuların başında, etki alanı içinde bulunan paydaşlarıyla ilişkilerini geliştirmek yer almaktadır. Tüpraş, Kurumsal Sosyal Sorumluluk alanındaki çalışmalarını iş hedefleri, yönetim stratejisi ve çalışma kültürüne yerleştirmeyi, geliştirmeyi ve bu alanlardaki performansını uluslararası ölçütlere göre raporlamayı hedeflemektedir. Dolayısıyla faaliyetlerinden etkilenecek ve faaliyetlerini etkileyecek tüm taraflarla etkili, şeffaf ve etik bir iletişim stratejisi oluşturmayı, Sosyal, Ekonomik ve Çevresel (SEÇ) sorumluluklarını şirket stratejisine yerleştirmeyi ve sonuçların sürdürülebilirliğini sağlamayı amaçlamaktadır.

EĞİTİME DESTEK

Şemsiye Hareketi, Batman'da 100 Gülyüz Projesi

Projenin hedef kitlesi, yoğun göç alan Batman'da:

- Ekonomik sorunlar, eğitimsizlik ve yetersiz düzeyde aile ilgisi nedeniyle topluma uyum sorunları yaşayan, sosyal becerileri düşük öğrenciler,
- Yetersiz bilinç düzeyi, aile içi zayıf iletişim ve artan toplumsal şiddet eğilimi sonucu çocuklarına yeterli psikolojik, duygusal destek sağlayamayan aileler,
- Kişisel ve mesleki gelişim, ergen psikolojisi konularında farkındalık yaratacak kaynaklara erişim olanakları kısıtlı olan öğretmenlerdir.

Projenin amacı, bu hedef kitlenin kentsel yaşama uyum geliştirmesine katkıda bulunmaktır. Proje, Batman Valiliği, İl Millî Eğitim Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, okul müdürleri, öğretmenler ve köy muhtarlarıyla işbirliği yapılarak hayata geçirilmiştir.

MLMM'de Koç Vakfı'ndan burs alan 20 öğrencinin de aralarında olduğu 100 öğrenci, aileleri, proje kapsamındaki 6 okuldan 65 öğretmen, 2 köy, 3 merkez mahalle muhtarı ve Tüpraş gönüllülerinin katılımıyla "eğitim programları", "söyleşi günleri", "sinema ve tiyatro gösterimi", "müzik dinletisi", "spor karşılaşmaları", "23 Nisan Çocuk Bayramı etkinlikleri" ile "piknik organizasyonları" düzenlenmiştir.

23 Nisan Şenlikleri

Ateş Böceği İşletme Sponsorluğu

Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın 6 adet Ateşböcekleri Gezici Öğrenim Birimi'nin 2 yıllık işletme sponsorluğu Tüpraş tarafından üstlenilmiştir. Üstlenilen sponsorlukla, vakfın süregelen ve yararlı olduğu düşünülen eğitim projesinin devamı amaçlanmaktadır.

Vakfın gezici öğretim birimleriyle Türkiye'nin dört bir yanını dolaşarak çeşitli dallarda verdiği eğitimlerin, ülke için önemli bir hizmet olduğu düşünülmektedir. Tüpraş'ın sosyal sorumluluk yükümlülükleri çerçevesinde öncelik verdiği alanların başında gelen eğitime, yetkin uzmanlar tarafından sunulan katkılarının sürmesi, projenin sağladığı temel faydadır.

23 Nisan şenlikleri

Projenin amacı, Yüce Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün dünya çocuklarına armağan ettiği 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı alışılmış kalıplarının dışında kutlayarak, Tüpraş tesislerinin bulunduğu bölgelerde yaşayan çocuklara gerçek bayram sevinci yaşatmak, bu sevince ortak olmak, büyüdüklerinde 23 Nisan'ları sevinç ve coşku dolu günler olarak hatırlamalarını sağlamaktır.

KÜLTÜR SANAT

KSO Oda Orkestrası "Üretimin Ritmi Konserleri"

Kocaeli Sanayi Odası, klasik müziğin tanıtılması ve kültürünün gelişmesi için Kocaeli Üniversitesi Konservatuarı mezunu 18 genç müzisyenden oluşan bir oda orkestrası kurmuştur. 2007 yılında kurulan KSO Oda Orkestrası, 2008 yılında Tüpraş Sponsorluğu'nda 8 ili kapsayan Anadolu Turnesi'ne çıkmıştır.

Projenin amacı, evrensel ve estetik değerlerle aydınlanma yolunda kaliteli müziğin halkın beğenisine sunulması, hepimizin ruhunu besleyen müzikle yaşam kalitesinin artırılmasına katkıda bulunmaktır.

KSO Oda Orkestrası'nın "Üretimin Ritmi" konseptiyle planladığı turneye sponsor olunarak, turnede yer alacak 8 il içerisinde Tüpraş tesislerinin bulunduğu Aliağa/İzmir, Kırkkale ve Batman illerinin de yer alması sağlanmıştır.

Kartaltepe Mehmetçik Anıtı

"Ben İzmit, İşte Suretim" kitabı

İzmitli Fotoğraf sanatçısı Cemal Turgay'ın yıllar boyunca kente ilişkin çekip arşivlediği çalışmalarından derlenen İzmit'in değişimi ve gelişimini anlatan "Ben İzmit, İşte Suretim" adlı kitap, Tüpraş tarafından yayımlanmıştır. Bu çalışmayla, Tüpraş'ın en büyük rafinerisinin bulunduğu İzmit kentinin yaklaşık 100 yıllık dönemde geçirdiği değişimi görsel ve estetik olarak anlatabilecek kalıcı bir eser oluşturulmak istenmiştir.

Kartaltepe Mehmetçik Anıtı

23 Ağustos - 13 Eylül 1921 tarihleri arasında cereyan eden Sakarya Meydan Muharebesi'nde şehit olan Mehmetçiklerin anısına, 32 metre yüksekliğinde, Türkiye'nin en büyük anıtı inşa edilmiştir.

Proje ile Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının vatan sevgisiyle oluşturulmuş, birlik ruhuyla uygulanmış savunma stratejisinin eşsiz zaferi olan Sakarya Meydan Muharebesi'nin ruhunu canlı tutmak amaçlanmıştır. Ayrıca Polatlı'ya gelen ziyaretçileri bağımsızlık mücadelesinin sembolü dev bir anıtlarla karşılayarak, onların bu zaferin büyüklüğünü hissedebilmelerini sağlamak hedeflenmiştir.

Uluslararası 1. Nuri İyicil Keman Yarışması

2005 yılında yaşamını yitiren Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuarı Öğretim Üyesi ünlü keman sanatçımız Nuri İyicil anısına, TEV ve Mimar Sinan Üniversitesi işbirliğiyle 1. Uluslararası Nuri İyicil Keman Yarışması düzenlenmiştir.

Proje ile ülkemizi uluslararası platformlarda temsil eden ünlü keman sanatçımız Nuri İyicil'in hatrasının yaşatılması, 2010 Avrupa Kültür Başkenti İstanbul projesine altyapı oluşturulması, ulusal ve uluslararası çapta yeni keman virtüözlerinin keşfedilmesi amaçlanmaktadır.

Uluslararası 2. Hasandede Taş Heykel Sempozyumu

Kırkkale Rafineri Tesisleri yanındaki Hasandede Beldesi'nde düzenlenen Kültür Festivali kapsamında 2008 yılında ikincisi gerçekleştirilen "Uluslararası Taş Heykel Sempozyumu" etkinliğine sponsor olunmuştur.

Kurumsal Sosyal Sorumluluk

Uluslararası 1. Nuri İyicil Keman Yarışması

Hasandede Belediyesi'nin Kültür Festivali etkinlikleri kapsamındaki sempozyuma yurtdışından heykeltıraşların da katılımları sağlanarak, heykel sanatçılarının farklı kültürlerden sanatçılarla etkileşim içerisinde, yaratıcılıklarını evrensel boyuta taşımaları amaçlanmıştır.

Kupjack Minyatür Odalar Sergisi Sponsorluk Bedeli

Pek çok "Minyatür Oda" çalışması Winterthur Müzesi, Chicago Sanat Enstitüsü, Boston Kütüphanesi Illionis Devlet Müzesi ve Forbes Galerisi gibi uluslararası mekânlarda sergilenen, dünyanın yetiştirdiği ender sanatçılardan biri olan Henry Kupjack'ın "Minyatür Odalar" çalışması Rahmi M. Koç Müzesi'nde sergilenmiş, faaliyetlerini küresel bir oyuncu olma hedefiyle sürdüren Tüpraş, sergiye sponsor olmuştur. Bu sponsorlukla, böylesine özel ve estetik bir çalışmayı sanatseverlerin beğenisine sunmak amaçlanmıştır.

SAĞLIKLI BİR TOPLUM İÇİN

Kocaeli Üniversitesi İDEAL Laboratuvarlarının Modernizasyonu

Kocaeli Üniversitesi Teknoparkı'nda kurulmakta olan "İleri Disiplinler Arası Endüstriyel Araştırma Laboratuvarları" projesi kapsamında tahsis edilen binanın modernizasyon tadilatının yapılması amaçlanmaktadır.

Kocaeli Derince Devlet Hastanesi'ne Tıbbi Cihaz Alımı

Tüpraş'ın en önemli rafinerilerinden biri bulunan Kocaeli'de, Derince Devlet Hastanesi'nin ihtiyaç duyduğu 55.000 TL'lik ortopedik sağlık malzemesi temin edilmiştir.

KOÇ'TA İNSAN HAKLARINA SAYGI

Bahar Şenlikleri

Bahar aylarında, 4 rafinerinin bulunduğu İzmit, İzmir, Kırıkkale ve Batman'da, mavi yakalı personel ve ailelerinin yöneticilerle bir araya geldiği bahar şenliklerinde bir önceki yılın sonuçları çalışanlarla paylaşılmakta, gelecek yılın hedeflerine ilişkin mesajlar verilerek hep birlikte eğlenilmektedir.

Dünya Offshore 225 Şampiyonası Kocaeli Sekapark

Değişen Mekânlar

"Petrol sektöründe performansı ve insan kaynağına özenilen, güvenilir ve etkin bir küresel oyuncu olma" vizyonu doğrultusunda çalışma hayatını iyileştirmek için, 24 saat devam eden rafinericilik performansının ve yaşam konforunun geliştirilmesine yönelik olarak, ofislerde ve yaşam alanlarında yeni kurum kimliğine uygun konsept geliştirilmiştir. Çalışanların çalışma ortamlarında yapılan iyileştirmelerle, moral değerleri ve motivasyonlarında artış amaçlanmıştır.

SPOR

Dünya Offshore 225 şampiyonası Kocaeli Seka Park

Kocaeli Büyükşehir Belediyesiyle işbirliği yapılarak, "World Offshore 225 Championship Grand Prix" yarışlarının bir ayağı, İzmit Körfezi'ndeki Seka Park sahilinde "Tüpraş Grand Prix" adıyla düzenlenmiştir.

İlk kez 2003 yılında organize edilmeye başlanan ve 2006 yılında U.I.M Dünya Motonautique Federasyonu tarafından uluslararası şampiyona kapsamına alınan Offshore yarışları, önceki yıl Türkiye Offshore şampiyonası'nın hazırlık aşaması ve organizasyon süreçlerindeki mükemmellik sonucu elde edilen başarıların ardından, Federasyon tarafından Dünya şampiyonası olarak ilan edilmiştir. Türkiye'de koşulan 7 ayaktan oluşan "World Offshore 225 Championship Grand Prix" yarışlarının bir ayağını Tüpraş'ın en büyük üretim tesislerinin de bulunduğu İzmit Körfezi'nde "Tüpraş Grand Prix" adıyla gerçekleştirerek, yeni ve popüler bir spor etkinliğini içinde çevrenin beğenisine sunmak amaçlanmıştır.

Kırıkkale Off-Road Yarışları

Motor sporlarının son yıllarda popüler hale gelmesiyle yaygınlaşan organizasyonlar çerçevesinde 2008 Ankara Off-Road şampiyonası'nın 2. ayağı, Kırıkkale Hasandede Beldesi parkurunda gerçekleştirilmiştir.

Kırkkale Off-Road Yarışları

KOÇ'TA ÇEVRE DOSTU UYGULAMALAR

Tema Vakfı, Lester Brown Türkiye Ziyareti Etkinliği

TEMA Vakfı'nın 15. yıl kuruluş yıldönümü etkinlikleri çerçevesinde dünyaca ünlü tarım bilimci ve çevre analisti Lester R. Brown'un "doğal çevrenin insan eliyle yok edilmesi sonucu ortaya çıkan sorunlar" konusunda Türkiye'de konferans vermesiyle, toplumda çevresel sorunlara karşı farkındalık yaratmak istenmiştir.

Emniyet ve Çevre Haftası Etkinlikleri

Çevre ve emniyet önlemleri açısından son derece hassas olan Tüpraş'ta, birimler arasında "Çevre Temizlik ve Düzen", "Sloganlı Afiş" ve "Afiş Altına Slogan" yarışması gibi, kazananların çeşitli hediyelerle ödüllendirildiği etkinlikler düzenlenmektedir. Bu etkinliklerde dereceye giren ekiplere 5 Haziran Dünya Çevre Günü'nde yapılan seramonilerle ödülleri verilmektedir. Bu etkinliklerle, çalışanların emniyet ve çevre konularına olan özenlerinde süreklilik sağlamak ve farkındalık oluşturmak amaçlanmaktadır.

Ülkem İçin Projesi Kapsamında Batman'a 100 Bin Fidan Dikimi

Koç Holding, her yıl Mayıs ayının son gününde, topluluk şirketleri, çalışanları ve bayileriyle birlikte "Ülkem İçin" adı altında kutlamalar yapmakta ve o gün kamu yararına çeşitli projelerin hayata geçirilmesini sağlamaktadır.

Kurumsal ve bireysel sosyal sorumluluk çerçevesinde, tüm birimlerin yılda bir günü, maddi ve manevi olarak bulunulan sosyal çevrenin yararına olabilecek projelere ayırması ve yaratılan sinerjiyle sorumluluk bilincinin yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

Koç Holding'in 2008 yılında TEMA Vakfı ve Çevre Orman Bakanlığı işbirliğiyle gerçekleştirdiği "Ülkem İçin 7 Bölgede 700 Bin Fidan Projesi"ne Tüpraş 100 bin fidanla katılmıştır. Proje kapsamında Batman Batı Raman Bölgesi'nde Tüpraş çalışanları ve TEMA Vakfı gönüllü öğrencileriyle 100 bin selvi fidanı dikimi başlatılmıştır. 25 bin fidanın dikimi gerçekleştirilmiştir, geriye kalan 75 bin fidanın dikimi ise Mart 2009 sonuna kadar tamamlanacaktır.

Ülkem İçin 100 Bin Fidan

ENVER Projesi Sponsorluğu

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, EİEİ Genel Müdürlüğü koordinasyonunda Enerji Verimliliği Haftası aynı anda 81 ilde birden kutlanarak, yıl boyunca çeşitli etkinlikler düzenlenerek enerji verimliliğinin önemi vurgulanmıştır.

Dünyamızın en önemli sorunu olan kıt kaynakların, özellikle de enerjinin verimli kullanılması konusunda toplumun her kesiminin dikkatinin çekilerek, enerji verimliliği konusunda farkındalık ve bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Evrensel Tırmanış İlkeleriyle Yürüyoruz.

Zirve yolculukları, basit doğa gezintilerinden çok farklı, uzmanlık, deneyim ve bilgi gerektiren önemli meydan okumalardır. Tırmanışın, evrensel kriterleri vardır. Dağ yoluna hazırlık, kişisel ve ekip gereksinimleri dışında, izlenecek rota, yürüyüş sırasında bırakılacak izlerin türü bu kriterlere bağlıdır. Dağcılık prensiplerine bağlılık ve uygunluk, tırmanış ekibinin kalitesini ve uzmanlığını gösterir.

Tüpraş olarak bizler de, Kurumsal Yönetimimizi evrensel kriterlere uyum sağlayacak seviyeye getirmeyi hedefleriz. Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yayımlanan Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne uymayı ve gelişen koşullara bağlı olarak uyum sağlanacak konularda düzenlemeler yapmayı benimseriz. Bu ilkeler doğrultusunda, Pay Sahipleri, Kamuoyu Aydınlatma, ve şeffaflık, Menfaat Sahipleri ve Yönetim Kurulu olmak üzere 4 ana başlık altında yapılan Kurum Yönetim Derecelendirme Raporu'nun sonucunda aldığımız derecemiz ise 2008 itibariyle 10 üzerinden 8,2'dir.

Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Beyanı

Tüpraş Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yayımlanan “Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkeleri”ne uyum sağlama yönünde her türlü gayreti göstermektedir ve gelişen koşullara bağlı olarak uyum sağlanacak konularda düzenlemeler yapmayı benimsemiştir.

Tüpraş'ın, Sermaye Piyasası Kurulu'nun Kurumsal Yönetim İlkeleri doğrultusunda “Pay Sahipleri”, “Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık”, “Menfaat Sahipleri” ve “Yönetim Kurulu” olmak üzere dört ana başlık altında yapılan Kurumsal Yönetim Derecelendirme Raporu'nun sonucunda, 08.10.2007 tarihinde 7,91 olarak belirlenmiş olan Kurumsal Yönetim Derecelendirme notu 06.10.2008 tarihinde 8,20 olarak güncellenmiştir. Ölçümleme, Türkiye'de Sermaye Piyasası Kurulu lisansıyla kurumsal yönetim derecelendirme faaliyetinde bulunan SAHA Kurumsal Yönetim ve Kredi Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. tarafından yapılmıştır. Söz konusu ilkelerin yürütülmesi, Tüpraş'ın temel amaçlarından olup, sürdürülen çalışmalar bu ilkelerin sorumluluğu çerçevesinde takip edilmektedir.

SPK'nın konuya ilişkin ilke kararı çerçevesinde, farklı şekilde ağırlıklandırılmış olan “Pay Sahipleri”, “Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık”, “Menfaat Sahipleri” ve “Yönetim Kurulu” ana başlıkları altında yapılan değerlendirme sonuçları aşağıda yer almaktadır:

Ana Başlıklar	Not (%)
Pay Sahipleri	83,14
Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık	88,69
Menfaat Sahipleri	92,81
Yönetim Kurulu	65,02
Toplam	82,02

Tüpraş, elde ettiği bu notla SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne önemli ölçüde uyum sağladığını ve çoğu gerekli politika ve önlemleri uygulamaya soktuğunu, kamuya ve hissedarlarına verdiği değeri tescil ettirmiştir. Kurumsal Yönetim Derecelendirme Raporlarına www.tupras.com.tr adresinden ulaşılması mümkündür.

2008 yılı faaliyet dönemini kapsayan Kurumsal Yönetim İlkeleri Uyum Raporu, söz konusu ilkelerin, uygulanabilen ve uygulanamayan hususlarını içerecek şekilde, aşağıda sunulmuştur.

BÖLÜM I: PAY SAHİPLERİ

Pay Sahipleri ile İlişkiler Birimi

Pay Sahipliği haklarının kullanılmasında mevzuata, esas sözleşmeye ve diğer şirket içi düzenlemelere uyulmakta ve bu hakların kullanılmasını sağlayacak her türlü önlem alınmaktadır.

Tüpraş'ta Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü ile Mali İşler Müdürlüğü bünyesinde kurulu Sermaye Hareketleri Bölümü koordineli çalışarak pay sahipleri, yerli ve yabancı kurumsal yatırımcılarla ilişkileri yürütmektedir.

Ticari sır niteliğinde olmayan tüm sorulara, eşitlik ilkesi gözetilerek Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü (YSP) tarafından cevap verilmektedir. Kurumsal bazda Tüpraş hissesine sahip olanlar veya potansiyel yatırımcılar, hazırlanan sunum ve telekonferansların yanı sıra, yurtiçi ve yurtdışı toplantılar şyoluyla da düzenli ve güncel olarak bilgilendirilmekte, bu sayede pay sahiplerinin yönetimle aktif iletişimi sağlanırken, istenilen her türlü bilgiyi kaynağından elde etmeleri mümkün olmaktadır. Ayrıca şirketle ilgili tüm güncel bilgilere yer verilmesine özen gösterilen Tüpraş web sitesi yoluyla da kamuoyu ve hissedarların bilgilendirilmesi amaçlanmaktadır. YSP, Mali İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı'na bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

YSP ve Mali İşler Müdürlüğü bünyesinde bulunan Sermaye Hareketleri Koordinatörlüğü'nün başlıca faaliyetleri:

- Sermaye piyasası faaliyetlerini yürütmek (SPK ve İMKB ilişkileri, sermaye arttırımı, temettü ödemeleri vb.),
- Genel Kurul toplantılarının yürürlükteki mevzuata, Ana Sözleşme'ye uygun yapılmasını sağlamak,
- Genel Kurul toplantılarında pay sahiplerine sunulacak dokümanları hazırlamak,
- Toplantı tutanaklarının usulüne uygun tutulması amacıyla gerekli çalışmaları yapmak,
- Kamuoyunu aydınlatma ile ilgili her türlü hususun ilgili mevzuata uygun şekilde gerçekleşmesini gözetmek ve izlemek,
- Pay sahipleri, yerli ve yabancı kurumsal yatırımcılarla ilişkileri yürütmek,
- Tüpraş hisse senetlerinin kote olduğu İstanbul ve Londra Menkul Kıymetler Borsalarına yasal yükümlülüklerden doğan, düzenli, zamanında ve eksiksiz bilgi akışının yerine getirilmesi için şirketin finansal, operasyonel ve yönetsel boyutlardaki hisse fiyatını etkileyecek önemli değişikliklerini yerli/yabancı

yatırımcılara tek kaynaktan ve zamanında ulaştırılması hususunda gerekli dokümanları hazırlamak ve yatırımcıların bilgilendirilmelerini sağlamak,

- Şirketin uluslararası yatırım alanında tanınırlığını ve tercih edilebilirliğini artırmak, eşdeğer konumdaki rafinaj kuruluşlarıyla karşılaştırıldığında avantajlı yönlerini ön plana çıkarmak ve gelişmekte olan piyasalarda yatırım yapan kuruluşlar için Tüpraş'ı diğer şirketlere göre daha tercih edilebilir konuma getirme hususunda gerekli roadshow, telekonferans, e-posta, faks, analist sunumları, direkt bilgilendirme için açıklama/duyuru gibi çeşitli enstrümanları kullanmak veya kullanılmasını sağlamak,
- Şirketin sermaye artırımını, kâr payı dağıtımını ve Genel Kurul toplantıları gibi direkt olarak hisse senedini ilgilendiren konularda, Londra Borsası'nda işlem gören hisse senetleri için takas işlemlerini gerçekleştiren yabancı bankaya söz konusu operasyonlarla ilgili prosedürleri bildirmek, bu işlemlerin şeksiksiz ve tam olarak yapılması ve takibi hususunda gerekli çalışmaları yapmak,
- Petrol sektöründe yer alan analistlerin raporlama ve modellemelerinde ihtiyaç duydukları finansal ve operasyonel verileri temin etmek ve raporların yayımlanmasından önce kontrol edilmesini sağlamak,
- Tüpraş'ın mevcut hissedarlarının dağılımını çıkarmak, yatırımcıların detay bilgilerinden oluşan bir veri tabanı hazırlamak ve potansiyel yatırımcıların ortaya çıkarılması için şirket dışı olanaklar da dahil her türlü enstrümanın kullanılmasını sağlamak ve İMKB'de işlem gören Tüpraş hisselerindeki yabancı/yerli kompozisyonunu, işlem hacmindeki önemli değişiklikleri takip ederek, gerektiğinde üst makama bilgi ve öneri sunmak,
- Şirketin yurtiçi/yurtdışı tanıtım ve bilgilendirme toplantıları için gerekli sunumların hazırlanması ve güncellenmesini sağlamak, ilgili toplantılarda yatırımcılardan gelebilecek muhtemel sorulara yanıt oluşturulabilecek belgeleri ilgili birimlerle birlikte koordinasyon içinde hazırlamak,

Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü, tüm çalışmalarında elektronik haberleşme olanaklarını ve şirketin kurumsal web sitesini kullanmaya özen göstermektedir. Pay sahiplerinin taleplerinin yerine getirilmesinde ilgili mevzuata ve Ana Sözleşme'ye uyuma azami özen gösterilmekte olup, 2008 yılı içerisinde pay sahibi haklarının kullanımıyla ilgili olarak şirkete intikal eden herhangi bir yazılı/sözlü şikayet veya bu konuda bilgimiz dahilinde şirket hakkında açılan herhangi bir idari/kanuni takip bulunmamaktadır.

Pay Sahiplerinin Bilgi Edinme Haklarının Kullanımı
Bilgi alma ve inceleme hakkının kullanımında, pay sahipleri arasında ayırım yapılmamaktadır.

Tüpraş sermayesini temsil eden hisselerin %49'u borsada dolaşmakta olup, bunun yaklaşık %85'i yabancı yatırımcıların elinde bulunmaktadır. Tüpraş bu anlamda borsanın önde gelen şirketleri arasında yer almakta ve bu konuyu nedeniyle yabancı kurumsal yatırımcılar tarafından düzenlenen toplantılara sık sık davet edilmektedir. 2008 yılında Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürlüğü'nü ziyaret eden veya müdürlüğün yurtdışı toplantılarında ulaşılan 15 yerli yatırım kuruluşundan 23, bunun yanı sıra 258 yabancı yatırım kuruluşundan 328 olmak üzere, toplam 273 yatırım kuruluşu ve fondan 351 fon yöneticisi ve analist ile bire bir toplantılar yapılmıştır. Bu toplantılarda ilgili kişi ve kurumların Tüpraş hakkında bilgilencmeleri ve değişikliklerden haberdar olmaları sağlanmıştır.

Pay sahiplerinin "Bilgi Edinme Haklarını Kullanmaları" ilkesi doğrultusunda yapılan toplantıların yanı sıra, 2008 yılı içinde şirkete genellikle kâr payı tutarı, ödeme yeri ve zamanı, sermaye artırımına yönelik soruları kapsayan çok sayıda e-posta ve telefonla yapılan başvurular ve bilgi istekleri karşılanmıştır. Sıkça sorulan sorulara cevap niteliğinde olacak şekilde çeşitli belge ve dokümanlar hazırlanarak Tüpraş web sitesi Yatırımcı İlişkileri Günlüğü bölümüne konulmuştur. Ayrıca 2008 yılı içinde yeni pay alma kuponu işlemi, kâr payı kuponu işlemi, hisse senedi değişim işlemi ve kaydileştirme işlemleri için Tüpraş'a başvurmuş olan pay/hak sahiplerine 497 adet kâr payı kuponu işlemi, 84 adet yeni payalma kuponu işlemi, 59 adet hisse senedi değişim işlemi ve 115 adet kaydileştirme işlemi olmak üzere toplam 756 adet işlem yapılarak hakları tam olarak teslim edilmiştir.

Pay sahipleri, Genel Kurul Toplantısı hakkında gerek yüksek tirajlı ulusal basında verilen ilanlarla, gerekse şirket tarafından düzenlenen davet mektupları ve web sayfasıyla bilgilendirilmişlerdir. Ayrıca Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tebliği uyarınca İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'na (İMKB) ve Londra Borsası'na yapılan Özel Durum Açıklamaları (ODA) ile hak sahiplerinin şirket hakkında bilgilencmesi sağlanmıştır. Tüm bu işlemler şirketin web sitesinde kamuoyunun değerlendirmelerine açıktır.

Ana Sözleşme'de özel denetçi atanması talebi henüz bireysel bir hak olarak düzenlenmemiştir. Ancak önümüzdeki dönemde mevzuattaki gelişmelere bağlı olarak bu hak Ana Sözleşme'de yer alabilecektir.

Adı ve Soyadı	Unvanı	Tel No.	E-posta adresi
T. Tuncay Önbilgin	Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürü	0262 316 3269	tuncay.onbilgin@tupras.com.tr

Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Beyanı

Genel Kurul Bilgileri

Genel Kurul Toplantısı öncesinde gündem maddeleriyle ilgili olarak bilgilendirme dökümanı hazırlanmakta ve bu kamuya duyurulmaktadır. Genel Kurul Toplantı ilanı, mevzuat ile öngörülen usullerin yanı sıra, mümkün olan en fazla sayıda pay sahibine ulaşmayı sağlayacak şekilde www.tupras.com.tr aracılığıyla, Ana Sözleşme'de yapılan değişiklik doğrultusunda en az 3 hafta önceden yapılmaktadır.

2008 yılı içinde şirketin 48. Olağan Genel Kurul Toplantısı yapılmış ve bu toplantıda katılım oranı %60,05 olarak gerçekleşerek gerekli toplantı nisabı temin edilmiştir.

Toplantının pay sahiplerine ve kurumsal yatırımcılara duyurulmasını teminen İMKB'ye yapılan özel durum açıklamasını takiben, Genel Kurul gündemi, açık ve farklı yorumlara yol açmayacak şekilde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ve ayrıca tirajı yüksek iki gazete yayımlanarak davet tekrarlanmıştır.

Yıllık faaliyet raporu dahil, finansal tablo ve raporlar, kâr dağıtım önerisi, genel kurul gündem maddeleriyle ilgili hazırlanan bilgilendirme dokümanı ve gündem maddelerine dayanak teşkil eden diğer belgelerle Ana Sözleşme'nin son hali ve Ana Sözleşme'de değişiklik yapılacaksa tadil metni ve gerekçesi, Genel Kurul Toplantısı'na davet için yapılan ilan tarihinden itibaren, şirketin merkez ve şubeleriyle elektronik ortam dahil, pay sahiplerinin en rahat şekilde ulaşabileceği yerlerde incelemeye açık tutulmaktadır.

Genel Kurul Toplantısı öncesinde kendisini vekil aracılığıyla temsil ettirecekler için vekâletname örnekleri ilan edilmekte ve Tüpraş web sitesi aracılığıyla pay sahiplerinin kullanımına sunulmaktadır.

Tüm bildirimlerde Kurumsal Uyum İlkelerine uyulmaktadır.

Genel Kurul Toplantısı'nda, gündemde yer alan konular tarafsız ve ayrıntılı bir şekilde, açık ve anlaşılabilir bir yöntemle aktarılmakta, pay sahiplerine eşit şartlar altında düşüncelerini açıklama ve soru sorma imkânı verilmekte ve sağlıklı bir tartışma ortamı yaratılmaktadır.

Ana Sözleşme'ye göre Genel Kurul toplantıları, söz hakkı olmaksızın menfaat sahipleri ve medya dahil kamuya açık olarak yapılır.

En az bir Yönetim Kurulu Üyesi, bir Denetçi, Mali Tabloların hazırlanmasında sorumluluğu bulunan yetkililerden en az biri ve Gündemde özellik arz eden konularda açıklamalarda bulunmak üzere konuya vakıf en az bir yetkili Genel Kurul Toplantısında hazır bulunur. Bu kişilerden toplantıda hazır bulunmayanların, toplantıya katılmama gerekçeleri toplantı başkanı tarafından Genel Kurul'un bilgisine sunulur.

Şirket Ana Sözleşmesi'nde şirketin bölünme, önemli tutarda mal varlığı satımı, alımı veya kiralanması gibi önemli nitelikteki kararların C Grubu (imtiyazlı) hissenin olumlu oy kullanmasıyla alınabileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin akaryakıt ihtiyacının karşılanmasını kısıtlayacak ve/veya karşılanmasına engel olacak nitelikte, rafinerilerden herhangi birinin kapatılması, satılması, herhangi bir takyit ile sınırlandırılması veya kapasitesinin %10'dan fazla azaltılmasına ya da şirketin bölünmesi veya başlıca bir şirketle birleşmesi ve/veya şirketin tasfiyesi gibi konularda karar alınabilmesi için Özelleştirme İdaresi'nin temsil ettiği C Grubu hissenin Yönetim Kurulu'nda olumlu oy kullanması gerekmektedir. Yukarıda sayılan hususların dışında kalan konularda karar alınması, ilgili konunun Yönetim Kurulu'nda görüşülmesini takiben Genel Kurul'da görüşülüp karara bağlanmasıyla mümkün olmaktadır.

Her Genel Kurul Toplantısı'ndan sonra derhal toplantı tutanakları İngilizce'ye tercüme edilir ve şirketin tutanak defterinde saklanır. Tüpraş web sitesinde Genel Kurul tutanakları, hazırcun cetveli, gündemler ve ilanlar tüm yatırımcıların değerlendirmelerine sunulmaktadır.

Şirketin 2008 yılına ilişkin yıllık 49. Olağan Genel Kurulu, 27 Mart 2009 tarihinde şirket genel merkezinde yapılacaktır.

Oy Hakları ve Azınlık Hakları

Ana Sözleşme'de de tanımlanan Özelleştirme İdaresi'nin temsil ettiği C Grubu imtiyazlı hissenin (Altın Hisse), Genel Kurul Bilgileri başlığı altında belirtilen hususlar ve şirketin tasfiyesine ilişkin kararlar dışında oy hakkı üzerinde imtiyazı bulunmamaktadır.

Herhangi bir pay sahibinin oy kullanma hakkına üst sınır getirilmemiş, yurtdışı pay sahiplerinin Genel Kurul'a katılımını sağlamak amacıyla vekaletname örnekleri web sitesinde yer almaktadır.

Azınlık pay sahiplerinin Yönetim Kurulu'na temsilci göndermelerini teminen Ana Sözleşme'de birikimli oy kullanma yöntemine yer verilmesinin, şirketin ahenkli yönetim yapısını bozacağı düşüncesiyle, bir düzenleme yapılmamıştır.

Bu konu ilgili yasalarla düzenlenip, azınlığın birikimli oy hakkını kötüye kullanımı engellendiğinde, konu Genel Kurul tarafından değerlendirilmeye alınacaktır.

Kâr Dağıtım Politikası ve Kâr Dağıtım Zamanı

Tüpraş'ın kâr dağıtım politikası, Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Ana Sözleşme çerçevesinde belirlenmekte olup, kâr dağıtımında, Kurumsal Yönetim İlkelerine uygun olarak pay sahipleri ve şirket menfaatleri arasında dengeli ve tutarlı bir politika izlenmektedir.

İlgili mevzuat ve yatırım ihtiyaçları ve finansal imkânlar elverdiği sürece, Yönetim Kurulu tarafından şirketin dağıtılabilir kârının tamamının dağıtılması, Yönetim Kurulu tarafından Genel Kurul'un onayına sunulması şirket politikasıdır.

Şirketin kâr dağıtımı, TTK'ya ve SPK'ya uygun şekilde ve yasal süreler içinde gerçekleştirilmektedir. şirket kârına katılım konusunda Ana Sözleşme'de imtiyaz bulunmamaktadır.

Kâr dağıtımı mevzuatta öngörülen süreler içerisinde, Genel Kurul Toplantısı'nı takiben en kısa sürede yapılmaktadır.

Payların Devri

Enerji Yatırımları A.Ş.'ye ait %51'lik A Grubu nama yazılı hisselerin devri, 26 Ocak 2009 tarihine kadar Özelleştirme İdaresi'nin onayına tabidir. Diğer A Grubu nama yazılı hisselerin devri ile Enerji Yatırımları A.Ş.'ye ait A Grubu nama yazılı hisselerin 26 Ocak 2009 tarihinden sonra devri, herhangi bir kısıtlamaya tabi değildir.

Nama yazılı C Grubu hisse senedi, 4046 Sayılı Kanun'un T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na verdiği yetkilerle esas itibarıyla aynı yetkileri haiz bir başka Türk kamu kuruluşuna devredilebilir ve bu devir Yönetim Kurulu'nun onayına tabi değildir.

BÖLÜM II: KAMUYU AYDINLATMA VE ŞEFFAFLIK

Şirketin Bilgilendirme Politikası

Şirketin "Bilgilendirme Politikası" yasal düzenlemeler, sermaye piyasası mevzuatı ve yayımlanan tebliğlerle belirlenen kurallar çerçevesinde yürütülür. şirket kamuyu aydınlatma ve bilgilendirme konusunda yazılı bir doküman hazırlamış, Yönetim Kurulu ve Genel Kurul'un onayından geçirek hissedarlara ve kamuoyuna web sitesi aracılığıyla duyurmuştur.

Bilgilendirme politikasında amaç, şirketin geçmiş performansını, gelecek beklentilerini, stratejilerini, ticari sı niteliğindeki bilgiler haricindeki hedeflerini kamuyla, ilgili yetkili kurumlarla, mevcut ve potansiyel yatırımcılarla ve pay sahipleriyle eşit bir biçimde paylaşmak, Sermaye Piyasası Hükümleri çerçevesinde Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Birimi ile Kurumsal İletişim Birimleri tarafından sürekli etkin ve şeffaf iletişim platformu sunmaktır.

Bilgilendirme Politikası çerçevesinde yatırımcılar, finansal analistler, basın mensupları ve benzeri kesimler için, her çeyrek dönem faaliyetlerine ve mali sonuçlarına ilişkin sunum yapılmakta ve bu sunumlar şirketin web sitesinde yer almaktadır. şirketin web sitesinde yatırımcı üye kayıt sayfası yoluyla üye olanlar da dahil olmak üzere, şirketin yatırımcı veri tabanında kayıtlı bütün üyelere söz konusu raporlar

gönderilmektedir. Ayrıca, şirketin aktif ve güncel bir internet sitesi mevcuttur. Şirketin web sitesi www.tupras.com.tr aracılığıyla internet sayfasında olması gereken hususlara azami önem gösterilerek kamuoyu ve yatırımcılara bilgilendirme akışı sağlanmaktadır. Söz konusu web adresinde şirketten talep edilecek muhtelif bilgilere kapsamlı olarak yer verilmiştir.

Özel Durum Açıklamaları

2008 yılında SPK Seri: VIII, No. 39 Tebliği uyarınca 11 adet özel durum açıklaması yapılmıştır. Bu özel durum açıklamalarıyla ilgili SPK ve İMKB tarafından ek açıklama istenmemiştir.

Şirket Nisan 2000 tarihinden beri Londra Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören GDR hisselerine ilişkin özel durum açıklamaları yükümlülüğünü İMKB ile paralel yürütmektedir. Londra Borsası'na gönderilip de yurtiçine yapılmayan hiçbir açıklama bulunmamaktadır. şirket yükümlülüklerinin sınırları çerçevesinde özel durum açıklamalarının, eşzamanlı olarak her iki borsada yer alması ve duyurulmasına dikkat edilmektedir.

2008 yılı içinde, özel durum açıklamalarının zamanında yapılmaması nedeniyle SPK tarafından şirkete herhangi bir yaptırım uygulanmamıştır.

Şirketin Web Sitesi ve İçeriği

Şirketin web sitesi www.tupras.com.tr adresinde bulunmaktadır. Şirketin web sitesinde Türkçe ve İngilizce olarak hem güncel hem de geçmişe dönük olarak aşağıdaki bilgiler yer almaktadır:

- Kurumsal Kimliğe İlişkin Detaylı Bilgiler
- Vizyon ve Ana Stratejiler
- Yönetim Kurulu Üyeleri ve Şirket Üst Yönetimi Hakkında Bilgi
- Şirket Organizasyonu ve Ortaklık Yapısı
- Şirket Ana Sözleşmesi
- Ticaret Sicil Bilgileri
- Finansal Bilgiler, Göstergeler ve Analiz Raporları
- Basın Açıklamaları
- Borsa Açıklamaları
- Hisse Senedi Performansına İlişkin Bilgi ve Grafikler Rating Notları
- Şirketi Değerlendiren Analistlere İlişkin Bilgiler ve Analist Raporları
- Genel Kurul'un Toplanma Tarihi, Gündem, Gündem Konuları Hakkında Açıklamalar
- Genel Kurul Toplantı Tutanağı ve Hazirun Cetveli
- Vekaletname Örneği
- Kurumsal Yönetim Uygulamaları ve Uyum Raporu
- Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporu
- Kâr Dağıtım Politikası ve Hisse Başına Kâr Payları

Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Beyanı

- Bilgilendirme Politikası
- Sıkça Sorulan Sorular

Gerçek Kişi Nihai Hâkim Pay Sahibi/ Sahiplerinin Açıklanması

Şirketin ve iştiraklerinin sermayesinde, %5 ve üzerinde paya sahip olan gerçek kişiler bulunmamaktadır. Bunun yanında kurumsal olarak şirket sermayesinin dağılımına ilişkin bilgiler, web sitesinin "Yatırımcı İlişkileri" başlığı altında "Kurumsal Yönetim" bölümünde yer almaktadır.

İçeriden Öğrenebilecek Durumda Olan Kişilerin Kamuya Duyurulması

Şeffaflık ile şirket çıkarlarının korunması arasındaki dengeyi sağlamada tüm şirket çalışanlarının içeriden öğrenilen bilgilerin kullanımıyla ilgili kurallara dikkat etmesine yönelik gerekli her türlü önlem alınmaktadır. Çalışma süresince öğrenilen, şirkete ait, gerekli kişiler dışında bilinmesi şirkete arzu edilmeyen, ticari sır olarak nitelendirilebilecek bilgiler "Şirket Bilgisi" olarak kabul edilir. Tüm çalışanlar çalışırken ve sonrasında şirket bilgisini korurlar, doğrudan ve dolaylı olarak amacı dışında kullanamazlar.

Rapor tarihi itibarıyla, içeriden öğrenebilecek durumda olan Yönetim Kurulu Üyeleri, denetçiler ve üst yönetimde görev alan kişilerin listesi aşağıda verilmektedir. Bu kişiler her yıl yayımlanan Yıllık Faaliyet Raporlarında ve web sitemizde de duyurulmaktadır.

İÇERİDEN ÖĞRENEBİLECEK DURUMDA OLAN KİŞİLER

Adı ve Soyadı	Unvanı
Ömer Mehmet Koç	Yönetim Kurulu Başkanı
Dr. Bülent Bulgurlu	Yönetim Kurulu Başkan Vekili
Rahmi Mustafa Koç	Yönetim Kurulu Üyesi
Temel Kamil Atay	Yönetim Kurulu Üyesi
Erol Memioğlu	Yönetim Kurulu Üyesi
Yavuz Erkut	Yönetim Kurulu Üyesi
Ahmet Aksu	ÖİB C Grubu Temsilcisi
İbrahim Murat Çağlar	Denetçi
Kemal Uzun	Denetçi
Şükrü Dilaver	Denetçi
Yavuz Erkut	Genel Müdür
Gürol Acar	Genel Müdür Yardımcısı (Üretim)
Yılmaz Bayraktar	Genel Müdür Yardımcısı (İnsan Kaynakları)
Hasan Tan	Genel Müdür Yardımcısı (Ticaret)
İbrahim Yelmenoğlu	Genel Müdür Yardımcısı (Mali)
Cengiz Demirtürk	Mali İşler Müdürü
Deniz Köseoğlu	Finansal Raporlama Müdürü
Tuncay Önbilgin	Yatırımcı İlişkileri ve Stratejik Planlama Müdürü

BÖLÜM III: MENFAAT SAHIPLERİ

Menfaat Sahiplerinin Bilgilendirilmesi

Şirketin menfaat sahipleri, Genel Kurul Toplantılarından toplantı davetiyesi gönderilmek suretiyle, gazetelerden ve İMKB'ye yapılan açıklamalarla haberdar edilmektedir. Şirketin web sitesinde yer alan bilgiler, menfaat sahiplerinin de bilgileneceği düşünülmüş, konferans, basın ve yayın organlarına yapılan açıklamalar ve sunumlarla geniş tutulmaya çalışılmaktadır. Pay sahiplerinden gelen tüm toplantı taleplerine mümkün olan en üst düzeyde görüşme olanağı sağlanarak olumlu yanıt verilmesine çalışılmaktadır.

Şirket çalışanlarına, şirket içi internet portalıyla sirküler ve duyurulara erişim imkânı sağlanmakta, bazı önemli duyurular e-posta yoluyla anında tüm çalışanlara iletilmektedir. Farklı coğrafi bölgelerde çalışanlar arasında kurumsal iletişimi güçlendirmek amacıyla dört ayda bir "Rafine" dergisi yayımlanmaktadır. Yılda bir kez Tüpraş bünyesindeki çalışanlarla şirketin üst düzey yöneticileri bir araya gelerek yıl içerisindeki gelişme ve hedefleri değerlendirmekte, fikir alışverişinde bulunmaktadırlar.

Menfaat Sahiplerinin Yönetime Katılması

Menfaat sahiplerinin şirket yönetimine katılımının desteklenmesi konusunda, şirket Ana Sözleşmesi'nde bir hüküm olmamakla beraber, çalışanların işletme değerleri ve hedeflerini destekleyici davranış ve çabalarını ödüllendirmek amacıyla "Tüpraş Takdir Tanıma ve Ödüllendirme" sistemi ile süreç iyileştirme, enerji tasarrufu, kaynak tasarrufu, üretimde verimlilik, çevre koruma ve iş güvenliği gibi konularda bireysel ve özgün fikirleri desteklemek ve özendirmek amacıyla "Rafine Öneriler" sistemi uygulamaya konulmuştur.

İnsan Kaynakları Politikası

Koç Topluluğunun diğer şirketlerinde olduğu gibi, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'de de, "en değerli sermayemiz insan kaynağımızdır" felsefesi insan kaynakları politikasının özünü oluşturmaktadır.

Tüpraş'ın benimsediği insan kaynakları politikasının esasları aşağıda belirtilmiştir:

- Görev tanımları ve dağılımları ile performans kriterleri şirket yönetimi tarafından belirlenmiş ve çalışanlara duyurulmuştur.
- İşe alım kriterleri yazılı olarak belirlenmekte, duyurulmakta ve işe alımlarda bu kriterlere uyulmaktadır.
- Eğitim, tayin ve terfi kararlarında, objektif verilerin kullanılmasına ve şirket menfaatlerinin göz önünde bulundurulmasına özen gösterilmektedir.
- Tüpraş çalışanlarının gerek mesleki bilgi ve becerilerinin, gerekse kişisel yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik eğitimlerin gerçekleştirilmesine büyük önem verilmektedir.

- Tüpraş çalışanları için güvenli çalışma ortamı, koşulları sağlanmakta ve sürekli iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.
- Çalışanlarla ilgili olarak alınan kararlar veya onları ilgilendiren gelişmeler, çalışanlara duyurulmaktadır.
- Tüpraş'ta beş ve katı hizmet yılını dolduran çalışanlar ödüllendirilmekte, nitelikli, eğitilmiş ve deneyimli personelin hizmete devamı teşvik edilmektedir.
- Tüpraş çalışanları arasında hiçbir konuda ayrımcılık yoktur. Çalışanlar tarafından üst yönetime ayrımcılık konusunda herhangi bir şikayet gelmemiştir.
- Çalışanlarla ilişkileri yürütmek üzere temsilci atanması uygulaması bulunmamaktadır.

Müşteri ve Tedarikçilerle İlişkiler Hakkında Bilgiler

Müşteri İlişkileri

Tüpraş tüm faaliyetlerinde kalite, çevre, toplum ve çalışan sağlığına olan duyarlılığının göstergesi olarak ISO 9001 Kalite, ISO 14001 Çevre, OHSAS18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri belgelerini eşzamanlı olarak tüm rafinerilerinde almayı başarmıştır. şirket kalite, çevre, iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemleri politikasında müşteri memnuniyetini en üst düzeyde tutmayı taahhüt etmektedir.

Tüpraş Genel Müdürlüğü, yönetim sistemleri performansı ölçme kriterlerinden biri olan müşteri şartlarını ne dereceye kadar karşılayıp karşılamadığı hakkındaki müşteri algılamasıyla ilgili bilgiyi izlemektedir ve bu bilgiyi elde edip gelecekteki hedeflerinde kullanmak için metotlar belirlemiştir. Bu amaçla müşteri anketleri düzenlenmekte, anketler değerlendirilmekte ve sonuçlarına göre hedefler belirlenmektedir.

Tedarikçi İlişkileri

Tüpraş Genel Müdürlüğü, ürün veya hizmet tedarikçilerine ve satın alınan ürünlere uygulanan kontrolün tip ve içeriği doğrultusunda, satın aldığı ürünlerin veya hizmetlerin satın alma şartlarına uygunluğunu saptamakta, ayrıca satın alınan ürün ve hizmetlerin bir sonraki ürün gerçekleştirmesine olan etkisini veya nihai ürüne olan bağımlılığını araştırmaktadır.

Tüpraş Genel Müdürlüğü, tedarikçilerini Tüpraş'ın şartlarını karşılayan ürün sağlama yeteneği temelinde değerlendirmekte ve seçmektedir. Seçme, değerlendirme ve tekrar değerlendirme için kriterler oluşturmuştur. Tüpraş, değerlendirme sonuçlarını ve bu sonuçlar doğrultusunda yapılması gereken faaliyetlerin kayıtlarını muhafaza etmektedir.

Sosyal Sorumluluk

Rafinaj sektöründe sahip olduğu bilgi birikimiyle bireysel çıkarılardan çok toplumsal çıkarılara yönelen Tüpraş, kurumsallaşmış yapısı ve toplumsal duyarlılığı yüksek çalışanlarıyla birlikte, rafinerilerinin faaliyette bulunduğu

şehirlerde ülkemizin kültürel ve sosyal gelişimine katkıda bulunacak projeler üretmekte veya üretilen projelere destek olmaktadır.

Tüpraş, Kurumsal Sosyal Sorumluluk alanına giren taleplerin karşılanmasında, 30 Mart 2006 tarihinde New York'ta Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa V. Koç ile Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan'ın imzaladığı Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni (Global Compact) referans almaktadır.

Tüpraş kurumsal ve etik yönetim anlayışı ve standartlarını daha ileriye taşıyarak 2008 yılında ilk Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) raporunu yayımlamıştır. Yayımladığı ilk KSS Raporu'nda Global Reporting Initiative'in (GRI) G3 Raporlama İlkelerini benimsemiştir.

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu olan Tüpraş, hedeflerine ulaşırken insan sağlığını, işletme güvenliğini, çevrenin korunmasını ve toplum yararını ön planda tutmaktadır. Tüpraş, insanı ve çevreyi koruyan ürünleri ve hizmetlerini sürekli olarak geliştirmesinin yanı sıra, üretim faaliyetlerini gerçekleştirirken rafinerilerde kullanılan yakıtlarda bölge farkı gözetmeksizin çevre standartlarına uymuştur. Çevreyi koruma konusunda dünya standartlarını baz alan Tüpraş, doğayı korumak kadar geliştirmenin de önemli olduğunu bilinciyle, yeni doğal alanların oluşturulması için çaba göstermektedir.

Tüpraş'ın Kurumsal Sosyal Sorumluluk kapsamında 2008 yılında gerçekleştirdiği eğitim, kültür sanat, sağlık, spor, çevre dostu uygulamalar ve çalışan haklarıyla ilgili çalışmalarının detayını Kurumsal Sosyal Sorumluluk başlığı altında bulabilirsiniz.

Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Beyanı

BÖLÜM IV: YÖNETİM KURULU

Yönetim Kurulu, Genel Kurul tarafından seçilen en az 5 üyeden oluşur. Yönetim Kurulu seçiminde 1 üyenin, C grubu hissedarının gösterdiği adaydan seçilmesi zorunludur. Diğer A grubu hissedarları temsil eden üyeler ise Genel Kurul'da kendi aralarında yaptıkları seçimde en çok oy alan adaylar arasından seçilir.

Yönetim Kurulu'nun bir üyeliğinin ölüm, istifa veya üyeliğin düşmesi gibi nedenlerle boşalması halinde, boşalan üyelik, Yönetim Kurulu'nun Türk Ticaret Kanunu'nun 315'inci maddesi uyarınca yapacağı seçimle doldurulur. Yönetim Kurulu, A grubu hisseleri temsilen seçilmiş bir üyeliğin boşalması halinde, yine A grubu hisseleri temsilen Yönetim Kurulu'nda bulunan üyelerin göstereceği adaylar arasında yapacağı seçimle boşalan üyeliği doldurur. C grubunca seçilen üyeliğin yukarıda sayılan nedenle boşalması halinde, boşalan üyelik C grubu hissedarın gösterdiği aday ve adaylar arasından Yönetim Kurulu'nca seçim yapılarak doldurulur.

Yönetim Kurulu yönetim ve temsil görevlerini üyeleri arasında paylaşırabileceği gibi, Yönetim Kurulu üyesi olan murahhaslara veya hissedar olmaları zaruri bulunmayan müdürlere tamamen veya kısmen bırakabilir.

Yönetim ve temsil görevlerinin anılan şekilde paylaşılmasında Yönetim Kurulu yetkilidir.

Yönetim Kurulu, murahhas üye ve müdürlerin yetki ve sorumluluklarını tayin eder ve Yönetim Kurulu'na tanınmış olan her türlü yetki ve sorumluluğu, Ana Sözleşme'nin 14. maddesinde belirtilen C grubuna söz ve onay hakkı tanınan konular hariç, yine Yönetim Kurulu'nun tespit edeceği şartlar, hükümler ve kısıtlamalar dahilinde ilgili kişilere aktarabilir ve gerekli gördüğünde bu yetkilerin tamamını veya bir kısmını değiştirip tadil edebilir veya geri alabilir.

Yönetim Kurulu, uygun göreceği konularda kendi üyeleri ve/veya üyesi olmayan kişilerden oluşan danışma, koordinasyon ve benzeri nitelikte komiteler veya alt komiteler oluşturabilir.

Komitelerin başkan ve üyelerinin, toplantı düzenleme, çalışma ve raporlama esasları Yönetim Kurulu tarafından tayin edilir, düzenlenir ve değiştirilir.

Yönetim Kurulu üyelerine ödenecek huzur hakkı yanında, üyelere şirkete vermiş oldukları diğer hizmetlerin karşılığında ücret, ikramiye, prim veya mevzuat çerçevesinde kazanç payları ödenmesi Genel Kurul tarafından kararlaştırılabilir.

Yönetim Kurulu Üyeleri'nin Nitelikleri

Şirketin Yönetim Kurulu üyesi seçiminde aradığı asgari

nitelikler, SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri IV. Bölümü'nün 3.1.2 ve 3.1.5. maddelerinde yer alan niteliklerle örtüşmektedir.

Ana Sözleşme'nin 11. maddesinde de yer aldığı gibi, Yönetim Kurulu üyeliğine seçilebilmek için hacir altına alınmamış olmak, kendisinin veya yönetiminde bulunduğu şirketin iflas etmemiş olması, aciz haline düşülmemiş olmak, şirkette pay sahibi olmak ve yüz kızartıcı suçlardan mahkum olmamak gerekmektedir. Pay sahibi olmayan kimseler üye seçildikleri takdirde, pay sahibi sıfatını kazandıktan sonra işe başlayabilirler. Türk Ticaret Kanunu'nun 334. ve 335. maddelerinde öngörülen durumlar için Genel Kurul izin verebilir.

Şirketin Yönetim Kurulu üyesi seçiminde aradığı asgari nitelikler, SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri IV. Bölüm 3.1.1 maddesi kapsamında şirket Ana Sözleşmesi'nde belirtilmektedir.

Şirketin Hedef, Amaç ve Değerleri

Hedef

Petrol sektöründe performansına ve insan kaynağına özenilen, güvenilir ve etkin bir küresel oyuncu olmaktır.

Amaç

Türkiye'nin petrol ürünleri ihtiyacını karşılarken, sektörel gelişimde öncü ve etkin rol oynayarak, Tüpraş hissedarları ve iş ortaklarına, ayrıca topluma değer yaratmaktır.

Değerler

- Dürüst, şeffaf ve etik
- İnsana saygılı
- Çevreye duyarlı
- Yaratıcı ve yenilikçi
- Müşteri odaklı
- Çalışanlarının gelişimini destekleyen
- Takım çalışmasına önem veren

Mali Kontrol Mekanizması

Yönetim Kurulu, mali kontrol ve denetime ilişkin faaliyetleri, esas itibarıyla Denetimden Sorumlu Komite vasıtasıyla gözetir. Denetim Komitesi, bu fonksiyonu yerine getirirken, süreçlerin verimliliğini mali açıdan gözden geçirmek, denetlemek ve raporlamak üzere kurulmuş olan Mali Denetim Müdürlüğü'nden gelen raporları ayrıntılarıyla inceler, değerlendirir, şirket yönetimine gereken talimatları verir ve gerektiği durumlarda Yönetim Kurulu'nun bilgi ve onayına sunar. Yönetim Kurulu, Denetim Komitesi bünyesinde ve koordinasyonunda faaliyet göstermektedir.

Mali Denetim Müdürlüğü, şirketin bütün iş süreçlerinin verimliliğini mali açıdan gözden geçirir, bunlara ilişkin denetim mekanizmalarının yerindeliği, etkinliği ve uygulama düzeylerini

test eder, varsa eksiklerin giderilmesi için alınacak önlemleri operasyonel birimlerle birlikte belirler ve çalışma sonuçlarını Denetim Komitesi'ne raporlar.

Yönetim Kurulu Üyeleri ile Yöneticilerin Yetki ve Sorumlulukları

Yönetim Kurulu, şirketin temsil ve idare organıdır. Yönetim Kurulu, Kanun ve Ana Sözleşme ile Genel Kurul'a verilmiş olanlar dışındaki tüm görevlerle yükümlü olup, bu görevlerin gerektirdiği bütün yetkilere sahiptir.

Yönetim Kurulu, Türk Ticaret Kanunu'nun 319. maddesi hükmünce idare ve temsil yetkilerinin bir bölümü veya tamamını üyelere birine veya birkaçına, bir Yönetim Kurulu üyesi ile birlikte Yönetim Kurulu üyesi olmayan genel müdür, müdür veya müdürlere bırakabileceği gibi, bu görev ve yetkileri kullanmak üzere kendi içinden veya dışından icra komiteleri oluşturabilir.

Yönetim Kurulu'nun Faaliyet Esasları

Yönetim Kurulu Toplantılarında konulara ilişkin tüm görüşler, toplantı tutanakları şeklinde karar zaptına geçirilmektedir.

SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin IV. Bölümü'nün 2.17.4. maddesinde yer alan konularda Yönetim Kurulu Üyeleri'nin toplantılara fiilen katılımı sağlanmaktadır. Bununla birlikte, yasal zorunluluklar nedeniyle aciliyet gerektiren konularda bu kurala uyulmamaktadır. Bu konuların dışında Yönetim Kurulu, en az beş üyenin katılımıyla toplanmakta ve kararlar beş üyenin olumlu oyuyla alınmaktadır. Yönetim Kurulu'nca izinli sayılmaksızın veya haklı bir sebebe dayanmaksızın arka arkaya dört toplantıya katılmayan üye, istifa etmiş sayılır.

Yönetim Kurulu, şirketin işleri gerektirdikçe toplanır. Ancak yılda en az dört toplantı yapılması zorunludur. Bu toplantılarda

şirketin bütün faaliyetleri gözden geçirilmekte ve önemli konularda karar alınmaktadır. Söz konusu düzenli toplantılara ek olarak, gerekli görülen hallerde özel konulara ilişkin karar almak üzere, Yönetim Kurulu salt çoğunluğu sağlayacak üye sayısı ile toplanmakta veya Türk Ticaret Kanunu'nun 330/2 maddesi uyarınca fiilen toplantı yapmadan karar alabilmektedir.

Toplantı yeri şirket merkezidir. Yönetim Kurulu kararıyla başka bir yerde de toplanılabilir. Toplantılarda görüşülecek işlerin bir gündemle tespit edilmiş olması ve bu gündemin toplantı gününden önce üyelere tebliğ edilmesi gerekir. Yönetim Kurulu toplantılarına davet, toplantı gününden en az üç gün önce yapılır.

Düzenli toplantıların gündemi, Yönetim Kurulu sekreteryası tarafından daha önce alınan kararlar ve karar alınmasını gerektiren konular göz önünde tutularak ve üyelere danışılarak hazırlanmaktadır. Diğer toplantıların gündemini ise yasal zorunluluklar nedeniyle karar alınmasını gerektiren hususlar belirlemektedir.

Yönetim Kurulu'nun sekreteryası görevi, Mali İşlerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı (CFO) tarafından yürütülmektedir.

Ana Sözleşme'de, Yönetim Kurulu Üyelerine ağırlıklı oy veya veto hakkı tanınmamıştır.

Şirket'te Muamele Yapma ve Rekabet Yasağı

Türk Ticaret Kanunu'nun 334 ve 335. maddelerinde öngörülen durumlar için Genel Kurul izin verebilir.

Yönetim Kurulu'nda Oluşturulan Komitelerin Sayı, Yapı ve Bağımsızlığı

Şirket'te, Yönetim Kurulu'nun görev ve sorumluluklarını sağlıklı olarak yerine getirmek amacıyla oluşturulmuş komiteler mevcut olup, komiteler faaliyetlerini belli prosedürler çerçevesinde

Kurumsal Yönetim Komitesi

Adı Soyadı	Ünvanı	Şirket İle İlişkisi	Bağımsızlık Durumu	Diğer Komitelerde Aldığı Görevler
Ömer M. Koç	Başkan	Yönetim Kurulu Başkanı (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Yok
Dr. Bülent Bulgurlu	Başkan Vekili	Yönetim Kurulu Başkan Vekili (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Yok

Risk Yönetimi Komitesi

Adı Soyadı	Ünvanı	Şirket İle İlişkisi	Bağımsızlık Durumu	Diğer Komitelerde Aldığı Görevler
Temel Kamil Atay	Üye	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Denetim Komitesi
İbrahim Murat Çağlar	Üye	Denetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Yok
Ardan Aksade	Müdür	Mali Denetim Müdürü (İcrada Gv)	Bağımlı	Yok

Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Beyanı

yürütmektedir. Kurulan Denetim Komitesi, Risk Yönetim Komitesi ve Kurumsal Yönetim Komitesi aşağıdaki prensipler doğrultusunda çalışmaktadır.

Kurumsal Yönetim Komitesi

Şirketin Kurumsal Yönetim İlkelerine uyumunu izlemek ve henüz uygulamaya konulmamış ilkelerin uygulanamama gerekçelerini incelemek ve Yönetim Kurulu'na uygulamaları iyileştirici önerilerde bulunmak üzere oluşturulmuştur.

Risk Yönetimi Komitesi

Şirketin karşı karşıya olduğu riskleri tanımlamak, ölçmek, analiz etmek, izlemek ve raporlamak, kontrol edilebilen ve kontrol edilemeyen riskleri azaltmak amacıyla Yönetim Kurulu'na tavsiyelerde bulunmak üzere oluşturulmuştur.

Denetim Komitesi

Mali konuların takibi, periyodik mali tablo ve dipnotların incelenmesi, Kurumsal Yönetim İlkelerinde belirtildiği çerçevede gerekli çalışmaların yapılması ve Bağımsız Dış Denetim Raporu'nun incelenmesi suretiyle mevcut bilgilere dayanarak mali sonuçlara ilişkin teklifini Yönetim Kurulu'na sunmak ve iç denetim sürecini kontrol etmek üzere denetimden sorumlu komite oluşturulmuştur.

Etik Kurallar

Etik çalışma kuralları, şirketin temel davranış ilkelerini kapsamaktadır. Yasal, toplumsal ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişimlerin yanı sıra, Koç Holding'in imzaladığı Küresel İlkeler Sözleşmesi (Global Compact) kriterlerine uyum doğrultusunda Tüpraş, etik çalışma kurallarını yenilemiştir. Şirket personeli, görevlerini yerine getirirken "İş Etiği İlkeleri"ne ve "Koç Topluluğu Ortak Değerleri"ne uymak zorundadır. İş

prosedürleri, standartlar, kanun ve düzenlemeler her türlü tutum ve davranışlarımızla ilgili yön gösterici olamayabileceği bilinciyle, şirket değerleri üzerine kurulmuş olan iş etiği ilkeleri ve Etik Kurulu bulunmaktadır.

Yönetim Kurulu tarafından benimsenmiş İş Etiği Kuralları, "Dürüstlük ve Güvenirlilik", "Gizlilik ve Ticari Sırların Korunması", "Çıkar Çatışması" ve "Sorumluluklarımız" başlıkları altında tanımlanmıştır.

Söz konusu metin, şirket web sitesinde Kurumsal Yönetim başlığı altında yer almaktadır.

Yönetim Kurulu'na Sağlanan Mali Haklar

Yönetim Kurulu Üyelerine sağlanan her türlü hak, menfaat ve ücret, Şirket Genel Kurulu'nda belirlenmektedir.

Şirketimiz herhangi bir Yönetim Kurulu Üyesi'ne ve yöneticisine doğrudan ve dolaylı olarak borç vermemekte ve kredi kullandırmamaktadır.

2007 ait Olağan Genel Kurul Toplantısında; Yönetim Kurulu Başkanı ve Üyelerine ayda brüt 1.765 YTL.-; Denetim Kurulu Üyelerine ayda brüt 1.295.-YTL ücret ödenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

Denetim Komitesi

Adı Soyadı	Ünvanı	Şirket İle İlişkisi	Bağımsızlık Durumu	Diğer Komitelerde Aldığı Görevler
Temel Kamil Atay	Üye	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Risk Yönetimi Kom.
Erol Memioğlu	Üye	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Etik Kurul

Etik Kurul

Adı Soyadı	Ünvanı	Şirket İle İlişkisi	Bağımsızlık Durumu	Diğer Komitelerde Aldığı Görevler
Erol Memioğlu	Üye	Yönetim Kurulu Üyesi (İcrada Görevli Değil)	Bağımlı	Denetim Komitesi
Yılmaz Bayraktar	Gn.Md.Yrd.	Genel Müdür Yardımcısı (İcrada Görevli)	Bağımlı	Yok
İ. Metin Eral	Genel Müdür Dan.	Genel Müdür Danışmanı (İcrada Görevli)	Bağımlı	Yok

2008 Yılı Kâr Payı Dağıtımına İlişkin Açıklama

Tüpraş, Sermaye Piyasası Kanunu ve Sermaye Piyasası Kurulu Düzenlemeleri'ne göre 2008 yılı faaliyetlerinden 432.222.310,66 TL konsolide vergi sonrası net kâr, yasal kayıtlara göre ise 423.558.909,98 TL vergi sonrası net kâr elde etmiştir. Şirketin 2008 yılı konsolide bilanço aktif toplamı ise 8.636.797.671,15 TL'dir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 466. maddesi uyarınca ayrılması gereken %5 Kanuni İhtiyat, önceki yıllarda ayrılan tutar tavanı aştığı için cari yılda ayrılmamıştır.

Yasal kayıtlara göre hazırlanan mali tablolarındaki dağıtılabilir cari dönem kârı, Sermaye Piyasası Kanunu ve Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemelerine göre hazırlanan mali tablolarındaki dağıtılabilir cari dönem kârından daha düşük olduğundan, dağıtıma esas alınacak kâr, yasal kayıtlarda yer alan 423.558.909,98 TL'dir. Buna göre, 27 Mart 2009 Cuma günü 2008 yılı faaliyet neticelerini görüşmek üzere toplanacak Olağan Genel Kurul'a;

Cari yıl istisna kazançlarından	7.918.910,56 TL,
Cari yıl istisna olmayan kazançlardan	378.272.913,06 TL,
2. Tertip İhtiyatlardan	193.278.205,18 TL olmak üzere,
Toplam	579.470.028,80 TL,

hissedarlara temettü dağıtılmasının,

56.694.906,88 TL %10 II. Tertip İhtiyat olarak ayrılmasının önerilmesine,

Yukarıdaki temettü dağıtım teklifinin Genel Kurulca kabulü halinde yasal kayıtlarımız esas alınarak;

- Dağıtılacak 579.470.028,80 TL nakit temettünün, 7.918.910,56 TL cari yıl istisna kazançlardan, 378.272.913,06 TL cari yıl istisna olmayan kazançlardan ve 193.278.205,18 TL'sinin ise istisna olmayan yasal yedeklerden karşılanmasına,

- Tam mükellef kurumlar ile Türkiye'de bir işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla kâr payı elde eden dar mükellef kurum ortaklarımıza, %231,40 nispetinde ve 1,00 TL nominal değerde bir adet hisse senedine 2,314 TL brüt=net nakit temettü ödenmesine;

- Diğer hissedarlarımıza %231,40 nispetinde ve 1,00 TL nominal değerde bir adet hisse senedine 2,314 TL brüt, 1,9716 TL net nakit temettü ödenmesine;

ve temettü dağıtım tarihi başlangıcının 1 Nisan 2009 Çarşamba günü olarak önerilmesine karar verilmiştir.

2009 yılının ülkemize ve Tüpraş'a hayırlı olması dileğiyle, saygılarımızı sunarız.

M. Ömer Koç
Yönetim Kurulu Başkanı

2008 Yılı Kâr Dağıtım Tablosu (TL)

1. Ödenmiş/Çıkarılmış Sermaye	250.419.200,00	
2. Toplam Yasal Yedek Akçe (Yasal Kayıtlara Göre)	660.130.824,65	
Esas sözleşme uyarınca kar dağıtımda imtiyaz var ise söz konusu imtiyaza ilişkin bilgi		
	SPK'ya Göre	Yasal Kayıtlara (YK) Göre
3. Dönem Kârı	549.266.008,78	516.984.861,17
4. Ödenecek Vergiler (-)	109.914.993,07	93.425.951,19
5.a. Azınlık Ortak Payları (-)	7.128.321,00	
5.b. Ana Ortak Net Dönem Kârı (=)	432.222.694,71	423.558.909,98
6. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0,00	0,00
7. Birinci Tertip Yasal Yedek (-)	0,00	0,00
8. NET DAĞITILABİLİR DÖNEM KÂRI (=)	432.222.694,71	423.558.909,98
9. Yıl içinde yapılan bağışlar (+)	8.292.655,42	
10. Birinci temettünün hesaplanacağı bağışlar eklenmiş net dağıtılabilir dönem kârı	440.515.350,13	
11. Ortaklara Birinci Temettü	88.103.070,03	
- Nakit	88.103.070,03	
- Bedelsiz		
- Toplam	88.103.070,03	
12. İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine Dağıtılan Temettü	0,00	
13. Yönetim kurulu üyelerine, çalışanlara vb.'e temettü	0,00	
14. İntifa Senedi Sahiplerine Dağıtılan Temettü	0,00	
15. Ortaklara İkinci Temettü	298.088.753,59	
16. İkinci Tertip Yasal Yedek Akçe	37.367.086,36	
17. Statü Yedekleri	0,00	
18. Özel Yedekler	0,00	
19. OLAĞANÜSTÜ YEDEK	8.663.784,73	0,00
20. Dağıtılması Öngörülen Diğer Kaynaklar	193.278.205,18	193.278.205,18
- Geçmiş Yıl Kârı		
- Olağanüstü Yedekler	0,00	0,00
- Kanun ve Esas Sözleşme Uyarınca Dağıtılabilir Diğer Yedekler	193.278.205,18	193.278.205,18

(*) İştirak kavramı, ana ortaklığın iştirak, bağlı ortaklık ve müşterek yönetime tabi ortaklıklarını da içerecek şekilde kullanılmıştır.

2008 Yılı Kâr Payı Dağıtımına İlişkin Açıklama

Dağıtılan Kâr Payı Oranı Hakkında Bilgi (İmtiyazlı-İmtiyazsız Hisse Bazında)

Pay Başına Temettü Bilgileri	Toplam Temettü Tutarı (TL)	1 TL Nominal Değerli Hisseye İsabet Eden Temettü	
Grubu		Tutarı (TL)	Oran (%)
Brüt			
A	579.470.028,80	2,314	231,4
C	0,00	2,314	231,4
Toplam	579.470.028,80		
Net			
A	493.737.361,06	1,9716	197,16
C	0,00	1,9716	197,16
Toplam	493.737.361,07		

Dağıtılan Kâr Payının Bağışlar Eklenmiş Net Dağıtılabilir Dönem Kârına Oranı

Ortaklara Dağıtılan Kâr Payı Tutarı (TL)	Ortaklara Dağıtılan Kâr Payının Bağışlar Eklenmiş Net Dağıtılabilir Dönem Kârına Oranı (%)
579.470.028,80	131,54

Ana Sözleşme Değişiklikleri

ESKİ METİN

YÖNETİM KURULU

MADDE 10:

Yönetim Kurulu, Genel Kurul tarafından seçilen 7 üyeden oluşur. Yönetim Kurulu'nun 7 üyesinden 6 üyesinin A grubu hissedarların Genel Kurul'da kendi aralarında yaptıkları seçimde en çok oy alan adaylardan ve 1 üyesinin de C grubu hissedarın göstereceği adaydan seçilmesi zorunludur.

Yönetim Kurulu'nun bir üyeliğinin ölüm, istifa veya üyeliğin düşmesi gibi nedenlerle boşalması halinde, boşalan üyelik, Yönetim Kurulu'nun Türk Ticaret Kanunu'nun 315'inci maddesi uyarınca yapacağı seçimle doldurulur. Yönetim Kurulu, A grubu hisseleri temsilen seçilmiş bir üyeliğin boşalması halinde, yine A grubu hisseleri temsilen Yönetim Kurulu'nda bulunan üyelerin göstereceği adaylar arasında yapacağı seçimle boşalan üyeliği doldurur. C grubunca seçilen üyeliğin yukarıda sayılan nedenle boşalması halinde, boşalan üyelik C grubu hissedarın gösterdiği aday ve adaylar arasından Yönetim Kurulu'nca seçim yapılarak doldurulur.

YENİ METİN

YÖNETİM KURULU

MADDE 10

Yönetim Kurulu, Genel Kurul tarafından seçilen en az 5 üyeden oluşur. Yönetim Kurulu seçiminde 1 üyenin C grubu hissedarının gösterdiği adaydan seçilmesi zorunludur. Diğer A grubu hissedarları temsil eden üyeler ise Genel Kurul'da kendi aralarında yaptıkları seçimde en çok oy alan adaylar arasından seçilir.

Yönetim Kurulu'nun bir üyeliğinin ölüm, istifa veya üyeliğin düşmesi gibi nedenlerle boşalması halinde, boşalan üyelik, Yönetim Kurulu'nun Türk Ticaret Kanunu'nun 315'inci maddesi uyarınca yapacağı

seçimle doldurulur. Yönetim Kurulu, A grubu hisseleri temsilen seçilmiş bir üyeliğin boşalması halinde, yine A grubu hisseleri temsilen Yönetim Kurulu'nda bulunan üyelerin göstereceği adaylar arasında yapacağı seçimle boşalan üyeliği doldurur. C grubunca seçilen üyeliğin yukarıda sayılan nedenle boşalması halinde, boşalan üyelik C grubu hissedarın gösterdiği aday ve adaylar arasından Yönetim Kurulu'nca seçim yapılarak doldurulur.

Yönetim Kurulu yönetim ve temsil görevlerini üyeleri arasında paylaşırabileceği gibi, yönetim kurulu üyesi olan murahhaslara veya hissedar olmaları zaruri bulunmayan müdürlere tamamen veya kısmen bırakabilir.

Yönetim ve temsil görevlerinin anılan şekilde paylaşılmasında Yönetim Kurulu yetkilidir.

Yönetim Kurulu, murahhas üye ve müdürlerin yetki ve sorumluluklarını tayin eder ve Yönetim Kurulu'na tanınmış olan her türlü yetki ve sorumluluğu, Ana Sözleşme'nin 14. maddesinde belirtilen C grubuna söz ve onay hakkı tanınan konular hariç, yine Yönetim Kurulu'nun tespit edeceği şartlar, hükümler ve kısıtlamalar dahilinde ilgili kişilere aktarabilir ve gerekli gördüğünde bu yetkilerin tamamını veya bir kısmını değiştirip tadil edebilir veya geri alabilir.

Yönetim Kurulu, uygun göreceği konularda kendi üyeleri ve/veya üyesi olmayan kişilerden oluşan danışma, koordinasyon ve benzeri nitelikte komiteler veya alt komiteler oluşturabilir.

Komitelerin Başkan ve üyelerinin, toplantı düzenleme, çalışma ve raporlama esasları Yönetim Kurulu tarafından tayin edilir, düzenlenir ve değiştirilir.

Yönetim Kurulu üyelerine ödenecek huzur hakkı yanında, üyelere Şirket'e vermiş oldukları diğer hizmetlerin karşılığında ücret, ikramiye, prim veya mevzuat çerçevesinde kazanç payları ödenmesi Genel Kurul tarafından kararlaştırılabilir.

Ana Sözleşme Değişiklikleri

ESKİ METİN

GENEL KURUL

MADDE 26:

Şirket Genel Kurulu, olağan ve olağanüstü olmak üzere iki türlü toplanır. Olağan Genel Kurul toplantıları yılda en az bir defa ve hesap döneminin bitiminden itibaren 3 (üç) ay içinde yapılır. Bu toplantılarda gündemde yer alan konular incelenerek karara bağlanır. Olağanüstü Genel Kurul toplantıları, gerektiğinde her zaman yapılabilir.

YENİ METİN

GENEL KURUL

MADDE 26:

Genel Kurul, Şirket hissedarlarından oluşan bir organdır. Şirket Genel Kurulu olağan ve olağanüstü olarak toplanır. Olağan Genel Kurul toplantıları yılda en az bir kere ve Şirket'in her hesap döneminin sonundan itibaren 3 (üç) ay içinde yapılır. Olağan Genel Kurul toplantılarında Türk Ticaret Kanunu Madde 369'da belirtilen konular tartışılır ve kararlaştırılır. Her Genel Kurul toplantısından sonra derhal toplantı tutanakları İngilizce'ye tercüme edilir ve Şirket'in tutanak defterinde saklanır.

Olağanüstü Genel Kurul toplantıları ise Şirket işi gerektirdikçe ve gerektirdiğinde yapılır.

Genel Kurul'a ilişkin toplantı ilanı, toplantı tarihinden 3 hafta önce yapılır. Genel Kurul toplantıları, söz hakkı olmaksızın menfaat sahipleri ve medya dahil kamuya açık olarak yapılır.

En az bir Yönetim Kurulu Üyesi, bir Denetçi, Mali Tabloların hazırlanmasında sorumluluğu bulunan yetkililerden en az biri ve gündemde özellik arz eden konularda açıklamalarda bulunmak üzere konuya vakıf en az bir yetkili Genel Kurul toplantısında hazır bulunur. Bu kişilerden toplantıda hazır bulunmayanların, toplantıya katılmama gerekçeleri toplantı başkanı tarafından Genel Kurul'un bilgisine sunulur.

Denetim Kurulu Raporu

TÜPRAŞ
TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
DENETİM KURULU RAPORU
(01.01.2008-31.12.2008)

ŞİRKETİN

Ünvanı

Merkezi

Sermayesi

Faaliyet Konusu

Tüpraş Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.

Körfez-KOCAELİ

a) Kayıtlı Sermaye: 500.000.000.- YTL

b) Çıkarılmış Sermaye: 250.419.200.- YTL

Yurtiçinde ve yurtdışında petrol rafinerileri ve ek tesisleri ile her türlü yardımcı ve tamamlayıcı tesisleri kurmak, satın almak, bu tesislere iştirak etmek ve gerektiğinde tevsi etmek,

Her çeşit ham petrol ve petrol ürünlerini temin ve rafine etmek, ihraç ve ithal etmek, depolamak, yurtiçinde ve yurtdışındaki rafinerilerde ham petrol işlemek veya işletilmesini sağlamak,

Petrokimya ve enerji ile ilgili sanayi alanlarında tesisler kurmak ve işlemek,

İlgili mevzuat hükümleri dahilinde her türlü tahvil ve menkul kıymet çıkarmak,

Amacının tahakkuku için her türlü hukuki, sınai ve ticari faaliyetlerde bulunmak, gerekli araç, gereç, malzeme, taşınır ve taşınmaz malı temin ve tedarik etmek.

Yönetim ve Denetim Kurulu Toplantıları

2008 yılı içinde, gerçekleştirilen bütün Yönetim Kurulu toplantılarına iştirak edilmiş, yönetime yardımcı olmak amacıyla gündemdeki konularla ilgili görüş sunularak temennilerde bulunulmuştur.

TTK Gereğince Yapılan Sayım ve

2008 yılı içinde muhtelif zamanlarda şirket'in kayıt ve işlemleri örnekleme suretiyle incelenmiş, İnceleme Sonuçları herhangi bir usulsüzlüğe rastlanmamıştır. Şirket'in kasa sayımları esnasında yapılan kontrollerde teslim alınan ve kasada saklanmakta olan kıymetli evrakın kayıtlara uygun olduğu görülmüştür.

İntikal Eden Şikayet ve Yolsuzluklar ile Bunlar Hakkında Yapılan İşlemler

Denetim Kurulumuza 2008 yılı içerisinde intikal eden herhangi bir şikayet ve yolsuzluk konusu bulunmadığından, idari ve hukuki yönden yapılacak bir işlemin bulunmadığına ve sonucuna varılmıştır.

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'nin 01.01.2008-31.12.2008 dönemi hesap ve işlemlerini, Türk Ticaret Kanunu, Şirket Ana Sözleşmesi ve diğer mevzuat ile genel kabul görmüş muhasebe ilke ve standartlarına göre incelemiş bulunmaktayız. Netice olarak, Yönetim Kurulu tarafından hazırlanmış bulunan raporda özetlenen Şirket çalışmaları ile Sermaye Piyasası mevzuatına uygun olarak Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre düzenlenen konsolidasyon sonrası mali tablolar, Vergi Usul Kanunu'na uygun mali tablolar ve Yönetim Kurulu'nun kârın dağıtımını ile ilgili önerilerinin tasvibini ve Yönetim Kurulu'nun aklanması hususunu Genel Kurul'un yüksek görüşlerine sunarız. Saygılarımızla,

İbrahim Murat Çağlar
Denetçi

Kemal Uzun
Denetçi

Şükrü Dilaver
Denetçi

Ve Başarı Yolculuğunun Notları.

Bir zirve yolculuğumuz da hedefine ulaşırken başarımızın somut ifadesi olarak ilerleyen sayfalarda sizlere sunduğumuz “zirve yolculuğumuzun notları” dünden yarına taşıdığımız “başarı alışkanlığımızın” reel ifadesi ve gelecek başarılarımızın garanti sözüdür.

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.

1 Ocak-31 Aralık 2008
Hesap Dönemine Ait
Konsolide Finansal Tablolar
ve Bağımsız Denetim Raporu

Başaran Nas Dağıtım Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş.
a member of
PricewaterhouseCoopers
BJK Plaza, Süleyman Seba Caddesi
No. 48 B Blok Kat 9 Akaretler
Beşiktaş 34357 İstanbul-Turkey
www.pwc.com/tr
Telephone +90 212 326 6060
Facsimile + 90 212 326 6050

BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'nin Yönetim Kurulu'na

1. Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. ("TÜPRAŞ"), bağlı ortaklıkları ve müşterek yönetime tabi ortaklıklarının ("Grup") 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla hazırlanan ve ekte yer alan konsolide bilançosunu, aynı tarihte sona eren yıla ait konsolide gelir tablosunu, konsolide özkaynak değişim tablosunu ve konsolide nakit akım tablosunu, önemli muhasebe politikalarının özetini ve dipnotları denetlemiştir.

Finansal Tablolara İlgili Olarak İşletme Yönetiminin Sorumluluğu

2. Grup yönetimi, konsolide finansal tabloların Sermaye Piyasası Kurulu'nca yayımlanan finansal raporlama standartlarına göre hazırlanması ve dürüst bir şekilde sunumundan sorumludur. Bu sorumluluk, konsolide finansal tabloların hata ve/veya hile ve usulsüzlükten kaynaklanan önemli yanlışlıklar içermeyecek biçimde hazırlanarak, gerçeği dürüst bir şekilde yansıtmasını sağlamak amacıyla gerekli iç kontrol sisteminin tasarlanmasını, uygulanmasını ve devam ettirilmesini, koşulların gerektirdiği muhasebe tahminlerinin yapılmasını ve uygun muhasebe politikalarının seçilmesini içermektedir.

Bağımsız Denetim Kuruluşunun Sorumluluğu

3. Sorumluluğumuz, yaptığımız bağımsız denetime dayanarak bu konsolide finansal tablolar hakkında görüş bildirmektir. Bağımsız denetimimiz, Sermaye Piyasası Kurulu'nca yayımlanan bağımsız denetim standartlarına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu standartlar, etik ilkelere uyulmasını ve bağımsız denetimin konsolide finansal tabloların gerçeği doğru ve dürüst bir biçimde yansıtıp yansıtmadığı konusunda makul bir güvenceyi sağlamak üzere planlanarak yürütülmesini gerektirmektedir.

Bağımsız denetimimiz, konsolide finansal tablolardaki tutarlar ve dipnotlar ile ilgili bağımsız denetim kanıtı toplamak amacıyla, bağımsız denetim tekniklerinin kullanılmasını içermektedir. Bağımsız denetim tekniklerinin seçimi, konsolide finansal tabloların hata ve/veya hileden ve usulsüzlükten kaynaklanıp kaynaklanmadığı hususu da dahil olmak üzere önemli yanlışlık içerip içermediğine dair risk değerlendirmesini de kapsayacak şekilde, mesleki kanaatimize göre yapılmıştır. Bu risk değerlendirmesinde, Grup'un iç kontrol sistemi göz önünde bulundurulmuştur. Ancak, amacımız iç kontrol sisteminin etkinliği hakkında görüş vermek değil, bağımsız denetim tekniklerini koşullara uygun olarak tasarlamak amacıyla, Grup yönetimi tarafından hazırlanan konsolide finansal tablolar ile iç kontrol sistemi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bağımsız denetimimiz, ayrıca Grup yönetimi tarafından benimsenen muhasebe politikaları ile yapılan önemli muhasebe tahminlerinin ve konsolide finansal tabloların bir bütün olarak sunumunun uygunluğunun değerlendirilmesini içermektedir.

Bağımsız denetim sırasında temin ettiğimiz bağımsız denetim kanıtlarının, görüşümüzün oluşturulmasına yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

Görüş

4. Görüşümüze göre, ilişikteki konsolide finansal tablolar, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.'nin 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla konsolide finansal durumunu, aynı tarihte sona eren yıla ait konsolide finansal performansını ve konsolide nakit akımlarını, Sermaye Piyasası Kurulu'nca yayımlanan finansal raporlama standartları (Dipnot 2) çerçevesinde doğru ve dürüst bir biçimde yansıtmaktadır.

Başaran Nas Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş.
a member of
PricewaterhouseCoopers

Cansen Başaran Symes, SMMM
Sorumlu Ortak, Başdenetçi

İstanbul, 3 Mart 2009

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2008 VE 2007 TARİHLERİ İTİBARIYLA
KONSOLİDE BİLANÇOLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

VARLIKLAR	Notlar	2008	2007
Dönen Varlıklar		4.419.956	5.378.226
Nakit ve nakit benzerleri	6	1.466.725	962.777
Ticari alacaklar (net)	8	1.073.677	1.776.905
-İlişkili taraflardan ticari alacaklar	31	57.044	63.848
-Diğer ticari alacaklar	-	1.016.633	1.713.057
Diğer alacaklar (net)	9	18.945	14.796
Stoklar (net)	10	1.264.035	2.269.360
Diğer dönen varlıklar	21	568.627	354.388
Türev finansal araçlar	22	2.348	-
Satış amacıyla elde tutulan varlıklar	29	25.599	-
Duran Varlıklar		4.216.842	3.703.653
Ticari alacaklar (net)	8	2.429	3.825
Finansal yatırımlar (net)	11	70.021	52.555
Şerefiye (net)	15	189.073	189.073
Yatırım amaçlı gayrimenkuller (net)	12	5.423	4.621
Maddi duran varlıklar (net)	13	3.432.592	3.000.260
Maddi olmayan duran varlıklar (net)	14	134.563	134.265
Ertelenmiş vergi varlıkları	28	-	1.983
Diğer duran varlıklar	21	382.741	317.071
TOPLAM VARLIKLAR		8.636.798	9.081.879

31 Aralık 2008 tarihi ve bu tarihte sona eren yıl itibarıyla hazırlanan konsolide finansal tablolar, yayınlanmak üzere 3 Mart 2009 tarihli Yönetim Kurulu toplantısında onaylanmış ve Genel Müdür Yardımcısı İbrahim Yelmenoğlu ve Finansal Raporlama Müdürü Deniz Köseoğlu tarafından imzalanmıştır. Söz konusu konsolide finansal tablolar, Genel Kurul'da onaylanması sonucu kesinleşecektir.

(*) Bkz. Not 2.2.1

İlişikteki notlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

Ö TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31 ARALIK 2008 VE 2007 TARİHLERİ İTİBARIYLA KONSOLİDE BİLANÇOLAR

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

KAYNAKLAR	Notlar	2008	2007
Kısa Vadeli Yükümlülükler		4.113.756	4.091.310
Finansal borçlar (net)	7	1.176.949	148.466
Uzun vadeli finansal borçların kısa vadeli kısımları (net)	7	101.606	109.524
Diğer finansal borçlar	7	9.237	8.735
-İlişkili taraflara finansal borçların kısa vadeli kısımları	7, 31	9.237	8.735
Ticari borçlar (net)	8	1.564.536	2.491.488
-İlişkili taraflara ticari borçlar	8, 31	41.686	13.330
-Diğer ticari borçlar	-	1.522.850	2.478.158
Alınan avanslar	18	19.760	12.810
Borç karşılıkları	19	80.579	73.554
Dönem karı vergi yükümlülüğü	28	2.740	59.084
Çalışanlara sağlanan faydalar	20	3.498	2.716
Diğer yükümlülükler	9	1.132.963	1.178.689
Türev finansal araçlar	22	-	6.244
Satış amacıyla elde tutulan varlıklara ilişkin yükümlülükler	29	21.888	-
Uzun Vadeli Yükümlülükler		966.778	845.446
Finansal borçlar (net)	7	494.508	437.533
Diğer finansal borçlar	7	9.237	17.470
-İlişkili taraflara finansal borçlar	7, 31	9.237	17.470
Ticari borçlar (net)	8	2.165	268
Çalışanlara sağlanan faydalar	20	95.261	99.641
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	28	157.053	148.561
Diğer yükümlülükler	9	208.554	141.973
ÖZKAYNAKLAR		3.556.264	4.145.123
Ana ortaklığa ait özkaynaklar			
Ödenmiş sermaye	23	250.419	250.419
Sermaye düzeltmesi farkları	23	1.344.243	1.344.243
Hisse senetleri ihraç primleri		172	172
Finansal varlıklar değer artış fonu		30.783	14.968
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler		125.210	125.210
Yabancı para çevrim farkları		3.268	(2.962)
Geçmiş yıllar karları		1.331.863	1.081.826
Net dönem karı		432.222	1.298.039
Toplam ana ortaklığa ait özkaynaklar		3.518.180	4.111.915
Azınlık Payları		38.084	33.208
TOPLAM KAYNAKLAR		8.636.798	9.081.879

Taahhütler, koşullu varlıklar ve yükümlülükler

17

(*) Bkz. Not 2.2.1

İlişikteki notlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 VE 2007 TARİHLERİNDE SONA EREN YILLARA AİT KONSOLİDE GELİR TABLOLARI

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	2008	Yeniden düzenlenmiş (*) 2007
Satış gelirleri (net)	24	30.404.009	22.520.083
Satışların maliyeti (-)	24	(28.556.999)	(20.720.755)
Hizmet gelirleri (net)	24	52.390	7.864
Brüt kar		1.899.400	1.807.192
Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri (-)	25	(288.701)	(187.518)
Genel yönetim giderleri (-)	25	(380.237)	(349.816)
Diğer faaliyet gelirleri	26	85.933	53.722
Diğer faaliyet giderleri (-)	26	(32.893)	(38.799)
Faaliyet karı		1.283.502	1.284.781
Finansal gelirler	27	387.727	524.552
Finansal giderler (-)	27	(1.121.964)	(197.013)
Vergi öncesi kar		549.265	1.612.320
Vergi gideri	28	(109.915)	(307.844)
-Dönem vergi gideri		(100.273)	(270.261)
-Ertelenmiş vergi gideri		(9.642)	(37.583)
Dönem karı		439.350	1.304.476
Azınlık payları		7.128	6.437
Ana ortaklık payları		432.222	1.298.039
Nominal değeri 1 Ykr olan hisse başına kazanç (Ykr)	30	1,73	5,18

(*) Bkz. Not 2.2.1.

İlişikteki notlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 VE 2007 TARİHLERİNDE SONA EREN YILLARA AİT KONSOLİDE ÖZKAYNAK DEĞİŞİM TABLOLARI

(Tutarlar, aksi belirtilmedikçe, bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

	Ana ortaklık payları										
	Ödenmiş sermaye	Sermaye düzeltmesi farkları	Hisse senetleri ihraç primi	Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	Finansal varlıklar değer artış fonu	Yabancı para çevrim farkları	Geçmiş yıllar karları	Net dönem karı	Toplam	Azınlık payları	Toplam özkaynaklar
1 Ocak 2007	250.419	1.344.243	172	125.210	-	-	919.125	822.430	3.461.599	26.771	3.488.370
Transfer	-	-	-	-	-	-	822.430	(822.430)	-	-	-
Temettü ödemesi	-	-	-	-	-	-	(659.729)	-	(659.729)	-	(659.729)
Finansal varlıklar makul değer artışı	-	-	-	-	15.600	-	-	-	15.600	-	15.600
Makul değer değişiminden doğan ertelenmiş vergi (Not 28)	-	-	-	-	(632)	-	-	-	(632)	-	(632)
Yabancı para çevrim farkları	-	-	-	-	-	(2.962)	-	-	(2.962)	-	(2.962)
Net dönem karı	-	-	-	-	-	-	-	1.298.039	1.298.039	6.437	1.304.476
31 Aralık 2007	250.419	1.344.243	172	125.210	14.968	(2.962)	1.081.826	1.298.039	4.111.915	33.208	4.145.123
1 Ocak 2008	250.419	1.344.243	172	125.210	14.968	(2.962)	1.081.826	1.298.039	4.111.915	33.208	4.145.123
Transfer	-	-	-	-	-	-	1.298.039	(1.298.039)	-	-	-
Temettü ödemesi	-	-	-	-	-	-	(1.048.002)	-	(1.048.002)	(2.252)	(1.050.254)
Finansal varlıklar makul değer artışı	-	-	-	-	16.648	-	-	-	16.648	-	16.648
Makul değer değişiminden doğan ertelenmiş vergi (Not 28)	-	-	-	-	(833)	-	-	-	(833)	-	(833)
Yabancı para çevrim farkları	-	-	-	-	-	6.230	-	-	6.230	-	6.230
Net dönem karı	-	-	-	-	-	-	-	432.222	432.222	7.128	439.350
31 Aralık 2008	250.419	1.344.243	172	125.210	30.783	3.268	1.331.863	432.222	3.518.180	38.084	3.556.264

İlişikteki notlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 VE 2007 TARİHLERİNDE SONA EREN YILLARA AİT
KONSOLİDE NAKİT AKIM TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	2008	2007
Vergi ve ana ortaklık dışı kar öncesi dönem karı		549.265	1.612.320
Amortisman ve itfa payları	13, 14	163.995	120.688
Kıdem tazminatı yükümlülüğündeki artış	20	22.216	25.779
Maddi duran varlık satışlarından kaynaklanan kar		(14.241)	(162)
Stok değer düşüklüğü karşılığındaki artış/(azalış)	10	68.081	(2.825)
Dava karşılıkları gideri/(geliri)	19	15.443	(3.388)
EPDK katkı payı karşılığı	19	9.946	7.578
Kıdeme teşvik primi karşılığı	20	1.153	693
İzin ücretleri karşılığı	19	5.265	3.971
Diğer borç karşılıkları gideri/(geliri)	19	665	(2.650)
Çevre yükümlülüğü karşılığı	19	-	11.152
Personele ödenecek yükümlülükler	19	-	9.240
Şüpheli alacak karşılığı	8	3.949	6.401
Faiz geliri (net)		(51.249)	(122.909)
Ertelenmiş finansman (geliri)/gideri (net)		(5.568)	3.560
İştirak satış karları	26	(5.554)	-
Banka kredilerinden kaynaklanan kur farkı gideri/(geliri)	27	164.887	(60.757)
Yabancı para çevrim farkları		6.230	(2.962)
Varlık ve yükümlülüklerdeki değişimler öncesi sağlanan nakit akımı		934.483	1.605.729
İşletme varlık ve yükümlülüklerindeki değişiklikler:			
Ticari alacaklardaki azalış/(artış)		704.882	(339.139)
Diğer alacaklardaki artış		(4.149)	(5.354)
Stoklardaki azalış/(artış)		937.244	(363.468)
Diğer dönen varlıklardaki artış		(78.588)	(302.705)
Diğer cari olmayan/duran varlıklardaki artış		(65.670)	(89.723)
Ticari borçlardaki (azalış)/artış		(931.000)	964.577
Alınan avanslardaki artış		6.950	1.583
Diğer yükümlülüklerdeki (azalış)/artış		(44.016)	349.384
Tahsil edilen şüpheli alacaklar		1.443	-
Ödenen vergiler		(289.037)	(237.326)
Ödenen kıdem tazminatı	20	(25.622)	(14.411)
Ödenen personel yükümlülüğü karşılığı	19	(9.240)	-
Ödenen dava karşılıkları	19	(4.322)	(5.244)
Ödenen izin karşılığı	19	(3.031)	(1.388)
Ödenen kıdeme teşvik primi	20	(1.345)	(965)
Ödenen EPDK katkı payı	19	(7.578)	(8.758)
Ödenen çevre yükümlülüğü	19	-	(22.114)
Ödenen diğer karşılıklar	19	(123)	(955)
İşletme faaliyetlerinden elde edilen net nakit		1.121.281	1.529.723
Yatırım faaliyetleri:			
Maddi duran varlık alımları	13	(512.969)	(466.957)
Maddi varlık satışından elde edilen hasılatlar		19.032	1.552
Maddi olmayan duran varlık alımları	14	(13.491)	(8.347)
Finansal varlık alımları	11	(216)	-
Finansal varlık sermaye artırımlarına katılım		(602)	-
Yatırım amaçlı gayrimenkul alımları		(802)	-
İştirak satışından elde edilen hasılatlar		4.576	-
Alınan faizler		135.424	148.116
Yatırım faaliyetlerinde kullanılan net nakit		(369.048)	(325.636)
Finansman faaliyetleri:			
Türev finansal araçlardaki değişim		(8.592)	-
Alınan banka kredileri, (net)		809.366	18.505
Ödenen diğer finansal yükümlülükler		(7.731)	(5.421)
Ödenen temettüleri		(1.048.002)	(659.729)
Ödenen temettü ana ortaklık dışı paylar		(2.252)	-
Ödenen faizler		(61.027)	(21.949)
Finansman faaliyetlerinde kullanılan net nakit		(318.238)	(668.594)
Nakit ve nakit benzeri değerlerdeki net artış		433.995	535.493
Nakit ve nakit benzeri değerlerin dönem başı bakiyesi	6	827.425	291.932
Nakit ve nakit benzeri değerlerin dönem sonu bakiyesi	6	1.261.420	827.425

İlişikteki notlar konsolide finansal tabloların ayrılmaz parçasını oluşturur.

● TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

NOT 1 - GRUP'UN ORGANİZASYONU VE FAALİYET KONUSU

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. ("Tüpraş" veya "Şirket") 16 Kasım 1983 tarihinde kurulmuştur. Şirket'in ana faaliyet konuları aşağıdaki gibidir:

- Ham petrol tedarik ve rafine etmek, gerektiğinde petrol ürünlerini ithal ve ihrac etmek ve bu maksatla yurt içinde ve dışında petrol rafinerileri kurmak ve işletmek,
- Petrokimya sanayi ve ilgili diğer sanayi alanında fabrikalar, tesisler kurmak ve işletmek,
- Petrokimyasal maddeler ve ilgili diğer maddelerin elde edilmesi için gerekli hammaddeler ve yardımcı maddeler, malzeme ve kimyasal maddeleri tedarik ederek işlemek veya bu maddeleri üretmek ve bu maddelerin ticaretini yapmak,
- Üretim faaliyetinin her aşamasında elde edilecek ürünleri ambalajlamak ve bunun için ambalaj endüstrisi kurmak, atık, yan ürün ve standart dışı maddeleri değerlendirmek ve/veya satmak, değerlendirme olanağı bulunmayan maddelerin yok edilmesi için gerekli tesisleri kurmak ve işletmek,
- Yasa ve yönetmelikler çerçevesinde, her türlü enerji ve enerji ile ilgili sanayi alanında santraller, tesisler kurmak ve işletmek. Bunun için gerekli her türlü ekipman, malzeme ve kimyevi maddeyi tedarik ederek kullanmak ve bu maddelerin ticaretini yapmak,
- Her türlü petrol ürünleri, LPG ve doğalgazın yurtiçi, yurtdışı toptan ve perakende alımı, satımı, ithali, ihracı, depolanması, pazarlanması ve dağıtımını yapmak, yaptırmak, bu ürünlerin perakende satışını teminen akaryakıt istasyonları ve bakım tesislerini kurmak, işletmek ve işlettiirmek, devralmak, devretmek veya kiralamak, bayilik vermek, kendisine ait veya kiralayacağı taşıma araçları ile nakliye hizmeti yapmak, bu amaç ve konularda kısmen ya da tamamen faaliyet göstermek üzere diğer gerçek ve tüzel kişilerle dağıtım ve pazarlama şirketi veya benzeri diğer ortaklıklar kurmak veya mevcut ortaklıkların hisse senetlerini ve hisseyi temsil eden evraklarını temellük etmek, gerektiğinde satmak, iştirak paylarını almak veya devretmektir.

Tüpraş, bağlı ortaklıkları ve müşterek yönetime tabi ortaklıklarının (topluca "Grup" olarak adlandırılacaktır) temel faaliyetlerinin önemli bölümü Türkiye'de olup, Grup'un faaliyetleri rafinaj ve dağıtım sektörleri altında toplanmıştır. Coğrafi bölümler bazındaki bilgiler, Grup'un faaliyetlerinin, konsolide finansal tablolar genelinde ve parasal önemlilik göz önüne alındığında, Türkiye dışındaki coğrafi bölümler açısından raporlanabilir bölüm özelliği göstermediğinden dolayı ilişikteki konsolide finansal tablolarda raporlanmamıştır.

Şirket, Sermaye Piyasası Kurulu'na ("SPK") kayıtlıdır ve hisseleri 1991 yılından beri İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda ("İMKB") işlem görmektedir. 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla, şirket'in İMKB'ye kayıtlı %49 oranında hissesi mevcuttur. Aynı tarih itibarıyla şirket'in hisselerini elinde bulunduran hissedarlar ve hisse oranları aşağıdaki gibidir (Not 23):

	%
Enerji Yatırımları A.Ş.	51,00
Halka açık kısım	49,00
	100,00

Tüpraş'ın bağlı ortaklık ve müşterek yönetime tabi ortaklıkları ve faaliyet konuları aşağıda belirtilmiştir:

Bağlı ortaklık	Faaliyet gösterdiği ülke	Faaliyet konusu
Ditaş Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş. ("DITAŞ")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı
Üsküdar Tankercilik A.Ş. ("Üsküdar")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı
Damla Denizcilik A.Ş. ("Damla")	Türkiye	Ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT
AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Müşterek yönetime tabi ortaklık	Faaliyet gösterdiği ülke	Faaliyet konusu
OPET Petrolcülük A.Ş. ("Opet")	Türkiye	Petrol ürünleri perakende satışı
Opet Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Turizm Sanayi İç ve Dış Ticaret A.Ş. ("Opet Gıda")	Türkiye	Gıda ürünleri dağıtımı
Opet International Limited ("Opet International")	İngiltere	Petrol ürünleri ticareti
Opet Trade B.V.	Hollanda	Petrol ürünleri ticareti
Opet Trade Ireland	İrlanda	Petrol ürünleri ticareti
TBS Denizcilik ve Petrol Ürünleri Ticaret A.Ş. ("TBS") (*)	Türkiye	Liman petrol ürünleri tedariki
Opet Aygaz B.V.	Hollanda	Petrol ürünleri ve madeni yağ dağıtımı
Opet Trade Singapore	Singapur	Petrol ürünleri ticareti

Opet Aygaz BV'nin Bulgaristan'da Opet Aygaz Bulgaria EAD adlı bağlı ortaklığı 2008 yılı içerisinde satılmıştır (Not 26). Söz konusu işletme perakende satışlar için petrol istasyonları ağını geliştirmek ve toptan satış konularında faaliyet göstermekteydi.

(*) 31 Aralık 2008 tarihinde sona eren yıl içerisinde Grup'un müşterek yönetime tabi ortaklıklarından deniz petrol satışları iş kolunda faaliyet gösteren TBS şirketinin satılmasına karar verilmiştir. TBS'e ait varlık ve bunlara ilişkin yükümlülükler ise bilanço tarihi itibarıyla bilançoda satılmak üzere elde tutulan varlık ve yükümlülük grupları olarak sınıflandırılmıştır. Grup yönetimi TBS'in satış sözleşmesinin 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla imzalanmasını müteakip satış işlemlerinin 2009 yılı içerisinde sonlanmasını beklemektedir.

Grup'un bünyesinde çalışan personel sayısı 31 Aralık 2008 tarihinde 5.467'dir. (31 Aralık 2007: 5.520).

Şirket'in bu konsolide finansal tabloların hazırlandığı tarih itibarıyla tescil edilmiş adresi aşağıdaki gibidir:

Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.
Petrol Caddesi, 41002
Körfez, Kocaeli

NOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR**2.1. SUNUMA İLİŞKİN TEMEL ESASLAR****2.1.1 Uygulanan muhasebe standartları**

Tüpraş'ın konsolide finansal tabloları, Sermaye Piyasası Kurulu ("SPK") tarafından yayımlanan finansal raporlama standartlarına ("SPK Finansal Raporlama Standartları") uygun olarak hazırlanmıştır. SPK, Seri: XI, No: 29 sayılı "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği" ile işletmeler tarafından düzenlenecek finansal raporlar ile bunların hazırlanması ve ilgililere sunulmasına ilişkin ilke, usul ve esasları belirlemektedir. Bu Tebliğ, 1 Ocak 2008 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerine ait ilk ara dönem finansal tablolardan geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiş olup, SPK'nın Seri: XI, No: 25 "Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliği" yürürlükten kaldırılmıştır. Bu tebliğe istinaden, işletmelerin finansal tablolarını Avrupa Birliği tarafından kabul edilen haliyle Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ("UMS/IFRS")'na göre hazırlamaları gerekmektedir. Ancak Avrupa Birliği tarafından kabul edilen UMS/IFRS'nin Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ("UMSK") tarafından yayımlananlardan farkları Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu ("TMSK") tarafından ilan edilinceye kadar UMS/IFRS'ler uygulanacaktır. Bu kapsamda, benimsenen standartlara aykırı olmayan, TMSK tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları ("TMS/IFRS") esas alınacaktır.

SPK, 17 Mart 2005 tarihinde almış olduğu bir kararla, Türkiye'de faaliyette bulunan ve SPK tarafından kabul edilen muhasebe ve raporlama ilkelerine ("SPK Finansal Raporlama Standartları") uygun finansal tablo hazırlayan şirketler için, 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere enflasyon muhasebesi uygulamasının gerekli olmadığını ilan etmiştir. Dolayısıyla finansal tablolarda, 1 Ocak 2005 tarihinden başlamak kaydıyla, UMSK tarafından yayımlanmış 29 No'lu "Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama" standardı (UMS 29) uygulanmamıştır.

1 TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Finansal tabloların hazırlanış tarihi itibarıyla, Avrupa Birliği tarafından kabul edilen UMS/UFRS'nin UMSK tarafından yayımlananlardan farkları TMSK tarafından henüz ilan edilmediğinden, konsolide finansal tablolar SPK'nın Seri: XI, No: 29 sayılı tebliği ve bu tebliğe açıklama getiren duyuruları çerçevesinde, UMS/UFRS'nin esas alındığı SPK Finansal Raporlama Standartları'na uygun olarak hazırlanmıştır. Konsolide finansal tablolar ve bunlara ilişkin dipnotlar SPK tarafından 14 Nisan 2008 tarihli duyuru ile uygulanması tavsiye edilen formatlara uygun olarak ve zorunlu kılınan bilgiler dahil edilerek sunulmuştur. Bu kapsamda geçmiş dönem konsolide finansal tablolarında gerekli değişiklikler yapılmıştır (Bakınız Dipnot 2.2.1).

Grup, muhasebe kayıtlarının tutulmasında ve kanuni finansal tablolarının hazırlanmasında, SPK tarafından çıkarılan prensiplere ve şartlara, Türk Ticaret Kanunu ("TTK"), vergi mevzuatı ve Türkiye Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı ("Maliye Bakanlığı") tarafından çıkarılan Tekdüzen Hesap Planı şartlarına uymaktadır. SPK Finansal Raporlama Standartları'na göre hazırlanan bu konsolide finansal tablolar, makul değerleri ile gösterilen finansal varlık ve yükümlülüklerin dışında, tarihi maliyet esası baz alınarak Yeni Türk Lirası olarak hazırlanmıştır (Not 33). Konsolide finansal tablolar, tarihi maliyet esasına göre hazırlanmış kanuni kayıtlara SPK Finansal Raporlama Standartları uyarınca doğru sunumun yapılması amacıyla gerekli düzeltme ve sınıflandırmalar yansıtılarak düzenlenmiştir.

2.1.2 Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'ndaki (IFRS) değişiklikler

(a) 2008 yılında yürürlüğe giren ve Grup'un finansal tabloları üzerinde etkisi olan standartlar, yorumlar ve değişiklikler yoktur.

(b) 2008 yılında yürürlüğe giren ancak Grup'un finansal tabloları üzerinde etkisi olmayan standartlar, değişiklikler ve yorumlar:

Aşağıdaki standartlar, değişiklikler ve yorumlar 1 Ocak 2008 itibarıyla başlayan dönemler için çıkarılmıştır ve uygulaması zorunludur. Ancak bu standartlar, değişiklikler ve yorumların Grup'un finansal tabloları üzerinde etkisi yoktur.

UFRYK 11, "UFRS 2 - Grup ve İşletmenin Geri Satın Alınan Kendi Hisselerine İlişkin İşlemler" (1 Mart 2007 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir).

UFRYK 12, "Hizmet imtiyaz anlaşmaları" (1 Ocak 2008 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan raporlama dönemleri için geçerlidir). Grup kamu hizmet sektöründe faaliyet göstermediğinden dolayı, UFRYK 12 Grup için geçerli değildir.

UFRYK 13, "Müşteri bağlılık programları" (1 Ocak 2008 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan raporlama dönemleri için geçerlidir). Grup herhangi bir bağlılık programı yürütmediğinden dolayı, UFRYK 13 Grup için geçerli değildir.

UFRYK 14, "UMS 19 - Tanımlanmış fayda planı varlıklarındaki limitler, asgari fonlama zorunlulukları ve aralarındaki bağlantı" (1 Ocak 2008 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan raporlama dönemleri için geçerlidir). Grup'un herhangi bir tanımlanmış fayda planı olmadığından dolayı, UFRYK 14 Grup için geçerli değildir.

UFRYK 16, "Yurtdışındaki İşletme ile İlgili Net Yatırımın Finansal Riskten Korunması" (1 Ekim 2008 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir).

(c) 2008 yılında henüz yürürlüğe girmemiş ve Grup tarafından geçerlilik tarihinden önce uygulanmayan standartlar, değişiklikler ve yorumlar:

Aşağıdaki standartlar, değişiklikler ve yorumlar 1 Ocak 2009 itibarıyla başlayan dönemler için çıkarılmıştır ve uygulaması zorunludur. Bu standartlar, değişiklikler ve yorumlar Grup tarafından geçerlilik tarihinden önce uygulanmamıştır:

UFRS 8 "Faaliyet bölümleri" (1 Ocak 2009 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan raporlama dönemleri için). UFRS 8, UMS 14 ile değiştirilmiştir ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartlarından SFAS 131 "Şirket'in bölümleri hakkında açıklamalar ve ilişkili bilgiler" ile uyumlu hale gelmiştir.

UFRS 2 (Revize), "Hisse Bazlı Ödeme" (1 Ocak 2009 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan hesap dönemleri için geçerlidir). Standart iki konuya açıklık getirmektedir: 'Hakediş Koşulu'nun tanımlanması ve performans ve hizmet koşulları haricindeki koşullar için 'Hak etmeme Koşulu' kavramı. Standart aynı zamanda, gerek Grup gerekse karşı taraf (çalışan veya hizmet sağlayan) tarafından iptal edilen ödüllerin aynı şekilde muhasebeleştirileceğini ifade etmektedir. UFRS 2'nin Grup'un finansal tablolarına önemli etkisinin olmaması beklenmektedir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

UMS 1 (Revize), "Finansal Tabloların Sunuluşu" (1 Ocak 2009 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan hesap dönemleri için geçerlidir). Finansal tablolarda sunulan bilgilerin yararını artırmak amacıyla değişikliğe tabi tutulan UMS 1, kontrol gücü olmayan paylara ait gelir ve gider kalemlerinin özkaynak değişim tablosunda gösterilmesini engellemektedir. Bunun yerine kontrol gücü olmayan paylara ilişkin tüm değişimler bir performans tablosunda gösterilecektir. İşletmeler tek bir performans tablosunu (kapsamlı gelir tablosu) seçmekte veya iki tabloyu birlikte (gelir tablosu ve kapsamlı gelir tablosu) seçmekte özgür bırakılmıştır. Kapsamlı gelir tablosu adı altında yeni bir finansal tablonun yayımlanmaya başlaması ve yeni dönemlerde bir önceki döneme ait finansal tabloların yeniden yorumlanması veya yeni muhasebe politikalarının geriye dönük olarak üçüncü bir kolonda geçmiş dönemlere ait etkilerinin yayımlanması standartta yapılan ana değişikliklerdir. Grup, finansal tabloların sunuluşuna ilişkin ilgili değişiklikleri 2009'da uygulayacaktır.

UMS 31 (Değişiklik), "Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıkların Muhasebeleştirilmesi" (1 Ocak 2009 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan hesap dönemleri için geçerlidir). Grup UMS 31'i (Değişiklik) 1 Ocak 2009 itibarıyla uygulayacaktır.

UMS 40 (Değişiklik), "Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller" (1 Ocak 2009 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan hesap dönemleri için geçerlidir). Grup UMS 40'ı (Değişiklik) 1 Ocak 2009 itibarıyla uygulayacaktır.

UMS 27 (Revize), "Konsolide ve Solo Finansal Tablolar", (1 Temmuz 2009'dan itibaren geçerli). Revize standart kontrol gücü olmayan paylar ile yapılan tüm işlemlerin etkilerinin kontrolde herhangi bir değişiklik yok ise özkaynaklarda yer almasını ve bu işlemlerin artık şerefiye veya kar ve zarar ile sonuçlandırılmamasını gerektirmektedir. Standart aynı zamanda kontrol kaybedildiğinde muhasebeleştirilmenin nasıl yapılması gerektiğine de açıklık getirmektedir. İşletmede geriye kalan paylar makul değerine getirilerek, gelir tablosuna kar veya zarar olarak yansıtılacaktır. Grup, UMS 27 (Revize)'yi 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren kontrol gücü olmayan paylar ile yapılan işlemlere ileriye dönük olarak uygulayacaktır.

UFRS 3 (Revize) "İş Birleşmeleri" (1 Temmuz 2009'dan itibaren geçerli). Revize standart iş birleşmelerinde satın alım metodunun uygulanmasına bazı önemli değişikliklerle devam edilmesini öngörmektedir. Örneğin, bir iş satın alımı ile ilgili tüm ödemeler satın alım tarihindeki makul değerleri ile kaydedilecek olup, şarta bağlı ödemeler takip eden dönemde gelir tablosu ile ilişkilendirilecektir. Grup, UFRS 3 (Revize)'ü 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren tüm iş birleşmelerinde ileriye dönük olarak uygulayacaktır.

Grup yönetimi, aşağıdaki standart ve yorumların uygulanmasının gelecek dönemlerde Grup'un finansal tabloları üzerinde önemli bir etki yaratmayacağı görüşündedir.

UMS 23 (Revize), "Borçlanma maliyetleri" (1 Ocak 2009 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan raporlama dönemleri için) Grup UMS 23'ü (Revize) 1 Ocak 2009 itibarıyla uygulayacaktır.

UFRYK 15, "Gayrimenkul İnşaat Sözleşmeleri" (1 Ocak 2009'dan itibaren geçerli).

UMS 32, "Finansal Araçlar: Sunum" Geri Satın Alma Opsiyonlu Finansal Araçlar ve Nakde Çevrilmelerinde Doğacak Yükümlülüklerin Açıklanması Hakkında Değişiklik (1 Ocak 2009'dan itibaren geçerli).

UFRS 5 (Değişiklik), 'Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler' (1 Temmuz 2009'dan itibaren geçerli).

2.1.3 Yabancı ülkelerde faaliyet gösteren müşterek yönetime tabi ortaklıkların finansal tabloları

Yabancı ülkelerde faaliyet gösteren Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıklar'ın finansal tabloları, faaliyet gösterdikleri ülkelerde geçerli olan kanun ve yönetmeliklere uygun olarak hazırlanmış olup SPK Finansal Raporlama Standartları uyarınca doğru sunumun yapılması amacıyla gerekli düzeltme ve sınıflandırmalar yansıtılarak düzenlenmiştir. İlgili yabancı ortaklıkların varlık ve yükümlülükleri konsolide bilanço tarihindeki döviz kuru, gelir ve giderler ortalama döviz kuru kullanılarak Yeni Türk Lirası'na çevrilmiştir. Kapanış ve ortalama kur kullanımı sonucu ortaya çıkan kur farkları özkaynak içerisindeki yabancı para çevrim farkları kalemi altında takip edilmektedir.

2.1.4 Konsolidasyon esasları

a) Konsolide finansal tablolar aşağıdaki (b), (c), (d) ve (e) maddelerinde belirtilen esaslara göre ana şirket olan Tüpraş, Bağlı Ortaklıkları ve Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıkları'nın finansal tablolarını kapsamaktadır. Konsolidasyon kapsamına dahil edilen şirketlerin finansal tablolarının hazırlanması sırasında, SPK Finansal Raporlama Standartlarına uygunluk ve Grup tarafından uygulanan muhasebe politikalarına ve sunum biçimlerine uyumluluk açısından gerekli düzeltme ve sınıflandırmalar yapılmıştır.

1 TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

- b) Bağlı Ortaklıklar, Şirket'in ya (i) doğrudan ve/veya dolaylı olarak kendisine ait olan hisseler neticesinde şirketlerdeki hisselerle ilgili oy kullanma hakkının %50'den fazlasını kullanma yetkisi kanalıyla; veya (ii) oy kullanma hakkının %50'den fazlasını kullanma yetkisine sahip olmamakla birlikte mali ve işletme politikaları üzerinde fiili hakimiyet etkisini kullanmak suretiyle mali ve işletme politikalarını Şirket'in menfaatleri doğrultusunda kontrol etme yetkisi ve gücüne sahip olduğu şirketleri ifade eder.

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle bağlı ortaklık oranları gösterilmiştir:

	2008		2007	
	Şirket tarafından sahip olunan doğrudan ve dolaylı oy hakkı (%)	Etkin ortaklık payı (%)	Şirket tarafından sahip olunan doğrudan ve dolaylı oy hakkı (%)	Etkin ortaklık payı (%)
Bağlı Ortaklık				
DİTAŞ	79,98	79,98	79,98	79,98
Üsküdar (*)	79,98	79,98	-	-
Damla (*)	79,98	79,98	-	-

DİTAŞ'ın bağlı ortaklıkları olan Üsküdar ve Damla ham petrol ve petrol ürünleri taşımacılığı faaliyetinde bulunmak üzere sırasıyla 2008 yılının Ağustos ve Ekim aylarında kurulmuşlardır.

Bağlı Ortaklıklar'a ait bilanço ve gelir tabloları tam konsolidasyon yöntemi kullanılarak konsolide edilmiş olup, Şirket'in sahip olduğu payların kayıtlı iştirak değeri, ilgili özkaynak ile karşılıklı olarak netleştirilmiştir. Şirket ile Bağlı Ortaklıkları arasındaki işlemler ve bakiyeler konsolidasyon kapsamında karşılıklı olarak silinmektedir. Şirket'in sahip olduğu bağlı ortaklık hisselerinin kayıtlı değerleri ve bu hisselerden kaynaklanan temettüleri, ilgili özkaynak ve gelir tablosu hesaplarından netleştirilmiştir.

- c) Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıklar, Grup'un bir veya daha fazla müteşebbis ortak tarafından müştereken yönetilmek üzere, bir ekonomik faaliyetin üstlenilmesi için bir sözleşme dahilinde oluşturulan şirketleri ifade etmektedir. Grup bu müşterek kontrolü, kendisinin doğrudan ya da dolaylı olarak sahip olduğu hisselerden veya ilişkili tarafların sahip olduğu paylara ait oy haklarını onlar adına kullanma (ekonomik bir yarar beklemeksizin) yetkisinden yararlanarak sağlamaktadır. Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıklar oransal konsolidasyon yöntemi kullanılmak suretiyle konsolidasyon kapsamına alınırlar. Oransal konsolidasyon yönteminde, Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıklar'a ait finansal tablolarda yer alan varlık, yükümlülük, gelir ve giderler, Grup'un sahip olduğu etkin ortaklık payı ile konsolidasyon işlemine tabi tutulmaktadır.

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle Müşterek Yönetime Tabi Ortaklık oranları gösterilmiştir:

	2008		2007	
	Şirket tarafından sahip olunan doğrudan ve dolaylı oy hakkı (%)	Etkin ortaklık payı (%)	Şirket tarafından sahip olunan doğrudan ve dolaylı oy hakkı (%)	Etkin ortaklık payı (%)
Müşterek Yönetime Tabi Ortaklık				
Opet	50,00	40,00	50,00	40,00
Opet Gıda	50,00	39,99	50,00	39,99
Opet International Ltd.	50,00	40,00	50,00	40,00
Opet Trade B.V.	50,00	40,00	50,00	40,00
Opet Trade Ireland	50,00	40,00	50,00	40,00
TBS	25,00	19,60	25,00	19,60
Opet Aygaz B.V.	25,00	20,00	25,00	20,00
Opet Trade Singapore (*)	50,00	40,00	-	-

(*)Opet Trade (Singapore) PTE Ltd. 1 Haziran 2008 tarihinde kurulmuş olup, bu tarihten itibaren konsolide edilmiştir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

- d) Grup'un toplam oy haklarının %20'nin altında olduğu veya %20'nin üzerinde olmakla birlikte Grup'un önemli bir etkiye sahip olmadığı veya konsolide finansal tablolar açısından önemlilik teşkil etmeyen, teşkilatlanmış piyasalarda işlem görmeyen satılmaya hazır finansal varlıklar makul değerleriyle, makul değerleri güvenilir bir şekilde belirlenemeyen satılmaya hazır finansal varlıklar maliyet bedelleri üzerinden, varsa, değer kaybı ile ilgili karşılık düşüldükten sonra konsolide finansal tablolara yansıtılmıştır (Not 11).
- e) Bağlı Ortaklıklar'ın net varlıklarında ve faaliyet sonuçlarında ana ortaklık dışı paya sahip hissedarların payları, konsolide bilanço ve gelir tablosunda ana ortaklık dışı pay olarak gösterilmiş ve Grup'un net varlıklarına ve faaliyet sonuçlarına dahil edilmemiştir.

2.2 MUHASEBE POLİTİKALARINDA DEĞİŞİKLİKLER

2.2.1 Karşılaştırmalı bilgiler ve önceki dönem tarihli finansal tabloların yeniden düzenlenmesi

Cari dönem konsolide finansal tabloların sunumu ile uygunluk sağlanması açısından karşılaştırmalı bilgiler gerekli görüldüğünde yeniden sınıflandırılmıştır.

Finansal durum ve performans trendlerinin tespitine imkan vermek üzere, Grup'un konsolide finansal tabloları önceki dönemle karşılaştırmalı hazırlanmaktadır. Grup, 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla konsolide bilançosunu 31 Aralık 2007 tarihi itibarıyla hazırlanmış konsolide bilançosu ile; 31 Aralık 2008 tarihinde sona eren yıla ait konsolide gelir tablosunu, nakit akım tablosunu ve özkaynak değişim tablosunu ise 31 Aralık 2007 tarihinde sona eren yıla ait konsolide finansal tablolar ile karşılaştırmalı olarak düzenlemiştir.

SPK'nın Seri: XI, No: 29 sayılı tebliğinin uygulanmaya başlaması nedeniyle cari dönem finansal tabloların sunumu ile uygunluk sağlanması açısından karşılaştırmalı bilgiler gerekli görüldüğünde yeniden sınıflandırılmıştır. 31 Aralık 2008 tarihinde sona eren yıla ait finansal tabloların hazırlanması esnasında karşılaştırmalı finansal tablolarda yapılan sınıflandırma değişiklikleri aşağıdaki gibidir:

- 31 Aralık 2007 tarihli konsolide bilançoda, "olağanüstü yedekler" içerisinde sınıflandırılan 48.695 bin YTL tutarındaki olağanüstü yedekler, "geçmiş yıllar karları" hesabına sınıflandırılmıştır (Not 23).
- 31 Aralık 2007 tarihli konsolide bilançoda, "özkaynak enflasyon düzeltmesi farkları" içerisinde sınıflandırılan 1.939.660 bin YTL tutarındaki sermaye, yasal yedekler, olağanüstü yedekler ve emisyon primleri enflasyon düzeltmesi farklarının ödenmiş sermayenin enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan 1.344.243 bin YTL'lik kısmı "sermaye düzeltmesi farkları" hesabına ve geriye kalan 595.417 bin YTL'lik kısmı "geçmiş yıllar karları" hesabına sınıflandırılmıştır (Not 23).
- 31 Aralık 2007 tarihli konsolide bilançoda, "kısa vadeli borç karşılıkları" içinde sınıflandırılan 2.716 bin YTL'lik kıdeme teşvik primi ile "uzun vadeli borç karşılıkları" içinde sınıflandırılan 99.641 bin YTL'lik kıdeme tazminatı ve kıdeme teşvik primi "çalışanlara sağlanan faydalar" altında sınıflandırılmıştır (Not 20).
- 31 Aralık 2007 tarihli konsolide bilançoda, "maddi duran varlıklar" içinde sınıflandırılan 36.288 bin YTL tutarındaki verilen sabit kıymet avansları "diğer duran varlıklar" altında sınıflandırılmıştır (Not 21).
- 31 Aralık 2007 tarihli konsolide bilançoda, "stoklar" içinde sınıflandırılan 18.120 bin YTL tutarındaki verilen sipariş avansları "diğer dönen varlıklar" altında sınıflandırılmıştır (Not 21).
- 31 Aralık 2007 tarihli konsolide bilançoda, "ticari borçlar" içinde sınıflandırılan 5.414 bin YTL tutarındaki alınan depozito ve teminatlar "diğer alacak ve borçlar" altında sınıflandırılmıştır (Not 9).
- 31 Aralık 2007 tarihli konsolide bilançoda, "diğer dönen varlıklar" içinde sınıflandırılan 9.209 bin YTL'lik ve "diğer duran varlıklar" içinde sınıflandırılan 40.858 bin YTL'lik peşin ödenen katalist bedelleri "maddi duran varlıklar" altında sınıflandırılmıştır. (Not 13).
- 31 Aralık 2007 tarihli konsolide bilançoda "yasal yedekler" içinde sınıflandırılan 203.585 bin YTL tutarındaki kısıtlanmamış yedekler "geçmiş yıllar karı" altında sınıflandırılmıştır (Not 23).

2.2.2 Netleştirme/Mahsup

Finansal varlık ve yükümlülükler, gerekli kanuni hak olması, söz konusu varlık ve yükümlülükleri net olarak değerlendirmeye niyet olması veya varlıkların elde edilmesi ile yükümlülüklerin yerine getirilmesinin eş zamanlı olduğu durumlarda net olarak gösterilirler.

Ö TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

2.3. ÖNEMLİ MUHASEBE POLİTİKALARININ ÖZETİ

Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında izlenen önemli muhasebe politikaları aşağıda özetlenmiştir:

2.3.1 Nakit ve nakit benzerleri

Nakit ve nakit benzerleri konsolide bilançoda maliyet değerleri ile yansıtılmaktadırlar. Nakit ve nakit benzerleri, eldeki nakit, banka mevduatları ile tutarı belirli, nakde kolayca çevrilebilen kısa vadeli ve yüksek likiditeye sahip, değerindeki değişim riski önemsiz olan ve vadesi üç ay veya daha kısa olan yatırımları içermektedir (Not 6).

2.3.2 Ticari alacaklar ve değer düşüklüğü karşılığı

Grup'un doğrudan bir borçluya mal veya hizmet tedariki ile oluşan vadeli satışlarından kaynaklanan ticari alacaklar, etkin faiz yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş maliyetleri üzerinden değerlendirilmiştir.

Grup'un ödenmesi gereken meblağları tahsil edemeyecek olduğunu gösteren bir durumun söz konusu olması halinde ticari alacaklar için bir değer düşüklüğü karşılığı oluşturulur. Söz konusu bu karşılığın tutarı, alacağın kayıtlı değeri ile tahsili mümkün tutar arasındaki farktır. Tahsili mümkün tutar, teminatlardan ve güvencelerden tahsil edilebilecek meblağlar da dahil olmak üzere tüm nakit akışlarının, oluşan ticari alacağın orijinal etkin faiz oranı esas alınarak iskonto edilen değeridir.

Değer düşüklüğü tutarı, kaydedilmesinden sonra oluşacak bir durum dolayısıyla azalır, söz konusu tutar, cari dönemde diğer gelirlere yansıtılır (Not8).

2.3.3 İlişkili taraflar

Konsolide finansal tabloların amacı doğrultusunda, ortaklar, üst düzey yönetim personeli ve Yönetim Kurulu üyeleri, aileleri ve onlar tarafından kontrol edilen veya onlara bağlı şirketler, iştirak ve ortaklıklar ile Koç Topluluğu şirketleri, ilişkili taraflar olarak kabul edilmişlerdir (Not 31).

2.3.4 Stoklar

Stoklar, net gerçekleşebilir değer ya da elde etme bedelinden düşük olanı ile değerlendirilir. Stokların maliyeti tüm satın alma maliyetlerini, dönüştürme maliyetlerini ve stokların mevcut durumuna ve konumuna getirilmesi için katılan diğer maliyetleri içerir. Grup, stoklarını ağırlıklı ortalama maliyet yöntemine göre değerlemektedir. Üretim sürecinde aynı hammadde girdisinden birden fazla ürün elde edildiğinden her bir ürünün üretim maliyeti ayrı olarak belirlenmemektedir. Şirket, üretim maliyetlerini rasyonel ve tutarlı bir şekilde dağıtabilmek için, üretim tamamlanma aşamasında üretim maliyetlerini, ürünler arasında her bir ürünün nispi satış değerlerini esas alarak dağıtmaktadır.

Net gerçekleşebilir değer, olağan ticari faaliyet içerisinde oluşan tahmini satış fiyatından tahmini tamamlanma maliyeti ve satışı gerçekleştirmek için gerekli tahmini satış maliyeti toplamının indirilmesiyle elde edilen tutardır (Not 10).

2.3.5 Yedek parça ve malzemeler

Yedek parça ve malzemeler net geri kazanılabilir değer ya da elde etme bedelinden düşük olanı ile değerlendirilir. Yedek parça ve malzemelerin maliyeti tüm satın alma maliyetlerini ve yedek parçaların mevcut durumuna ve konumuna getirilmesi için katılan diğer maliyetleri içerir. Grup, yedek parça ve malzemelerini ağırlıklı ortalama maliyet yöntemine göre değerlemektedir. Grup, beklenen kullanım süresi içerisinde kullanılmayan ve yakın bir gelecekte kullanılmasını öngörmediği yedek parça ve malzemeler için değer düşüklüğü karşılığı ayırmaktadır.

2.3.6 Finansal yatırımlar

Tüm finansal varlıklar, ilk kaydedilişlerinde işlem maliyetleri dahil olmak üzere maliyet bedelleri üzerinden değerlendirilir. Likidite ihtiyacının karşılanmasına yönelik olarak veya faiz oranlarındaki değişimler nedeniyle satılabilecek olan ve belirli bir süre gözetilmeksizin elde tutulan finansal araçlar, satılmaya hazır finansal varlıklar olarak sınıflandırılmıştır. Bunlar, kısa vadeli olarak kar amacıyla elde tutulmadıkça veya işletme sermayesinin artırılması amacıyla satışına ihtiyaç duyulmayacaksa duran varlıklar olarak gösterilir, aksi halde dönen varlıklar olarak sınıflandırılır. Şirket yönetimi, bu finansal araçların sınıflandırmasını satın alındıkları tarihte uygun bir şekilde yapmakta olup düzenli olarak bu sınıflandırmayı gözden geçirmektedir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Grup her bilanço tarihinde bir ya da bir grup finansal varlığında değer düşüklüğü olduğuna dair objektif bir kanıtın olup olmadığını değerlendirir. Finansal araçların satılmaya hazır olarak sınıflandırılması durumunda, makul değer elde etme maliyetinin altına önemli derecede düşmesi veya makul değer uzun süreli bir düşüş eğiliminde bulunması, menkul kıymetlerin değer düşüklüğüne maruz kalıp kalmadığını değerlendirmede dikkate alınır. Eğer satılmaya hazır finansal varlıklar için bu tür bir kanıt mevcutsa, kümüle net zarar elde etme maliyeti ile cari makul değer arasındaki farktan bu finansal varlığa ilişkin daha önce özkaynaklarda "finansal varlıklar değer artışı fonu"nda muhasebeleştirilmiş olan makul değer kazançlarından düşülmek suretiyle kaydedilir ve değer düşüklüğünün makul değer fonunu aşan kısmı dönemin gelir tablosuna gider olarak yansıtılır.

Satılmaya hazır finansal varlıkların makul değerindeki değişikliklerden kaynaklanan gerçekleşmemiş kar ve zararlar dönem sonuçları ile ilişkilendirilmeden finansal varlığın konsolide finansal tablolardan çıkarıldığı tarihe kadar doğrudan özkaynak içinde "Finansal Varlıklar Değer Artışı Fonu" hesabında muhasebeleştirilmiştir. Satılmaya hazır finansal varlıklar konsolide finansal tablolardan çıkarıldıklarında, özkaynak da "Finansal Varlıklar Değer Artışı Fonu"nda takip edilen ilgili kazanç ve zararlar konsolide gelir tablosuna transfer edilir.

Satılmaya hazır finansal varlıkların borsaya kayıtlı herhangi bir makul değerinin olmadığı veya doğru biçimde makul değeri yansıtmadığı durumlarda finansal varlığın makul değeri değerlendirme teknikleri kullanılarak belirlenir. Bu değerlendirme teknikleri, piyasa koşullarına uygun güncel işlemleri veya esasen benzer diğer yatırım araçlarını baz almayı ve yatırım yapılan şirkete özgü şartları dikkate alarak iskonto edilmiş nakit akım analizlerini içerir.

Şirket'in %20'nin altında sermaye payına sahip olduğu finansal varlıkların borsaya kayıtlı herhangi bir makul değerinin olmadığı, makul değer hesaplanmasında kullanılan diğer yöntemlerin uygun olmaması nedeniyle makul bir değer tahmininin yapılamadığı ve makul değer güvenilir bir şekilde ölçülemediği durumlarda finansal varlığın kayıtlı değeri elde etme maliyeti tutarından, şayet mevcutsa, değer düşüklüğü karşılığının çıkarılması suretiyle belirlenmiştir (Not 11).

2.3.7 Maddi duran varlıklar

Maddi duran varlıklar, elde etme maliyetinden birikmiş amortismanın düşülmesi ile bulunan net değerleri ile gösterilmektedir. Tarihi değerler, maddi duran varlığın iktisabı ile direkt olarak ilgili olan maliyetleri içermektedir. İktisap tarihinden sonraki maliyetler, sadece varlıkla ilgili gelecekteki ekonomik faydanın Grup'a akışının muhtemel olduğu ve varlığın maliyetinin güvenilir olarak ölçülebildiği durumlarda varlığın defter değerine ilave edilir veya ayrı bir varlık olarak kaydedilir. Diğer tüm bakım onarım giderleri ilgili döneme ait gelir tablosunda giderleştirilir. Amortisman, maddi duran varlıkların brüt defter değerleri üzerinden faydalı ömürlerine göre doğrusal amortisman yöntemi kullanılarak ayrılmaktadır (Not 13).

Not 3'te belirtildiği üzere, Opet iktisabı ile elde edilen maddi duran varlıklar, UFRS 3 ile uyumlu olarak, iktisap tarihi olan 28 Aralık 2006'da makul değerlerinden kaydedilmiştir ve iktisap tarihinden itibaren kalan faydalı ömürleri üzerinden amortismanına tabi tutulmaktadır.

Grup'un sahip olduğu maddi duran varlıkların tahmin edilen faydalı ömürleri aşağıda belirtilmiştir:

	Faydalı ömür
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	3-40 yıl
Binalar	40-50 yıl
Makina tesis ve cihazlar	3-35 yıl
Taşıtlar	4-15 yıl
Döşeme ve demirbaşlar	2-10 yıl

Arazi ve arsalar, sınırsız ömürleri olması sebebiyle amortismanına tabi değildir.

Bir varlığın kayıtlı değeri, varlığın geri kazanılabilir değerinden daha yüksekse, kayıtlı değer derhal geri kazanılabilir değerine indirilir (Not 2.3.11). Geri kazanılabilir değer, ilgili varlığın net satış fiyatı ya da kullanımdaki değerinin yüksek olanıdır. Net satış fiyatı, varlığın makul değerinden satışı gerçekleştirmek için katlanılacak maliyetlerin düşülmesi suretiyle tespit edilir. Kullanımdaki değer ise ilgili varlığın kullanılmasına devam edilmesi suretiyle gelecekte elde edilecek tahmini nakit akımlarının konsolide bilanço tarihi itibarıyla indirgenmiş tutarlarına artık değerlerinin eklenmesi ile tespit edilir.

Maddi duran varlıkların satışı dolayısıyla oluşan kar ve zararlar diğer faaliyet gelirleri ve giderleri hesaplarına dahil edilirler.

● TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

2.3.8 Maddi olmayan duran varlıklar

Maddi olmayan duran varlıklar, haklar ve yazılımları, müşteri ilişkilerini, Opet marka değerini ve iktisap edilen intifa hakları ve dağıtım sözleşmelerini içermektedir (Not 14).

a) Haklar ve yazılımlar

Haklar ve yazılımlar, iktisap maliyeti üzerinden kaydedilir ve iktisap edildikleri tarihten sonra 5 yılı geçmeyen bir süre için tahmini faydalı ömürleri üzerinden doğrusal amortisman yöntemi ile amortismanına tabi tutulur. İntifa haklarını ise, akaryakıt dağıtım istasyonları ile yapılmış işletme sözleşmeleri oluşturmaktadır. Opet iktisabı ile elde edilen intifa hakları ise UFRS 3 ile uyumlu olarak 28 Aralık 2006 tarihinde makul değerlerinden kaydedilmiş ve iktisap tarihinden itibaren kalan geçerlilik süreleri üzerinden doğrusal yöntemle itfa edilmektedir.

b) Müşteri ilişkileri

UFRS 3'e göre bir işletmenin müşterileri ile iş ilişkileri sözleşme aracılığıyla uygulanıyorsa, iktisap tarihi itibarıyla söz konusu bir sözleşme bulunması şartı aranmaksızın, söz konusu müşteri ilişkileri, maddi olmayan duran varlık olarak tanımlanması için gereken sözleşmeli yasal kriterini sağlamaktadır.

Not 3'te belirtildiği üzere Opet iktisabı ile elde edilen müşteri ilişkileri, UFRS 3 ile uyumlu olarak 28 Aralık 2006 tarihinde makul değerlerinden kaydedilmiştir ve iktisap tarihinden itibaren kalan faydalı ömrü olan 14 yıl üzerinden doğrusal yöntemle itfa edilmektedir (Not 14).

c) Opet marka değeri

Not 3'te belirtildiği üzere Opet iktisabı ile elde edilen Opet markasının değeri, UFRS 3 ile uyumlu olarak 28 Aralık 2006 tarihinde makul değerlerinden kaydedilmiştir ve iktisap tarihinden itibaren kalan tahmini faydalı ömrü olan 10 yıl üzerinden doğrusal yöntemle itfa edilmektedir (Not 14).

d) LPG dağıtım sözleşmesi

Not 3'te belirtildiği üzere Opet iktisabı ile elde edilen LPG dağıtım sözleşmesi, UFRS 3 ile uyumlu olarak 28 Aralık 2006 tarihinde makul değerlerinden kaydedilmiştir ve iktisap tarihinden itibaren kalan tahmini faydalı ömrü olan 13 yıl üzerinden doğrusal yöntemle itfa edilmektedir (Not 14).

2.3.9 İşletme birleşmeleri ve şerefiye

İşletme birleşmeleri, UFRS 3, "İşletme Birleşmeleri", kapsamında, satın alma yöntemine göre muhasebeleştirilir. Bir işletmenin satın alınması ile ilgili katlanılan satın alma maliyeti, iktisap edilen işletmenin satın alma tarihindeki tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerine dağıtılır. Satın alım maliyetinin iktisap edilen işletmenin tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerin makul değerlerindeki iktisap edenin payını aşan kısmı şerefiye olarak konsolide finansal tablolarda muhasebeleştirilir. İşletme birleşmelerinde iktisap edilen işletmenin/şirketin finansal tablolarında yer almayan, ancak, şerefiyenin içerisinden ayrılabilme özelliğine sahip varlıklar, maddi olmayan duran varlıklar (marka değeri gibi) ve/veya şarta bağlı yükümlülükler makul değerleri ile konsolide finansal tablolara yansıtılır. İşletme birleşmesi sırasında oluşan şerefiye amortismanına tabi tutulmaz, bunun yerine yılda bir kez veya şartların değer düşüklüğünü işaret ettiği durumlarda daha sık aralıklarla değer düşüklüğü tespit çalışmasına tabi tutulur.

İktisap edilen tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerin makul değerindeki iktisap edenin payının işletme birleşmesi maliyetini aşması durumunda ise, fark gelir olarak kaydedilir.

Şerefiye, değer düşüklüğü tespiti için nakit üreten birimlere dağıtılır. Dağıtım, şerefiyenin oluşmasına neden olan işletme birleşmesinden fayda elde etmesi beklenen nakit üreten bir ya da birden fazla birime yapılır. Grup, Opet iktisabı nedeniyle Opet'in yurtiçindeki önemli pazar pozisyonu ve Tüpraş ile birlikteliğinin yaratacağı sinerjiyi, şerefiyenin oluşmasına ana sebep olarak değerlendirmektedir. Buna bağlı olarak Grup yönetimi, Opet, bağlı ortaklıkları ve müşterek yönetime tabi ortaklıklarını tek bir nakit üreten birim olarak değerlendirmektedir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

İktisap edilen tanımlanabilir varlıkların, yükümlülüklerin ve şarta bağlı yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerlerinin veya birleşme maliyetinin sadece geçici olarak belirlenebilmesi nedeniyle birleşmenin gerçekleştiği dönemin sonunda birleşmenin ilk kez muhasebeleştirilmesi geçici olarak yapılmak durumunda, iktisap eden, söz konusu işletme birleşmesini geçici tutarlardan muhasebeleştirir. Geçici olarak belirlenmiş birleşme muhasebesinin birleşme tarihini takip eden oniki ay içerisinde tamamlanması ve düzeltme kayıtlarının birleşme tarihinden itibaren yapılması gerekmektedir (Not 3).

2.3.10 Yatırım amaçlı gayrimenkuller

Mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılmak veya idari maksatlarla veya işlerin normal seyri esnasında satılmak yerine, kira elde etmek veya değer kazanması amacıyla veya her ikisi için elde tutulan araziler ve binalar "yatırım amaçlı gayrimenkuller" olarak sınıflandırılır ve maliyet yöntemine göre maliyet eksi birikmiş amortisman (arazi hariç) değerleri ile gösterilir.

Yatırım amaçlı gayrimenkuller olası bir değer düşüklüğünün tespiti amacıyla incelenir ve bu inceleme sonunda yatırım amaçlı gayrimenkullerin kayıtlı değeri, geri kazanılabilir değerinden fazla ise, karşılık ayrılmak suretiyle geri kazanılabilir değerine indirilir. Geri kazanılabilir değer, ilgili yatırım amaçlı gayrimenkulün mevcut kullanımından gelecek net nakit akımları ile satış maliyeti düşülmüş makul değerden yüksek olanı olarak kabul edilir (Not 12).

2.3.11 Varlıklarda Değer Düşüklüğü

Grup, şerefiye dışındaki tüm maddi ve maddi olmayan duran varlıkları için, her bilanço tarihinde söz konusu varlığa ilişkin değer düşüklüğü olduğuna dair herhangi bir gösterge olup olmadığını değerlendirir. Eğer böyle bir gösterge mevcutsa, o varlığın taşınmakta olan değeri, kullanım veya satış yoluyla elde edilecek olan tutarlardan yüksek olanı ifade eden net gerçekleştirilebilir değer ile karşılaştırılır. Eğer söz konusu varlığın veya o varlığın ait olduğu nakit üreten herhangi bir birimin kayıtlı değeri, kullanım veya satış yoluyla geri kazanılacak tutardan yüksekse, değer düşüklüğü meydana gelmiştir. Bu durumda oluşan değer düşüklüğü zararları konsolide gelir tablosunda muhasebeleştirilir.

Değer düşüklüğünün iptali nedeniyle varlığın (veya nakit üreten birimin) kayıtlı değerinde meydana gelen artış, önceki yıllarda değer düşüklüğünün konsolide finansal tablolara alınmamış olması halinde oluşacak olan defter değerini (amortismanına tabi tutulduktan sonra kalan net tutar) aşmamalıdır. Değer düşüklüğünün iptali konsolide gelir tablosunda muhasebeleştirilir. Opet iktisabından kaynaklanan şerefiyenin ise net kayıtlı değeri yıllık olarak gözden geçirilmekte ve gerekli görüldüğü durumlarda daimi değer kaybı göz önüne alınarak düzeltmeye tabi tutulmaktadır (Not 2.5-c).

2.3.12 Peşin ödenen istasyon kira sözleşmeleri

Not 3'te belirtildiği üzere Opet iktisabı ile elde edilen peşin ödenen istasyon kira sözleşmeleri, UFRS 3 ile uyumlu olarak, iktisap tarihi olan 28 Aralık 2006'da makul değerlerinden, bu tarihten sonra edinilen peşin ödenen istasyon kira sözleşmeleri ise elde etme maliyetlerinden kaydedilmiştir ve iktisap tarihinden itibaren kira sözleşmelerinin kalan süreleri boyunca doğrusal yöntemle giderleştirilmektedir (Not 21).

2.3.13 Borçlanma maliyeti

Banka kredileri, alındıkları tarihlere, alınan kredi tutarından işlem masrafları çıkartıldıktan sonraki değerleriyle kaydedilir. Banka kredileri, sonradan etkin faiz yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş maliyet değeri üzerinden belirtilir. İşlem masrafları düşüldükten sonra kalan tutar ile iskonto edilmiş maliyet değeri arasındaki fark, konsolide gelir tablosuna kredi dönemi süresince finansman maliyeti olarak yansıtılır.

Finansman faaliyetlerinin içerisinde kur farkı gelirleri yer alması durumunda, söz konusu gelirler aktifleştirilmiş bulunan toplam finansman giderlerinden indirilir.

Kullanıma ve satışa hazır hale getirilmesi önemli ölçüde zaman isteyen varlıklar söz konusu olduğunda, satın alınması, yapımı veya üretimi ile direkt ilişki kurulabilen borçlanma maliyetleri, ilgili varlık kullanıma veya satışa hazır hale getirilene kadar varlığın maliyetine dahil edilmektedir.

Diğer tüm borçlanma maliyetleri, oluştuğu dönemlerde konsolide gelir tablosuna kaydedilmektedir.

1 TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

2.3.14 Finansal kiralamalar ve faaliyet kiralamaları

Grup - kiracı olarak

Finansal kiralama

Grup'un esas olarak mülkiyetin tüm risk ve ödülleri üstüne aldığı maddi duran varlık kiralaması, finansal kiralama şeklinde sınıflandırılır. Finansal kiralamalar, kiralama döneminin başında kiralanmış olan varlığın rayiç değerinden veya asgari kira ödemelerinin o günkü indirgenmiş değerinden düşük olanı üzerinden kaydedilir. Her bir kira ödemesi, bakiye borç üzerinde sabit bir oranın elde edilmesi amacıyla borç ve finansal masraflar arasında tahsis edilir. Finansal masraflar düşüldükten sonra ilgili finansal kiralama borçları, finansal kiralama borçları olarak kayıtlara alınır. Finansman maliyetinin faiz unsuru, kira dönemi boyunca konsolide gelir tablosuna gider olarak yansıtılır. Finansal kiralama yolu ile satın alınan maddi duran varlıklar, varlığın tahmini faydalı ömrü üzerinden amortismanına tabi tutulur.

Finansal kiralamadan doğan borçlar, ilgili maddi duran varlığın satın alma değeri üzerinden konsolide finansal tablolara yansıtılır. Kira sözleşmesinden doğan faiz ödemeleri ise, kira dönemi boyunca konsolide gelir tablosunda gider olarak gösterilir.

Faaliyet kiralaması

Mülkiyete ait risk ve getirilerin önemli bir kısmının kiralayana ait olduğu kiralama işlemi, faaliyet kiralaması olarak sınıflandırılır. Faaliyet kiralaları olarak yapılan ödemeler, kira dönemi boyunca doğrusal yöntem ile konsolide gelir tablosuna gider olarak kaydedilir.

Grup - kiralayan olarak

Faaliyet kiralaması

Faaliyet kiralamasında, kiralanılan varlıklar, konsolide bilançoda maddi duran varlıklar altında sınıflandırılır ve elde edilen kira gelirleri kiralama dönemi süresince, eşit tutarlarda konsolide gelir tablosuna yansıtılır. Kira geliri kira dönemi boyunca doğrusal yöntem ile konsolide gelir tablosuna yansıtılmaktadır.

2.3.15 Ertelenmiş vergiler

Ertelenmiş vergi, yükümlülük yöntemi kullanılarak, varlık ve yükümlülüklerin konsolide finansal tablolarda yer alan kayıtlı değerleri ile vergi değerleri arasındaki geçici farklar üzerinden hesaplanır. Ertelenmiş vergi hesaplamasında yürürlükteki vergi mevzuatı uyarınca konsolide bilanço tarihi itibarıyla halihazırda yürürlükte olan vergi oranları kullanılır.

Ertelenmiş vergi yükümlülüğü vergilendirilebilir geçici farkların tümü için hesaplanırken, indirilebilir geçici farklardan oluşan ertelenmiş vergi varlıkları, gelecekte vergiye tabi kar elde etmek suretiyle bu farklardan yararlanmanın kuvvetle muhtemel olması şartıyla konsolide finansal tablolarda muhasebeleştirilir.

Aynı ülkenin vergi mevzuatına tabi olmak şartıyla ve cari vergi varlıklarının cari vergi yükümlülüklerinden mahsup edilmesi konusunda yasal olarak uygulanabilir bir hakkın bulunması durumunda ertelenmiş vergi varlıkları ve ertelenmiş vergi yükümlülükleri, karşılıklı olarak birbirinden mahsup edilir. Ertelenmiş vergi varlık veya yükümlülükleri konsolide finansal tablolarda uzun vadeli olarak sınıflandırılmıştır (Not 28).

2.3.16 Kıdem tazminatı karşılığı

Kıdem tazminatı karşılığı, Grup'un, personelin İş Kanunu uyarınca emekliye ayrılmasından doğacak gelecekteki olası yükümlülüklerinin tahmini toplam karşılığının şimdiki zamana indirgenmiş değerini ifade eder (Not 20).

2.3.17 Kıdeme teşvik primi karşılığı

Grup'un belli bir kıdemin üzerindeki çalışanlarına ödenen "Kıdeme Teşvik Primi" ("Prim") adı altında sağladığı bir fayda bulunmaktadır. Konsolide finansal tablolarda tahakkuk etmiş olan kıdeme teşvik primi karşılığı, gelecekteki olası yükümlülüklerin tahmini toplam karşılığının şimdiki zamana indirgenmiş değerini ifade eder (Not 20).

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

2.3.18 Dövizli işlemler

Yıl içinde gerçekleşen dövizli işlemler, işlem tarihlerinde geçerli olan döviz kurları üzerinden çevrilmiştir. Dövizle dayalı parasal varlık ve yükümlülükler, dönem sonunda geçerli olan döviz kurları üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmiştir. Dövizle dayalı parasal varlık ve yükümlülüklerin çevrimlerinden doğan kur farkı geliri veya zararları aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinden kaynaklanan kur farkları (Not 2.3.13) dışında konsolide gelir tablosuna yansıtılır.

2.3.19 Gelirlerin kaydedilmesi

Gelir, mal ve hizmet satışlarının faturalanmış değerlerini içerir. Satışlar, ürünün teslimi veya hizmetin verilmesi, ürünle ilgili risk ve faydaların transferlerinin yapılmış olması, gelir tutarının güvenilir şekilde belirlenebilmesi ve işlemle ilgili ekonomik faydaların Grup'a akmasının muhtemel olması üzerine alınan veya alınabilecek bedelin makul değeri üzerinden tahakkuk esasına göre kayıtlara alınır. Satışlarda önemli riskler ve faydalar, mallar alıcıya teslim edildiğinde ya da yasal sahiplik alıcıya geçtiğinde devredilir. Net satışlar, teslim edilmiş malların fatura edilmiş bedelinin satış iadelerinden ve satış ile ilgili vergilerden arındırılmış halidir.

Faiz gelirleri zaman dilimi esasına göre gerçekleşir, geçerli faiz oranı ve vadesine kalan süre içinde etkili olacak faiz oranını dikkate alarak tahakkuk edecek olan gelir belirlenir.

Satışların içerisinde önemli bir vade farkı bulunması durumunda, makul bedel, gelecekte oluşacak tahsilatların finansman maliyeti içerisinde yer alan gizli faiz oranı ile indirgenmesi ile tespit edilir. Gerçek değerleri ile nominal değerleri arasındaki fark, tahakkuk esasına göre faiz geliri olarak değerlendirilir.

Komisyon geliri Aygaz ve Mogaz ile yapılan LPG satış sözleşmesi şartlarına uygun olarak tahakkuk esasına göre kaydedilir.

Kira geliri, ilgili anlaşmalar göz önüne alınarak tahakkuk esasına göre kaydedilir.

Elde edilen temettü gelirleri, hissedarların temettü alma hakkı doğduğu zaman kayda alınır.

2.3.20 Türev finansal araçlar

Türev finansal araçlar, Opet'in vadeli mal alım satım sözleşmelerinden oluşmaktadır. Bu araçların ilk olarak kayda alınmasında elde etme maliyetleri kullanılmakta ve bunlara ilişkin işlem maliyetleri elde etme maliyetine dahil edilmektedir. Türev finansal araçlar, kayda alınmalarını izleyen dönemlerde makul değer ile değerlendirilmektedir. Yapılan değerlendirme sonucu türev finansal araçların makul değerinde meydana gelen farklar konsolide gelir tablosuna yansıtılmaktadır (Not 22).

2.3.21 Karşılıklar

Grup'un geçmişteki işlemlerinin sonucunda mevcut hukuki veya geçerli bir yükümlülüğünün bulunması ve yükümlülüğün yerine getirilmesi için kaynakların dışı akmasının gerekli olabileceği ve tutar için güvenilir bir tahminin yapılabileceği durumlarda karşılıklar oluşturulur. Karşılıklar, konsolide bilanço tarihi itibarıyla yükümlülüğün yerine getirilmesi için yapılacak harcamanın Grup yönetimi tarafından yapılan en iyi tahmine göre hesaplanır ve etkisinin önemli olduğu durumlarda konsolide bilanço tarihindeki değerine indirgenmesi için iskonto edilir.

2.3.22 Taahhütler, koşullu varlıklar ve yükümlülükler

Geçmiş olaylardan kaynaklanan ve mevcudiyeti işletmenin tam olarak kontrolünde bulunmayan gelecekteki bir veya daha fazla kesin olmayan olayın gerçekleşip gerçekleşmemesi ile teyit edilebilecek muhtemel yükümlülükler ve varlıklar konsolide finansal tablolara alınmamakta ve, koşullu yükümlülükler ve varlıklar olarak değerlendirilmektedir (Not 17).

2.3.23 Temettü

Temettü alacakları, alma hakkı doğduğu dönemde gelir olarak kaydedilir. Temettü borçları, kar dağıtımının bir unsuru olarak alma hakkı doğduğu dönemde yükümlülük olarak konsolide finansal tablolara yansıtılır.

2.3.24 Hisse başına kazanç

Konsolide gelir tablosunda belirtilen hisse başına kazanç, net karın, dönem boyunca mevcut bulunan hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama sayısına bölünmesi ile tespit edilir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Türkiye’de şirketler mevcut hissedarlarına birikmiş karlardan ve özkaynak enflasyon düzeltilmesi farkları hesabından hisseleri oranında hisse dağıtarak ("Bedelsiz Hisseler") sermayelerini arttırabilir. Hisse başına kar hesaplanırken bu bedelsiz hisse ihracı çıkarılmış hisseler olarak sayılır. Dolayısıyla hisse başına kar hesaplamasında kullanılan ağırlıklı hisse adedi ortalaması, hisselerin bedelsiz olarak çıkarılmasını geriye dönük olarak uygulamak suretiyle elde edilir.

2.3.25 Nakit akımı

Grup net varlıklarındaki değişimleri, finansal yapısını ve nakit akımlarının tutar ve zamanlamasını değişen şartlara göre yönlendirme yeteneği hakkında konsolide finansal tablo kullanıcılarına bilgi vermek üzere, diğer konsolide finansal tablolarının ayrılmaz bir parçası olarak konsolide nakit akım tablolarını düzenlemektedir.

2.3.26 Satış amacıyla elde tutulan varlık grupları ve bu varlıklarla doğrudan ilişkilendirilen yükümlülükler

Bir duran varlığın defter değerinin sürdürülmekte olan kullanımdan ziyade satış işlemi vasıtası ile geri kazanılacak olması durumunda Grup, söz konusu duran varlığı satış amacıyla elde tutulan varlık olarak sınıflandırır. Bu varlıklarla doğrudan ilişkilendirilen yükümlülükler ise benzer şekilde gruplanır. İlgili varlık grupları, doğrudan ilişkilendirilen yükümlülükler indirildikten sonraki kayıtlı değeri ile makul değerlerinden satış giderlerinin çıkartılması sonucu oluşan net değerinin düşük olanı ile muhasebeleştirilir.

2.4. MUHASEBE POLİTİKALARI, MUHASEBE TAHMİNLERİNDE DEĞİŞİKLİKLER VE HATALAR

Muhasebe politikalarında yapılan önemli değişiklikler ve tespit edilen önemli muhasebe hataları geriye dönük olarak uygulanır ve önceki dönem konsolide finansal tabloları yeniden düzenlenir. Muhasebe tahminlerindeki değişiklikler, yalnızca bir döneme ilişkin ise, değişikliğin yapıldığı cari dönemde, gelecek dönemlere ilişkin ise, hem değişikliğin yapıldığı dönemde hem de gelecek dönemde, ileriye yönelik olarak uygulanır.

2.5. ÖNEMLİ MUHASEBE TAHMİNLERİ VE VARSAYIMLAR

Varlık ve yükümlülüklerin kayıtlı değerleri üzerinde önemli etkisi olan muhasebe tahminleri aşağıdaki gibidir:

a) İktisap maliyetinin dağıtılması:

Grup, Opet iktisabı ile ilgili iktisap maliyetinin dağıtılması sürecinde maddi ve maddi olmayan varlıkların makul değerlerinin tespitinde belirli tahmin ve varsayımlarda bulunmuştur (Not 3).

b) Faydalı ömür:

Maddi varlıklar, yatırım amaçlı gayrimenkuller ve Şerefiye haricindeki maddi olmayan varlıklar tahmini faydalı ömürleri boyunca itfaya tabi tutulmuştur. Yönetim tarafından belirlenen faydalı ömürler Not 2.3.7 ve 2.3.8’de açıklanmıştır.

c) Şerefiye değer düşüklüğü tespit çalışmaları:

Grup Opet alımından kaynaklanan Şerefiyeyi muhasebe politikaları notu 2.3.9’da belirtildiği üzere yılda bir kez veya şartların değer düşüklüğünü işaret ettiği durumlarda daha sık aralıklarla değer düşüklüğü tespit çalışmasına tabi tutmaktadır. Söz konusu nakit üreten birimin geri kazanılabilir değeri satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer hesaplamalarına göre tespit edilmiştir. Bu hesaplamalar belirli tahmin ve varsayımlar içermektedir. Grup 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla yapmış olduğu değer düşüklüğü testleri sonucunda Şerefiye tutarında herhangi bir değer düşüklüğü tespit etmemiştir (Not 15).

NOT 3 - İŞLETME BİRLEŞMELERİ

İktisaplar

Tüpraş, 25 Aralık 2006 tarihli yönetim kurulu toplantısında alınan karara istinaden, Opet Petrolcülük A.Ş.’nin %40 oranındaki Aygaz A.Ş.’ye ait, beheri 1 YTL’lik 60.000.000 adet B grubu hisselerinin tamamının, bağımsız bir değerlendirme kuruluşunun hazırladığı 12 Aralık 2006 tarihli değerlendirme raporunda tespit edilen Opet’in makul değeri esas alınarak, 380.000.000 ABD doları bedel karşılığında satın alınmasına karar vermiştir. Satın alım ve hisse devir işlemleri, 28 Aralık 2006 tarihli "Hisse Devir ve Temlik Sözleşmesi" ile tamamlanmıştır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Bunu müteakip, Opet'in toplam %10 oranındaki hisselerinin sahibi olan tüm Koç Topluluğu şirketleri, aynı tarihte Tüpraş'a verdikleri muvafakatname ile Opet'in hissedarı oldukları sürece Opet Genel Kurulundaki ve Yönetim Kurulundaki oylarını Tüpraş'ın oy tercihi yönünde kullanacaklarını beyan etmişlerdir. Ayrıca Tüpraş, 25 Aralık 2006 tarihinde, Koç Holding A.Ş. topluluğu şirketleri ile Öztürk Grubu arasında akdedilmiş olan Ortaklık Anlaşması hükümlerini kabul ettiğini yazılı olarak beyan etmiştir. Yapılan bu beyanlara ve muvafakatnamelere istinaden, Opet, Grup'un konsolide finansal tablolarında müşterek yönetime tabi ortaklık olarak muhasebeleştirilmiştir.

UFRS 3, iktisap maliyetinin, iktisap edilen işletmenin daha önceden finansal tablolarında yer almayan maddi olmayan duran varlıklar da dahil olmak üzere tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerinin iktisap tarihindeki makul değerlerine dağıtılarak muhasebeleştirilmesini gerektirmektedir. UFRS 3, ayrıca, geçici olarak belirlenmiş başlangıç muhasebesinin satın alım tarihini takip eden on iki ay içerisinde tamamlanmasına müsaade etmekte ve düzeltme kayıtlarının birleşme tarihinden itibaren geriye dönük olarak yapılmasını gerektirmektedir. Şirket tarafından, tanımlanabilir varlık, yükümlülük ve şarta bağlı yükümlülüklerin makul değer tespiti, iktisap maliyetinin dağıtılması işleminin ve iktisap neticesinde oluşan şerefiyenin tespiti 2007 yılı içerisinde tamamlanmıştır. Satın alım işlemi sonucunda satın alma bedelinin iktisap edilen tanımlanabilir varlıkların, yükümlülüklerin ve şarta bağlı yükümlülüklerin söz konusu geçici tutarlarını aşan 189.073 bin YTL tutarındaki kısmı, konsolide bilançoda şerefiye kalemi içinde muhasebeleştirilmiştir (Not 15).

Opet ile ilgili iktisap edilen net varlıklar (Tüpraş'ın Opet üzerindeki etkin ortaklık oranı) ile şerefiyenin hesaplanmasına ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir:

Toplam iktisap tutarı	539.296
İktisap edilen net varlıklar	(350.223)
şerefiye (Not 15)	189.073

İktisaptan kaynaklanan varlık ve yükümlülüklerin değerleri aşağıdaki gibidir:

Nakit ve nakit benzerleri	80.350
Ticari alacaklar (net)	71.955
İlişkili taraflardan alacaklar (net)	26.779
Stoklar (net)	121.652
Diğer varlıklar	81.706
Finansal yatırımlar (net)	36.880
Maddi varlıklar (Not 13)	212.448
Maddi olmayan varlıklar (Not 14)	137.207
Finansal borçlar	(212.099)
Diğer finansal yükümlülükler (net)	(10.237)
Ticari borçlar	(30.190)
İlişkili taraflara borçlar (net)	(115.368)
Alınan avanslar	(79)
Kurumlar vergisi karşılığı	(4.597)
Diğer yükümlülükler	(5.469)
Kıdem tazminatı karşılığı (Not 20)	(596)
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü (net) (Not 28)	(40.119)
İktisap edilen net varlıklar	350.223
Toplam iktisap tutarı	(539.296)
Nakit ve nakit benzerleri - iktisap edilen	80.350
İktisap nedeniyle nakit çıkışı (net)	(458.946)

Ö TÜRKiYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

NOT 4 - İŞ ORTAKLIKLARI

Müşterek Yönetime Tabi Ortaklıklar'daki paylar

Müşterek Yönetime Tabi Ortaklık olan Opet'in Not 2'de açıklandığı üzere oransal konsolidasyon yöntemiyle, konsolidasyon düzeltmeleri öncesi konsolide finansal tablolara dahil edilen bakiyelerine ilişkin toplam özet finansal bilgiler aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
Dönen varlıklar	428.983	367.562
Duran varlıklar	537.159	478.560
Toplam varlıklar	966.142	846.122
Kısa vadeli yükümlülükler	455.239	304.141
Uzun vadeli yükümlülükler	111.653	119.455
Özkaynaklar	399.250	422.526
Toplam kaynaklar	966.142	846.122
Satış gelirleri (net)	3.371.146	2.720.606
Brüt kar	227.722	208.274
Faaliyet karı	120.283	110.149
Net dönem (zararı)/karı	(12.508)	75.267

NOT 5 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA

Grup yönetimi Grup'un risk ve getirilerinin coğrafi bölgelerdeki farklılıklardan ziyade enerji sektöründeki gelişmelerden etkilendiğini dikkate alarak birincil bölüm raporlaması formatı olarak endüstriyel bölümleri kullanma kararı almıştır. Grup yönetimi, Grup'un faaliyet alanının rafinaj ve Opet hisselerinin satın alım tarihi olan 28 Aralık 2006 tarihinden itibaren (Not 3) akaryakıt dağıtım sektörleri olmasından dolayı, Grup'un bu iki sektörün oluşturduğu endüstriyel bölümler altında faaliyet gösterdiğini düşünmektedir. Grup, rafinaj ve dağıtım sektörleri için hazırlamış olduğu birincil bölüm raporlamasını konsolide finansal tablolarda sunmuştur.

Grup'un birincil bölüm raporlama formatı endüstriyel bölüm olduğundan ikincil bölüm raporlaması amacı ile dönem içerisindeki hasılatın müşterilerin coğrafi konumu bazında detayının gösterilmesi gerekmektedir. Ancak, Grup'un yurtdışı satışlarının büyük bir bölümü, farklı coğrafi bölgelerde faaliyet gösteren küresel enerji ticaret şirketlerine yapılmakta ve bu şirketler müteakip olarak aynı ürünleri farklı coğrafi bölgelere satmaktadır. Bu nedenle, satışlarda coğrafi bölge bazında bir yoğunlaşma bulunmamakta ve satış bilgileri, Grup'un faaliyetlerinin, konsolide finansal tablolar genelinde ve parasal önemlilik göz önüne alındığında, Türkiye dışındaki coğrafi bölgeler açısından raporlanabilir bölüm özelliği göstermediğinden dolayı, konsolide finansal tablo notu 24'de yurtiçi ve yurtdışına yapılan satışlar olarak verilmiştir.

İkincil bölüm raporlaması çerçevesinde sunulması gereken bölüm varlıklarının kayıtlı değerleri ve sözkonusu bölüm varlıklarını elde etmek için katlanılan maliyetler, Grup'un varlıklarının çok büyük bir bölümünün Türkiye'de konumlanması nedeniyle ayrıca gösterilmemiştir.

a) Bölüm satış gelirleri (net)

	2008	2007
Rafinaj	27.212.369	19.807.341
Dağıtım	3.244.030	2.720.606
	30.456.399	22.527.947

b) Bölüm faaliyet karı-bölümlerarası netleştirme sonrası

	2008	2007
Rafinaj	1.122.832	1.123.094
Dağıtım	160.670	161.687
	1.283.502	1.284.781

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

c) 1 Ocak - 31 Aralık 2008 itibariyle bölümlere göre bilgi analizi

	Rafinaj	Dağıtım	Bölümler arası düzeltme	Konsolide Toplam
Grup dışı gelirler	27.212.369	3.244.030	-	30.456.399
Bölümler arası gelirler	830.201	127.116	(957.317)	-
Gelirler	28.042.570	3.371.146	(957.317)	30.456.399
Satışların maliyeti	(26.378.398)	(3.143.424)	964.823	(28.556.999)
Brüt kar	1.664.172	227.722	7.506	1.899.400
Faaliyet giderleri	(499.565)	(169.373)	-	(668.938)
Diğer faaliyetlerden gelirler	26.152	67.287	(7.506)	85.933
Diğer faaliyetlerden giderler	(27.540)	(5.353)	-	(32.893)
Faaliyet karı-bölümler arası netleştirme öncesi	1.163.219	120.283	-	1.283.502
Bölümler arası kar düzeltmesi	(40.387)	40.387	-	-
Faaliyet karı-bölümler arası netleştirme sonrası	1.122.832	160.670	-	1.283.502

1 Ocak - 31 Aralık 2007 itibariyle bölümlere göre bilgi analizi

	Rafinaj	Dağıtım	Bölümler arası düzeltme	Konsolide Toplam
Grup dışı gelirler	19.807.341	2.720.606	-	22.527.947
Bölümler arası gelirler	661.656	-	(661.656)	-
Gelirler	20.468.997	2.720.606	(661.656)	22.527.947
Satışların maliyeti	(18.870.079)	(2.512.332)	661.656	(20.720.755)
Brüt kar	1.598.918	208.274	-	1.807.192
Faaliyet giderleri	(409.672)	(127.662)	-	(537.334)
Diğer faaliyetlerden gelirler	14.344	39.378	-	53.722
Diğer faaliyetlerden giderler	(28.958)	(9.841)	-	(38.799)
Faaliyet karı-bölümler arası netleştirme öncesi	1.174.632	110.149	-	1.284.781
Bölümler arası kar düzeltmesi	(51.538)	51.538	-	-
Faaliyet karı-bölümler arası netleştirme sonrası	1.123.094	161.687	-	1.284.781

d) Bölüm varlıkları, yükümlülükleri ve net varlıkları

Bölüm varlıkları

	2008	2007
Rafinaj	7.728.793	8.278.994
Dağıtım	903.021	809.167
Toplam	8.631.814	9.088.161
Satış amacıyla elde tutulan varlıklar	25.599	-
Ertelenmiş vergi varlıkları	-	1.983
Satılmaya hazır finansal varlıklar	70.021	52.555
Tenzil: Bölümler arası düzeltmeler	(90.636)	(60.820)
Konsolide toplam varlıklar	8.636.798	9.081.879

Ö TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Bölüm yükümlülükleri

	2008	2007
Rafinaj	4.450.278	4.343.743
Dağıtım	514.943	424.502
Toplam	4.965.221	4.768.245
Satış amacıyla elde tutulan varlıklara ilişkin yükümlülükler	21.888	-
Ertelenmiş vergi yükümlülükleri	157.053	148.561
Kurumlar vergisi karşılığı (Not 28)	2.740	59.084
Tenzil: Bölümlerarası düzeltmeler	(66.368)	(39.134)
Konsolide toplam yükümlülükler	5.080.534	4.936.756

e) Maddi ve maddi olmayan duran varlık ve yatırım amaçlı gayrimenkul alımları ile amortisman ve itfa payları

Maddi ve maddi olmayan duran varlık ve yatırım amaçlı gayrimenkul yatırımları

	2008	2007
Rafinaj	543.569	484.586
Dağıtım	57.829	40.076
Toplam	601.398	524.662
Amortisman ve itfa payları		
Rafinaj	(137.285)	(88.498)
Dağıtım	(26.710)	(32.190)
Toplam	(163.995)	(120.688)

NOT 6 - NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ

	2008	2007
Kasa	8	87
Bankalar		
Özel faizli vadesiz mevduat	396.793	661.652
Vadeli mevduat	1.043.304	283.847
Vadesiz mevduat	18.563	13.457
Diğer	1.585	2.463
Vadeli mevduat faiz tahakkukları	6.472	1.271
Toplam	1.466.725	962.777

Özel faizli vadesiz mevduat

31 Aralık 2008 itibarıyla bankalardaki vadesiz mevduatın 396.793 bin YTL (31 Aralık 2007: 661.652 bin YTL) tutarındaki kısmı özel faizli vadesiz mevduatlardan oluşmaktadır. Grup, özel faizli vadesiz mevduatlardan günlük faiz kazanmaktadır. 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla YTL ve ABD doları, cinsinden özel faizli vadesiz mevduatların etkin faiz oranı sırasıyla %16,53 ve günlük Libor'dur (31 Aralık 2007: %17,70 ve günlük Libor).

31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla bankalardaki özel faizli vadesiz mevduat 61.466 bin YTL karşılığı 40.631 bin ABD doları, 8 bin Avro ve 1.000 GBP (31 Aralık 2007: 284.313 bin YTL karşılığı 244.102 bin ABD doları ve 4.600 Avro) tutarında yabancı para mevduat içermektedir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Grup tarafından, Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği'nde belirlendiği üzere, müşterilerden alınan gelir payı bankalarda bloke edilmekte ve özel faizli vadesiz mevduat olarak değerlendirilmektedir (Not 9). 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla alınmış olan gelir payı tutarına istinaden bankalarda bloke edilmekte olan tutar 198.952 bin YTL olup özel faizli vadesiz mevduat olarak değerlendirilmektedir (31 Aralık 2007: 134.081 bin YTL).

Vadeli mevduat ve diğer hazır değerler

31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla 192.672 bin YTL tutarında YTL, 821.596 bin YTL karşılığı 543.276 bin ABD Doları ve 29.036 bin YTL karşılığı 13.563 bin Avro tutarındaki vadeli mevduatların vade tarihlerine 1 aydan kısa süre kalmıştır (31 Aralık 2007: 275.560 bin YTL ve 8.287 bin YTL karşılığı 7.115 bin ABD Doları). Vadeli YTL mevduatların etkin faiz oranı %20,65, vadeli ABD doları mevduatların etkin faiz oranı %6,99, vadeli Avro mevduatların etkin faiz oranı ise %7,55 (31 Aralık 2007: YTL için %18,76, ABD doları için %4,23)'tir.

Diğer hazır değerler, 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla 1.574 bin YTL tutarındaki kredi kartı alacaklarını (31 Aralık 2007: 2.090 bin YTL) ve 11 bin YTL tutarındaki ters repo alacaklarını (31 Aralık 2007: 373 bin YTL) içermektedir.

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibarıyla konsolide nakit akım tablosunda yer alan nakit ve nakit benzeri değerler aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
Hazır değerler	1.466.725	962.777
Bloke mevduatlar (Gelir payı)	(198.952)	(134.081)
Satış amaçlı elde tutulan nakit ve nakit benzerleri	119	-
Eksi: Vadeli mevduat faiz tahakkukları	(6.472)	(1.271)
Nakit ve nakit benzeri değerler	1.261.420	827.425

NOT 7 - FİNANSAL BORÇLAR

Kısa vadeli banka kredileri:

	2008	2007
Kısa vadeli banka kredileri	1.131.952	145.852
Faiz tahakkukları	44.997	2.614
Toplam kısa vadeli banka kredileri	1.176.949	148.466

Uzun vadeli banka kredilerinin kısa vade taksitleri:

	2008	2007
Uzun vadeli kredilerin kısa vade taksitleri	95.265	101.381
Faiz tahakkukları	6.341	8.143
Toplam uzun vadeli banka kredilerinin kısa dönem anapara taksit ve faizleri	101.606	109.524

Uzun vadeli banka kredileri:

	2008	2007
Toplam uzun vadeli banka kredileri	494.508	437.533

	2008	2007
Toplam banka kredileri	1.773.063	695.523

Ö TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle finansal borçlar ilişkili taraflardan alınan aşağıdaki kredileri içermektedir:

	2008	2007
Uzun vadeli kredilerin kısa vade taksitleri:		
Koç Holding A.Ş.	9.237	8.735
	9.237	8.735
Uzun vadeli krediler		
Koç Holding A.Ş.	9.237	17.470
	9.237	17.470
İlişkili taraflardan alınan krediler	18.474	26.205

İlişkili taraflardan alınan krediler Opet'in Koç Holding A.Ş.'den almış olduğu 30.540 bin ABD doları (2007: 56.250 bin ABD doları) karşılığı 46.186 bin YTL'lik (2007: 65.514 bin YTL) (Tüpraş etkin ortaklık oranı ile 18.474 bin YTL (2007: 26.205 bin YTL)) krediyi ifade etmektedir (Not 31).

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle banka kredilerinin yabancı para ve faiz oranı bilgileri aşağıdaki gibidir:

	2008		
	Etkin faiz oranı (%)	Orijinal para birimi	Bin YTL
Kısa vadeli banka kredileri			
ABD doları krediler	6,65%	177.753.512	268.817
YTL krediler	23,99%	863.134.542	863.135
Toplam kısa vadeli banka kredileri			1.131.952
Uzun vadeli kredilerin kısa vade taksitleri:			
ABD doları krediler	3,77%	53.275.093	80.568
Avro krediler	5,50%	6.865.164	14.697
Toplam uzun vadeli kredilerin kısa vade taksitleri			95.265
Faiz gider tahakkukları			51.338
Toplam kısa vadeli banka kredileri			1.278.555
Uzun vadeli banka kredileri:			
ABD doları krediler	3,98%	263.859.497	399.038
Avro krediler	5,50%	44.595.478	95.470
Toplam uzun vadeli banka kredileri			494.508

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT
AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

	2007		
	Etkin faiz oranı (%)	Orijinal para birimi	Bin YTL
Kısa vadeli banka kredileri			
ABD doları krediler	5,39	119.535.839	139.223
YTL krediler	14,92	4.348.139	4.348
Avro krediler	3,75	1.333.667	2.281
			145.852
Uzun vadeli kredilerin kısa vade taksitleri:			
ABD doları krediler	5,42	73.050.951	85.082
Avro krediler	6,12	9.530.257	16.299
			101.381
Faiz gider tahakkukları			10.757
Toplam kısa vadeli banka kredileri			257.990
Uzun vadeli banka kredileri:			
ABD doları krediler	5,44	295.267.418	343.898
Avro krediler	5,49	54.751.177	93.635
Toplam uzun vadeli banka kredileri			437.533

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle uzun vadeli kredilerin vade analizi aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
2009	-	70.752
2010	98.995	67.359
2011	98.995	69.614
2012	98.995	69.614
2013	73.609	69.614
2014	60.594	44.706
2015 ve sonrası	63.320	45.874
	494.508	437.533

Kredilerin yeniden fiyatlandırmaya kalan sürelerine ilişkin faize duyarlılık dağılımı aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
3 aydan kısa	437.922	279.643
3 - 12 ay arası	1.232.667	310.649
1 - 5 yıl arası	102.474	98.118
5 yıl ve üzeri	-	7.113
	1.773.063	695.523

1 TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle banka kredilerinin kayıtlı değerleri ve makul değerleri aşağıdaki gibidir:

	2008		2007	
	Kayıtlı değer	Makul değer	Kayıtlı değer	Makul değer
ABD doları krediler	762.198	758.969	577.266	590.550
YTL krediler	899.080	898.629	4.350	4.350
Avro krediler	111.785	110.999	113.907	115.610
	1.773.063	1.768.597	695.523	710.510

31 Aralık 2008 tarihi itibariyle Grup tarafından kullanılan kredilerin 52.920 bin YTL karşılığı 34.993 bin ABD doları (31 Aralık 2007: 61.113 bin YTL karşılığı 52.471 bin ABD doları) tutarındaki kısmı için T.C. Hazine Müsteşarlığı garantisi bulunmaktadır. Bu garantilere ilişkin borçların ödenmemesi halinde doğabilecek yükümlülükler T.C. Hazine Müsteşarlığı tarafından Grup'tan 6183 sayılı Amme Alacakları'nın Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un hükümlerine göre tahsil edilebilecektir.

NOT 8 - TİCARİ ALACAKLAR VE BORÇLAR

Kısa vadeli ticari alacaklar (net):

	2008	2007
Ticari alacaklar	927.168	1.619.389
Alacak senetleri ve çekler	98.426	106.419
İlişkili taraflardan ticari alacaklar (Not 31)	57.044	63.848
Şüpheli ticari alacaklar	12.306	9.800
Diğer ticari alacaklar, depozito ve teminatlar	1.435	9.158
Eksi: Vadeli satışlardan kaynaklanan ertelenen finansman geliri	(10.396)	(21.909)
Eksi: Şüpheli ticari alacak karşılığı	(12.306)	(9.800)
Toplam kısa vadeli ticari alacaklar (net)	1.073.677	1.776.905

Uzun vadeli ticari alacaklar:

	2008	2007
Alacak senetleri	2.429	3.825
	2.429	3.825

Uzun vadeli alacak senetlerinin vadesi 1-5 yıl arasında değişmektedir.

Vadesi geçmemiş ve değer düşüklüğüne uğramamış ticari alacakların kredi kalitesi

Grup, vadesi geçmemiş ve değer düşüklüğüne uğramamış veya koşulları yeniden görüşülmüş ticari alacakların kredi kalitesine ilişkin detayları dört grupta incelemektedir (Not 32-b Kredi Riski).

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle söz konusu ticari alacakların kredi kalitesine ilişkin detaylar aşağıda belirtilmiştir:

	2008	2007
Grup 1	33.599	27.575
Grup 2	23.928	60.210
Grup 3	509.923	1.396.001
Grup 4	14.953	-
	582.403	1.483.786

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT
AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Grup 1 - Yeni müşteriler (3 aydan kısa süredir müşteri olanlar)

Grup 2 - Kamu kurum ve kuruluşları

Grup 3 - Önceki dönemlerde tahsil gecikmesi yaşanmamış mevcut müşteriler (3 aydan uzun süredir müşteri olanlar)

Grup 4 - Önceki dönemlerde tahsilat sıkıntısı yaşanmış, ancak gecikmeli olsa da tahsilat yapılmış mevcut müşteriler (Grup 1 ve 2 hariç)

Vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış ticari alacaklar için yaşlandırma analizi

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibarıyla vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış ticari alacakların yaşlandırması aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
3 aydan kısa	223.616	112.047
3-12 ay arası	270.087	184.897
	493.703	296.944

Grup yönetimi, vadesini geçmiş ancak karşılık ayrılmayan alacak tutarının önemli bir kısmının düzenli satış yapılan devlet kuruluşlarından olması sebebiyle herhangi bir tahsilat riski öngörmemektedir (Not 32-b Kredi Riski).

Şüpheli ticari alacak karşılığının 31 Aralık 2008 ve 2007 tarihlerinde sona eren yıllar içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
1 Ocak	9.800	6.356
Dönem içerisindeki artış	4.147	6.401
Dönem içerisindeki tahsilatlar	(1.443)	(2.957)
Kayıtlardan silinenler	(198)	-
31 Aralık	12.306	9.800

Kısa vadeli ticari borçlar: (net)

	2008	2007
Ticari borçlar	1.523.395	2.484.648
İlişkili taraflara ticari borçlar (Not 31)	41.686	13.330
Eksi: Vadeli alışlardan kaynaklanan ertelenen finansman gideri	(545)	(6.490)
Toplam kısa vadeli ticari borçlar (net)	1.564.536	2.491.488

Uzun vadeli ticari borçlar: (net)

	2008	2007
Toplam uzun vadeli ticari borçlar (net)	2.165	268

Uzun vadeli ticari borçların vadeleri, konsolide bilanço tarihi itibarıyla 1-5 yıl arasındadır.

Ö TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

NOT 9 - DİĞER ALACAKLAR VE BORÇLAR

Kısa vadeli diğer alacaklar:

	2008	2007
Sigorta tazminat alacakları	6.730	7.190
Personelden alacaklar	5.456	5.454
Şüpheli diğer alacaklar	752	813
Diğer çeşitli alacaklar	6.759	2.152
Eksi: Şüpheli diğer alacaklar karşılığı	(752)	(813)
	18.945	14.796

Kısa vadeli diğer yükümlülükler:

	2008	2007
Ödenecek Özel Tüketim Vergisi ("ÖTV")	553.239	664.953
Tecil edilen Katma Değer Vergisi ("KDV")	198.542	193.087
Ödenecek KDV	196.480	154.522
Tecil edilen ÖTV	115.614	109.038
Diğer vergi ve yükümlülükler	30.445	20.659
Personele borçlar	17.832	19.474
Alınan depozito ve teminatlar	11.196	5.414
Diğer	9.615	11.542
	1.132.963	1.178.689

Tecil edilen ÖTV ve KDV, ihracat kayıtlı satışların ÖTV ve KDV tutarlarından oluşmaktadır ve aynı zamanda Varlıklar'da "Diğer dönen varlıklar" (Not 21) içerisinde yer almaktadır. Söz konusu satışların ihracat işlemlerinin gerçekleştiği belgelendiğinde, tecil edilen bu vergiler vergi dairesi tarafından terkin edilerek "Diğer dönen varlıklar" da yer alan ÖTV ve KDV tutarları, "kısa vadeli diğer yükümlülükler" ile karşılıklı olarak mahsuplaştırılmaktadır.

Uzun vadeli diğer yükümlülükler:

	2008	2007
Gelir payı	200.823	136.019
Ertelenmiş gelirler	4.452	3.065
Diğer	3.279	2.889
	208.554	141.973

Gelir payı:

Petrol Piyasası Kanunu gereğince, rafinericilerin Not 17'de açıklanan ulusal stok bulundurma yükümlülüğü kapsamındaki sorumluluğu nedeniyle oluşabilecek kaynak ihtiyacı, finansman giderleri ve bu mahiyetteki stokların depolama ve idame maliyeti, tüketici fiyatlarına ilave edilen, T.C Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu ("EPDK") tarafından azami 10 ABD Dolar/ton'a kadar belirlenecek olan değerlendirilmesi EPDK tasarrufunda olan gelir payı ile karşılanır. Rafinericilerin haricinde petrol ürünlerinin ithalatı durumunda ise, bu gelir payı rafinericiye ithalatçı tarafından ödenir. Grup, bu konuyu düzenleyen Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin ilgili maddesinin yürürlüğe girdiği tarih olan 1 Ocak 2005'ten itibaren akaryakıt satışları ve rafinerilerin dışındaki kuruluşların yaptığı akaryakıt ithalatı üzerinden gelir payı toplamaktadır.

Grup, akaryakıt üzerinden toplanan gelir payına ek olarak Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Yönetmeliği gereğince 16 Eylül 2005 tarihinden itibaren LPG için de gelir payı toplamaya başlamıştır.

Petrol Piyasası Kanunu uyarınca oluşturulan Ulusal Petrol Stoğu Komisyonu, toplanan gelir paylarının banka hesabında bloke edilerek muhasebesinin Tüpraş Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi ve hesapta biriken tutarın gecelik repo ile değerlendirilmesi kararını almıştır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Bu kararlara istinaden 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla hesaplanan 200.823 bin YTL (31 Aralık 2007: 136.019 bin YTL) tutarında gelir payları gelir tablosu ile ilişkilendirilmeksizin "Uzun Vadeli Diğer Yükümlülükler" içerisinde muhasebeleştirilmekte ve hesaplanan Gelir Payı'na ilişkin olarak bankalarda bloke edilerek özel faizli vadesiz mevduat olarak değerlendirilen 198.952 bin YTL'lik tutar, "Nakit ve Nakit Benzerleri" içerisinde "Özel faizli vadesiz mevduatlar" olarak sınıflandırılmaktadır (31 Aralık 2007: 134.081 bin YTL) (Not 6).

NOT 10 - STOKLAR

	2008	2007
İlk madde ve malzeme	399.093	652.142
Yarı mamüller	256.377	207.101
Mamüller	444.159	764.471
Ticari mallar	100.385	176.693
Yoldaki mallar	130.776	467.476
Diğer stoklar	2.656	2.807
	1.333.446	2.270.690
Stok değer düşüklüğü karşılığı	(69.411)	(1.330)
	1.264.035	2.269.360

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihlerinde sona eren yıllar için stok değer düşüklüğü karşılığı hareketi aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
1 Ocak	1.330	4.155
Dönem içerisindeki artışlar	68.081	-
Dönem içerisindeki iptaller	-	(2.825)
31 Aralık	69.411	1.330

Stok değer düşüklüğü tutarları satışların maliyetinde muhasebeleştirilmektedir. 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla değer düşüklüğü karşılığına konu olan stokların brüt değeri 478.839 bin YTL'dir (31 Aralık 2007: 67.578 bin YTL).

NOT 11 - FİNANSAL YATIRIMLAR

	2008		2007	
	İştirak Oranı (%)	Tutar	İştirak Oranı (%)	Tutar
Satılmaya hazır finansal varlıklar:				
Enerji Yatırımları A.Ş. ("EYAŞ") (*)	1,20	68.894	1,20	52.246
Nemrut Liman ve Boru İşl. Nak. İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.	10,00	701	10,00	99
Tanı Pazarlama ve İletişim Hizmetleri A.Ş.	4,00	216		-
Opet Fuchs Madeni Yağ San. ve Tic. A.Ş.	20,00	160	20,00	160
Op Ay Akaryakıt Ticaret Ltd. Şti.	20,00	28	20,00	28
Ataer Enerji ve Otoproduksiyon San. ve Tic. A.Ş.	0,04	16	0,04	16
Akdeniz Akaryakıt Depolama Nakliyat ve Tic A.Ş.	13,32	6	13,32	6
		70.021		52.555

(*)31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibarıyla Grup'un ana hissedarı olan Enerji Yatırımları A.Ş.'de, Opet'in sahip olduğu %3 oranındaki (Tüpraş etkin ortaklık oranı ile %1,20) hisse makul değeriyle gösterilmiştir. Enerji Yatırımları A.Ş.'nin Grup'un ana hissedarı olmasıyla ortaya çıkmış karşılıklı iştirak durumu sebebiyle, muhtemel bir alıcının Tüpraş 'ta ve Opet'te de dolaylı olarak pay sahibi olacağını dikkate alarak, Grup makul değer çalışmasını tamamlamıştır. Söz konusu makul değer çalışmalarında dikkate alınan Tüpraş ve Opet'in makul değerleri iskonto edilmiş nakit akım analizleri yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır. Söz konusu finansal varlığın makul değerindeki değişikliklerden kaynaklanan gerçekleşmemiş kar ve zararlar özkaynaklar içerisinde "Finansal Varlıklar Değer Artış Fonu" hesabında muhasebeleştirilmiştir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle satılmaya hazır finansal varlıklardaki değişimler aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
1 Ocak	52.555	36.880
Finansal varlık makul değer artışı	16.648	15.600
Finansal varlık alımları	216	-
Finansal varlık sermaye artırımına katılımlar	602	75
31 Aralık	70.021	52.555

NOT 12 - YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER

31 Aralık 2008 tarihi itibariyle yatırım amaçlı gayrimenkuller 5.423 bin YTL tutarındaki arsalarından oluşmaktadır (31 Aralık 2007: 4.621 bin YTL). Yatırım amaçlı arsaların makul değerleri, Çelen Kurumsal Değerleme ve Danışmanlık Ltd. Şti'nin 30 Eylül 2006 tarihi itibariyle yaptığı değerlendirme çalışmaları sonucu 38.919 bin YTL olarak belirlenmiştir. Yönetim, söz konusu çalışmalar sonucu tespit edilen değerlerin 31 Aralık 2008 ve 2007 tarihlerinde önemli ölçüde değişmediği görüşündedir.

NOT 13 - MADDİ DURAN VARLIKLAR (NET)

	1 Ocak 2008	İlaveler	Transferler (*)	Çıkışlar	Yabancı para çevrim farkları	Satılmaya hazır varlıklara ait sabit kıymetlere transfer	31 Aralık 2008
Maliyet:							
Arazi ve arsalar	76.617	3.174	-	(103)	-	-	79.688
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	1.058.407	9.494	113.690	(2.579)	-	(8)	1.179.004
Binalar	264.035	3.216	36.932	(7.705)	-	-	296.478
Makine, tesis ve cihazlar	4.805.288	342	276.743	(3.646)	5	-	5.078.732
Taşıtlar araçları	210.917	132.866	3.693	(49.557)	21	-	297.940
Döşeme ve demirbaşlar	62.944	14.582	18.207	(4.523)	59	(20)	91.249
Yapılmakta olan yatırımlar	370.461	424.233	(523.461)	-	-	-	271.233
Diğer maddi duran varlıklar	36.185	-	74.196	(1.280)	-	-	109.101
	6.884.854	587.907	-	(69.393)	85	(28)	7.403.425
Birikmiş amortisman:							
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	(764.223)	(26.833)	-	2.122	-	2	(788.932)
Binalar	(129.564)	(6.568)	-	4.907	-	-	(131.225)
Makine, tesis ve cihazlar	(2.849.668)	(82.206)	-	3.574	-	-	(2.928.300)
Taşıtlar araçları	(125.343)	(8.403)	-	49.110	(6)	-	(84.642)
Döşeme ve demirbaşlar	(15.300)	(12.296)	-	4.153	(47)	12	(23.478)
Diğer maddi duran varlıklar	(496)	(14.507)	-	747	-	-	(14.256)
	(3.884.594)	(150.813)	-	64.613	(53)	14	(3.970.833)
Net defter değeri	3.000.260						3.432.592

31 Aralık 2008 tarihi itibariyle alınan krediler nedeniyle bankalar lehine verilmiş olan maddi duran varlıklar üzerindeki ipoteklerin toplam tutarı 5.802 bin ABD doları karşılığı, 8.774 bin YTL'dir (31 Aralık 2007: 71.020 bin ABD doları karşılığı 82.717 bin YTL) (Not 17).

31 Aralık 2008 tarihinde sona eren yılda yapılmakta olan yatırımların yapımı ile doğrudan ilişki kurulabilen 12.232 bin YTL tutarında faiz gideri ve 62.706 bin YTL kur farkı gideri yapılmakta olan yatırımların maliyetine dahil edilmiştir (31 Aralık 2007: 25.762 bin YTL faiz gideri ve 55.786 bin YTL kur farkı geliri).

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT
AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

	1 Ocak 2007	İlaveler	Transferler	Çıkışlar	Yabancı para çevirim farkları	31 Aralık 2007
Maliyet:						
Arazi ve arsalar	76.416	250	-	(49)	-	76.617
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	940.056	2.332	116.424	(330)	(75)	1.058.407
Binalar	262.308	4	9.349	(7.184)	(442)	264.035
Makine, tesis ve cihazlar	4.128.265	3.910	692.911	(19.701)	(97)	4.805.288
Taşıt araçları	229.270	123	211	(18.608)	(79)	210.917
Döşeme ve demirbaşlar	49.065	8.054	10.416	(4.556)	(35)	62.944
Yapılmakta olan yatırımlar	730.901	501.642	(862.082)	-	-	370.461
Diğer maddi duran varlıklar	3.414	-	32.771	-	-	36.185
	6.419.695	516.315	-	(50.428)	(728)	6.884.854
Birikmiş amortisman:						
Yeraltı ve yerüstü düzen	(749.718)	(14.727)	-	211	11	(764.223)
Binalar	(123.617)	(10.662)	-	4.693	22	(129.564)
Makine, tesis ve cihazlar	(2.801.077)	(67.910)	-	19.296	23	(2.849.668)
Taşıt araçları	(135.844)	(7.925)	-	18.395	31	(125.343)
Döşeme ve demirbaşlar	(13.758)	(5.950)	-	4.382	26	(15.300)
Diğer maddi duran varlıklar	-	(496)	-	-	-	(496)
	(3.824.014)	(107.670)	-	46.977	113	(3.884.594)
Net defter değeri	2.595.681					3.000.260

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihlerinde sona eren yıllara ait konsolide gelir tablolarında 150.813 bin YTL'lik (2007: 107.670 bin YTL) amortisman giderinin 119.306 bin YTL'lik kısmı satışların maliyetinde (2007: 78.719 bin YTL) 16.994 bin YTL'lik kısmı pazarlama, satış ve dağıtım giderlerinde (2007: 11.369 bin YTL), 13.046 bin YTL'lik kısmı genel yönetim giderlerinde (2007: 13.953 bin YTL), 1.467 bin YTL'lik kısmı diğer gider ve zararlarda (2007: 3.629 bin YTL) yer almaktadır.

31 Aralık 2008 ve 31 Aralık 2007 tarihleri itibarıyla maddi varlıklar içinde yer alan finansal kiralama sözleşmeleri ile edinilmiş varlıklar, aşağıda net defter değeri belirtilen varlıklardan oluşmaktadır.

	2008	2007
Binalar	1.972	2.044
Makine, tesis ve cihazlar	-	19
Taşıt araçları	-	18
	1.972	2.081

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

NOT 14 - MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (NET)

31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla maddi olmayan duran varlıklar ve ilgili itfa paylarında gerçekleşen hareketler aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2008	İlaveler	Çıkışlar	31 Aralık 2008
Maliyet:				
Haklar ve yazılımlar	71.902	13.491	(111)	85.282
LPG Dağıtım sözleşmeleri	64.800	-	-	64.800
Opet marka değeri	11.600	-	-	11.600
Müşteri ilişkileri	4.400	-	-	4.400
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	4.297	-	-	4.297
	156.999	13.491	(111)	170.379
Birikmiş itfa payları:				
Haklar ve yazılımlar	(13.330)	(6.718)	100	(19.948)
LPG dağıtım sözleşmeleri	(4.985)	(4.984)	-	(9.969)
Opet marka değeri	(1.160)	(1.160)	-	(2.320)
Müşteri ilişkileri	(314)	(314)	-	(628)
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	(2.945)	(6)	-	(2.951)
	(22.734)	(13.182)	100	(35.816)
Net defter değeri	134.265			134.563

31 Aralık 2008 tarihinde sona eren yıla ait konsolide gelir tablolarında 13.182 bin YTL'lik (2007: 13.018 bin YTL) itfa payı giderinin; 5.410 bin YTL'lik kısmı satışların maliyetinde (2007: 1.130 bin YTL), 6.458 bin YTL'lik kısmı pazarlama, satış ve dağıtım giderlerinde (2007: 6.607 bin YTL), 1.181 bin YTL'lik kısmı genel yönetim giderlerinde (2007: 5.231 bin YTL), 133 bin YTL'lik kısmı diğer gider ve zararlarda (2007: 50 bin YTL) yer almaktadır.

31 Aralık 2007 tarihi itibarıyla maddi olmayan varlıklar ve ilgili itfa paylarında gerçekleşen hareketler aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2007	İlaveler	Çıkışlar	31 Aralık 2007
Maliyet:				
Haklar ve yazılımlar	64.470	7.455	(23)	71.902
LPG Dağıtım sözleşmeleri	64.800	-	-	64.800
Opet marka değeri	11.600	-	-	11.600
Müşteri ilişkileri	4.400	-	-	4.400
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	3.405	892	-	4.297
	148.675	8.347	(23)	156.999
Birikmiş itfa payları:				
Haklar ve yazılımlar	(7.392)	(5.961)	23	(13.330)
LPG dağıtım sözleşmeleri	-	(4.985)	-	(4.985)
Opet marka değeri	-	(1.160)	-	(1.160)
Müşteri ilişkileri	-	(314)	-	(314)
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	(2.347)	(598)	-	(2.945)
	(9.739)	(13.018)	23	(22.734)
Net defter değeri	138.936			134.265

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT
AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

NOT 15 - ŞEREFİYE

	2008	2007
Şerefiye	189.073	189.073

Şerefiye, 28 Aralık 2006 tarihinde Opet hisselerinin satın alımından kaynaklanmaktadır (Not 3).

Şerefiye değer düşüklüğü testi

Şerefiyenin tamamı 28 Aralık 2006 tarihinde Opet hisselerinin satın alımından kaynaklanmakta olup (Not 3) Grup yönetimi Opet'in yurtiçindeki önemli pazar pozisyonu ve Tüpraş ile birlikteliğinin yaratacağı sinerjiyi, şerefiyenin oluşmasındaki ana sebepler olarak değerlendirmektedir. Buna bağlı olarak Grup yönetimi tarafından, Opet, bağlı ortaklıkları ve müşterek yönetime tabi ortaklıkları tek bir nakit üreten birim olarak değerlendirilerek şerefiye Opet üzerine dağıtılmıştır.

Söz konusu nakit üreten birimin geri kazanılabilir değeri iskonto edilmiş nakit akım analizlerine göre yapılan satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer hesaplamalarına göre tespit edilmiştir. Bu gerçeğe uygun değer hesaplamaları vergi sonrası nakit akım projeksiyonlarını içermekte olup ABD Doları bazında tespit edilen bu projeksiyonlar Opet yönetimi tarafından onaylanan on yıllık bütçelere dayanmaktadır. On yıldan sonrasına tekabül eden nakit akımları %2,0 uzun vade büyüme oranı kullanılarak tespit edilmiştir. Gerçeğe uygun değer tespiti sırasında ABD Doları cinsinden bulunan değer bilanço tarihi kuru ile YTL'ye çevirmek suretiyle hesaplanmıştır. Bu nedenle, söz konusu gerçeğe uygun değer modeli döviz piyasasında yaşanan dalgalanmalardan etkilenmektedir. 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla diğer tüm etkenler sabit tutulduğunda, ABD Dolar kurundaki %1'lik değişim söz konusu gerçeğe uygun değer çalışmalarında 93.884 bin YTL değişime yol açardı.

Gerçeğe uygun değer hesaplama modelinde yer alan diğer önemli varsayımlar aşağıdaki gibidir:

Brüt kar marjı	%5,6
İskonto oranı	%9,7

Opet yönetimi bütçelenen brüt kar marjını şirketin geçmiş performansını ve pazar büyüme beklentilerini esas alarak tespit etmiştir. Kullanılan iskonto oranı vergi sonrası iskonto oranı olup şirkete özgü riskleri de içermektedir. İskonto edilmiş nakit akımlarının hesaplanmasında kullanılan vergi sonrası iskonto oranının %1 daha yüksek/düşük olması (%9,7 yerine %10,7 veya %8,7), söz konusu satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer hesaplamalarında 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla 144.222 bin YTL tutarında değişikliğe sebep olmaktadır.

Yukarıdaki varsayımlar kullanılarak yapılan değer düşüklüğü testleri sonucunda 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla şerefiye tutarında herhangi bir değer düşüklüğü tespit edilmemiştir. Söz konusu nakit üreten birimin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri, defter değerinden yüksek olduğundan şirket yönetimi kullanım değeri esasına göre geri kazanılabilir değer hesaplaması yapmamıştır.

NOT 16 - DEVLET TEŞVİK VE YARDIMLARI

Yatırım indirimi istisnası, 5479 sayılı Kanun ile 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine, vergiye tabi kazanç (matrah) oluşmaması nedeniyle 31 Aralık 2005 tarihi itibarıyla kullanılmayıp sonraki dönemlere devreden yatırım indirimi tutarları ile 31 Aralık 2005 tarihi itibarıyla devam eden projelerle ilgili olarak sonraki yıllarda yapılacak yatırım harcamaları üzerinden hak kazanılacak yatırım indirimi tutarlarının kullanılabilmesi için 31 Aralık 2008 tarihine kadar 3 yıllık geçiş dönemi tanınmıştır (Not 28).

DİTAŞ'ın yaptığı yatırım harcamaları ile ilgili olarak almış olduğu yatırım teşvik belgeleri bulunmaktadır. Bu teşvik belgeleri kapsamında 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla kazanılan ancak kullanılmayan yatırım indirimi bulunmamaktadır (31 Aralık 2007:17.346 bin YTL).

0 TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

NOT 17 - TAAHHÜTLER, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

	2008	2007
Alınan teminatlar:		
Alınan teminat mektupları	541.000	549.475
Teminat senetleri	105.245	12.720
Alınan garanti mektupları	100.000	-
Alınan ipotekler	2.004	3.090
Toplam alınan teminatlar	748.249	565.285
Verilen teminatlar:		
Teminat akreditifleri	329.831	1.229.326
Teminat mektupları	231.803	387.566
Gümrüklere verilen teminat mektupları ve kefaletler	133.404	18.402
Verilen ipotekler	39.520	82.717
Toplam verilen teminatlar	734.558	1.718.011

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle alınan teminatlar (Not 32.b) müşteri ve satıcılardan alınan teminatlardan oluşmaktadır. Verilen teminatlar ise genellikle kamu kuruluşlarına ve gümrük dairelerine verilen teminatlardan oluşmaktadır.

31 Aralık 2008 tarihi itibariyle alınmış olan banka kredilerinden dolayı, maddi duran varlıklar üzerinde toplam 5.802 bin ABD doları karşılığı 8.774 bin YTL tutarında ipotek bulunmaktadır (31 Aralık 2007: 71.020 bin ABD doları karşılığı 82.717 bin YTL).

Çevre kirliliği yükümlülüğü:

Grup, yürürlükte olan çevre kanunlarına göre, gerçekleştirdiği faaliyetleri sonucu sebep olacağı çevre kirliliğinden doğabilecek oluşan zararlardan, kusur şartı aranmaksızın, sorumludur. Grup kirliliğe sebep olduğu takdirde, meydana gelen zararlardan ötürü tazminat ödemekle yükümlü tutulabilir. Konsolide bilanço tarihi itibariyle, Grup aleyhine çevre kirliliğinden dolayı açılmış önemli bir dava bulunmamaktadır.

Grup'un çevre kirliliği konusunda uzman danışman firması tarafından kimyasal madde ve malzemelerin depolanması, ortam hava kalitesi ve emisyonu, atık su toplanması ve kalitesi, çöp alanları, yeraltı ve yer üstü suları, genel tesis operasyonları konularının çevre üzerindeki etkileri incelenmiştir. Grup yönetimi, yapmış olduğu değerlendirmeler sonucunda, yapılması gereken temizlik masraflarının 31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle tamamlandığı görüşündedir.

Ulusal stok bulundurma yükümlülüğü:

Ulusal petrol stoğu, rafineri, akaryakıt ve LPG dağıtıcı lisansı sahiplerinin ikmal ettiği günlük ortalama ürün miktarının minimum yirmi katını kendi depolarında veya lisanslı depolama tesislerinde topluca veya statülerine göre ayrı ayrı bulundurma yükümlülüğü ile sağlanır. Petrol Piyasası Kanunu gereğince sürekliliğin sağlanması, kriz veya olağanüstü hallerde risklerin önlenmesi ve uluslararası anlaşmalar gereği olağanüstü hal petrol stokları ile ilgili yükümlülüklerin ifası amaçlarıyla bir önceki yıl günlük ortalama kullanımının içindeki net ithalat miktarının en az doksan günlük miktarı kadar petrol stoğunun tutulması gerekliliği üzerine ulusal petrol stoğunun tamamlayıcı kısmının muhafazasından rafinericiler sorumlu tutulmuştur.

EPDK İdari Para Cezası:

T.C. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Denetim Dairesi Başkanlığı, sektörde gerçekleştirdiği genel inceleme neticesinde 31 Ağustos 2006 tarihli kararı ile sektörde faaliyet gösteren 26 şirketle birlikte Opet'in bayilik faaliyetlerine yönelik olarak belirlenen bir kısım uygulamaları eleştiri konusu yaparak bu şirketler hakkında idari para cezası uygulanması kararını almıştır. Bu çerçevede, 5015 sayılı kanunun 19'uncu maddesi ile "Petrol Piyasası Kanunu'nun 19'uncu maddesi uyarınca 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren uygulanacak para cezaları hakkında tebliğ" gereği Opet'e 165.040 bin YTL , Opet Dış Ticaret'e 3.572 bin YTL (Tüpraş etkin ortaklık oranı ile 67.445 bin YTL) idari para cezası uygulanmasına, bu karar aleyhine Danıştay'da dava açma hakları saklı olmak kaydı ile, karar verildiği ilgili şirket yönetimlerine yazılı olarak bildirilmiştir. Opet, bu cezanın iptali için Danıştay 13. Dairesi nezdinde idari para cezalarının iptali ve yürütmenin durdurulması için dava açmıştır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Danıştay 13. Dairesi, 10 Kasım 2006 tarihli ara kararıyla Opet'in yürütmenin durdurulmasına ilişkin talebini toplam verilen ceza tutarının 2.143 bin YTL'lik (Tüpraş etkin ortaklık oranı ile 857 bin YTL) bölümü için kabul etmiştir. Bunu takiben Opet, Maliye Bakanlığı Anadolu Kurumlar Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne tecil faizi dahil olmak üzere 3.472 bin YTL (Tüpraş etkin ortaklık oranı ile 1.388 bin YTL) tutarında ödeme yapmıştır.

25 Ocak 2007 tarihinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, Danıştay 13. Dairesi'nin 10 Kasım 2006 tarihli yürütmenin durdurulması isteminin reddine ilişkin kısmının kaldırılmasına ve dava konusu işlemin 166.469 bin YTL (Tüpraş etkin oranı ile 66.588 bin YTL)'lik kısmının yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir. Bu karara istinaden, İstanbul 8. İdari Mahkemesi de 8 şubat 2007 tarihinde söz konusu idari para cezasının tahsilinin yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir.

Konsolide bilanço tarihi itibarıyla konu üzerinde taraflar arasındaki görüşmeler, hukuki mütala ve dolayısıyla bu konsolide finansal tablolarda konunun nihai sonucu üzerinde belirsizlik devam etmekte olduğundan herhangi bir karşılık ayrılmamıştır.

Dava karşılıkları:

Grup yönetimi tarafından 31 Aralık 2008 itibarıyla Grup'un aleyhine sonuçlanması muhtemel davalar ile ilgili olarak konsolide finansal tablolarda 50.267 bin YTL (31 Aralık 2007: 39.146 bin YTL) tutarında karşılık ayrılmıştır (Not 19).

Ham petrol taşıma taahhüdü:

Grup, Ceyhan - Kırıkkale ham petrol boru hattının kullanımı için Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. ("BOTAŞ") Genel Müdürlüğü'ne 1 Ocak 2008 ile 31 Aralık 2008 tarihleri arasında söz konusu boru hattından yılda asgari 3.000.000 metrik ton ham petrol taşımayı taahhüt etmiştir. Bu taahhüdün yerine getirilmemesi durumunda dahi Grup, taşımayı taahhüt ettiği asgari ham petrol miktarına karşılık gelen taşıma ücretini ödemekle yükümlüdür. Grup yönetimi ilgili süre içinde söz konusu taahhüdün yerine getirmiştir.

NOT 18 - ALINAN AVANSLAR

	2008	2007
Alınan sipariş avansları	19.760	12.530
Alınan diğer avanslar	-	280
Toplam	19.760	12.810

Alınan avanslar, müşterilere yapılacak satışlar ile ilgili alınmış olan avans ödemelerinden oluşmaktadır.

NOT 19 - BORÇ KARŞILIKLARI

Kısa vadeli borç karşılıkları:

	2008	2007
Dava (Not 17)	50.267	39.146
Kullanılmamış izin ücretleri	17.950	15.716
EPDK katkı payı	9.946	7.578
Personele ödenecek yükümlülükler	-	9.240
Diğer	2.416	1.874
Toplam kısa vadeli borç karşılıkları	80.579	73.554

Ö TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibarıyla kısa vadeli borç karşılıklarının hareketleri aşağıdaki gibidir:

	Dava	Kullanılmamış izin ücretleri	Çevre yükümlülüğü (Not 17)	EPDK katkı payı	Personele ödenen yükümlülükler	Diğer	Toplam
1 Ocak 2008	39.146	15.716	-	7.578	9.240	1.874	73.554
Dönem içerisindeki artışlar	15.443	5.265	-	9.946	-	665	31.319
Dönem içerisindeki ödemeler	(4.322)	(3.031)	-	(7.578)	(9.240)	(123)	(24.294)
31 Aralık 2008	50.267	17.950	-	9.946	-	2.416	80.579
1 Ocak 2007	47.778	13.133	10.962	8.758	-	5.479	86.110
Dönem içerisindeki artışlar	-	3.971	11.152	7.578	9.240	-	31.941
Dönem içerisindeki iptaller	(3.388)	-	-	-	-	(2.650)	(6.038)
Dönem içerisindeki ödemeler	(5.244)	(1.388)	(22.114)	(8.758)	-	(955)	(38.459)
31 Aralık 2007	39.146	15.716	-	7.578	9.240	1.874	73.554

EPDK katkı payı, Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği uyarınca, rafinericilik lisansı sahiplerinin yıllık gelir tablolarında yer alan net satışlar tutarının EPDK tarafından her yıl belirlenen katılma payı oranı ile çarpılmak suretiyle hesaplanarak ödemesi gereken katkı payı tutarını ifade etmektedir.

Personele ödenecek yükümlülükler karşılığı 2007 yılında işten ayrılan personele söz konusu yıl için 2008 yılında ödenmiş olan tutarlardan oluşmaktadır.

Diğer borç karşılıkları, sürastarya karşılığı ve diğer gider karşılıklarından oluşmaktadır.

NOT 20 - ÇALIŞANLARA SAĞLANAN FAYDALAR

Çalışanlara sağlanan kısa vadeli faydalar:

	2008	2007
Kıdeme teşvik primi karşılığı	3.498	2.716
Toplam	3.498	2.716

Çalışanlara sağlanan uzun vadeli faydalar:

	2008	2007
Kıdem tazminatı karşılığı	91.419	94.825
Kıdeme teşvik primi karşılığı	3.842	4.816
Toplam	95.261	99.641

Kıdeme teşvik primi karşılığı:

Grup'un belli bir kıdemin üzerindeki çalışanlarına "Kıdeme Teşvik Primi" adı altında sağladığı bir fayda bulunmaktadır.

Kıdeme Teşvik Primi, çalışanların işlerine ve işyerlerine bağlılıklarını teşvik etmek amacıyla 5 yıllık kıdeme ulaşan kapsam içi çalışanlara 45 günlük, 10 yıllık kıdemi olanlara 55 günlük, 15 yıllık kıdemi olanlara 70 günlük, 20 yıllık kıdemi olanlara 80 günlük, 25 yıllık kıdemi olanlara 90 günlük ve 30 yıllık kıdemi olanlara 100 günlük çıplak ücretleri tutarında, her kıdem kademesi için bir defaya mahsus olmak üzere kıdemlerini doldurdukları ayın ücretleriyle birlikte ödenir.

Kıdeme Teşvik Primi karşılığı, çalışanların bu prime hak kazanması halinde ödenmesi gerekecek muhtemel yükümlülüğün bugünkü değerinin tahminiyle hesaplanır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

UMS 19, Grup'un çalışanlara sağlanan faydalar için ayrılacak karşılıkları tahmin etmek için aktüer değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesini öngörmektedir. Buna göre toplam yükümlülüğün hesaplanmasında aşağıda yer alan aktüer öngörüler kullanılmıştır:

	2008	2007
İskonto oranı (%)	%6,26	%5,71
Kıdeme hak kazanım olasılığına ilişkin kullanılan oran (%)	%99,64	%99,83

Kıdeme teşvik primi karşılığının yıl içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
1 Ocak	7.532	7.804
Dönem içerisindeki artış	1.153	693
Dönem içerisindeki ödemeler	(1.345)	(965)
31 Aralık	7.340	7.532

Kıdem tazminatı karşılığı:

İş Kanunu'na göre, Grup, bir senesini doldurmuş olan ve Grup ile ilişkisi kesilen veya emekli olan, 25 hizmet (kadınlarda 20) yılını dolduran ve emekliliğini kazanan (kadınlar için 58 yaşında, erkekler için 60 yaşında), askere çağrılan veya vefat eden personeli için kıdem tazminatı ödemekle mükelleftir. 23 Mayıs 2002'deki mevzuat değişikliğinden sonra emeklilikten önceki hizmet süresine ilişkin bazı geçiş süreci maddeleri çıkartılmıştır.

Ödenecek tazminat her hizmet yılı için bir aylık maaş kadardır ve bu tutar 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla 2,173,19 YTL (31 Aralık 2007: 2.030,19 YTL) ile sınırlandırılmıştır.

Kıdem tazminatı yükümlülüğü yasal olarak herhangi bir fonlamaya tabi değildir ve herhangi bir fonlama şartı bulunmamaktadır.

Kıdem tazminatı karşılığı çalışanların emekliliği halinde ödenmesi gereken muhtemel yükümlülüğün bugünkü değerinin tahminiyle hesaplanır.

UMS 19, Grup'un kıdem tazminatı karşılığını tahmin etmek için aktüer değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesini öngörmektedir. Buna göre toplam yükümlülüğün hesaplanmasında aşağıda yer alan aktüer öngörüler kullanılmıştır:

	2008	2007
İskonto oranı (%)	%6,26	%5,71
Emeklilik olasılığına ilişkin kullanılan oran (%)	%99,64	%99,83

Temel varsayım, her yıllık hizmet için belirlenen tavan karşılığının enflasyon ile orantılı olarak artmasıdır. Böylece uygulanan iskonto oranı enflasyonun beklenen etkilerinden arındırılmış gerçek oranı gösterir. Grup'un Türkiye'de kayıtlı bağlı ortaklıkları ile müşterek yönetime tabi ortaklığının kıdem tazminatı karşılığı, kıdem tazminatı tavanı her altı ayda bir ayarlandığı için, 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren geçerli olan 2.260,04 YTL üzerinden hesaplanmaktadır (1 Ocak 2008: 2.087,92 YTL).

Kıdem tazminatı karşılığının yıl içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
1 Ocak	94.825	83.457
Faiz giderleri	5.936	4.765
Aktüeryal giderler	8.159	6.941
Dönem içerisindeki artış	8.121	14.073
Dönem içerisindeki ödemeler	(25.622)	(14.411)
31 Aralık	91.419	94.825

Ö TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

NOT 21 - DİĞER VARLIKLAR VE YÜKÜMLÜLÜKLER

Diğer dönen varlıklar:

	2008	2007
Tecil edilen KDV	198.542	193.087
Peşin ödenen kurumlar vergisi ve fonlar (Not 28)	132.415	-
Tecil edilen ÖTV	115.614	109.038
Verilen sipariş avansları	43.094	18.120
Peşin ödenen akaryakıt perakende satış istasyonları kiralari	29.435	23.096
Peşin ödenen sigorta ve diğer giderler	11.799	4.209
Diğer çeşitli dönen varlıklar	37.728	6.838
	568.627	354.388

Tecil edilen ÖTV ve KDV, ihrac kayıtlı satışların ÖTV ve KDV tutarından oluşmaktadır ve aynı zamanda yükümlülüklerde "Kısa vadeli diğer yükümlülükler" (Not 9) içerisinde yer almaktadır. Söz konusu satışların ihracat işlemlerinin gerçekleştiği belgelendiğinde, tecil edilen bu vergiler vergi dairesi tarafından terkin edilerek "Diğer dönen varlıklar"da yer alan ÖTV ve KDV tutarları, "kısa vadeli diğer yükümlülükler" ile karşılıklı olarak mahsuplaştırılmaktadır.

Diğer duran varlıklar:

	2008	2007
Yedek parça ve malzeme stokları, (net)	255.799	247.798
Peşin ödenen akaryakıt perakende satış istasyonları kiralari	117.616	80.741
Verilen sabit kıymet avansları	54.456	36.288
Diğer	90	328
Yedek parça ve malzeme stokları değer düşüklüğü karşılığı	(45.220)	(48.084)
	382.741	317.071

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihlerinde sona eren yıllar itibariyle yedek parça değer düşüklüğü karşılığının hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
1 Ocak	48.084	69.943
Dönem içerisindeki iptaller	(2.864)	(21.859)
31 Aralık	45.220	48.084

NOT 22 - TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle türev finansal araçlar, Opet'in ürün stoklarının Brent ham petrol fiyatı baz alınarak belirlenen petrol taban fiyatlarındaki dalgalanmalara maruz kalmasını kontrol edebilmek için yapmış olduğu vadeli alım sözleşmelerinden oluşmaktadır.

	Kontrat tutarı	2008		Kontrat tutarı	2007	
		Varlıklar	Yükümlülükler		Varlıklar	Yükümlülükler
Vadeli alım sözleşmeleri	22.031	2.348	-	234.760	-	(6.244)
Türev finansal araçlar	22.031	2.348	-	234.760	-	(6.244)

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT
AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

NOT 23 - ÖZKAYNAKLAR

Şirket'in 31 Aralık 2008 ve 2007 tarihlerindeki hissedarları ve sermaye içindeki payları tarihi değerlerle aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2008	Ortaklık Payı (%)	31 Aralık 2007	Ortaklık payı (%)
Enerji Yatırımları A.Ş.	127.714	51	127.714	51
Halka açık kısım	122.705	49	122.705	49
Toplam	250.419	100	250.419	100
Sermaye düzeltme farkları	1.344.243		1.344.243	
Ödenmiş sermaye toplamı	1.594.662		1.594.662	

Sermaye düzeltme farkları ödenmiş sermayeye yapılan nakit ve nakit benzeri ilavelerin enflasyona göre düzeltilmiş toplam tutarları ile enflasyon düzeltilmesi öncesindeki tutarları arasındaki farkı ifade eder.

Şirketin kayıtlı sermayesi 500.000 bin YTL olup, işbu sermaye, her birinin nominal değeri 1 Ykr olmak üzere 50.000.000.000 adet hisseye bölünmüştür. Şirket'in onaylanmış ve çıkarılmış sermayesi her biri 1 Yeni Kuruş ("YKr") (31 Aralık 2007: 1 YKr) kayıtlı nominal bedeldeki 25.041.919.199 adet A grubu ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na ait bir adet C grubu imtiyazlı hisse senedinden oluşmaktadır.

Şirket Ana Sözleşmesi gereği C grubu hissedara yönetim kurulunda 1 üye ayrılmaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin akaryakıt ihtiyacının karşılanmasını etkileyebilecek herhangi bir kararın alınması, C grubu hissedarının onayına bağlıdır.

Kanuni defterlerdeki birikmiş karlar, aşağıda belirtilen kanuni yedeklerle ilgili hüküm haricinde dağıtılabılır.

Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler

Türk Ticaret Kanunu'na göre, yasal yedekler birinci ve ikinci tertip yasal yedekler olmak üzere ikiye ayrılır. Türk Ticaret Kanunu'na göre birinci tertip yasal yedekler, şirketin ödenmiş sermayesinin %20'sine ulaşıncaya kadar, kanuni net karın %5'i olarak ayrılır. İkinci tertip yasal yedekler ise ödenmiş sermayenin %5'ini aşan dağıtılan karın %10'udur. Türk Ticaret Kanunu'na göre yasal yedekler, ödenmiş sermayenin %50'sini geçmediği sürece sadece zararları netleştirmek için kullanılabilir, bunun dışında herhangi bir şekilde kullanılması mümkün değildir.

Yukarıda bahis geçen tutarların SPK Finansal Raporlama Standartları uyarınca "Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler" içerisinde sınıflandırılması gerekmektedir. Şirket'in 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla kardan ayrılan kısıtlanmış yedeklerinin tutarı 125.210 bin YTL'dir (31 Aralık 2007: 125.210 bin YTL).

Geçmiş yıllar karları

SPK'nın 1 Ocak 2008 tarihine kadar geçerli olan gereklilikleri uyarınca enflasyona göre düzeltilen ilk finansal tablo denkleştirme işleminde ortaya çıkan ve "geçmiş yıllar zararı"nda izlenen tutarın, SPK'nın kar dağıtımına ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde, enflasyona göre düzeltilmiş finansal tablolara göre dağıtılabilecek kar rakamı bulunurken indirim kalemi olarak dikkate alınmaktaydı. Bununla birlikte, "geçmiş yıllar zararı"nda izlenen söz konusu tutar, varsa dönem karı ve dağıtılmamış geçmiş yıl karları, kalan zarar miktarının ise sırasıyla olağanüstü yedek akçeler, yasal yedek akçeler, özkaynak kalemlerinin enflasyon muhasebesine göre düzeltilmesinden kaynaklanan sermaye yedeklerinden mahsup edilmesi mümkün bulunmaktaydı.

Yine 1 Ocak 2008 tarihine kadar geçerli olan uygulama uyarınca enflasyona göre düzeltilen ilk finansal tablo düzenlenmesi sonucunda özkaynak kalemlerinden "Sermaye, Emisyon Primi, Yasal Yedekler, Statü Yedekleri, Özel Yedekler ve Olağanüstü Yedek" kalemlerine bilançoda kayıtlı değerleri ile yer verilmekte ve bu hesap kalemlerinin düzeltilmiş değerleri toplu halde özkaynak grubu içinde "özsermaye enflasyon düzeltmesi farkları" hesabında yer almaktaydı. Tüm özkaynak kalemlerine ilişkin "özsermaye enflasyon düzeltmesi farkları" sadece bedelsiz sermaye artırımı veya zarar mahsubunda, olağanüstü yedeklerin kayıtlı değerleri ise, bedelsiz sermaye artırımı; nakit kar dağıtımı ya da zarar mahsubunda kullanılabilirdi.

Ö TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

1 Ocak 2008 itibarıyla yürürlüğe giren Seri: XI No: 29 sayılı tebliğ ve ona açıklama getiren SPK duyurularına göre "Ödenmiş Sermaye", "Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler" ve "Hisse Senedi İhraç Primleri"nin yasal kayıtlardaki tutarları üzerinden gösterilmesi gerekmektedir. Söz konusu tebliğin uygulanması esnasında değerlemelerde çıkan farklılıkların (enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan farklılıklar gibi):

- "Ödenmiş Sermaye"den kaynaklanmaktaysa ve henüz sermayeye ilave edilmemişse, "Ödenmiş Sermaye" kaleminden sonra gelmek üzere açılacak "Sermaye Düzeltmesi Farkları" kalemiyle;
- "Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler" ve "Hisse Senedi İhraç Primleri"nden kaynaklanmakta ve henüz kar dağıtımı veya sermaye artırımına konu olmamışsa "Geçmiş Yıllar Kar/Zararıyla",

ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Diğer özkaynak kalemleri ise SPK Finansal Raporlama Standartları çerçevesinde değerlendirilen tutarları ile gösterilmektedir.

Bu çerçevede " Geçmiş Yılları Karları" aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir:

31 Aralık 2007 tarihi itibarıyla - önceden raporlanan	234.129
Olağanüstü yedekler	48.695
Kısıtlanmamış yasal yedekler	203.585
Enflasyon düzeltme farkları	595.417
1 Ocak 2008 tarihi itibarıyla yeniden düzenlenmiş	1.081.826

Sermaye düzeltmesi farklarının sermayeye eklenmek dışında bir kullanımı yoktur.

Kar payı dağıtımı

Hisseleri İMKB'de işlem gören şirketler, SPK tarafından getirilen temettü şartına aşağıdaki şekilde tabidir:

Sermaye Piyasası Kurulu'nun 9 Ocak 2009 tarihli kararı gereğince 2008 yılı faaliyetlerinden elde edilen karların dağıtım esasları ile ilgili olarak, asgari kar dağıtım oranı % 20 (31 Aralık 2007: %20) olarak uygulanacaktır. Söz konusu Kurul kararı ve SPK'nın halka açık şirketlerin kar dağıtım esaslarını düzenlediği Seri:IV, No:27 sayılı tebliğe göre bu dağıtımın şirketlerin genel kurullarında alacakları karara bağlı olarak nakit ya da temettünün sermayeye eklenmesi suretiyle ihraç edilecek payların bedelsiz olarak ortaklara dağıtılmasına ya da belli oranda nakit, belli oranda bedelsiz pay dağıtılması suretiyle gerçekleştirilebilmesine; belirlenecek birinci temettü tutarının mevcut ödenmiş/çıkarılmış sermayelerinin % 5'inden az olması durumunda, söz konusu tutarın dağıtılmadan ortaklık bünyesinde bırakılabilmesine imkan verilmiş ancak bir önceki döneme ilişkin temettü dağıtımını gerçekleştirilmeden sermaye artırımını yapan ve bu nedenle payları "eski" ve "yeni" şeklinde ayrılan anonim ortaklıklardan, 2008 yılı faaliyetleri sonucunda elde ettikleri dönem karından temettü dağıtacakları, hesaplayacakları birinci temettüyü nakden dağıtılabilmeleri zorunluluğu getirilmiştir.

Bunun yanında söz konusu Kurul Kararı ile konsolide finansal tablo düzenleme yükümlülüğü bulunan işletmelerce dağıtılabili karın hesaplanmasında konsolide finansal tablolarda yer alan kar içinde görünen; bağlı ortaklık, müşterek yönetime tabi teşebbüs ve iştiraklerden ana ortaklığın konsolide finansal tablolarına intikal eden, ancak genel kurullarınca kar dağıtım kararı alınmamış olanların kar tutarlarının dikkate alınmaması ve bu tutarlar hakkında finansal tablo dipnotlarında açıklama yapılarak, bağımsız denetim raporunda ayrı bir açıklama paragrafında bilgi verilmesi yönündeki uygulamanın iptal edilmesine; şirketlerin yasal kayıtlarında bulunan kaynaklarından karşılanabildiği sürece, dağıtacakları kar tutarını Seri:XI No:29 Tebliği çerçevesinde hazırlayıp kamuya ilan edecekleri finansal tablolarında yer alan net dönem karlarını dikkate alarak hesaplamalarına imkan tanınmasına karar verilmiştir.

Bu kapsamda SPK düzenlemelerine göre bulunan net dağıtılabili kar üzerinden SPK'nın asgari kar dağıtım zorunluluğuna ilişkin düzenlemeleri uyarınca hesaplanan kar dağıtım tutarının, tamamının yasal kayıtlarda yer alan dağıtılabili kardan karşılanabilmesi durumunda, bu tutarın tamamı, karşılanmaması durumunda ise yasal kayıtlarda yer alan net dağıtılabili karın tamamı dağıtılacaktır. SPK düzenlemelerine göre hazırlanan finansal tablolarda veya yasal kayıtların herhangi birinde dönem zararı olması durumunda ise kar dağıtımı yapılmayacaktır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT

AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Şirket'in yasal kayıtlarında bulunan geçmiş yıl zararlarının düşülmesinden sonra kalan dönem karı ve kar dağıtımına konu edilebilecek diğer kaynakların toplam tutarı 2.337.103 bin YTL'dir. Bu kaynakların 1.698.998 bin YTL'lik kısmı 30 Aralık 2003 tarih ve 5024 sayılı kanunun 2. Maddesi kapsamında temettü olarak dağıtılması halinde vergiye tabi olacak özkaynak kalemlerine ilişkin enflasyon düzeltme farklarından oluşmaktadır.

NOT 24 - SATIŞLAR VE SATIŞLARIN MALİYETİ

	2008	2007
Yurtiçi satışlar	24.697.270	17.897.502
Yurtdışı satışlar	5.785.292	4.688.215
Hizmet gelirleri	52.390	7.864
Brüt satışlar	30.534.952	22.593.581
Eksi: Satış iskontoları	(51.474)	(60.354)
Eksi: Satıştan iadeler	(27.079)	(5.280)
Net satış gelirleri	30.456.399	22.527.947
Satılan mamül maliyeti	(24.899.097)	(16.211.434)
Satılan ticari mallar maliyeti	(3.631.591)	(4.502.826)
Satılan hizmet maliyeti	(26.311)	(6.495)
Brüt kar	1.899.400	1.807.192

Satışların Maliyeti:

	2008	2007
Kullanılan hammadde ve sarf malzemeleri	24.482.700	16.753.560
Mamul ve yarı mamul stoklarındaki değişimler	1.959.754	1.366.378
Enerji giderleri	333.753	205.722
Personel giderleri	172.073	174.965
Amortisman ve itfa payları (Not 13-14)	124.716	79.849
Takım ve Bakım giderleri	34.451	24.867
Nakliye, dağıtım ve depolama giderleri	13.404	298
Diğer	1.436.148	2.115.116
Satışların Maliyeti	28.556.999	20.720.755

NOT 25 - PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ, GENEL YÖNETİM GİDERLERİ**Genel yönetim giderleri:**

	2008	2007
Personel giderleri	156.115	156.456
Vergi, resim ve harç giderleri	47.859	42.145
Dışarıdan sağlanan hizmetler	33.330	24.593
Dava takip ve müşavirlik giderleri	26.528	22.668
Ofis giderleri	20.122	28.718
Sigorta giderleri	19.788	17.897
Amortisman giderleri ve itfa payları (Not 13-14)	14.227	19.184
Aidat giderleri	13.172	8.801
Bağış ve yardımlar	9.768	9.074
Kira giderleri	6.882	3.930
Seyahat ve ulaşım giderleri	5.284	4.109
Diğer	27.162	12.241
Toplam	380.237	349.816

Ö TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Pazarlama satış ve dağıtım giderleri:

	2008	2007
Nakliye ve sigorta giderleri	81.599	39.525
Personel giderleri	45.704	42.735
Reklam, tanıtım ve promosyon giderleri	31.539	15.631
Satış, teşvik ve prim giderleri	26.601	16.339
Amortisman giderleri ve itfa payları (Not 13-14)	23.452	17.976
Kira giderleri	10.221	6.130
Ofis giderleri	9.460	5.016
Tamir, bakım ve onarım giderleri	5.558	3.739
Ulaşım giderleri	4.217	5.487
Enerji giderleri	2.327	1.107
Diğer	48.023	33.833
Toplam	288.701	187.518

NOT 26 - DİĞER FAALİYET GELİRLERİ/GİDERLERİ

Diğer gelir ve karlar:

	2008	2007
Komisyon gelirleri	25.421	16.702
Servis ve kira gelirleri	17.038	7.366
Maddi duran varlık satış karları	14.241	3.567
İştirak satış karları (*)	5.554	-
Sigorta ve teşvik gelirleri	3.866	920
Nakliye gelirleri	3.204	886
İşletme ve teknik yardım gelirleri	2.578	1.905
Promosyon malzemesi satış gelirleri	1.927	5.150
Kampanya gelirleri	1.525	7.132
İstasyon bakım geliri	730	975
Diğer	9.849	9.119
	85.933	53.722

(*) 31 Aralık 2008 tarihinde sona eren yıl itibarıyla iştirak satış karları Opet Aygaz Bulgaria EAD'nin satışından kaynaklanan karlardan oluşmaktadır.

Diğer gider ve zararlar:

	2008	2007
Dava karşılık giderleri	(15.443)	-
Çalışmayan kısım giderleri	(9.595)	(18.957)
Promosyon malzemesi giderleri	(3.202)	(7.377)
İzin karşılıkları gideri	(2.234)	(2.583)
Çalışmayan kısım amortisman ve itfa giderleri	(1.600)	(3.679)
Diğer	(819)	(6.203)
	(32.893)	(38.799)

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT

AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

NOT 27 - FİNANSAL GELİRLER/GİDERLER, (NET)

Finansal gelirler:

	2008	2007
Vadeli satışlardan kaynaklanan vade farkı gelirleri	246.490	155.719
Mevduat faiz gelirleri	140.625	148.400
Kur farkı geliri	-	159.676
Kredilerden oluşan kur farkı geliri	-	60.757
Diğer	612	-
	387.727	524.552

Finansal giderler:

	2008	2007
Kur farkı gideri	(706.664)	-
Kredilerden oluşan kur farkı giderleri, (net)	(164.887)	-
Vadeli alışlardan kaynaklanan vade farkı giderleri	(106.222)	(130.769)
Faiz giderleri	(89.376)	(25.491)
Türev enstrüman giderleri	(53.401)	(38.410)
Diğer	(1.414)	(2.343)
	(1.121.964)	(197.013)

NOT 28 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

i) Kurumlar vergisi:

	2008	2007
Ödenecek kurumlar vergisi	100.273	270.261
Yabancı para çevrim farkları	(596)	(84)
Eksi: Peşin ödenen vergi	(229.352)	(211.093)
(Peşin ödenen kurumlar vergisi)/kurumlar vergisi karşılığı, (net) (*)	(129.675)	59.084

(*) 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla peşin ödenen kurumlar vergisi, Tüpraş'ın 132.415 bin YTL tutarındaki net peşin ödenen vergisi ile Opet'in 251 bin YTL ve DİTAŞ'ın 2.489 bin YTL tutarındaki kurumlar vergisi karşılıklarından oluşmaktadır.

Türk vergi mevzuatı, ana ortaklık olan şirketin bağlı ortaklıkları ve iştiraklerini konsolide ettiği finansal tabloları üzerinden vergi beyannamesi vermesine olanak tanımamaktadır. Bu sebeple bu konsolide finansal tablolara yansıtılan vergi karşılıkları, tam konsolidasyon kapsamına alınan tüm şirketler için ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Kurumlar Vergisi Kanunu 13 Haziran 2006 tarih ve 5520 sayılı yasa ile değişmiştir. Söz konusu 5520 sayılı yeni Kurumlar Vergisi Kanunu esasen 21 Haziran 2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmekle beraber, pek çok hükmü 1 Ocak 2006 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir. Buna göre Türkiye'de kurumlar vergisi oranı 2008 yılı için %20'dir (2007: %20). Kurumlar vergisi oranı, kurumların ticari kazancına vergi yasaları gereğince indirimi kabul edilmeyen giderlerin ilave edilmesi, vergi yasalarında yer alan istisna (iştirak kazançları istisnası, yatırım indirimi istisnası vb.) ve indirimlerin (ar-ge indirimi gibi) indirilmesi sonucu bulunacak vergi matrahına uygulanır. Kar dağıtılmadığı takdirde kurum kazancı üzerinden başka bir vergi ödenmemektedir (Gelir Vergisi Kanunu Geçici 61. madde kapsamında yararlanılan yatırım indirimi istisnası olması halinde yararlanılan istisna tutarı üzerinden hesaplanıp ödenen %19,8 oranındaki stopaj hariç).

Türkiye'deki bir işyeri ya da daimi temsilcisi aracılığı ile gelir elde eden dar mükellef kurumlar ile Türkiye'de yerleşik kurumlara ödenen kar paylarından (temettüer) stopaj ödenmez. Bunların dışında kalan kişi ve kurumlara yapılan temettü ödemeleri %15 oranında stopaja tabidir. Karın sermayeye ilavesi kar dağıtımı sayılmaz.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Türkiye'de şirketler üçer aylık mali karları üzerinden %20 oranında geçici vergi hesaplar ve vergilendirme dönemini izleyen ikinci ayın 14'üncü gününe kadar beyan edip 17 inci günü akşamına kadar öderler. Yıl içinde ödenen geçici vergi o yıla ait olup izleyen yıl verilecek kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanacak kurumlar vergisinden mahsup edilir. Mahsup edilen tutara rağmen ödenmiş geçici vergi tutarı kalmış ise bu tutar nakden iade alınabileceği gibi devlete karşı olan herhangi bir başka mali borca da mahsup edilebilir.

Türkiye'de ödenecek vergiler konusunda vergi otoritesi ile mutabakat sağlamak gibi bir uygulama bulunmamaktadır. Kurumlar vergisi beyannameleri hesap döneminin kapandığı ayı takip eden dördüncü ayın 25 inci günü akşamına kadar bağlı bulunulan vergi dairesine verilir.

Vergi incelemesine yetkili makamlar beş yıl zarfında muhasebe kayıtlarını inceleyebilir ve hatalı işlem tespit edilirse, yapılacak vergi tarhiyatı nedeniyle vergi miktarları değişebilir.

Türk vergi mevzuatına göre beyanname üzerinde gösterilen mali zararlar 5 yılı aşmamak kaydıyla dönem kurum kazancından indirilebilirler. Ancak, mali zararlar, geçmiş yıl karlarından mahsup edilemez.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nda kurumlara yönelik birçok istisna bulunmaktadır. Bu istisnalardan Grup'a ilişkin olanları aşağıda açıklanmıştır:

Kurumların tam mükellefiyete tabi bir başka kurumun sermayesine iştirakten elde ettikleri temettü kazançları (yatırım fonlarının katılma belgeleri ile yatırım ortaklıkları hisse senetlerinden elde edilen kar payları hariç) kurumlar vergisinden istisnadır.

Kurumların en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan iştirak hisselerinin, gayrimenkullerinin, rüçhan hakkı, kurucu senedi ve intifa senetleri satışından doğan kazançlarının %75'i kurumlar vergisinden istisnadır. İstisnadan yararlanmak için söz konusu kazancın pasifte bir fon hesabında tutulması ve 5 yıl süre ile işletmeden çekilmemesi gerekmektedir, sermayeye ilave edilmesi mümkündür. Satış bedelinin satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci takvim yılı sonuna kadar tahsil edilmesi gerekmektedir.

Yatırım İndirimi İstisnası

Yatırım İndirimi İstisnası, 5479 sayılı Kanun ile 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden, ilgili yıllarda vergiye tabi kazanç (matrah) oluşmaması nedeniyle 31 Aralık 2005 tarihi itibarıyla kullanılmayıp sonraki dönemlere devreden yatırım indirimi tutarları ile 31 Aralık 2005 tarihi itibarıyla devam eden projelerle ilgili olarak sonraki yıllarda yapılacak yatırım harcamaları üzerinden hak kazanılacak yatırım indirimi tutarları için 31 Aralık 2008 tarihine kadar 3 yıllık geçiş dönemi tanınmıştır.

Buna göre,

31 Aralık 2005 tarihi itibarıyla mevcut olup 2005 yılı kazançlarından indirilemeyen (müdevver) yatırım indirimi istisnası tutarlarını (tevkifata tabi olan veya %40'lık yatırım indirimleri),

24 Nisan 2003 tarihinden önce yapılan müracaat üzerine düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında 1 Ocak 2006 tarihinden önce başlanılan yatırımlar ile ilgili olarak bu tarihten sonra yapılacak yatırım harcamaları üzerinden 31 Aralık 2005 tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre hesaplayacakları ve kullanımı halinde %19,8 oranında tevkifata tabi olacak yatırım indirimi istisnası tutarlarını,

24 Nisan 2003 tarihinden sonra 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun kaldırılan 19. maddesi kapsamında 1 Ocak 2006 tarihinden önce başlanılan yatırımlar ile ilgili olarak, yatırımla iktisadi ve teknik bakımdan bütünlük arz edip bu tarihten sonra yapılan yatırımlar üzerinden 31 Aralık 2005 tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre hesaplayacakları %40'lık yatırım indirimi istisnası tutarlarını,

31 Aralık 2005 tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre (vergi oranına ilişkin hükümler dahil) sadece 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait kazançlarından indirebileceklerdir. Söz konusu seçimlik hakkı kullananlar ilgili yılın sonuna kadar seçtikleri yöntemden vazgeçemeyeceklerdir. Bu hakkı kullanmak isteyen şirketler ilgili yılda vergi oranları bakımından da eski hükümlere tabi olacaklardır. Dolayısı ile ticari kar/zarar rakamı içinde yer alan yukarıda sayılan nitelikteki kazançlar kurumlar vergisi hesabında dikkate alınmıştır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.**31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT
AÇIKLAYICI DİPNOTLAR**

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Kurumlar vergisi matrahının tespitinde yukarıda yer alan istisnalar yanında ayrıca Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8, 9 ve 10. maddeleri ile Gelir Vergisi Kanunu'nun 40. madde hükmünde belirtilen indirimler de dikkate alınır.

Grup'un yabancı ülkelerde faaliyet gösteren şirketleri ile ilgili vergi oranları aşağıda sunulmuştur:**İrlanda**

Kurumlar vergisi, kanunen kabul edilmeyen giderler, faiz gelirleri ve diğer indirimler ile ilgili düzeltmeler yapıldıktan sonra hesaplanan matrahın %12,5'i oranında ödenir (2007: %12,5).

İngiltere

Kurumlar vergisi, kanunen kabul edilmeyen giderler, faiz gelirleri ve diğer indirimler ile ilgili düzeltmeler yapıldıktan sonra gelirin %28,5'i oranında ödenir (2007: %30).

Singapur

Kurumlar vergisi, kanunen kabul edilmeyen giderler, faiz gelirleri ve diğer indirimler ile ilgili düzeltmeler yapıldıktan sonra gelirin %18'i oranında ödenir.

Vergi gideri:

	2008	2007
Cari vergi gideri	(100.273)	(270.261)
Ertelenmiş vergi gideri	(9.642)	(37.583)
	(109.915)	(307.844)

Vergi ve ana ortaklık dışı kar öncesi dönem karının hesaplanan kurumlar vergisi tutarı ile mutabakatı aşağıda sunulmuştur:

	2008	2007
Vergi ve ana ortaklık dışı kar öncesi dönem karı	549.265	1.612.320
Beklenen vergi gideri (%20)	(109.853)	(322.464)
Yurtdışı müşterek yönetime tabi ortaklıkların vergi oranı farklılığı etkileri	912	36
İndirim ve istisnalar	448	16.814
Kanunen kabul edilmeyen giderler	(1.422)	(2.230)
	(109.915)	(307.844)

Toplam vergi gideri**ii) Ertelenmiş vergiler**

Grup, ertelenen gelir vergisi varlık ve yükümlülüklerini konsolide bilanço kalemlerinin SPK Finansal Raporlama Standartları ve Vergi Usul Kanunu arasındaki farklı değerlendirmelerin sonucunda ortaya çıkan geçici farkların etkilerini dikkate alarak hesaplamaktadır.

Türkiye'de faaliyet gösteren şirketler için ileriki dönemlerde gerçekleşecek geçici farklar üzerinden yükümlülük metoduna göre hesaplanan ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri hesaplamasında uygulanacak oran %20'dir (2007: %20).

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibarıyla ertelenmiş vergiye konu olan birikmiş geçici farklar ve ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülüklerinin etkileri, konsolide bilanço tarihi itibarıyla yasanmış vergi oranları kullanılarak aşağıda özetlenmiştir:

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

	Birikmiş geçici farklar		Ertelenmiş vergi (yükümlülüğü)/varlığı	
	2008	2007	2008	2007
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların kayıtlı değerleri ile vergi matrahları arasındaki fark	1.084.205	963.605	(216.841)	(192.721)
Türev finansal araçların makul değer farkı	62	-	(12)	-
Peşin ödenen istasyon kiralaları makul değer farkı	15.620	18.446	(3.124)	(3.689)
Finansal varlıklar makul değer farkı	29.294	12.646	(1.465)	(632)
Diğer	1.755	-	(351)	-
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü			(221.793)	(197.042)
Kıdem tazminatı ve kıdeme teşvik primi karşılığı	98.759	102.357	19.772	20.470
Stok değer düşüklüğü karşılığı	69.411	1.330	13.882	266
Dava karşılıkları	50.267	39.146	10.053	7.829
Yedek parça ve malzeme stokları için değer düşüklüğü karşılığı	45.220	48.084	9.044	9.617
Kullanılmamış izin ücretleri karşılığı	17.950	15.716	3.590	3.143
İndirilebilir zararlar	23.497	-	4.699	-
Ertelenmiş finansal gelirler, (net)	9.851	15.413	1.969	3.083
Şüpheli alacak karşılığı	6.228	1.011	1.246	222
Diğer borç karşılıkları	2.416	1.874	485	375
Personele ödenecek yükümlülükler karşılığı	-	9.240	-	1.848
Türev finansal araçlar makul değer farkı	-	1.214	-	243
Kullanılabilecek yatırım indirimi	-	17.346	-	1.769
Diğer	-	8.085	-	1.599
Ertelenmiş vergi varlıkları			64.740	50.464
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü - net			(157.053)	(146.578)

Ertelenmiş vergi hareket tablosu aşağıda belirtilmiştir:

Ertelenmiş vergi yükümlülüğü, net

	2008	2007
1 Ocak	146.578	108.363
Cari dönem ertelenmiş vergi gideri	9.642	37.583
Finansal varlıklar değer artış fonu	833	632
31 Aralık	157.053	146.578

NOT 29 - SATIŞ AMACIYLA ELDE TUTULAN VARLIK GRUPLARI

31 Aralık 2008 tarihinde sona eren yıl içerisinde Grup'un müşterek yönetime tabi ortaklıklarından deniz akaryakıt satışları iş kolunda faaliyet gösteren TBS Denizcilik ve Petrol Ürünleri Dış Ticaret A.Ş. ("TBS") ile Bulgaristan'da petrol dağıtım iş kolunda faaliyet gösteren Opet-Aygaz BV'nin bağlı ortaklığı Opet Aygaz Bulgaria EAD şirketlerinin satılmasına karar vermiş ve Opet-Aygaz Bulgaria EAD 2008 yılı içerisinde satılmıştır. TBS'e ait varlık ve bunlara ilişkin yükümlülükler ise bilanço tarihi itibarıyla bilançoda satılmak üzere elde tutulan varlık ve yükümlülük grupları olarak sınıflandırılmıştır. Grup yönetimi TBS'in satış işleminin 2009 yılı içerisinde sonlanmasını beklemektedir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

a) Satış amacıyla elde tutulan varlık ve yükümlülükler

	2008	2007
Satış amaçlı elde tutulan varlıklar	25.599	-
Satış amaçlı elde tutulan varlıklara ilişkin yükümlülükler	21.888	-

Satış amaçlı elde tutulan varlık ve yükümlülük gruplarının özet bilgileri aşağıdaki gibidir:

i) Satış amacıyla elde tutulan varlık grupları

	2008
Hazır değerler	119
Ticari alacaklar ve ilişkili taraflardan alacaklar (net)	5.863
Stoklar (net)	86
Maddi duran varlıklar (net)	14
Ertelenmiş vergi varlığı	606
Diğer varlıklar	18.911
Toplam	25.599

ii) Satış amacıyla elde tutulan varlıklara ilişkin yükümlülükler

	2008
Finansal borçlar (net)	605
Ticari borçlar ve ilişkili taraflara borçlar (net)	2.208
Kıdem tazminatı karşılığı	3
Diğer yükümlülükler	19.072
Toplam	21.888

NOT 30 - HİSSE BAŞINA KAZANÇ

	2008	2007
Net dönem karı	432.222	1.298.039
Beheri 1 Ykr nominal değerli hisse senetlerinin ağırlıklı ortalama adedi	25.041.920.000	25.041.920.000
Toplam Ykr cinsinden hisse başına esas ve nispi kazanç	1,73	5,18

NOT 31 - İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI

a) Mevduatlar:

	2008	2007
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	451.114	603.962
Toplam	451.114	603.962

b) Alacaklar:

	2008	2007
Opet Petrolcülük A.Ş.	46.258	58.700
Aygaz A.Ş.	5.115	-
Akpa Dayanıklı Tüketim LPG ve Akaryakıt Ürünleri Pazarlama A.Ş.	1.110	1.998
Diğer	4.561	3.150
Toplam	57.044	63.848

Ö TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

c) Borçlar:

	2008	2007
Tanı Pazarlama ve İletişim Hizmetleri A.Ş.	12.255	324
RMK Marine Gemi Yapım San. ve Deniz Taş. İşl. A.Ş.	5.773	-
Koç Holding A.Ş.	5.178	267
Ram Sigorta Aracılık Hizmetleri A.Ş.	4.640	846
Zer Merkezi Hizmetler ve Ticaret A.Ş.	3.689	2.382
Opet Petrolcülük	2.102	-
Koç Sistem Bilgi ve İletişim A.Ş.	1.170	1.291
Palmira Turizm Ticaret A.Ş.	101	867
Aygaz A.Ş.	-	2.058
Diğer	6.778	5.295
Kısa vadeli ticari borçlar	41.686	13.330
Koç Holding A.Ş.	9.237	8.735
Kısa vadeli finansal borçlar	9.237	8.735
Koç Holding A.Ş.	9.237	17.470
Uzun vadeli finansal borçlar	9.237	17.470

İlişkili taraflara finansal borçlar Opet'in Koç Holding A.Ş.'den almış olduğu 30.540 bin ABD doları (2007: 56.250 bin ABD doları) karşılığı 46.186 bin YTL'lik (2007: 65.514 bin YTL) (Tüpraş etkin ortaklık oranı ile 18.474 bin YTL (2007: 26.205 bin YTL) krediyi ifade etmektedir (Not 7).

Söz konusu kredinin faiz oranı 6 aylık Libor+%1,7 olup, vade analizi aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
2008	-	8.735
2009	9.237	8.735
2010	9.237	8.735
	18.474	26.205

d) Verilen maddi duran varlık avansları:

	2008	2007
RMK Gemi Yapım Sanayi A.Ş.	29.233	22.532
Ark İnşaat	7.438	7.396
	36.671	29.928

e) Banka kredileri:

	2008	2007
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	-	1.931
	-	1.931

f) Ürün ve hizmet satışları:

	2008	2007
Opet Petrolcülük A.Ş.	1.238.249	864.130
Aygaz A.Ş.	245.190	182.798
TBS Denizcilik ve Petrol Ürünleri Ticaret A.Ş.	80.857	-
Akpa Dayanıklı Tüketim LPG ve Akaryakıt Tüketim Malları A.Ş.	21.685	19.157
Mogaz Petrol Gazları A.Ş.	7.866	6.335
Diğer	24.598	18.217
	1.618.445	1.090.637

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

g) Mal ve hizmet alımları:

	2008	2007
Opet Trade Ireland	180.330	111.993
Aygaz A.Ş.	131.836	176.203
Ram Sigorta Aracılık Hizmetleri A.Ş.	32.736	20.649
Zer Merkezi Hizmetler ve Ticaret A.Ş.	26.627	18.511
Opet Petrolcülük A.Ş.	21.579	13.450
Koç Holding A.Ş.	8.027	6.108
Koç Sistem Bilgi ve İletişim A.Ş.	7.702	5.607
Palmira Turizm Ticaret A.Ş.	3.425	5.577
Tanı Pazarlama ve İletişim Hizmetleri A.Ş.	1.732	2.631
Diğer	19.665	41.490
	433.659	402.219

h) Vadeli mevduat faiz gelirleri:

	2008	2007
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	64.239	78.710
	64.239	78.710

i) Maddi duran varlık alımları:

	2008	2007
RMK Gemi Yapım Sanayi A.Ş.	58.815	22.532
Ark İnşaat Sanayi ve Tic. A.Ş.	16.478	-
Entek Elektrik Üretimi A.Ş.	-	7.396
Diğer	3.196	-
	78.489	29.928

j) Yönetim kurulu üyeleri ve kilit yöneticilere sağlanan faydalar:

	2008	2007
Kısa vadeli faydalar	23.167	20.331
Uzun vadeli faydalar	20	17
	23.187	20.348

Grup, kilit yönetici personel olarak, Grup'un faaliyetlerini planlama, yönetme ve kontrol etme yetki ve sorumluluklarına haiz olmalarından dolayı, genel müdür ve genel müdür yardımcılarını bu kapsamda değerlendirmekte olup 2007 yılına ilişkin yönetim kurulu ve kilit yöneticilere sağlanan faydalar tutarı bu kapsamda yeniden düzenlenmiştir.

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihlerinde sona eren yıllar itibarıyla yönetim kurulu üyeleri ve kilit yöneticilere sağlanan faydalar, ücret, prim, SSK ve Koç Holding Emeklilik Vakfı işveren hisselerini ve yönetim kurulu huzur haklarını içermektedir.

k) Yapılan bağışlar:

	2008	2007
Rahmi M.Koç Müzesi	4.381	373
Vehbi Koç Vakfı	602	6.240
	4.983	6.613

Ö TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

I) İlişkili taraflara ödenen finansman giderleri:

	2008	2007
Mogaz	288	304
Demir Export	242	242
Diğer	286	190
	816	736

NOT 32 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ

Grup faaliyetlerinden dolayı, borç ve sermaye piyasası fiyatları, döviz kurları ve faiz oranlarındaki değişimlerin etkileri dahil çeşitli finansal risklere maruz kalmaktadır. Grup'un risk yönetim programı, mali piyasaların öngörülemezliğine odaklanmakta olup Grup'un mali performansı üzerindeki potansiyel olumsuz etkilerin en aza indirgenmesini amaçlamıştır.

Risk yönetimi, Yönetim Kurulu tarafından onaylanan politikalar çerçevesinde uygulanmaktadır.

(a) Likidite riski:

Mevcut ve ilerideki muhtemel borç gereksinimlerinin fonlanabilme riski, yeterli sayıda ve yüksek kalitedeki kredi sağlayıcılarının erişilebilirliğinin sürekli kılınması suretiyle yönetilmektedir.

İhtiyatlı likidite riski yönetimi, yeterli miktarda nakit ve menkul kıymet sağlamak, yeterli kredi imkanları yoluyla fonlamayı mümkün kılmak ve açık pozisyonu kapatabilme imkanından oluşmaktadır.

Aşağıdaki tablo Grup'un bilanço tarihi itibarıyla kalan vadelerine göre bilanço içi finansal yükümlülükleri için ödeyeceği nakit çıkışlarını göstermektedir. Tabloda gösterilen tutarlar sözleşmeye dayalı indirgenmemiş nakit akım tutarları olup, Grup, likidite yönetimini beklenen indirgenmemiş nakit akımlarını dikkate alarak yapmaktadır.

Türev olmayan finansal yükümlülükler (1):

31 Aralık 2008	Defter değeri	Nakit çıkışları toplamı	3 aydan kısa	3 - 12 ay	1 - 5 yıl	5 yıldan uzun
Finansal borçlar	1.773.063	1.941.259	179.883	1.201.019	429.508	130.849
Diğer finansal borçlar	18.474	20.410	-	9.882	10.528	-
Ticari borçlar	1.566.701	1.567.246	1.565.081	-	2.165	-
Satım amaçlı elde tutulan varlıklara ilişkin yükümlülükler	21.888	21.888	21.888	-	-	-
Diğer yükümlülükler	1.341.517	1.341.517	1.132.963	-	208.554	-

31 Aralık 2007	Defter değeri	Nakit çıkışları toplamı	3 aydan kısa	3 - 12 ay	1 - 5 yıl	5 yıldan uzun
Finansal borçlar	695.523	776.267	64.031	210.991	346.094	155.151
Diğer finansal borçlar	26.205	28.695	-	10.230	18.465	-
Ticari borçlar	2.491.756	2.498.246	2.497.978	-	268	-
Diğer yükümlülükler	1.320.662	1.320.662	1.178.689	-	141.973	-

(1) Vade analizleri sadece finansal yükümlülüklere uygulanmıştır.

Nakit çıkışları, satışlardan elde edilecek nakit girişleri ve gerekli görüldüğü takdirde finansman yoluyla karşılanacaktır.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT
AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Aşağıdaki tablo Grup'un bilanço tarihi itibarıyla kalan vadelerine göre türev finansal varlık ve yükümlülükleri için kabul edeceği/ödeyeceği nakit giriş/çıkışlarını göstermektedir. Tabloda gösterilen tutarlar sözleşmede gösterilen indirgenmemiş nakit akım tutarları olup, Grup, likidite yönetimini beklenen indirgenmemiş nakit akımlarını dikkate alarak yapmaktadır.

Türev finansal yükümlülükler:

	Defter değeri	Nakit girişleri toplamı	3 aydan kısa	3 - 12 ay	1 - 5 yıl	5 yıldan uzun
31 Aralık 2008						
Türev nakit girişleri, (net)	2.348	2.348	2.348	-	-	-
	Defter değeri	Nakit çıkışları toplamı	3 aydan kısa	3 - 12 ay	1 - 5 yıl	5 yıldan uzun
31 Aralık 2007						
Türev nakit çıkışları, (net)	(6.244)	(6.244)	(6.244)	-	-	-

(b) Kredi riski:

Grup, vadeli satışlarından kaynaklanan ticari alacakları ve bankalarda tutulan mevduatları dolayısıyla kredi riskine maruz kalmaktadır. Grup yönetimi müşterilerden alacakları ile ilgili kredi riskini her bir müşteri için ayrı ayrı olmak kaydıyla kredi limitleri belirleyerek ve gerektiği takdirde teminat alarak riskli gördüğü müşterilerine ise sadece nakit tahsilat yoluyla satış yaparak azaltmaktadır. Grup'un tahsilat riski esas olarak ticari alacaklarından doğabilmektedir. Ticari alacaklar, Grup yönetiminin geçmiş tecrübeler ve cari ekonomik durum göz önüne alınarak değerlendirilmekte ve uygun miktarda şüpheli alacak karşılığı ayırdıktan sonra konsolide bilançoda net olarak gösterilmektedir.

Tüpraş'ın müşterilerinin büyük bölümü finansal açıdan kuvvetli akaryakıt dağıtım şirketleri ya da devlet kuruluşlarından oluşmaktadır. Opet'in ise müşterilerinin önemli bir bölümünü oluşturan yurt içi bayileri üzerinde etkin kontrol sistemi bulunmaktadır. 31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibarıyla Grup'un satış yaptığı en büyük 5 müşterisinden olan alacaklarının toplam ticari alacaklar içerisindeki payı sırasıyla % 26 ve % 37'dir. Bununla birlikte, Grup'un yıllara göre tahsil edilemeyen alacak tutarına bakıldığında ve yukarıdaki sebepler dikkate alındığında, Grup yönetimi ticari alacaklarından oluşan kredi riskinin düşük olduğu görüşündedir. Grup finansal varlıkların yönetiminde de aynı kredi riski yönetimi prensipleri ile hareket etmektedir. Yatırımlar, likiditesi en yüksek enstrümanlara yapılmakta ve işlemin yapıldığı kuruluşlar finansal açıdan güçlü bankalar arasından seçilmektedir. Grup, bugüne kadar tahsil edilemeyen, vadesi geçen, koşulları yeniden görüşülen herhangi bir banka mevduatı bulunmadığından banka mevduatları ile ilgili herhangi bir kredi riskinin olmadığını düşünmektedir.

Grup'un 31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibarıyla finansal araç türleri itibarıyla maruz kaldığı kredi riskleri aşağıda belirtilmiştir:

	Alacaklar		Türev araçlar	
	Ticari alacaklar		Diğer alacaklar	
	İlişkili taraf	Diğer taraf		
31 Aralık 2008				
Maruz kalınan azami kredi riski (*)	57.044	1.019.062	18.945	2.348
- Azami riskin teminat vb. ile güvence altına alınmış kısmı	-	622.063	-	-
A. Vadesi geçmemiş veya değer düşüklüğüne uğramamış (**)	57.044	518.947	18.945	2.348
B. Koşulları yeniden görüşülmüş bulunan, aksi takdirde vadesi geçmiş veya değer düşüklüğüne uğramış sayılacak (**)	-	-	-	-
- Teminat vb. ile güvence altına alınmış kısmı (A+B)	-	6.412	-	-
- Teminat vb. ile güvence altına alınmış kısmı (A+B)	-	335.610	-	-
C. Vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış (***)	-	493.703	-	-
- Teminat vb. ile güvence altına alınmış kısmı	-	283.774	-	-
D. Değer düşüklüğüne uğramış	-	-	-	-
- Vadesi geçmiş (brüt defter değeri)	-	12.306	752	-
- Değer düşüklüğü (-)	-	(12.306)	(752)	-
- Teminat vb. ile güvence altına alınmış kısmı	-	2.679	-	-

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş. 31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

(*) Bu alan tabloda yer alan A,B,C ve D satırlarının toplamını ifade etmektedir. Söz konusu tutarın belirlenmesinde, alınan teminatlar gibi, kredi güvenilirliğinde artış sağlayan unsurlar dikkate alınmamıştır.

(**) 31 Aralık 2008 itibarıyla vadesi geçmemiş veya değer düşüklüğüne uğramamış ve koşulları yeniden görüşülmüş bulunan ticari alacakların kredi kalitesine ilişkin açıklamalar Not 8'de belirtilmiştir.

(***) 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış varlıkların yaşlandırmasına ilişkin açıklamalar Not 8'de belirtilmiştir.

	Alacaklar		Türev araçlar	
	Ticari alacaklar	Diğer alacaklar		
31 Aralık 2007	İlişkili taraf	Diğer taraf		
Maruz kalınan azami kredi riski (*)	63.848	1.716.882	14.796	-
- Azami riskin teminat vb. ile güvence altına alınmış kısmı	-	439.773	-	-
A. Vadesi geçmemiş veya değer düşüklüğüne uğramamış (**)	63.848	1.419.938	14.796	-
B. Koşulları yeniden görüşülmüş bulunan, aksi takdirde vadesi geçmiş veya değer düşüklüğüne uğramış sayılacak (**)	-	296.944	-	-
- Teminat vb. ile güvence altına alınmış kısmı (A+B)	-	407.285	-	-
C. Vadesi geçmiş ancak değer düşüklüğüne uğramamış (***)	-	24.791	-	-
- Teminat vb. ile güvence altına alınmış kısmı	-	24.791	-	-
D. Değer düşüklüğüne uğramış	-	9.800	813	-
- Vadesi geçmiş (brüt defter değeri)	-	9.800	813	-
- Değer düşüklüğü (-)	-	(9.800)	(813)	-
- Teminat vb. ile güvence altına alınmış kısmı	-	7.697	-	-

Grup yukarıda belirtilen finansal varlıkların değer düşüklüğü testleri sırasında tahsil edilmesi gereken tutarların tahsil edilemeyecek olduğunu gösteren etkenlerin varlığını göz önünde bulundurmıştır.

(c) Piyasa riski:

Şirket emtia fiyatı, döviz kuru ve faiz haddi risklerini piyasa riskinin en önemli unsurları olarak görmektedir. Döviz kuru ve faiz haddi riskleri portföy ve ürün bazında ayrı ayrı değerlendirilmektedir.

Emtia fiyat riski

Tüpraş, üretimde kullanmak üzere edindiği ham petrol stokları ile ilgili olarak petrol fiyatlarındaki dalgalanmaların etkilerine maruz kalmaktadır. Şirket yönetimi söz konusu riskin bertaraf edilmesi için elde bulundurduğu stok miktarlarını düzenli olarak gözden geçirmektedir.

Tüpraş'ın ürün satış fiyatları ise, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununda tanımlandığı üzere "en yakın erişilebilir dünya serbest piyasa oluşumu" olan, Akdeniz ürün fiyatları ve, ABD Doları satış kuru takip edilerek belirlenmektedir. Yasal tanım çerçevesinde Akdeniz piyasasındaki petrol ürünleri fiyatlarında oluşan değişiklikler ve ABD Doları kurundaki değişim şirket yönetimi tarafından günlük olarak değerlendirilmekte ve bu iki faktöre göre oluşturulan yeni fiyat, yürürlükteki satış fiyatlarından anlamlı bir şekilde yukarı ya da aşağı yönde farklılık gösterdiğinde ürün satış fiyatları güncellenmektedir.

Faiz haddi riski

Grup, faiz hadlerindeki değişmelerin faiz getiren varlık ve yükümlülükler üzerindeki etkisinden dolayı faiz haddi riskine maruz kalmaktadır. Söz konusu faiz haddi riski, faiz haddi duyarlılığı olan varlık ve yükümlülüklerin dengelenmesi suretiyle yönetilmektedir.

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT
AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle Grup'un faiz pozisyonu tablosu aşağıdaki belirtilmiştir:

	2008	2007
Sabit faizli finansal araçlar		
Finansal yükümlülükler		
- ABD Doları	251.425	248.748
- YTL	899.080	4.350
- Avro	-	8.113
Değişken faizli finansal araçlar		
Finansal yükümlülükler		
- ABD Doları	510.773	328.518
- Avro	111.785	105.794

31 Aralık 2008 tarihinde YTL para birimi cinsinden olan banka kredileri için faiz oranı 500 baz puan (%5) yüksek/düşük olsaydı ve diğer tüm değişkenler sabit kalsaydı, vergi ve ana ortaklık dışı paylar öncesi kar 8.531 bin YTL daha düşük/yüksek olacaktı (31 Aralık 2007: Yoktur). Aralık 2008 tarihinde ABD Doları para birimi cinsinden olan banka kredileri için faiz oranı 100 baz puan (%1) yüksek/düşük olsaydı ve diğer tüm değişkenler sabit kalsaydı, vergi ve ana ortaklık dışı paylar öncesi kar 2.363 bin YTL daha düşük/yüksek olacaktı (31 Aralık 2007: 1.632 bin YTL). 31 Aralık 2008 tarihinde Avro para birimi cinsinden olan banka kredileri için faiz oranı 100 baz puan (%1) yüksek/düşük olsaydı ve diğer tüm değişkenler sabit kalsaydı, vergi ve ana ortaklık dışı paylar öncesi kar 414 bin YTL daha düşük/yüksek olacaktı (31 Aralık 2007: 300 bin YTL).

Beklenen yeniden fiyatlandırma ve vade tarihleri, alınan krediler dışındaki finansal varlık ve yükümlülükler için sözleşme vade tarihlerinden farklı olmadığından ek bir tablo ile sunulmamıştır. 31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle banka kredilerinin yeniden fiyatlandırma tarihlerine göre vade analizleri Not 7'de sunulmuştur.

Döviz kuru riski

Grup, döviz cinsinden yaptığı operasyonları nedeniyle döviz kuru riskine maruz kalmaktadır. Söz konusu döviz kuru riski, döviz pozisyonunun analiz edilmesi ile takip edilmektedir. Ek olarak Grup'un Opet iktisabından kaynaklanan şerefiyenin değer düşüklüğü testi sırasında kullanılan satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer tespiti sırasında ABD Doları cinsinden bulunan değer bilanço tarihi kuru ile YTL'ye çevrilmek suretiyle dikkate alınmıştır. Bu nedenle, söz konusu gerçeğe uygun değer modeli döviz piyasasında yaşanan dalgalanmalardan etkilenmektedir. Döviz değişimlerine duyarlılık analizi ile ilgili açıklamalar Not 15'te belirtilmiştir.

Grup'un net finansal yükümlülükleri, esas olarak yurt dışından hammadde ithalatı ve ihracat satışları sebebiyle yabancı para çevrim riskine maruzdur. Grup, söz konusu yabancı para finansal yükümlülüklerden ötürü ortaya çıkan kur riskini, yukarıda (c) Piyasa riski - Emtia fiyat riski bölümünde belirtildiği üzere ürün satış fiyatlarına döviz kuru değişimlerini yansıtmak suretiyle sınırlandırmaktadır.

Aşağıdaki tablo 31 Aralık 2008 ve 2007 tarihleri itibariyle Grup'un yabancı para pozisyonu riskini özetlemektedir. Grup tarafından tutulan yabancı para varlıkların ve borçların kayıtlı tutarları yabancı para cinslerine göre aşağıdaki gibidir:

	2008	2007
Varlıklar	983.137	594.686
Yükümlülükler	(2.236.266)	(2.995.278)
Net bilanço yabancı para pozisyonu	(1.253.129)	(2.400.592)
Türev araçlar net yabancı para pozisyonu	22.031	234.760
Net yabancı para pozisyonu	(1.231.098)	(2.165.832)

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Varlıklar:

	2008				
	Toplam YTL Karşılığı	Orijinal Bakiyeler			
		ABD Doları	Avro	İngiliz Sterlini	Diğer
Nakit ve nakit benzeri değerler	901.264	576.581	13.684	3	-
Ticari alacaklar	54.884	36.173	84	-	-
Diğer dönen varlıklar	11.526	5.013	1.833	9	-
Dönen varlıklar	967.674	617.767	15.601	12	-
Diğer duran varlıklar	15.463	5.479	3.353	-	-
Duran varlıklar	15.463	5.479	3.353	-	-
Toplam varlıklar	983.137	623.246	18.954	12	-
Kısa vadeli finansal borçlar	268.817	177.754	-	-	-
Faiz gider tahakkukları	15.362	9.111	740	-	-
Uzun vadeli finansal borçların kısa vadeli kısımları (net)	86.028	47.167	6.865	-	-
İlişkili taraflara finansal borçlar	9.237	6.108	-	-	-
Ticari borçlar (net)	1.339.150	850.933	24.175	242	-
Diğer yükümlülükler	2.163	26	992	-	-
Diğer borç karşılıkları	18.841	12.458	-	-	-
Kısa vadeli yükümlülükler	1.739.598	1.103.557	32.772	242	-
Uzun vadeli ticari borçlar	2.165	1.432	-	-	-
Uzun vadeli finansal borçlar	485.266	257.751	44.595	-	-
İlişkili taraflara uzun vadeli finansal borçlar	9.237	6.108	-	-	-
Uzun vadeli yükümlülükler	496.668	265.291	44.595	-	-
Toplam yükümlülükler	2.236.266	1.368.848	77.367	242	-
Net bilanço yabancı para pozisyonu	(1.253.129)	(745.602)	(58.413)	(230)	-
Bilanço dışı türev araçların net varlık/(yükümlülük) pozisyonu (A-B)	22.031	14.568	-	-	-
A. Aktif karakterli bilanço dışı döviz cinsinden türev ürünlerin toplam tutarı	22.031	14.568	-	-	-
B. Pasif karakterli bilanço dışı döviz cinsinden türev ürünlerin toplam tutarı	-	-	-	-	-
Net yabancı para pozisyonu	(1.231.098)	(731.034)	(58.413)	(230)	-
İhracat	5.785.292	4.577.074	-	-	-
İthalat	23.420.861	18.677.121	13.737	-	-
Döviz hedge'i amaçlı finansal araçların toplam gerçeğe uygun değeri	-	-	-	-	-
Döviz varlıklarının hedge edilen kısmının tutarı	-	-	-	-	-
Döviz yükümlülüklerinin hedge edilen tutarı	-	-	-	-	-

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT
AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Varlıklar:

	2007				
	Toplam YTL Karşılığı	Orijinal Bakiyeler			
		ABD Doları	Avro	İngiliz Sterlini	Diğer
Nakit ve nakit benzeri değerler	285.041	244.689	29	1	-
Ticari alacaklar	308.946	263.669	1.082	-	-
Diğer dönen varlıklar	5	-	3	-	-
Dönen varlıklar	593.992	508.358	1.114	1	-
Uzun vadeli ticari alacaklar	694	596	-	-	-
Duran varlıklar	694	596	-	-	-
Toplam varlıklar	594.686	508.954	1.114	1	
Kısa vadeli finansal borçlar	141.502	119.535	1.333	-	-
İlişkili taraflara finansal borçlar	8.375	7.191	-	-	-
Faiz gider tahakkukları	10.757	7.782	990	-	-
Uzun vadeli finansal borçların kısa vadeli kısımları (net)	101.381	73.051	9.530	-	-
Diğer yükümlülükler	3	-	2	-	-
Ticari borçlar (net)	2.252.926	1.925.286	5.926	167	122
Alınan avanslar	127	109	-	-	-
Diğer borç karşılıkları	16.469	14.140	-	-	-
Kısa vadeli yükümlülükler	2.531.540	2.147.094	17.781	167	122
Uzun vadeli ticari borçlar	-	-	-	-	-
Uzun vadeli finansal borçlar	437.533	295.267	54.751	-	-
İlişkili taraflara finansal borçlar	26.205	22.500	-	-	-
Uzun vadeli yükümlülükler	463.738	317.767	54.751	-	-
Toplam yükümlülükler	2.995.278	2.464.861	72.532	167	122
Net bilanço yabancı para pozisyonu	(2.400.592)	(1.955.907)	(71.418)	(166)	(122)
Bilanço dışı türev araçların net varlık/(yükümlülük) pozisyonu (A-B)	234.760	201.562	-	-	-
A. Aktif karakterli bilanço dışı döviz cinsinden türev ürünlerin toplam tutarı	234.760	201.562	-	-	-
B. Pasif karakterli bilanço dışı döviz cinsinden türev ürünlerin toplam tutarı	-	-	-	-	-
Net yabancı para pozisyonu	(2.165.832)	(1.754.345)	(71.418)	(166)	(122)
İhracat	4.688.215	3.415.970	-	-	-
İthalat	17.420.100	13.540.658	-	-	-
Döviz hedge'i amaçlı finansal araçların toplam gerçeğe uygun değeri	-	-	-	-	-
Döviz varlıklarının hedge edilen kısmının tutarı	-	-	-	-	-
Döviz yükümlülüklerinin hedge edilen tutarı	-	-	-	-	-

TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.

31 ARALIK 2008 TARİHLİ KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA AİT AÇIKLAYICI DİPNOTLAR

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Yeni Türk Lirası ("YTL") olarak gösterilmiştir.)

Grup, net yabancı para finansal yükümlülüklerden ötürü ortaya çıkan kur riskini, ürün satış fiyatlarına döviz kuru değişimlerini yansıtmak suretiyle sınırlandırmaktadır. 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla Grup'un sahip olduğu toplam ham petrol ve petrol ürünü stokları tutarı 1.130.893 bin YTL (31 Aralık 2007: 1.995.283 bin YTL)'dir (Not 10).

Aşağıdaki tabloda 31 Aralık 2008 ve 2007'de sona eren yıllarda Grup'un bilançosundaki net döviz pozisyonunun döviz kurlarındaki değişimlerle ulaşacağı durumlar özetlenmiştir.

	2008		2007	
	Değer kazanması	Değer kaybetmesi	Değer kazanması	Değer kaybetmesi
ABD Doları kurunun % 10 değişmesi halinde:				
ABD Doları Net Etki	(112.757)	112.757	(227.805)	227.805
Avro kurunun % 10 değişmesi halinde:				
Avro Net Etki	(12.500)	12.500	(12.214)	12.214

Sermaye riski yönetimi

Sermaye'yi yönetirken Grup'un hedefleri, ortaklarına getiri, diğer hissedarlara fayda sağlamak için Grup'un faaliyetlerinin devamını sağlayabilmek ve sermaye maliyetini azaltmak amacıyla en uygun sermaye yapısını sürdürmektedir.

Grup, sermaye yönetimini borç/sermaye oranını kullanarak izler. Bu oran, net borcun toplam sermayeye bölünmesiyle bulunur. Net borç, nakit ve nakit benzeri değerlerin toplam borç tutarından (konsolide bilançoda gösterildiği gibi kredileri, ticari, ilişkili taraflara borçları ve diğer borçları içerir) düşülmesiyle hesaplanır. Toplam sermaye, konsolide bilançoda gösterildiği gibi özkaynak ile net borcun toplanmasıyla hesaplanır.

Finansal araçların makul değeri

Makul bedel, bir finansal enstrümanın zorunlu bir satış veya tasfiye işlemi dışında gönüllü taraflar arasındaki bir cari işlemde el değiştirebileceği tutar olup, eğer varsa, oluşan bir piyasa fiyatı ile en iyi şekilde belirlenir.

Finansal enstrümanların tahmini makul bedelleri, Grup tarafından mevcut piyasa bilgileri ve uygun değerlendirme metodları kullanılarak tespit edilmiştir. Ancak, makul bedel tahmininde ve piyasa verilerinin yorumlanmasında tahminler kullanılır. Buna göre, burada sunulan tahminler, Grup'un bir güncel piyasa işleminde elde edebileceği tutarları göstermeyebilir.

Aşağıdaki yöntem ve varsayımlar, makul değeri belirlenebilen finansal enstrümanların makul değerinin tahmininde kullanılmıştır:

Parasal varlıklar

Dönem sonu kurlarıyla çevrilen dövize dayalı olan bakiyelerin makul değerlerinin kayıtlı değerlerine yaklaştıkları kabul edilmektedir.

Nakit ve bankalardan alacakların makul bedellerinin, kısa vadeli olmaları dolayısıyla, kayıtlı değerlerine yaklaştıkları kabul edilmektedir.

Ticari alacakların ve ilgili şüpheli alacak karşılıklarının kayıtlı değerlerinin makul değerlerini gösterdikleri tahmin edilmektedir.

Parasal yükümlülükler

Banka kredilerinin tahmini makul değerleri gelecekte gerçekleşmesi beklenen nakit akımlarının mevcut piyasa oranları kullanılarak iskonto edilmesi ile bulunmuştur (Not 7).

NOT 33 - BİLANÇO TARİHİNDEN SONRAKİ OLAYLAR

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkındaki 5083 sayılı kanununun 1. maddesi uyarınca ve 4 Nisan 2007 tarihli ve 2007/11963 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince, Yeni Türk Lirası ve Yeni Kuruşa yer alan "Yeni" ibareleri 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere kaldırılmıştır. Buna göre bir önceki para birimi olan Yeni Türk Lirası değerleri TL'ye ve Kr'ye dönüştürülürken 1 Yeni Türk Lirası, 1 TL'ye ve 1 Yeni Kuruş, 1 Kr'ye eşit tutulmaktadır.

Hukuki sonuç doğuran tüm yasa, mevzuat, idari ve hukuki işlem, mahkeme kararı, kıymetli evrak ve her türlü belgenin yani sıra ödeme ve değişim araçlarında Yeni Türk Lirası'na yapılan referanslar, yukarıda belirtilen dönüşüm oranı ile TL cinsinden yapılmış sayılmaktadır. Sonuç olarak, 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren TL, mali tablo ve kayıtların tutulması ve gösterimi açısından Yeni Türk Lirası'nın yerini almış bulunmaktadır.